

Christina

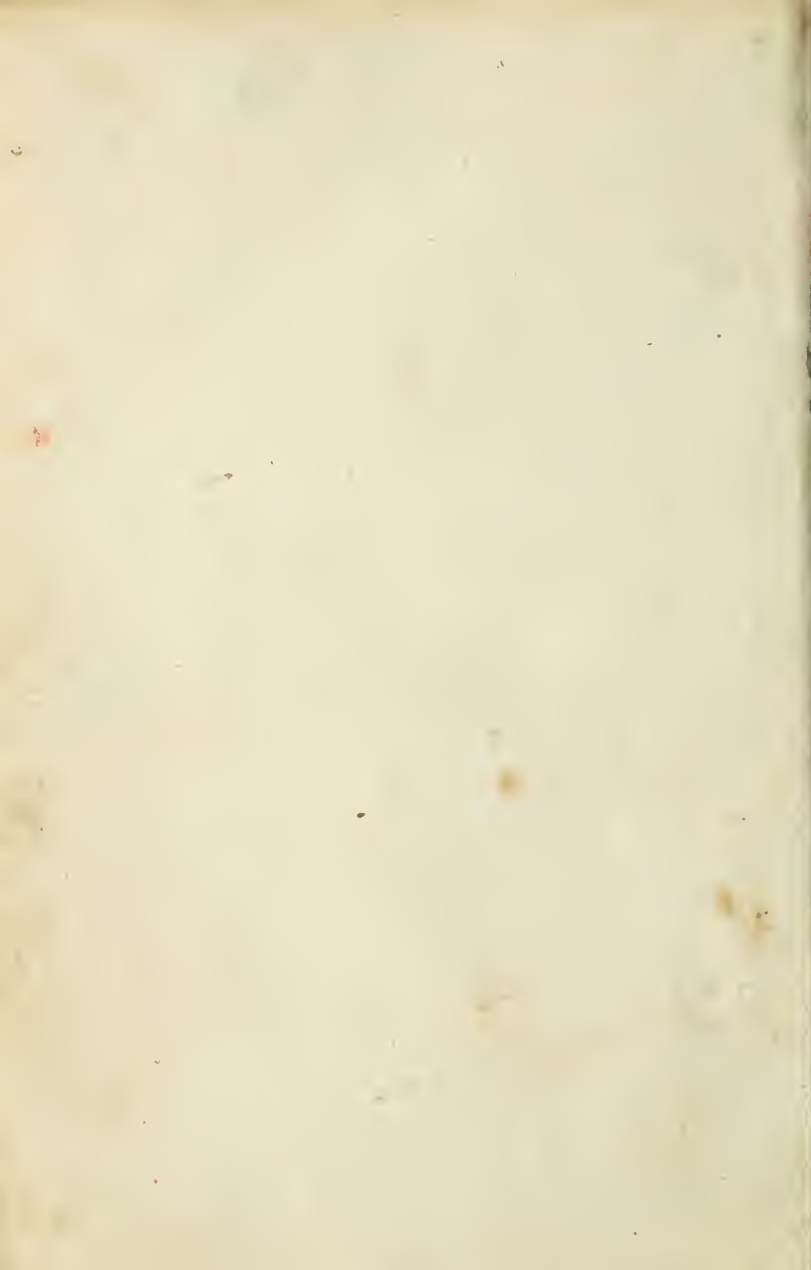
17. *aprilis* 1809. *h. heke*
17. *h. heke*

Ordion Packet

fr. 1/2000, 1/2000, 1/2000
1/2000, 1/2000, 1/2000

1/2000, 1/2000

1/2000, 1/2000, 1/2000

DICHTLIEVENDE UITSPANNINGEN

VAN

JAN BAPTISTA
WELLEKENS,

EN

PIETER VLAMING.

BESTAANDE IN
HERDERS- HOEF- en VELDGEZANGEN,
TAFEREELLEN, BRIEVEN enz.

Met Figuren

Gedrukt te AMSTERDAM,

En zyn te bekomen by
ANDRIES VAN DAMME,
Boekverkooper bezyden de Beurs. 1710.

D E

UITGEEVERS

TOT DEN

L E E Z E R.

choon wy niemant afvorderen, hoe hy zyne uuren van vermaak (die elk onder zyne bezigheden uitvind) besteed; zyn wy nochtans genegen, om dies aangaande, van ons zelve anderen genoeg te geeven. Gelyk de mensch door verandering, bestaat, en de scherpheid van het vernuft door de gestadige bepeinzing van een en dezelve zaak verftompt werd, is het noodig dat men de zwaarer bezigheden, door een tuffchenpoozing van andere gedachten verlicht; dus hebben wy, gelyk yder deeze en geene uitspanning heeft, voor de onze de Dichtkunde verkooren;

V O O R R E D E N .

een stille en onschuldige oeffening, die den geest fcherpt, en door haare veelvuldige sieraaden, en veranderingen, behaagelyk is; een kunst, die van de eerste tyden af, by alle volkeren, niet alleen geliefkoost, maar ook van veele groote en doorluchtige mannen is gebruikt, om tevens te stichten en te vermaaken; gelyk zy op een vrolyke en aantrekkelyke wyze, de alleruitmuntenste bloemen van geleerdheid en welsprekendheid gezaaid hebben; dit getuigen zo veele oude en nieuwe geestryke werken door hen nagelaaten. Doch ons voorneemen is niet, om door deeze redenen de Dichtkunst behaagelyk, en onze **UITSPANNINGEN** andere smaakelyk te maaken; o neen: ja zelfs zo weinig, als wy gehouden zyn anderen in hun vermaak, dat zomtyds noch geringer, of lasterlyk is, na te volgen. Blyvende onder tusschen, die geen vermaak in de Poëzy
schep-

V O O R R E D E N.

fcheppen, van haare verrukkende zoetheid berooft; ja het verachten van deeze zo loffelyke kunst, die altyd zo achtbaar gevoegt is by den Godtsdienst der Christenen, Jooden en Heidenen, is veel maal een blyk van eenen ruuwen en onbeschaafden aart geweest.

Gelyk nu andere ons de vruchten van hunne bezigheden in de Dichtkunde hebben medegedeeld, zyn wy van gedachten geworden, dat wy uit dankbaarheid, verplicht waaren, onze **UITSPANNINGEN** hen weder gemeen te maaken, gelykerwys nu en dan met eenige vaerzen is geschied; doch bevonden hebbende dat wy met weinige afdruckzels yder niet konden gerieven, en dat het naschryven veel moeite en feilen onderworpen was, hebben wy eenige oude en nieuwe proeven onzer liefde tot de Dichtkunst zonder onderscheid by elkanderen gevoegd, en gezamentlyk ter drukpersse gegeven, op dat de Lief-

* 4

heb-

V O O R R E D E N .

hebbers onzer oeffeningen in hunne begeerte insgelyks mochten voldaan werden. Onder de werkjes hier verzameld, zyn alleen voordeezen luttel afdrukken geweest van de zangen op *Elsryk, Eendenhout*, en de *Herderszang op Italië en Nederland*, om aan goede vrienden mede te deelen. Doch de zelve zyn hier niet alleen van veele druk- en schryffouten gezuivert, maar ook met eenige vaerzen vermeerdert.

By wat voorval deeze dichtwerkjes uit de pen zyn gevloeid, zal men kunnen zien, uit de hier bygevoegde Bladwyzer, of de byzondere Voorredentjes, die voor zommige gesteld zyn, om deezen niet te lang te maaken.

Wy hebben hier eenige kunstprinten, ter zaake dienende, by gevoegt, geloovende dat zy aan de kunstken- ners, die meer achting voor een aar- dige verkiezing en schikking, als voor net gefemelde streepjes draagen, volko- men

V O O R R E D E N .

men vergenoeging zullen geeven ; paarende aldus de twee bekoorlyke gezusters, de spreekende en stomme Poëzy , by elkan-deren.

Dit zoude nu genoeg zyn van ons oogwit , en de oorzaak van deeze uitgaave , zo de ziekte deezer eeuwe , zomwylen zich niet meer aan de spellinge als de zaaken liet gelegen zyn , en ons noodzaakte iets van de onze te zeggen. Wy hebben onder de veelvuldige wyzen , nu in 't gebruik zynde , yder slechts eene aangenomen , juist niet om dat wy deeze de beste oordeelden ; maar om dat wy die , gelyk een ander de zyne , ook door het gebruik en de reden kunnen verweeren : wy meenen ook niet dat wy dies aangaande verplicht zyn in 't geheel de nieuwe overal na te volgen , of de oude gantsch te verwerpen , dewyl in de eene zo wel als de andere op reden geveste stellingen te vinden zyn. Gelyk

V O O R R E D E N .

men nu in geene Schryvers byna een en dezelve spelling vind, ziet men ook de zelve onzekerheid in de geslachten van eenige zelfstandige naamwoorden; die, hoewel door den taal- en dichtkundigen Dr. *David van Hoogstraaten*, ten goeden nutte, uit de voorbeelden van *Hoofst* en *Vondel* by een verzameld, echter niet nalaaten dikmaals te wanke- len, dewyl men *Hoofst* niet alleen veel- maalen strydig vind met *Vondel*, maar ook *Hoofst* zich zelven op veel plaat- zen ongelyk, en *Vondel* hier en daar tegens *Vondel* gekant is: om hier niet te melden, van de oneenpaarigheid in de Overzettinge des Dortschen Bybels, die veelen de Landtaale willen noemen, doch met wat recht, ziet men by den Dichter en Godsgeleerden Heere Arnold Moonen. Wat raad nu in alle deeze onzekerheid? Dat wy ons van die vryheid bedienen die onze Voorouders gehad hebben, en wy
yder

V O O R R E D E N .

yder gaarne vergunnen , tot dat het algemeene gebruik eenen vasten regel en over eenstemming maake. Of mogelyk behoort het ook tot den vrydom deezer Landen , dat de eene zo wel als de andere hier in zyn keur behoude. Ondertusschen zien wy met veel genoegens , dat zo veel braave pennen hunnen yver in dit stuk be- toonen ; aan wie wy dit verder laten be- slissen , alzo wy , gelyk gezegd is , hier in alleen een gebruikelyke wyze beoogd hebben. Echter willen wy in geenen deele verschoonen , het geen door on- ze onkunde , of de drukpers verzuimd is ; maar zyn in tegendeel bereid , al het geene wy voor feilen erkennen , in het toekomende te verbeteren. Midlerwyl zullen ons deeze letterkundige onze- kerheden , hoe groot een ophief men daar ook van maake , niet afschrik- ken , van de aangenaame Dichtoeffenin- ge , de verkorene pop onzer U I T S P A N -

V O O R R E D E N .

NINGEN, te vieren : gelyk wy reeds van voorneemen zyn in 't kort eenige vertaalingen te laten volgen , als de vermaarde *Arcadia* van *Sannazaro* , en *Amintas* van *Tasso* , benevens eenige *Satiren* van *Ariosto*. By welke werkjes wy zullen voegen een verhandeling van den oorspronk en styl der Hefderszangen , als mede van den ongedwongen trant of losse vaerzen. Ondertusschen zullen wy , als Apelles , die zyne schilde-ryen voor elk ten toon stelde , om door der verstandigen berisping zyne feilen te kunnen verbeteren , van u , bescheidene Leezer , ook een oordeel afwachten , het geen ons ten nutte zal moogen strekken. Vaar wel.

I N H O U D
 EN BLADWYZER
 DER
 DICHTWERKJES.

GEZANGEN VOOR ELSRYK ;

LAURA, Herderszang ter verjaaring van Mejuffr. Bartha Pool, Gemaalin van den Heere en Mr. Philip Moilives vander Noot.	Pag. 1
SILVIUS, Herderszang ter verjaaring van den Heere en Mr. Philip Moilives vander Noot.	5
SILVESTER, Herderszang ter geboorte van Jan Moilives vander Noot.	15
VISSCHERSZANG.	21
JAGERSZANG.	28
HOGERWOERT, Buitenplaats van Mr. Willem Vlamming.	43
ENDENHOUT, Lusthuis van den Heere Jan Muyfer.	73
VOORTWYK, Lusthof van den Ed. Heere Mr. Willem Backer, Corneliszoon.	93
TAFEREELLEN, geschilderd door Barend Graat, in een galderye ten huize van Juffr. Agnes Blok, bestaande in	
WELLUST.	99
HOOGMOED.	103
BEGEERTE.	107
	R E+

REDE N.	109
DUBBELHARTIGHEID.	114
BRIEVEN, van	
MICHOL aan DAVID.	121
DAVID aan MICHOL.	127
ACHILLES aan POLYXENA.	133
POLYXENA aan ACHILLES.	139
OCTAVIA aan ANTONIUS.	145
CLEOPATRA aan OCTAVIA.	151
BOUDEWYN aan JUDITH.	156
JUDITH aan BOUDEWYN.	162
AMARILLIS, Herderszang.	167
AMINTAS, Visscherszang op de verjaarde Trouwdag van P: Vlaming en W: Kalkoen.	175
CHLORIS, Veldzang ter verjaaring van Jongkvrouw A: M: Pool.	188
ARIANA, Veldzang ter verjaaring van Jongkvrouw A: Bogaert.	193
VERGELYKING VAN ITALIË EN NE- DERLAND, Herderszang.	201
LYKGEDACHTENIS van HIË ^R ONYMUS ANGERIANUS.	217

GEZANGEN
 VOOR
 ELSRYK,
 DOOR
 JAN BAPTISTA
 WELLEKENS.

L A U R A ,

H E R D E R S Z A N G .

J u i s t d a a r d e M y l p a a l s t a a t , u i t b l a a u w a r d u i n g e h o u w e n ,
D i e ' t L a n d - e n H a l s r e c h t s c h e i d , d e b e e k e n e n l a n d s d o u w e n
V a n ' t p r a c h t i g A m s t e l d a m e n ' t n e d r i g A m s t e l v e e n ;
G e l y k v a n s t a m e n n a a m , m a a r n u n i e t l o t g e m e e n ;
J u i s t d a a r h e t L a n d g e b o u w , u i t d i e p m o e r a s v e r h e v e n ,
D e g a n t s c h e b u u r t i n ' t r o n d z o o v e r v o o r b y g a a t s t r e e v e n ,
A l s z i c h d e p o p e l i e r h e f t b o v e n ' t l a a g e r i e t ;
D a a r q u a m S i l v a n d e r o m e e n d e u n , e e n h e r d e r s l i e d ,
V o o r s c h o o n e L A U R A , r o e m e n e e r d e r v e l d g o d i n n e n ,
T e q u e e l e n . H y h i e f a a n : o A m s t e l h e r d e r i n n e n !
G y N i m f j e s d i e i n ' t g r o e n d e s c h o o n s t e b l o e m e n l e e f t ,
K o m t h e r w a a r t : k o m t e i t o o n t u w s c h r a n d r e k o n s t e n g e e f t ,
O m b l o e m e n n a a r d e n e i s c h , o m k r a n s s e n t e s c h a k e e r e n ,
O m L A U R A S j a a r i g F e e s t g u l h a r t i g t e v e r e e r e n .
P a a r t n u d e s c h o o n e t u l p m e t r o o d e e n w i t t e r o o s ,
D e z a c h t e v i o l e t e n g e e l e t y d e l o o s ,
J a s m y n e n a k o l e i b y t e d r e r i d d e r s p o o r e n ;
V e r g e e t g e e n s p r u i t e n u i t d e r h e l d e n b l o e d g e b o o r e n ,
N o c h g e u r i g k r u i d : m e n g t t y m , l a u w r i e r e n r o s m a r y n ,
M e t m i r t e t e l g e n , d i e d e m i n g e h e i l i g t z y n
D e b l o e m p j e s v o e g e n b e s t b y s c h o o n e a a n v a l l i g h e d e n ,
G e l y k h e t e d e l g r o e n v e r b e e l d v e r s t a n d e n z e d e n ,
D e r o n d e b l o e m e k r a n s , d i e e n d h e e f t n o c h b e g i n ,
V e r t o o n t d e n h u w l y k s b a n d , v o l w r o c h t d o o r r e i n e m i n .
E e n k r a n s , g e v l o c h t e n o m h a a r e c h t v e r b o n d t e k r o o n e n :
E e n e e r k r a n s n o o i t v o l r o e m t d o o r s l e c h t e h e r d e r s t o o n e n ;
E e n e e r k r a n s , d i e h a a r d e u g d e n l o f n i e t k a n o n t g a a n .
K o m t N i m f e n : h e f t e e n l i e d o p L A U R A S j a a r f e e s t a a n .
D e z o m e r z o n v e r l e e n t n u d ' a l l e r l a n g s t e d a g e n ,
N u i s h e t v e l d v o l v r e u g d , n u j u i c h e n b o s c h e n h a a g e n .

't Saizoen lacht yder toe. De zomperlucht daalt neêr,
 Verquikt den mensch en 't vee met een gezegend weêr.
 Maar LAURA heeft die lucht met d'eerste melk gezoogen:
 Dit tuigen 't heufch gemoed en glans der lieflyke oogen.
 Zy zag nu 't eerste licht na 't kraaien van den haan.

Komt Nimfen : heft een lied op LAURAS Jaarfeest aan.
 Sint Jansnacht word, van ouds, geviert in alle landen,
 't Is hoogtyd. Dorp aan dorp gaat zegevuuren branden :
 Den alderschoonsten dag past ook een heldre nacht.
 Hoe zyn de knaapjes nu, de vrysters in hun kracht,
 Die met een wichelkrans gaan op een kruisweg waaren,
 Om t'onderstaan met wien het trouwlot hen zal paaren?
 Maar LAURA vond haar Lief in 't spoor der deugdebaan.

Komt Nimfen, heft een lied op LAURAS Jaarfeest aan.
 De boomgaard is vol knop, daar purpere morellen
 En karmozyne kers, van uur tot uur, vast zwellen.
 De bloozende aardbai spreid door 't groen een edlen geur.
 Hoe konstig maalt natuur nu bloem en vrucht met kleur!
 De tong en 't oog ver dwaalt in keur van lekkernyë.
 De kuische LAURA zal, geld ooit myn profecyë,
 Het schoonste boomgaartfruit beschaamen met een vrucht.
 Geen dag baart SILVIUS, dien braaven, meêr genucht,
 Dan als hy 't jonge Krooft in d'armen zal aanschouwen,
 Een wicht zo MOOI als LIEF, een pand van zuiver trouwen.
 Dek, dek, het zoete Kind met rooze- en leliblaân.

Komt Nimfen : heft een lied op LAURAS Jaarfeest aan.
 Welzalg dien het word van s'Hemels gunst gegeven,
 Op't stille en vrolyk land, in eenzaamheid, te leeven;
 Het versbedauwde gras te kreuken met den voet,
 Terwyl 't gevogelte de morgenzon begroet.
 Geen steêvreugd, geen vermaak kan by dit leven haalen:
 Te wandlen met zyn lief langs bosschen, berg en dalen;
 Te plukken d'eerste vrucht gegroeit op eigen grond;
 Een visch of vogeltje verschalken door een vond;
 Een zochlam, een jong kalf, van dag tot dag, zien groeien;
 Nu langs den klaren stroom het traage schuitje roeien;
 Dan met een speelkar voort te rollen langs de hei.
 O land- o akkerlucht! o frisse beemd en wei!

Hoe streelt gy hart en ziel en afgematte zinnen!
 Men zuigt hier geen venyn uit bloemen, als de spinnen.
 Hier schuilt geen addertong verborgen achter 't lisch:
 Noch 't straatrumoer verstoort ooit 's Landheers rust of disch.
 Geen trots, geen dwinglandy komt hier de vierschaar spannen.
 Nooit twistnen om den rang, daar heerschezucht is verbannen.
 De gulle onnozelheid had hier haar laatste steê.
 Gelukkig dien het is vergunt, by 't vreedzaam vee,
 Geruft en welvernoegd te slyten nacht en dagen.
 Dit 's LAURAS wellust, dit is SILVIUS behaagen,
 Dit zyn de blyken van een welgesteld gemoed,
 Dat 's waerelds ydle hoop vermaad als eb en vloed,
 En rust voor onrust kiest in deeze wóefte baaren.
 Ach gaf my 't nootlot dus te slyten myne jaaren;
 'k Zong kommerloos gelyk een Ryn- of Amstelzwaan!

Komt Nimfen: heft een lied op LAURAS Jaarfeest aan.
 Groei ELSRYK: groei en bloei: schiet altyd nieuwe loten;
 Zoo moet uw groene top tót aan de wolken stooten.
 Nooit schende u 't ongediert noch 't felle winterweêr.
 Maar blyf ons Landsieraad, zoo lang het Leidse Meir
 Knaagt met zyn graagen mond de vette nabuurlanden.
 Zoo lang het duinkonyn speelt door de bolle zanden,
 Zoo lang verheugen zich de reiën in uw laan.

Komt Nimfen: heft een lied op LAURAS Jaarfeest aan.
 O luchtig Veldpaleis! dat met uw timmeraadje
 't Vermaak en luister zyt der velden en bosschaadje,
 Gy trekt noch grooter roem uit uw Bezitters deugd,
 Een roem daar vriend en vreemd op schateren van vreugd.
 Men ziet uw witte kruin gelyk den Blinkert blinken,
 Noch hooger moet uw faam, o heerlyk Stamhuis! klinken,
 Daar gy vier waerelden met vier gezichten groet.
 Sta vast voor 't woeden van de stormen, vlam en vloed.
 Sta vast: sta eeuwig pal. Zoo moeten uwe muuren,
 Zoo moet hun Nageslacht de nyd en tyd verduuren.
 Queek jonge SILVIËN en LAURAAS in uw schoot.
 Vertrouft den treurenden, en zyt het HUIS TER NOOT.
 Zoo geeft gy altyd stof aan braave dichters tongen.
 Zoo word hier, jaar op jaar, uw lof in top gezongen.

Zoo word uw naam verbreed zoo ver als d'oceaan.
 Staakt Nimfen uw gezang : gy hebt myn beê voldaan.

In het Jaar MDCCV.

S I L V I U S,

H E R D E R S Z A N G.

D A M O N. S I L V A N D E R.

D A M O N.

Waar heen Silvander? het begint nu eerst te dagen:
De morgendauw druipt noch langs takken, struik en haagen;
Het nuchtre vee zet noch geen mond aan 't versche kruid.

S I L V A N D E R.

O welgekomen Knaap! liefhebbber van de fluit,
Der herderen vermaak, help my myn hoofd omringen,
Met jeugdig veil: ik wil een nieuwen veldtoon zingen,
Een veldlied daar het bosch en duin van wedergalm.
Versterk myn zwakke stem met uw besneden halm,

D A M O N.

Wilt gy een nieuwe wys op onze helden zetten,
En, met een herders riet, de klinkende trompetten
Naarbootzen, wyl de Seine erkaauwd haar groot verlies?
Of Karel volgen, op zyn tocht, om 't gulde Vlies?

S I L V A N D E R.

O neen: dat is een werk voor sterker keel en snaaren:
Ik vrees, als Ikarus, te sneuven in de baaren.
Myn veldnimf volgt geen trant van 't dertel oorlogspaard:
De vredeölyf bekoort haar meer dan 't woedend zwaard.

Een krans van laage tym zal my veel beter voegen,
 Terwyl men veilig zingt van landwerk, oogst en ploegen.
 't Is noch te veel gewaagt zoo ik, van verre, in 't riet,
 Den braaven SILVIUS durf groeten met een lied,
 En zyn Geboortefeest mag vieren naar betaamen.

D A M O N.

Wien! SILVIUS? o vreugd! kom voegen wy te zamen
 Onz' spel en zang. Ik ken zyn heusch en recht gemoed:
 Dat belgt zich niet op 't land met zang te zyn begroet.
 Die gaarne rust in 't groen by bronnen, vee en stallen,
 Laat zich den boerezang, schoon nedrig, wel gevallen,
 Ik heb een ruispyp hier, wel net en dicht aan een,
 Met zeven pypen, in zyn elsebosch gefneên,
 Die wil ik, 't zyn'er eer, voor d'eerstemaal doen hooren.

S I L V A N D E R.

Wy naderen: 'k zie gints den Amstelveenschen tooren.
 En daar is ELSRYK, het verlangen van myn reis.

D A M O N.

O aangenaam gezicht! ð deftig Landpaleis!
 Gy drukt naar 't leven uit uw Landheers aart en zeden:
 Eenparig van gemoed, en netverdeelde leden;
 Geen laste tooi noch pronck: maar schoon in eigen leest.

S I L V A N D E R.

Had ik Apol te vriend, en Tytirs konst en geest,
 Die Braak zou myn vernuft gelyk de Hoefbron wekken,
 Het luchtig Speelhuys hier der Muzen koor verstrekken,
 Een Tempe deeze Laan. 'k Zou, op der dichtren spoor,
 Dit ELSRYK klinken doen de ruime waereld door.

S I L V I U S.

7

D A M O N.

Ik zou, als Orfeus, ook de boomen naar my troonen,
En vogelen en wilt, en lokken, door myn toonen,
Hier zoo veel' zwaanen als geen land zag, voor of na,
En maaken van dit oord een nieuw Arkadia.

S I L V A N D E R.

Kom duiken wy hier stil by deezen Mylpaal neder:
De zang miut schaduwe: het uitzicht valt hier breder.
't Geruisch der bladeren vermaakt der dichtren geest.
Laat ons met beurtgezang inwyden deeze Feest,
Terwyl het pluimgediert begint te tierelieren.

Wie helpt ons SILVIUS Geboortefeestdag vieren?
De bloemtyd is voorby. Het boschloof word reets vaal.
Nu perstmen zoeten most. Apol gaat door de Schaal,
Die nacht en dag, alom, heeft evenlang gewoogen.
Maar SILVIUS heeft ook het billyke voor oogen:
Zyn oordeel en beleit staan in den Evenaar.

D A M O N.

Geen wonder: want hy eerde Astrëa menig jaar,
En ging 't natuurlyk recht uit haare borsten zuigen.
Hy weet hoe yders wil moet voor de landwet buigen.
Hoe zy een kroon voert en een roede, schild en staf:
Den goeden tot beschut, den wrevelen tot straf.

S I L V A N D E R.

Astrëa niet alleen: maar heimelyk door minne
Getroffen, zuchte hy om eene Veldgodinne:
't Was LAURAS schoon gezicht dat hem bekooren kon.
't Was LAURAS deugd die eerst zyn vryheid overwon.
't Was LAURAS beeld dat steeds ging door zyn zinnen zwieren.

D A M O N.

Wie helpt ons S I L V I U S Geboortefeestdag vieren?
 Hoe menigmaal zag hy de volle en halve maan,
 De sterren en de zon in andre tekens staan,
 Toen hy, verliefde Knaap, zoo jammerlyk aan 't quynen,
 Zyn fiere blos zag als de lentefneeuw verdwynen!
 Geen scherpe speer of pyl, geschooten uit de hand,
 Treft zoo gewis in 't hart, als wreede minnebrand.

S I L V A N D E R.

Maar hoe wierd L A U R A S ziel genoopt tot mededoogen!
 Hoe dekte een naare wolk van droefheid haar' schoone oogen:
 Toen hy naar Pallas school trok aan den ouden Ryn,
 Toen haat en nyd schier borst aan opgekropt venyn,
 Toen bosch en veld, in 't rond, gewaagden van dit vryën,
 En 't maagdehart, eilaas! gevoelde dubbeld lyën!

D A M O N.

Maar S I L V I U S wierd fel besprongen, als een rots
 Van alle kanten, door der baaren ruw geklots;
 Of als een eikeboom bestormd door forste winden.
 Het dreigende onweër schein zyn liefde te verslinden.
 Doch nimmer staat een boom zoo vast in 't noordsche woud,
 Geen klip zoo onbeweegt in 't woeste en bruizend zout,
 Als trouwe liefde en min, die 't alles raakt te boven.

S I L V A N D E R.

Zy zagen eindelyk die nevelen verschooven:
 Een blyde vreugdezou bestralen hunne Trouw.
 Zoo komt de zachte lent na langgeleden kouw.
 Zoo keert het zoet na 't zuur. De vlam schiet schooner stralen,
 Als zy, door donkren rook, het hoofd kan boven haalen.

D A M O N.

In tegenspoed betoont de min haar grootste kracht.

Het

Het wiltbraat is ons lief na moejelyke jagt.
Die nimmer ftryd, verdient geen eerpalm noch lauwrieren.

S I L V A N D E R.

Wie helpt ons SILVIUS Geboortefeeftdag vieren?
Nu fmaakt hun hart en ziel de zoetheid van de min.
De vroomme SILVIUS en LAURA, zyn vriendin,
Genieten liefde en ruft, hunne opperzaligheden.
Zoo leefde Cefalus met Prokris wel te vreden.
Zoo leefden goden en godinnen op het land.
Hoe lieflyk riekt de roos voor onze deur geplant!
Hoe fmaakt een eige kers! wend u naar alle zyen:
Natuur maakt in het groen de fchoonfte fchilderyen.
Schoon friffe roos en kers, en 't liefste landgezicht,
Voor langbeproofde min, en goed genoeg en zwicht.

D A M O N.

De blyde wyngaard is van d'olmboom niet te fcheuren;
Hy helpt de tedre druif het hoofd ten hemel beuren.
De zonnebloem bemint fteeds Febus aangezicht,
De zilvre maan ontleent haar glans van 't zonnelycht.
Schoon maan, noch zonnebloem, noch wyngaard beter paarde,
Als LAURA SILVIUS, haar zielsvriend, houd in waarde.

S I L V A N D E R.

Denk niet dat SILVIUS, alleen bezorgt voor 't land,
Altyd aan huis en hof befteed zyn brein en hand:
Dat is maar byfpeel: want hy acht geen fchors der dingen,
Beluft met fterker oog door 't binnenfte in te dringen.
Hy ziet met grooter ernft den fterrenhemel aan,
En kent den zonnweg en netten loop der maan.
Hy merkt de reden van de korte en lange dagen,
Van koude, hitte en wind, en fneeuw-en hagelvlaagen;
Hoe zelfs de wilde zee, door wetten, ebt en vloeit;
Hoe 't alles uit een Wil, en opperfte Oirsprong groeit:

En hoe een hooger Geest weet alles te bestieren.

D A M O N.

Wie helpt ons SILVIUS Geboortefeestdag vieren?
 Hy eert dien grooten Geest met nederig gemoed,
 Die, onveranderlyk, is 't beste en hoogste Goed,
 Die 't ruim Heelal vervult, de Bron van wonderdaaden;
 Die, uit het niet, een klomp, van ongelyke zaaden,
 Een woesten mengelklomp deed komen voor den dag.
 Wat was die Baiert groot! wat wonderlyk beslag!
 Maar liefde en reden deed dat mengelmoes ontwerpen:
 Gelyk zocht zyns gelyk: fluks blonken klaare sterren,
 Door d'eelfte stof bezielt, aan s' hemels hoogen trans,
 Veel duizend zonnen met ontfachelyken glans.
 O zuiver licht! wien zou uw schoonheid niet bekooren?
 Nochtans is uwe lamp geen eeuwigheid beschooren:
 S'is ook vergankelyk, gelyk de groover stof,
 Die, zaam geronnen, onbeweegbaar, zwaar en grof,
 Nu, als een schip door zee, in dunne lucht blyft zweeven,
 Door evenredenheid en tegenwicht gedreeven.
 Aldus is onze kluit; waar op men zorgt en wroet,
 Die noch te sloopen staat door uitgeborsten gloed.
 Dit is het tydverdryf van SILVIUS gedachten:
 Een edle bezigheid voor stille winternachten.
 Gelukkige uren in die ledigheid besteed!
 Gelukkig, die 't begin en end der dingen weet;
 En volgt het voetspoor niet der redenlooze dieren.

S I L V A N D E R.

Wie helpt ons SILVIUS Geboortefeestdag vieren?
 Wie helpt ons SILVIUS gepeinzen gade slaan?
 Hy ziet, niet onbeweegt, het op-en ondergaan
 Der beurtgedaanten: maar weet goud uit stof te vinden:
 Wat zeit hy, als het zand verwaait met alle winden?
 Dit heeft de vriendschap van de waereld ook gemeen:
 Zy vliegt daar voordeel vloeit. 'k Ben liever hier alleen.

D A-

D A M O N.

Hy leeft hier niet alleen, noch in geen hoek versteeken:
 Die steeds Demosthenes en Cicero hoort spreken,
 Verneemt hoe Kato in den Raad met Cesar dong;
 En luistert naar hun pen, als d'oudheid naar hun tong.

S I L V A N D E R.

Hy zit hier niet alleen: die al de groote helden,
 Van jonger tyd, of daar d'aalouden ons van meldden,
 Ziet op het keurlykft, door hun daaden, afgemaalt,
 En, in een kleine kaart, hun tochten achterhaalt.

D A M O N.

Hy woont hier niet alleen: die Maro noch hoort zingen,
 En Nazo en Homeer van goddelyke dingen,
 Met Flakkus, die de hand flaat aan d'yvoire luit,
 Verrukt ten hemel vaart, en bant de droefheid uit.

S I L V A N D E R.

Hy leeft hier niet alleen: verzelt met deftige ouden,
 Die al wat is, of was, en komen zal ontvoudden;
 En raadzels gaaven der geheimen van natuur,
 Van d'eerfte stof, van lucht, van water, aarde en vuur.

D A M O N.

Hy rust hier niet alleen: maar waakt in alle hoeken,
 Die in het minste kruid de wysheid weet te zoeken:
 Een kleine mug, een pier, geringe plant en bloem
 Getuigen, zwygende, des Scheppers kracht en roem.
 Regeeren leert de bie, zorgvuldigheid de mieren.

S I L V A N D E R.

Wie helpt ons SILVIUS Geboortefeestdag vieren?
 Hy suft hier niet alleen: die zyn vernuft en tyd
 Verdeelt met landvermaak en welbesteede vlyt:
 By beurt den taaien boog kan spannen en ontspannen.
 En gulle blydschap mengt by ernst van braave mannen.

D A M O N.

Hy treurt hier vroeg nog spaâ: die zyne ruime zaal
 Zoo dikmaal schatren hoort door 't vriendelyk onthaal:
 Daar vreugde word geroemt: maar geen Bacchanten tieren.

S I L V A N D E R.

Wie helpt ons SILVIUS Geboortefeestdag vieren?
 Hy leeft hier welgepaard: met liefde in zyn gemoed,
 En vrede aan zynen disch: geen nektar smaakt zoo zoet.

D A M O N.

Hy leeft hier wel vernoegt: vernoegt met 's Hemels zegen,
 Waar in de waare rust der zielen is gelegen;
 Die hooger niet benyd, noch minderen verfinaad,
 Noch ELSRYK ruilen wil voor andren oord, of staat.

S I L V A N D E R.

De hulft verbeeld de hoop, daar roos en liefde gloeien,
 Maar 't vaste blaau wil in het koorenbloempje groeien:
 Stantvasten SILVIUS voegt hemelschoone kleur.

D A M O N.

De zuiverheid mengt in de jeliën haar geur,
 Bruin is de veldviool, bruin zyn ook LAURAS oogen:
 Het

Het zedige by 't schoon heeft overgroot vermogen.

S I L V A N D E R.

De rei lokt yder aan. 't Vermaak is voor de jeugt :
Maar L A U R A zoekt alleen by S I L V I U S haar vreugd.

D A M O N.

De dauw verquikt een beemd, de zon de winterdagen :
Zoo vind ook S I L V I U S by L A U R A zyn behaagen.

S I L V A N D E R.

Een bron versiert den beemd, gelyk een beemd de bron.

D A M O N.

De zon praat met het licht, als 't licht praat met de zon.

S I L V A N D E R.

Welzalg Paar ! dat liefde alleen deed zamenvoegen,
Myn dichtnimf zegent en verbreit uw echtgenoegen,
Zy hoopt, eerlang, een krans met onbesmette hand
Te strenglen voor een Wicht, een lieflyk Minnepand,
Dat E L S R Y K meerder dan zyne Elfen zal versieren.
Wie helpt ons S I L V I U S Geboortefeestdag vieren?

D A M O N.

Uw roem, o S I L V I U S ! verzaad den weêrgalm niet.
O drymaal zalig die dit heilig wit beschiet :
Die, met d'onnozelheid des eersten tyds te vreden,
Het smettend slyk ontvlied der al te dertle steden !
Leef lang op E L S R Y K : leef in uw verkore rust.
Zoo lang de leeuwrik in de wolken zingt met lust,
Het schaap de klaver volgt, de kudde 't spoor der stieren,
Zoo lang zal onze zang uw Feestdag vrolyk vieren.

S I L

S I L V A N D E R .

Genoeg o Damon : gy verrukt my door uw klank.
 Uw dicht, o veldpoëet ! zwiert als een wyngaartrank.
 Het klinke d'echo voor , aan deezen beemd en beeken,
 Zoo lang het ELSRYK aan geen telgen zal ontbreken,
 Zoo lang dit groots gebouw praalt met zyn breeden top.

D A M O N .

Ik hang myn bosboomfluit aan deeze Landnaald op,
 Z'is SILVIUS gewyd : zy zoekt geen andere ooren.

S I L V A N D E R .

Dit Boschje, dat myn geest tot zingen kon bekooren,
 Waar in ik SILVIUS en LAURA heb geroemt,
 Zy eenwig, na myn dood, Silvanders bosch genoemt.

SILVESTER,

HERDERSZANG.

Waar zyt gy nimfen? waar gy bloem- en boomgodinnen,
Die my beloofd hebt iets behaagelyks te verzinnen,
Tot een geboortegift aan Elsryks Minnepand?
Waar zyt gy Maagdelief? Kamille en Amarant,
Met zuivre Haageroos? waar Elsëer, Lindespruitje,
Gy blonte Wilgekuif, en Wyntelg Olmbooms bruitje?
Helaas! zy schuilen nu in holen en in 't riet;
Tot dat de lentezon weêr zachter straalen schiet;
Dan zullen zy, met vreugde, in 't open veld verschynen.
Maar, onderwyl, zie ik nu al myn hoop verdwynen:
Ik vind noch bloem noch kruid, tot kranssen of sieraad;
De straffe noordewind giert yslyk, vroeg en laat,
Of 't schynt schier altyd nacht, door mist en donkrevlaagen.
Men hoort geen wiltzang in de bosschen of in haagen.
Och Elsryk! wat heb ik, wat heeft myn fluit misdaan,
Dat ik, te beêvaart, moet door sneeuw en hagel gaan?
Dat zy nu, elk ten spot, als in der goden tooren,
Moet in dit bar saisoen, een veldzang laten hooren?
Nooit queelt de nachtegaal in 't guure winterweêr.
Komt Zanggodinnen, komt: zet my op Ida neêr;
Laat my de geuren van Hymet en Hybla rieken.
Dan word myn hart versterkt, dan krygt myn dichtgeest wïeken,
Als ik, door 't stille bosch, mag wandlen naar myn lust,
En, moê van dwaalen, in de bruine schaduw rust;
Daar zachte beekjes langs bemofchte randen vloeien:
Maar 'k moet nu tegen wind en tegen stroom oproeien;
Alleen met deeze hoop, een kranke toeverlaat,
Dat d'arbeid uit een kei noch heldre vonken slaat,
En 't edel stofgoud haalt uit woefte en dorre zanden.
Wel aan: ik voel myn lust, hoe koud het zy, weêr branden;

En wie bedwingt of stuit een vogel in zyn vlucht!

De maan deed negenmaal haare omloop door de lucht,
 Na dat (daar Leeuwendaal zal eeuwig van gewaagen)
 Der Gaulen macht en moed was aan den Dyl verslagen;
 Toen 't edel Brabant en het vruchtbre Vlaanderland,
 Gered wierd, voor de vuist, uit Vrankryks slaaffchen band,
 Als myne profecy, voorheên in 't licht gegeven,
 (Nooit wierd ik door Apol, van sterker drift gedreeven)
 Vervult wierd, en ik zag: dat Elsryk in zyn schoot
 Een vrugt ontving, de vreugd en hoop van 't Huis ter Noot.

De zuierzon scheen bly op Elsryks hooge daken,
 Toen Laura zag haar Spruit, met roozen op de kaaken;
 Juist zo de dageraat zich schildert in het ooft.
 Zyt welkom jonge Knaap, zei Silvius: myn Krooft
 Zyt welkom. Ik zal u een eigen veldnaam geeven:
 Gy zult SILVESTER zyn: vrucht van myn buiteleeven.

Wat was 'er fluks een vreugd in 't omgelegen land,
 Van d'Amstel tot het Meir, langs al den binnekant!
 Wat rees'er een gejuich door al de naaste veenen;
 Het scheen een vierdag zo by grooten als by kleenen;
 D'een riep vast d'ander toe, gelyk om bodeloon,
 Voor een gewenschte maar: hoor: Elsryk heeft een zoon.
 De weêrgalm hield niet op dit vrolyk na te baauwen;
 De koeien op de stal vergaten het herkaauwen;
 Het winterkoninkje verliet door vreugd zyn nest;
 't Was of de lieve lent herbloeide in dit gewest.

Het vriendlyk landvolk quam, op dit gerugt, met hoopen,
 Uit elke buurt en dorp, voor Elsryks hoefpoort loopen,
 En zegende van ver de Moeder met haar Kind,
 En Landheer Silvius, om zyne deugd bemint;
 Voor wien zy door een vuur, in nootweêr zouden draaven.
 Zy brachten, naar 's lands wyze, aan 't kraambed hunne gaaven.
 Men keef niet om den rang: wie eerst zou gaan, of lest.
 d'Een bracht wat eiëren, noch warm gelicht van 't nest,
 Een ander schaapemelk en verschgewronge kaazen;
 Een spierwit boterje, zo lekker als in 't graazen;
 De derde, wiens gewaad was als een schippersgast,
 Een flesje nieuwen most, kastanjen, glad van bast;

Een uitheemsch ooft, waar op Vrou Laura pleeg te roemen;
En Rozenond een tuil van vroeggequeekte bloemen.

De giften waaren klein: doch, naar de gunst zo groot,
Als ooit een konings kind gebragt wierd in den schoot.

Toen deeze en geene ook een geboortezang liet hooren,
Die, schoon eenvoudig, zelf de goden zou bekooren,

Quam onze Boschaart, met zyne oude vliere fluit;

Die klonk, of 't scheen my zo, naar eenig vreemd geluid;

Een klank, dien d'eene wraakt, die d'andren zal behaagen.

Het zy hy dezen toon dus vormde in jonger dagen;

Het zy hy dien, vroegtyds, door reizenslust bekoort,

Van vreemde herderen had by geval gehoord:

Want hy bezocht, noch jong, de schuilplaats der Sireenen;

En liep langs berg en dal, door bosschen, hoolen, steenen,

Daar hy het veldgraf van den grooten Tityr vond,

En van den knaap Sincer, niet ver van d'eigen grond.

Sincer, die Tityrs fluit zo lieffelyk kon handlen;

De harde Pyn en Eik deed naar zyn toonen wandlen;

Sincer, den derden aan der veldpoeëten rei:

Want d'oude Siciljaan, met zyne veldschalmei,

Bekranst met veilrank, en gekleed in 't sneedwit linnen,

Als opperzanger van de blyde veldgodinnen;

Verloor door niemant ooit zyn eerstverdienden prys.

Die Boschaart stelde nu de maat van zyne wys;

Waarna hy, beurt om beurt, dus zong, dan weder speelde:

Zyt welkom, lieve Knaap, dien Febus my verbeelde,

En reeds had voorgespeeld in eenen morgendroom:

'k Zag, dochtme, in deeze laan, aan eenen Lauwerboom,

Een gulden appel, daar rondom was opgeschreeven:

Dit dierbaar Ooft is my door 's hemels gunst gegeven.

Het goud bedied de deugd, die nimmermeer verrot.

Zyt welkom waarde Knaap, zo hoog bemint van 't lot:

De schenker Ganimed, ten hemel opgetoogen,

Stort nu zyn nektarkruik (hoe is 't gemeen bedroogen,

Dat hem noemt Waterman) tot voedzel van dit Lam,

Dat, onder zyn voogdy, eerst in het daglicht quam.

Zyt welkom frisse Knaap, wiens heil ster wy beschouwden,

Wyl uw geboortedag is toegewyd van d'ouden,

Niet aan den dollen Mars, of dertle Mingodin,
 Noch aan Saturnus ster, bedroeft en stuurs van zin:
 Maar aan den schrandren god, die, door zyn-snelle vlerken,
 De snelheid van zyn geest, en wakkren aart doet merken,
 En met zyn vrede staf, die alle tweedracht suft,
 De zielen brengt in 't licht, en weder leid te rust.
 Die zal uw schutsheer zyn en leidsman, in uw leven.

Zyt welkom jonge Knaap, ter goeder uur gegeven:
 Het eerste bloempje is ons zo aangenaam, als raar:

Zyt welkom schoone Knaap, in d'eerste maand van 't jaar.

Zyt welkom schoone Knaap. Wie zal uw wieg versieren;
 De beemden zyn verdort? noch bloeien de laurieren:
 Noch blyft de dichtluft fris, gelyk dit duurzaam groen.
 De konst voert steeds, tot troost, die kleur in haar blazoen.

Zyt welkom teere Knaap. De tyd geeft nu geen roozen;
 De grond is hard als steen, de hemel schynt bevroozen,
 De zon schier uitgeteert; noch wachten wy de lent,
 Noch wachten wy den tyd, die bloem en vruchten zend.
 Leer, leer o kleine Knaap! in deeze uw eerste daagen,
 Om beterswil, een storm, een hagelbui verdraagen:
 De tegenspoed versterkt de ziel, als spys het lyf.

Zyt welkom wakkre Knaap, in 't wintertydverdryf;
 Terwyl de vlugge jeugt, noch vlugger dan de winden,
 Zich, langs het glippende ys, laat hier en ginder vinden.
 Hoe ydel is 't vermaak, hoe krank de hoop gebouwt,
 Van die zich op den schyn der zaaken slechts vertrouwt!
 Vergaap u aan geen schors: stel nooit uw hart en zinnen
 Op iets, 't geen anders is van buiten, als van binnen.
 Zie daar: dat blinkende ys, zo schoon, zo glad voor 'toog,
 Bedekt een afgrond daar zich menige in bedroog.
 Help! help! die ysweg scheurt; 't schynt alles te verzinken.
 Helaas, 't onveilig spoor, doet menig mensch verdrinken!

Zyt welkom zoete Knaap. De ruwe schots versmelt,
 Door zachten zonnescbyn, veeleêr, dan door geweld:
 Dat leert: zyn vyand ook door goetdoen overwinnen;
 Te matigen met zoet de wrange en trotsche zinnen.
 Zo wortmen meester van het alderwreedst gemoed.

Zyt welkom Lauras Zoon. Nu wint de schoorsteen roet,
 Ter-

Terwyl de zwarte turf en drooge takken branden.
 De zuivre en schoone vlam jaagt uit haare ingewanden
 Al wat besmet, en scheelt van haaren reinen aart.
 Nooit word eene edle ziel met booze zucht gepaart :
 Maar zy verdryft den rook van opgeblaazendheden,
 En bitter haat en nyd, die haar gemoed bestreden.
 Zo trektmen nut uit rook, en scheid het goed van 't quaad.

Groei Zoon van Silvius : groei als de dageraat,
 Bodinne van het licht, dat, met vergulde straalen,
 Verheugt de zee en 't veld, verquikt gebergte en daalen.
 Groei als het Elsebosch aan deezen waterkant ;
 Groei tot uwe Ouders vreugd, en roem van 't gantsche land.

Groei Zoon van Silvius, tot u, de borst ontwassen,
 Geen sleepend kinderkleed, maar kort gewaad zal passen,
 En ge aan uw Vaders zy, de kruiden en 't geboomt
 Zult leeren kennen, daar de braak langs heenen stroomt ;
 De boomgaard, moestuin en de laanen, heggen, perken,
 Met ryper overleg en aandacht aan zult merken ;
 En hy u toonen zal, by helder avondweêr,
 De schoone sterrekroon, de noordster en den beer ;
 Dan : hoe de zon en maan, by beurten, ryzen, duiken.
 Maar als uw moed en jeugt, allengskens, op zal luiken,
 Engy met hart en geest verlangt naar vaster spys :
 Niet slechts om in de baan, te loopen om den prys,
 Of in het worstelperk te toonen uwe krachten :
 Dan zal een Chiron ook bestuuren uw gedachten,
 En u, van jongs af aan begaaft met heldenmoed,
 Vermaanen, slang en draak te treden met den voet ;
 Den dollen woudstier, leeuw en 't wilde zwyn te toomen :
 Doch geen gedrocht of wilt uit bosch of poel gekomen :
 Maar monsters van de ziel, afgryfelyk van gelaat :
 De nyd, vol helfsch venyn ; de slempende overdaad ;
 De dollen gramfchap ; de hovaardigheid der zinnen,
 En al wat ons belaagt, zeeghaftig overwinnen.
 Dit is der helden proef. Zo stygtmen naar de goôn.

Groei Zoon van Silvius, groei Lauras eerste Zoon.
 Zo groei altyd uw deugd gelyk uw jaaren groeien.

My dunkt : ik zie uw reeds door hei en duinen spoeien,

Voor dauw, voor dag, verzelt van uw getrouwen hond,
 Den ruwen winterwolf, die nu geen kudden vond,
 Maar op de stallen loert, zyn harden kop verpletten;
 Dan weêr den kiekendief belaagen met uw netten,
 En zuivren Amstelland van deeze boereplaag;
 Nu, sluimren by een beek, of schaduwryke haag.
 Doch, schoone Knaap zie toe: het veld is ook te vreezen:
 Daar schuilt iets meêr als 't wilt dat u kon schaadlyk weezen:
 De jonge Adonis wierd in 't jaagen zelf belaagt;
 Een meisje heeft Narcis om wedermin geplaagt;
 Ja Hermes zoon wierd ook in 't kuifche bad beneepen,
 En Hylas, in een bron, van nimfen aangegreepen:
 Denk: onze zuierzee queekt ook Sireenen aan.
 Bescherm den jongen Held: bescherm hem, o Diaan!
 Hy is u toegewyd. Dat Pallas schild en wapen
 Hem dekke, als hy, vermoeid, in 't open veld blyft slaapen.

Groei, groei SILVESTER: groei, sieraad van myn gedicht;
 Laat u genoegen dat myn veldpyp haare plicht
 Aan uwe bakermat, eerbiedig quam betoonen:
 Wacht nu 't geboortelied van Febus waarder zoonen.
 Het piepend riet valt by een hooger klank te teêr:
 Dies ruime ik andren plaats, en leg myn zangfluit neêr.
 Hier zweeg hy, wyl de rei herhaalde zyn gezangen.
 O Boschaart! die my, in myne inzicht, hebt vervangen,
 Zeide ik: myn hart bestemt u zedig landgedicht;
 Gun my, dien herderszang te brengen in het licht.
 Laat elk dan twyfflen, aan d'eenstemmigheid ter tongen,
 Of dit van Boschaart, of Silvander is gezongen.

Maar Silvius, die zelf het zingen had gehoord,
 Riep: komt, gy knaapen, komt: men sluit hier nu geen poort.
 't Is koud, en d'avond valt: komt: wilt u wat verwarmen.
 Myn Laura rust nu met SILVESTER in haare armen:
 Terwyl zal ik u, in het hoekje van den haart,
 Eens toeven: 'k heb een kruik, van ouds, hier toe gespaart.

In het Jaar 1707.

V I S S C H E R S Z A N G .

Dat ik, terwyl ik hier myn netten hang te droogen,
Daar ik in Elsryks Braak een brâave zoô meê vong,
Nu eens een deuntje zong?
Al zyn wy Visschers in die konst niet opgetoogen,
De wiltzang komt van zelf elk in den mond gevloogen;
Dit zietme aan oud en jong :
De vreugd van 't hart beweegt, al juichende, de tong.
Ook kan verandering, by beurt, den geest vermaaken :
Nu land- dan waterlucht ;
Nu 't stille en eenzaam bosch, dan 't zwalpend strandgerucht;
Gelyk verscheide spyse een graage tong zal smaaken :
Somwyl een waterzoô, dan weêr een boomgaardvrucht.
Zo zag ik menigmaal hoe Laura uit de dreeven,
Vernoegt door 't schoon gezicht van bloeissel, bloem en spruit,
Van moestuin en van kruid,
Quam met een versche lust naar 't waterspeelhuis streeven,
En, met het buigzaam angelriet,
Vermaak nam in den vliet.
Zo zag ik Silvius, vermoeit van grooter zaaken,
Somtyds den leeslust, of de nutte landzorg staaken,
Terwyl hy met het want, het uitgeschooten net
De slooten hield bezet ;
Of lichte een blanke baars met opgesperde kaaken ;
Een leerzaam tydverdrijf dat geest en zinnen wet.
Ook zag ik meenigmaal dit lieve Paar, met yver,
Een luchtje scheppen, met de schuit, rondom den vyver.
Des hoop ik dat myn waterzang,
Al schynt de Visscherstoon in deezen hoek verlooren ,
Gehoor zal krygen naar zyn rang :
Het bosch alleen niet, maar het water heeft ook ooren.
O Glaukus! Visschers god, met uwen groenen baard,
En blaauwgeschubden staart ;
Indien de Visschevangst voorheên u kon bekooren ;
Zet my nu krachten by :
Wyl ik den oirsprong zing der vrye Visschery.

Wie was hy die ons 't riet tot pypen leerde snyen,
 (Het riet dat aan den waterkant
 Alleen maar tot vermaak der Visschers schynt geplant)
 En, met een nieuwen klank, de velden deed verblyen?
 De velden niet alleen, en bosch- en akkergoôn;
 Maar bron, en beek, en stroom weêrgalmden op dien toon.
 De nimfjes, veld- en brongodinnen,
 Zyn steeds vereend van zinnen,
 Zy danssen hand aan hand, en juichen aan den rei,
 Met bommen en schalmei;
 En nooden tot haar zang en vreugd, die haar beminnen,
 De Visschers uit het diep, de Herders van de hei.

Wie was hy die, verzaad van akkervrucht en boomen,
 Quam moorden in de stroomen?
 Wie was hy die 't onschuldig lam,
 Met een bebloede hand, dorst roosten in de vlam?
 O goude tyd! gy wist van tweedragt noch krakkeelen;
 Het bosch gaf appelen en honig uit zyn schoot,
 Het ongeploegde land, vrywillig, moes en brood;
 Het geitejong mogt vry in 't wolvenest gaan speelen;
 Een jongsken, klein en teer,
 Klom op een dolfyns rug, en op een leeuw of beer:
 De havik dacht toen niet om 't broeiest te besteelen.
 Maar sint de gulzigheid den tand
 Sloeg in der dieren ingewand;
 Verwilderde de visch, 't gevogelte en de dieren.
 Toen was 't gevaarlyk langs het eenzaam woud te zwieren.
 Noch sloeg de woede voort:
 De mensch bevlekte zich wel haast met broedermoord;
 En juist of yder dier dien aart had ingezwolgen,
 Men zag, men hoorde niet dan moorden en vervolgen,
 Met een afgryfselyk gerucht,
 In 't bosch, in 't water en de lucht.
 Noch schynt de mensch het wreedste op zyn geslacht verbolgen.
 En nooit heeft cenig god die gruwelen gestuit.
 De kleine zyn, eilaas! altyd der grooten buit.

Van deezen tyd nam elk in 't visschen, vliegen, jagen,
 Als in een vrye zaak, zyn wellust en behaagen.

En zeker, 't zoute meir en zoete watervloed,
 Heeft menig mensch gevoed.
 Ook zagmen menigmaal wel vorsten en vorstinnen,
 In 't luchtig veldgewaad, verzeld met kleinen stoet,
 Door d'edle Visschery, verlusten hart en zinnen.
 Zo galmden, lang voorheên, de monden van den Nyl,
 Wanneer Kleopatra, die trotsche vrouw, by wyl,
 Geziut den grooten Boel in 't visschen te verkloeken;
 Door eenen duiker, langs de gronden van de zee,
 Een droogen haring aan zyn Vischhoek hangen deê:
 Die al te blind verliest, is lichtelyk te doeken.

Ook spilde d'ouderdom zomtyds een konings schat,
 Om 't versche en klaare nat,
 Te leiden in een kom, door breede en lange beeken.
 O Baje! 'k denk om u, en uwe aaloude faam,
 (Indien ik u vergeet, 'k vergeet myn eigen naam)
 Daar ik Lucullus werk noch zag het hoofd opsteeken.
 Lucul, diên kieffchen lekkertand,
 Die bergen uitgroef, aan het warm Tyrreensche strand,
 En stuttenze met honderd boogen
 Van vast arduin, zy staan noch pal en onbewoogen:
 Hier zwom zyn watervee, omwalt van zuiver zand,
 Beschut aan allen kant,
 Voor heete zon, voor wind; hier deed hy 't veilig schuilen,
 En wou geen vischje voor een gladde stier verruilen.

Wat pochte Grieken, toen de gulde Rammevacht
 Uit Kolchos wierd gebracht;
 Misschien is ook die reis en 't gantsch verhaal geloogen:
 Maar dat de zilvre stroom ook goude Visschen baart,
 (Die in de sterren staan zyn mooglyk van dien aart)
 Dat is geen dichters vond, den fabeltyd ontzogen:
 'k Zag die op 't Vorstlyk Loo, en Elsryk voor myne oogen.
 Waar heen? myn geest vloeit voort gelyk een watervloed.

Hoe vlot is ons gemoed!
 Te rug: ik wil myn zang met deeze Braak bepaalen;
 'k Zou anders in den Amttelstroom,
 En 't vischryk Y, met lossen toom,
 Of in het Leidsche Meir met lust myn hart ophaalen.

O Braak! ik zit nu weêr aan uwen groenen zoom.

Wie was hy die ons eerst de netten leerde breien,
Om op den roof te spreien?

Het was geen mensch, noch god; maar 't kleine dier, de Spiu,
Die haare netten weeft, en spant tot haar gewin;
En, om een lichte mug, of domme vlieg te vangen,
Op voordeel weet te hangen.

Die vinding en die konst bleef voorts de menschen by:
Wyl yder loert op buit, naar winst is elks verlangen;
Elk vischt op zyn gety.

't Gebruik der Visschery wierd meêr en meêr gesleept,
En zocht steeds nieuwe greepen
In 't Visschen, om den Visch,
Hoe vaardig en hoe snel hy op zyn vinnen is,
Op 't schieelykste, in de plassen,
Met voordeel te verrassen.

Men vond het Werpnet uit, om met een slingerslag,
Den wreeden vyverwolf, die heimlyk zat verchoolen,
Te sleeten voor den dag,
Eer 't aas noch was verteert, zo datelyk gestoolen.

Dus zag de Tiber eer
De vechters in 't geweer,
En met een Slingernet, behendig onder 't sryden,
Elkandren gaan te keer.

Een doodelyke greep die nauwlyks was te myden.
Ellendige, die eens het net krygt over 't hoofd,
Word tevens van zyn macht en van verstand berooft.

De Schakels zetmen uit om groot en klein te vangen,
Wyl elk de gronden roert met polssen en met stangen;
De plas wort vuil en zwart,
Daar den benauwdten Visch, in 't vluchten, zich verwart,
Het zal heel zelden missen:

In troebel water is (gelyk men zegt) goet Visschen.

De holle Zeege, voortgetrokken met geweld,
Gaat schuuren langs het veld,
Om al wat dar'er is in haar geweld te sleeten.

't Afbeeldzel van de gierigheid,
Die met haar slinkse en looze greepen,

Zieh niets ontglippen laat daar zy de klaauwen spreid.
 't Is edeler gebruik het Kruisnet te doen zinken
 In 't halve diep, daar 't licht noch flauw schynt door te blinken.
 De Vifch zwemt af, en aan,
 En 't schynt, men gunt hem tyd om zich noch te beraân.
 Bedenkt u niet te lang gy achtelooze Viffchen :
 Gy zult uw tyd vergiffen.
 Zo zietmen menigmaal, dat al te lang beraad,
 Den loomen draaler fchaad.

Maar zou ik al 't geheim der Viffchery verhaalen,
 De netten, korven en 't gestel naar 't leeven maalen,
 Die zy op froom, op meir en stille waters zet,
 Ik zong de zon te bed.
 De jager weet door list het leger op te spooren;
 De vogelaar de vlucht te lokken uit het kooren;
 Zo weet een Viffchersknaap het weêr, de plaats en tyd,
 Wanneer de Viffchool ryd.
 Doch 'k laat aan anderen, wien 't luft, dien bot te gallen:
 Ik zing slechts uit vermaak, en naar myn welgevallen.

Bedriegelyke Fuik!

'k Denk nu op uw gebruik.
 Hoe breed is d'ingang, zie hoe vriendlyk ftaat hy open!
 Maar zacht : wat wyde hals aan zulken naauwen buik.
 Hoe zwiert deeze Aal rondom : zy glipt'er in ter fluk;
 Maar zal die loffe daad noch met de huid bekoopen.
 Geen een van duizend is dien kerker ooit ontfloopen.
 O quaad, o droevig pad!

Dat menig eerst met vreugd, daar na met rouw betrad.

O doodlyke Angel! loos met honig overftreeken,
 Van u luft my te fpreeken;
 Uw lokaas zoet in fchyn,
 Wanneer het word genut is fchaadlyk moordvenyn.
 Onnoofle Viffchen vlied : 't is lang genoeg gekeeken,
 De fmaak zal doodlyk zyn.
 Vlied voort: de fnoepluft zal u zelf de keel afsteeken,
 En uwe gulzigheid op 't alderwreedfte wreeken.
 Maar 't is vergeefs gepreekt: d'een voor, en d'ander naar,
 Begeeft zich in 't gevaar.

Zo ik een dichter was, 'k zou hier een dicht van maaken,
 Dat jong en oud met kracht, aan hart en ziel zou raaken;
 Een dicht, dat op een ry,
 In 't kort, vertoonen zou der menschen zotterny,
 Die, om een klein vermaak, om booze en dwaaze lusten,
 Voor eeuwig zich ontrusten,
 Voor eeuwig smooren in een jammerlyk verdriet.
 d'Een gaat op 't lokaas toe dat hem de wellust bied;
 Maar naauwlyks, is ter sluk, een vuile smaak genooten,
 De prikkel van berou is reeds in 't hart geschooten.
 De wraaklust heeft noch naauw de handen, gansch verwoed,
 Gewasschen in het bloed,
 Een wreeder hartwurm knaagt oneindelyk 't gemoed.
 Wat doet het druivezap al gruwelstukken werken,
 En maakt van menig mensch een leeu, een hond, of verken;
 Die eigen huis, en eer, en alle wetten schend!
 Hoe menig word'er ook aan Midas keur gekent;
 Die, onder 't goud, het geld, en d'overvloed begraven;
 Met Tantalus gestraft, zich zelven niet durft laaven.
 Hoe menig vind het graf daar hy een tytel zocht!
 Hoe menig heeft zyn ziel om grooten staat verkocht!
 Een ander woelt, beluft, om wonderen te weeten,
 En heeft het beste deel, zich zelf, geheel vergeeten.
 Eer telde ik al de helm en schelpen in het duin,
 De haren op myn kruin,
 De bladren in die laan, eer ik ooit zou verhaalen,
 Hoe meenig lokaas dat de menschen doet verdwaalen.
 Nu wil ik van myn vangst aan Elsryk, volgens plicht,
 (Want 'k vifte hier by gunst) iets aangenaams vereeren;
 Maar myne gift moet ook geen eigenschap ontbeeren.
 Deeze oude en groote Snoek, die voor geen Rynzalm zwicht,
 En, als een koning, hier in 't nat plag te braveeren,
 Breng ik aan Silvius; voor hem is deeze prys;
 Als vaste mannespys.
 Ook is in 't hoofd, als in een netten vorm gegooten,
 Veel konstgereedschap van de wiskonst opgeilooten.
 Die schoone Karper, blank en eël,
 Krygt Laura tot haar deel:

De karper is een visch, van duizend uitgelezen,
 Van zuivren smaak en geur. 't Is alles goed,
 Het ingewand en 't bloet;
 Maar noch word d'edle tong als 't lekkerste gepreezen.
 Die Paling, vet en glibberglad,
 Zo speelziek, en zo rad,
 Zal ik Silvestertje, het jonge Knaapje schenken:
 Het is der kindren aart,
 Een zaak te handlen als een paling by den staart;
 Maar gryze ervarentheid leert eindlyk verder denken.
 O Elsryk! schept gy in myn Visscherszang vermaak,
 Is deeze visch van uwen smaak,
 Zo komt Silvander haast weér visschen in uw Braak.

J A G E R S Z A N G.

JAGER. VOGELAAR. REI van JAGERS.

J A G E R.

Hier zyn wy weêr voor Elsryks laan,
Zo digt bemuurt met groene blaân
Van jeugdige ypespruiten;
De plaats alwaar, na onze Jagt,
De Jachtstoet word by een verwacht,
Om onze vreugd te sluiten.
Kom laat ons by dit schoon gezicht
Wat rusten, wyl het zonnelycht
Allengskens daalt beneden.
Hoe weid hier 't oog in groente en plant!
De lucht riekt frisser op het land,
Dan in de duffe steden.
Hoe lief blaast ons dit windtje toe!
O schaduw 'k ben u nimmer moê.

V O G E L A A R.

Hoe aangenaam, hoe zoet smaakt den vermoeiden 't rusten!
Hoe lekker vind de dorst een teug uit beek of bron!
Geen smaakelyker faus de beste kok verzon
Dan die de honger maakt. Wat spys kan hem verlusten
Die stadig, vol en zat,
Vermaakt zit aan den disch, en by het volle vat?

J A G E R.

Geen beter oefning om de zinnen op te wekken,
De loome leden braaf door arbeid uit te rekken,
Dan het gebruik der edle Jagt;
Van ouden tyd hier om by groot en klein geacht.

't Is lustig 's morgens langs 't bedauwde veld te trekken ,
 Terwyl de brak , gezwind voor uit ,
 Het spoor zoekt tusschen ruigte en kruid ,
 En aan den Jager weet voor leidsman te verstrekken.
 Natuur , zo mild van aart ,
 Heeft een byzondere gaaf met yder dier gepaart.

V O G E L A A R.

Die het gevogelte zo lief ziet trekkebekken ,
 Wyl elk zyn nestje bouwt ,
 En hunne zorg voor 't ei , en 't pluimloos jong beschouwt ,
 Wie roept niet uit , met honderd monden :
 Wat liefde , trouw en deugd word in het bosch gevonden !

J A G E R.

Of schoon de Rammelaar geen eigen jong verschoont ,
 De Voester blykt nochtans dat haaren plicht betoont ,
 Om haar Lampreitjes te bezorgen ;
 En zacht te koestren van den avond tot den morgen ;
 Al word zy niet beloont.
 Wat doet de Moederhaas ; hoe zorgt de bloode Hinde
 Op dat geen wolf noch wreed gediert ,
 Of Jager , die om 't leger zwiert ,
 De tedre jongen vinde.
 Een drift die yder mensch kan spooren , om niet min
 Te zorgen voor zyn huisgezin.

V O G E L A A R.

Het minste vogeltje laat zyn gebroet niet vasten :
 Maar aaft het met een pier of mug ,
 Tot dat de jongen vlug
 Hun wieken rekken , en het van die zorg ontlasten.
 De Doffer en de Duif , te zaamen eensgezind ,
 Betoonen beide om stryd wie 't broeinest meest bemint.

Ook

J A G E R S Z A N G.

Ook zal ons d'Ojevaar tot voorbeeld hier verftrekken :
 Die fchoon het hooge neft in vuur en vlammen ftaat,
 Zyn jongen niet verlaat,
 Maar hen kloekmoedig met de vleugels poogt te dekken.
 Gelyk zyn dankbaarheid 't gemoed ook op kan wekken,
 Als hy de ftamme moêr, en quynende ouwevaâr
 Komt spyzen voor en naar ;
 En steeds trouwhartig durft voor hun te velde trekken.
 Ik heb geen fchoonder zaak befêft,
 Die d'ouders en hun krooft betreft.

J A G E R.

De zuivere Armelyn zal 't lyf te pande zetten,
 Eêr zy haar sneeuw wit bont,
 Daar zy bezet is door de Jagers in het rond,
 Door 't vluchten zou met flyk befmetten.
 Een hoofddeugd daar de zorg der maagden op moet letten

V O G E L A A R.

d'Onnoofle Tortel zonder lift,
 Treurt eenzaam als zy 't lieve gaiken mist ;
 Geen tweede trouw kan haar bekooren,
 Als zy haar eerfte min, haar weêrga heeft verlooren.
 O voorbeeld ! o fieraad !
 O kroon, o luifter van den weduwlyken ftaat !

J A G E R.

't Is wonder hoe de Vôs des winters, onder 't vriezen,
 Geen weg langs 't ys zou kiezen ;
 Voor dat hy met het oor gedooken op den grond
 Geen ruiffchen in de beek bevond.
 Wanneer de Herten t'zaam een breeden ftroom doorwaden,
 't Is wonder hoe zy baden :
 Zy ruften, beurt om beurt, hun hooften tot geryf,
 Elkandren op het lyf.

De Zwynen, als zy een der kudden hooren schreeuwen,
 Verschynen tot zyn hulp gelyk verwoede leeuwen.
 Zelfs ook de dieren die verſcheiden zyn van aart,
 Zyn fomwyl door 't gevaar van andere bewoogen.
 'k Zag dit laatſt, by geval, op Elsryk aan een paard,
 Dat met het andre vee was in de wei getoogen:
 Het Ros raakte in de floot,
 Toen zagmen os en koeien
 Vaſt loopen door het land, tot teeken van den noot;
 Ja 't ſcheen zy riepen hulp met bulken en met loeien.
 't Is niet al redenloos 't geenme in de dieren ziet.
 Merk eens: hoe elk de dood, hoe elk 't gevaar ontvlied;
 Hoe elk zyn vyand kent, en weet zyn eigen krachten.
 Men moet zo roekeloos hun gaaven niet verachten.

V O G E L A A R.

Zy zyn niet miſgedeeft van 's Hemels milde hand,
 Men ziet in hun bedryf merktekens van verſtand,
 Die ons zelf doen verbaazen:
 Let eens op 't Kraanen heir, wanneer het door de lucht
 Komt ſtreeven met de vlucht,
 Hoe dat de leidsman, door zyn kaaklen en zyn raazen,
 Het leger houd in tucht,
 Het welk zyn ordre kent in 't reizen, ſtryden, aazen:
 Wanneer zy by den nacht neêr ſtryken op het veld,
 De ſchildwacht word geſtelt,
 Die, om dat hem de ſlaap niet licht zou overromplen,
 Houd in zyn eene poot, hoog op, een kei geknelt.
 Het Eendtje, verſch gekipt, gaat fluks in 't water domplen,
 En zwemt gelyk een vis;
 Wie of zyn meeſter is?
 Wie wees 't Ysvogeltje, dat hem geen ſtorm zal quellen
 Op zee, terwyl hy broeit,
 Maar dat het woefte meir dan ſtil en vreedzaam vloeit?
 De wakkre Haan weet ons ſteeds d'uuren toe te tellen,
 En waarſchouwt als de lucht door onweêr zal ontſtellen.
 De Koekkoek, wiens geſlacht,
 Door andre vogelen vervolgt wort en veracht,

Bevreesft, datmen zyn ftam en jongen uit zou roeien,
 Brengt ftill zyn eiëren by andren uit te broeien.
 De Kaaf leert menfchetaal; 'k zwyg van de Papegaai;
 En hoe de Nachtegaal zyn maatgezang doet vloeien,
 Wie hoorde ooit iets zo fraai?
 Zelf dat de vogels door haar tjilpen, kirren, zingen,
 Elkandren wel verftaan, zyn my geen vreemde dingen.

J A G E R.

My is, van oude Jagers, wel beduid,
 Hoe het gewonde Hert ons heeft getoont een kruid,
 Waar mede het de fchichten,
 Kan uit de wonden lichten.
 Het kleine Wezeltje gebruikt de nutte ruit,
 Wanneer het iets vergiftigs heeft gegeten;
 Of van een felle slang of adder is gebeeten.
 De ruwe Beer, te vet gemest,
 Tergt in het woud het Byënest,
 Op dat hy, door 't geprik der zwermende angelgasten,
 Van 't overtollig bloedt, in 't hoofd, zich zou ontlasten.
 Al word nu d'artfeny een godheid toegedicht,
 Zy blyft haar oirfprong aan de dieren meest verplicht.

V O G E L A A R.

De Reiger kan zich zelf, door water in te fpuiten,
 't Verftopte lyf ontluiten.
 De Havik neemt, voor 't quaad gezicht,
 Het Havikskruid dat hem verlicht.
 De Spreeuw heelt haar gebrooke beenen
 Met miereneiëren. Is d'Arend loom en ftam,
 Hy zengt zyn vedren aan den zonnegloed en vlam,
 En dus verjongt hy zich, als d'oude zyn verdweenen,
 Ook moeten wy niet meenen
 Dat al de wetenfchap beruift in 's menfchen hand;
 Let op den honigkoif: wat onderling verftand,

Wat wys en net bestuur, in huiszorg en in bouwen,
 Die kleine vogels houwen;
 't Is reden en vernuft,
 Daar ons verstand voor suft;
 Een les voor klein en groot, voor mannen en voor vrouwen.

J A G E R.

Geen dier, of 't leert ons: zie den grooten Olifant:
 Hy buigt zich neder voor d'opgaande zon in 't zand.
 Hoe veele menschen die geene Oppermacht erkennen!
 De Leeuw, verheven van gemoed,
 Verschoont, meêdogentlyk, al die hem valt te voet;
 Dat zich de magtigen tot deeze deugd gewennen.
 Geen moeder is'er, die haar kind
 Zo teêr zo trouw bemint,
 Gelyk de Tygerin. hoe wreed, haar kleine jongen.
 De Hond, getrouw tot in de dood,
 Beschermt zyn meester in den nood.
 Zachtmoedig blyft het Lam door smaad en quaad besprongen.
 Geen deugd is schier den mensch bekend,
 Of zy is innerlyk den dieren ingeprent.

V O G E L A A R.

De trouw in d'echt zal ons de simple Duif bewyzen;
 De nyvre en kloeke Hen de zorg voor 't kroost aanpryzen.
 Hoe nedrig houd zich d'Eend, die steeds naar d'aarde ziet,
 En nimmer weerstant bied.
 Bermhartigheid, van ouds, wierd door de Gier betekend:
 Wyl zy geen levend dier misdoet;
 Ook is de Pelikaan in deeze deugd uitstekend,
 Als zy de jongen spyft uit liefde, met haar bloedt.
 Zelf d'Ibis wierd voorheên iets godlyks toegerekend.
 Wat doet de Zwaan, wanneer haar laatste tyd genaakt?
 Zy schreit niet: maar zy waakt,
 En zingt een vrolyk lied, bereid haar hart en zinnen,
 Om dus de vrees des doods kloekmoedig t'overwinnen.

'k Denk met verwondring aan des Zonnevogels aart,
 De Fenix wyd vermaard;
 Voor heilig zelf beroemt; wiens lof noch word gezongen
 Van allerhande tongen,
 Die, met veel plechtigheid, zyn vaders uitvaart doet.
 Maar 'k hoor vast naderen het juichen en getoet;
 Het veld weêrgalmt van vreugd op d'overriehoone zegen,
 In deeze Jagt verkreegen.

R E I van J A G E R S.

Hef op : hef op een nieuwen toon,
 Ter eere van Latonas zoon,
 Den blonden God, die met zyn hand,
 Het monfter Python velde in 't zand.
 Hef op : ter eere van Diaan,
 Waar onder woud en boffchen staan;
 Die in het bofch en in het woud
 De zorg van 't Jaagen is betrouwt.
 Hef op der groote helden lof,
 Die, onbefchroomt voor zweet en ftof,
 Doorkruiften bofch, en berg en veld,
 Daar menig monfter wierd getelt;
 Daar rover, leeuw, of wolf, of vos;
 Een fchuimend zwyn of brullende os;
 Verwoefte d'akkers, beemd en wei.
 Dat Herkles pronke in d'eerfte rei
 Met Thezéus, Zethes en zyn broêr,
 Ook Arkas die ten hemel voer;
 En Cefal door zyn fchicht vermaard;
 Orion met zyn boog en zwaard,
 Daar Meleäger met zyn bruid
 De rang van duizend ouden fluit.
 Maar in de fchaar van onzen dag,
 Die ooit de Jagt te lieven plag;
 Moet koning Willem d'eerfte zyn,
 Wiens naam noch klinkt by Maas en Ryn;

Die 't land alleen niet heeft gevaagt,
 Van 't wilt dat oegst en akker plaagt:
 Maar ook van 't Franssche juk bevryd;
 Die roem der vorsten in zyn tyd!
 Dit moedig Hert, zyn kling ontgaan,
 Heeft hier, en ginds veel quaad gedaan:
 Het sprong door velden, bosch en duin,
 Vernielde d'akkers, laan en tuin.
 Ei ziet zyn trotsche horens; ziet
 Zyn fyne beentjes als een riet;
 De spitse voeten net geklooft;
 Hoe wel getekend is dat hoofd;
 Het lyf is wonder schoon, en zwaar,
 Gelyk een hert van honderd jaar.
 Maar zie: wat blinkt daar aan zyn hals
 Begroeid met hair? is 't fyn, of valsch?
 't Is zuiver goud, en digt besneên
 Met merk en letters ondereen;
 Met letters van eene oude hand.
 Wat is de zin? hier schuilt verstand:
'k Ben Mavors toegewyd, om Leeuwendaal te plaagen:
Tot dat de schoone Vreê de wereld zal behaagen.
 O Hert! zyt welkom: wyl uw dood
 Een end spelt aan Europes nood;
 Euroop dat nu verdrinkt in bloedt,
 Slechts door der vorsten overmoed.
 't Is zeker dat een veldprofeet
 Tot onzen troost die vaarzen sneed.
 Kom lieve Vreê: kom herwaart aan;
 Verhoor het zuchten en getraan
 Van weeuw en weezen, buiten schuld,
 Door nood gebragt tot ongeduld;
 Berooft van have, steun en huis,
 Vertrapt, vertreên door snood gespuis.
 O Vorsten! is de kroon u waard
 Die gruwlen, die ons d'oorlog baart;
 Daar duizend duizend, zonder end,
 Vast zyn gedompeld in ellend?

Of zyt gy meêr als menschen zyn?
 Beproeft uw krachten met Jupyn.
 Maar denkt dat gy voor zynen troon
 Zult reekning geeven van uw kroon,
 En dat hy op uw hoofd het leet
 Zal wreeken, 't geen gy andren deed.
 Keer : keer : ei lieve Vrede, keer!
 Verbreek de wapens en 't geweer :
 Daar zyn Trofeên genoeg voor 't land,
 Genoeg gemoord, genoeg gebrand.
 Maar hoe! waar rukt my d'yver heên?
 Dit is geen Jagersstyl : o neen.
 Komt laat ons deezen vetten buit,
 Die ons het heil der Vreê beduid,
 Aan Silvius, wiens zacht gemoed
 Steeds walgt van onrust, twist en bloedt,
 Vereeren, tot een onderpand
 Der Vredekomst, in 't Vaderland.
 Aan Silvius, die menigmaal
 Ons heeft verquikt met goed onthaal,
 Wanneer wy door de lange Jagt
 Schier waaren van den dorst verfmacht.
 Maar zie : daar nadert hy de poort;
 Komt Jagtgezellen treet nu voort.
 Aanvaar, o Silvius! dit Hert,
 Zo bly als 't u geofferd werd;
 En met dit Hert ons hart met een;
 Dit Hert, hoe groot, voor 't hart te klein.

J A G E R.

Zo lief, o Silvius! als wy den Vrede wenschen
 Zo lief blyft gy altyd bemint van Godt en menschen;
 Zo lief blyft Lauras hart, in voor en tegenspoed,
 Uw liefste en waardste goed.

V O G E L A A R.

Zo moet Silvester steeds, in voorspoed en in deugden,
 Gelyk de vrucht den stam
 Verfiert, en 't licht de vlam,
 Verftrekken Elsryks vreugden.

J A G E R.

Zo moet de lieve vredezon
 Altyd uw huis en hof bestraalen,
 O Elsryk ! wiens gebouw door liefde en min begon,
 Terwyl, in 't elsebosch, de schelle nachtegaalen,
 Al quinkeleerende, doen hooren : Vreê: Vreê: Vreê.
 Geen aangenamer klank voor aarde, lucht en zee.

V O G E L A A R.

Vloei, zilvre Braak, vloei vrolyk langs uw biezen,
 Vloei eeuwig klaar, door weêr noch wind ontfelt.
 De zwaanen zullen hier haar vreedzaam nest verkiezen,
 En zingen langs het veld :
 Rust: Rust. Rust moet hier eeuwig bloeien.
 Rust is de schoonste toon daar immer zwaan van meldt.
 In rust moet gy, o Braak! en uwe beeken vloeien.

J A G E R.

Indien de Hemel ooit Silvanders beê verhoort,
 Zo blyft uw rust en vrede, o Elsryk! ongestoort.

V O G E L A A R.

Indien de Hemel ooit verhoort der dichtren bede,
 Zo word de waereld haast hersteld in rust en vrede.

JAGERSZANG.

JAGER.

Indien de vaerzen van vermogen zyn en kracht,
Gewis strekt onze wensch tot heil van 't nageflacht.

VOGELAAR.

Indien de vaerzen nooit in Lethes stroom verzinken,
Zo zal uw naam en roem, o Elsyk! eeuwig klinken.

In 't Jaar 1707.

H O G E R W O E R T .

D O O R

P : V L A M I N G .

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

D E N H E E R E

G E R A R D M U I S E R .

Ik wyde aan u, wiens ingetooge geeft
Uit dichtkunst graag zyn zoeten honig leeft,
Deeze eerfteling van myne Poëzye,
Die geen Bachant noch Thais voert ten ryë,
Maar Nimfen, die, eenvoudig opgevoed,
Zich spiegelen in Spaarnes zilvren vloed;
Die 't eerbaar hoofd met veldviolen kroonen,
En zich beschroomd voor ieders oog vertoonen.
Ik eifch u niet tot fchutsheer hier voor haar :
Want Pallas zelf ftuit op haar beukelaar
De pylen niet der bitze laftermonden,
Die 't dor gebeent beknabbelen als honden :
Maar fchenk het u als een erkentenis
Van 't geen een vriend voor vriendschap fchuldig is,
En laat het u, myn GERARD, zo behaagen,
Als hy, door wien 't aan u werd opgedraagen.

P. V L A M I N G .

C 4

AAN

L E E Z E R,

Zynde voor twee jaaren op Hogerwoert en myn gedachten latende gaan op de meer dan gemene schoonheid der gezichten, waar op het waarlyk reden heeft zich zoo zeer te verheffen, als eenige plaats in ons land, besloot ik de schilderachtigste te verkiezen; die met eenige uitbreidingen, uit de stoffen zelf vloeijende, op te sieren, en tot myner vrienden, en myn vermaak in versen, van tien en elf lettergreepen af te maalen. Naderhand is het zo verre uitgedyd, dat het een beschryvinge is geworden van al't geen ik'er met vermaak in bespeurd, en anderen niet onbchaagelyk heb geoordeeld, zo in bloemperk, boomgaard, moestuin, als andere gedeeltens; hier by heb ik, door de stof zelf aangepord, een schets willen geven van 't vermaak en nut, dat iemand, wiens hart alleen tot deugd en wetenschappen geneigd is, uit het landleeven kan trekken, tot dat oogmerk my hier en daar bediend hebbende van de gedachten des berdemden Ridders J. B. Marino.

Ik heb het werkje, dewyl't gevoegelyk kon geschieden in twee boeken verdeeld. Het eerste bevat alles dat de hof met zyne wateren, manteling en laanen besluit: In het tweede doen zich omleggende gezichten op van oude kasteelen, het duin, het Spaarne en sierlyke lusthoven. Hier op volgt de lof en 't vermaak van 't buiten leeven, eerst in 't geheel, verders naar elk saysoen in 't byzonder verhandeld, en eindelyk het slot van het gansche werk.

Door-

Doorgaans is het met uitbreidingen, uit geschiedenissen of verdichtzelen gehaald doorweeven, en ik heb die daar het pas gaf, en de stof bracht het veeltijds zelf mede, met vermaak gebruikt, oordeelende dat zy de zenuwe en ziel der dichten zyn, schoon zy van veelen, die alleen met een gladheid van taal, en femelachtige naauwkeurigheid van spelling ingenomen zyn, niet veel noch keurig, maar schraal en zonder oordeel werden te pas gebracht, wanneer men, gelyk 't nu dagelyks geschied, zich in plaats van gedichten, gelyk de tytels belooven, niets als een deel mooie woorden en gemeene zaaken in de hand ziet stoppen. Doch hier van ter nader gelegenheid.

De naam van Hogerwoert is gesprooten uit de kleene streek waar in het gelegen is, en waar van het met zyn onderhorige landeryen een goed gedeelte beslaat, het legt omtrend een vierdedeel van een uur buiten Haarlem, en heeft zyn uitzigt ten zuiden op de Kleverlaan, 't huis ter Kleef, en de stad Haarlem; ten westen op Bloemendaal, Albrechtsberg, het duin, de daar by gelegene boomgaarden en bleekeryen; ten noorden langs Schoterbosch en de Zantpoort tot aan Velzen; ten oosten op het Spaarne, over de weyden, en kan flauwelyk Amsterdam beschouwen. Van Hogerwoert vinde ik in de handvesten en privilegien van Kenmerland, dat het in den jare 1336. by Jan van Persyn, Heere van Waterland is uitgegeeven in eeuwigen pacht, met eenige voorwaarden daar by, die daar, maar niet de naam van den geenen die het ontfangen heeft, gemeld worden. In den jare 1497. heeft het toegekomen aan onzer Lievevrouwe Kapelle, op den Hoeve van den Hage, welke deeze ambachtsheerlykheid verkoft heeft aan 't Convent der Regulieren buiten Haarlem; in 't

jaar 1526. Jegenswoordig zyn daar van Ambachtsheeren de Burgermeesteren der boven genoemde stad.

.Wat de oudheden van ons land aan gaat, die by my hier in zyn aangehaald, ik heb die altyd, na dat zy my het waarschynelykste in de beste schryveren zyn voorgewoomen uitgelegd. Als (by voorbeeld) dat ik Gerard van Velzen niet in eenton met spykers doe rollen, maar meen dat dit verdichtzel gesprooten is, uit het kwalyk verstaane woord *rotatus*, dat in het munnekelatyn van dien tyd waarschynelyk geraderd of gerabraakt heeft willen betekenen. Als mede dat Graaf Floris, dien algemenen haat van den adel op zynen hals door het schenden van de vrouwe of bruid van den bovengenoemden Gerard van Velzen zoude hebben gehaald, waar van ons niets blykt in de schryvers van dien tyd; maar eerder door dien hy om den ouden adel te hoonen, veele ryke boeren veradelde, om daar door meester van de stemmen te zyn en de vryheid der zelve te onderdrukken. Het zoude anders, naar myne gedachten, zo veele heeren, die Velzen raakten noch bestonden, niet in zoo een gevaarlyken zamenzweering hebben ingewikkeld, ten zy eigen belang en haat tegens de al te grooten macht van den Grave, hen dat zwaarwichtig stuk ten hunnen schade, had doen onderneemen.

Die iets breder van dit geval gelieft te zien, leeze 't geen de Hr. Corn. van Alkemade, die grondige kenner der Vaderlandsche oudheden, daar van verzameld en achter zynen Melis Stokke geplaatst heeft. Vaar wel.

JAY CLIPPER

H O G E R W O E R T .

E E R S T E B O E K .

Een fchat van geest, vernuft, en schrandre taal
 Schenkt Huigens ons in zyn geleerde blaaren;
 Die Konstantyn, die, als een nachtegaal;
 Voert onze ziel op 't klinken zyner snaaren
 Ten lichaam uit. 'k Zie Hofwyks boomen staan
 Met loof bekroond, wannecr hy door zyn zingen,
 Hen siert met groen, dat nimmer zal vergaan,
 En dringt in 't pit, in 't binnenste der dingen.
 Gy Westerbaan, wat strengelt g'eenecr kroon
 Van bloemen, om uw Okkenburg te sieren!
 Gy weet hoe 't voegt, en paart natuurlyk schoon
 Met Febus kunst, en goddelyke zwieren.
 Gy schildert met de pen, uw dichtpenfeel,
 Uw hof, dat wy hem schynen aan te schouwen,
 Het zy gy maalt een schaduwryk prieel
 Of 't ruim gezicht der lachende landsdowen.
 Gy beide hebt de seiffen van den tyd
 Uw Hofwyk en uw Okkenburg onttoogen,
 En eeuwig aan de onsterfelykheid gewyd:
 Waarom dan niet, schoon myn gering vermoogen
 Niets halen mag by uwe poëzy,
 Aan H O G E R W O E R T een dankbaar hart beweezen,
 Voor 't zoet vermaak en zielen lekkerny,
 Uit al zyn groen en schoon gezicht geleezen?
 Ik zal voor af ontwerpen al het geen
 My schoon dunkt in zyn omtrek en zyn deelen,
 En daar men 't oog langs groene beemden heen
 Op 't Sparen, of het witte duin laat speelen;
 Voorts melden, door 't bespieglen van die stof,
 Het nut van 't stil, vernoegd, en eenzaam leeven;

Dan

Dan zing ik 't veld, en frifche landluchts lof,
 Terwyl ik tree langs aangenaame dreeven.
 Dus volg ik op der braave digtren fpoor;
 De landlucht zal myn doffe geeften wekken,
 Een zuivre beek, die zachtjes ruizend' door
 Het zand dringt, my een Hengftebron verftrekken;
 De dauw, delucht, de wind, 't geboomte en kruid,
 De bloempjes, uit haar knop noch vers gedrongen,
 Verbannen al de zorg en logheid uit;
 Terwyl my 't zoet muzyk van duizend tongen
 Tot zingen nood: ik fteek dan af van land;
 Om vol van luft te dobbren op de baaren
 Van zielvermaak, daar die na watertand
 Die 't groene blad paart met befchreve blaren.
 Zo iemand wil voor 't vrolyk lentegroen
 Het woelen en der fteden zorg verlaaten.
 Daar 't zoet vermaak van 't jeugdige fayfoen
 U kiezen doet, voor volgepropte ftraaten,
 Een fchonen weg, of voetpad dicht beplant,
 Daar g'eenzaam uw gedachten kunt vergaaren;
 Of dat de luft u roept door duin naar 't ftrand,
 Waar g' u verfrift door 't koeltje van de baaren.
 Zo u de lucht van Haarlem valt bedomt,
 En gy u wilt te Bloemendaal vermeijen,
 Zal u de weg, die zich ter zyden kromt
 Der Kleverlaan naar H O G E R W O E R T geleijen:
 Dan ziet men daar 't geboomte, jong en teer,
 Zyn kruin verheft, de gladde pannen flikkren
 Van 't huis, het geen zich opdoet wyd en veer,
 Als op zyn dak de zonneftraalen blikkren.
 Een kleene laan van yp en olm geplant,
 Langs welkers boord en dicht bewaffe zoomen
 Men 't water ziet, als glas, op 't witte zand
 Niet ftill staan, maar met zachte golfjes ftoomen,
 Leid u naar 't huis dat laag is by den grond.
 Verbeel u niet dat gy langs marmre trappen;
 Of fteenen, die Egipten eertyds zond,
 Met mocite zult naar trotsche zaalen fappen;

't Gemak heeft hier zyn woonplaats, niet de pracht :

't Huis is geficht, zo nedrig als het leeven

Op 't land vereifcht, dat alle praal veracht,

En door zich zelf vermaak genoeg kan geeven.

De wulpsheid, ende gulzigheid fla uit,

Hier zy geen plaats voor deeze dartle gaffen,

Die zielen door hun minnelyk gefluit

Verlokken, daar zich duizend aan vertaften.

Dit linde loof verftrek geen fchaduw, om

Met dobbelfpel en volgefchonke glazen,

(Daar krom door drank, niet door den ouderdom,

Het puiftig rot aan 't tieren flaat en raazen)

De Wyngod aan te roepen als ontzind ;

Men min' het land maar geen welluftig leeven,

Dat meeft, helaas ! zich in 't gezelfchap vind

Van die zich uit de ftad op 't land begeeven.

De wand is met geen fchilderkonft bekleed,

Noch opgetooid met prachtige tapyten ;

Het uitzicht zo verfcheiden, verre, en breed,

Zou aan de kunft haar armoe slechts verwyten.

Geen tafereel, hoe krachtig, kan natuur

Te boven gaan : 'k zie beemden, boomen, duinen

Niet na gebootft ; ziet die vervalle muur

De fchaduw voor de beeften met zyn kruinen

Verwekken, als de zon op 't hevigft braut ;

Hoewel 't penfeel dit alles af kan maalen ;

By 't voorwerp, dat natuur met eigen hand

Getekend heeft, kan geene kunft ooit haalen.

Een Meisje, dat een bloemenkransje maakt,

Leeft roode roos en bruine veldvioolen.

Maar hoe ? ik zie dat zy met aandacht flaaft

Haar eerfte werk, zy fchynter in te doolen ;

De bloemen van Damaf behaagen haar ;

Terwyl haar ook de geur'ge Violieren

Bekooren, om te mengen door elkaar,

En daar het hoofd haars minnaars mee te fieren.

Dus flaa ik ook, en weet niet, of ik moet

Den boomgaard, of het bloemperk eerft gedenken,

Daar die met ooft, en dit door zynen gloed,
 My elk om 't zeerft tot zingen fchynt te wenken:
 Naa 't bloeiffel volgt de fmaakelyke vrucht,
 Naa 't bloemperk zal de vruchtbre boomgaard volgen.
 Hier aaffem ik een lieffelyker lucht:
 De zweole wind gansch minzaam, niet verbolgen,
 Streelt hier het loof en bloemen, die hun geur
 Verspreijen. Ach! gy friffe roozebladen,
 Zo fchoon van reuk, als aangenaam van kleur,
 Met paarden van de morgendauw belaadend;
 Wat noodge my tot plukken, daar gy zyt.
 Van prikkelen omringt, en fcherpe dooren?
 't Schynt of gy zegt: die moeite ontziet of fryd,
 Staa af van 't fchoon te zoeken: 't is verlooren
 Al wat hy doet; de hemel fchenkt den mensch
 Voor zweet, het geen hy met rechtzinnig oordeel,
 En in een welbedachten hartenwensch,
 Van hem vereifcht tot ziels en lichaams voordeel.
 Zo zuigt de bie uit u haar heilzaam zoet,
 Als ik uit u gedachten, die my ftichten;
 'k Vlieg ook van bloem tot bloem, gelyk zy doet
 Die voor geen mensch in voorzorg hoeft te zwichten.
 Nu aaft zy op Violen, d'eer van 't veld,
 Dan Lelien, het puikfieraad der hoven,
 Wier helder wit van fchoone reuk verzeld,
 De Keizerskroon, hoe fierlyk, gaat te boven,
 Die met zyn verw, zyn goudgeel, heerlyk praalt,
 Maar door zyn reuk dien glans befmet en luifter,
 En toont dat, hoe de rykskroon blinkt en ftraalt
 En door gefteent het oog maakt blind en duifter
 (Dat op de fchors, niet op de zaaken ziet)
 Nochtans de zorg de blydfchap van 't regeeren
 Bezwalkt, dewyl hy, die een ryk gebied,
 't Vernoegd gemoed voor eeuwig moet ontbeeren.
 De ftatzucht is gehuud aan hoog gezag,
 Bekommering en zorgen zyn haar kindren,
 Die, hoe zy meer bezit, en meer vermag,
 Vermeerdren in getal en nooit vermindren.

Toen Cefar 't recht der burgren had verkracht,
 En 't hoofgebied, in tyd bepaald voor deezen,
 Voor altyd was gekoomen in zyn macht,
 Stond hem veel meer, als voor dien tyd te vreezen,
 Hy kende 't hart van Caffius te wel,
 Die, yvrig om de vryheid te bewaaren,
 Op hem zo bits gebeten was en fel,
 Dat hy zyn zorg kon immer laten vaaren.
 Pompeüs, die zyn mededinger was,
 Lag wel in 't veld door 't los geluk verflaagen,
 Verraân, onthald, zyn lyk verbrand tot afch;
 's Mans overschot deed hem noch 't hart vertzaagen.
 Terwyl hy ziet, hoe 't wankelbaar geval
 Hem toelacht, en op 't minlykst streelt en zegent,
 Het zelve lot hem binnen Romes wal
 Op 't onverwachtst, daar hy 't niet denkt, bejegent :
 Hy raakt zo wel als Cneüs aan een kant,
 Door 't scherpe staal van zyn gewaande vrenden,
 Die meer het recht, de vryheid van hun land,
 Als vriendschaps recht en eigen leven minden.
 Een slag scheid zynen schoonzoön 't lyf van 't hoofd,
 Hy wierd doorboord met meer dan twintig wonden;
 't Schynt een niet wierd genoeg voor hem geloofd,
 Doorwien zo vaak de vryheid wierd gefchonden,
 En die t'ontaard, zyn wetteloozen voet
 Dorst op de nek van 't fiere Rome zetten,
 Dat schendig stuk wierd door zyn dood geboet
 In 't raadhuis, daar hy indrong nieuwe wetten.
 Waar word myn pen door yver heen gerukt?
 'k Maal Cefar af, daar 'k bloemen moest beschryven,
 Ons land welcer ook door geweld verdukt
 Verschoone my dus van myn streek te dryven :
 Die schoone stof verleide my van 't spoor.
 Nu keer ik weer, en laat de Staatzucht vaaren,
 Hoe aangenaam doet ieder bloem zich voor!
 Die door haar reuk, en die door schoone blaaren.
 De Crokus derft door koude geen sieraad,
 Zy beurt het hoofd met d'eerste lente booven

Terwyl z' in 't sneeuw dies te aangenaamer staat,
Door dien geen bloem noch opluikt in de hoven.

d'Anemon, zo men zegt uit bloet geteeld,
Verscheiden in gedaante, verw, en naamen,
Verblint het oog, wanneer zyn blad verbeeld
Een purper, dat het Tirisch zouw beschaamen.

Met eene verw is geen Viool vernoegt,
Z' is bleek, als of haar minnesmart deed kwynen,
Daar 't purpre bos zig by die bleekheid voegt,
Om t'evens vol van min en schroom te schynen.

De Manekop hangt met zyn slaaprig hoofd,
Narcissen, die gestaag zich zelf beschouwen,
Zyn noch gewoon, ten minsten 't werd geloofd,
Hun eigen liefd' en ouden kwaal t' onthouwen.

Eer telde ik al de schelpen aan het strand,
De druppelen der morgendauw, de blaaden
Van boom en kruid, de menigte van 't zand,
En zouw 't getal der kornaaren raaden

Des zomers, eer ik noemde 't net getal
Der bloemen, die my elk om 't zeerst bekooren.

O Passiebloem, die s'Heilands sterfgeval
Zo klaar aan myn gedachten stelt te vooren;

U noem ik voor alle andren, als 't juweel
Der bloemen, daar alle anderen voor wyken:

De Hyacinth, hoe schoon van reuk, hoe eel,
Moet voor uw glans, uw reuk, den wimpel stryken.

Wat wondren scheidt de geestige natuur!
Wat teekenen van 's Heilands dierbaar lyden!

De doornekroon, een kroon, schoon scherp en zuur,
Van zegepraal, om 't onnavolglyk stryden;

De nagelen, de letters van zyn naam
Ontroeren 't hart, dan breng ik my te binnen
Myn laauwigheid, waar over ik my schaam,
Zoo 'k die gelyk, by Jesus hevig minnen.

O puikbloem, die uw naam met reden draagt,
Ik zou uw reuk en schoone verwen roemen,

Maar wie is 't, dien uw schoonheid niet behaagt?
Wykt Tulpen, wykt gy wydvermaarde bloemen,

Wier bollen, by het onç, ja aas verkocht,
 Een weever koets en paarden deden houwen,
 Die kortſ daar na, tot d'eerſte ſtand gebrocht,
 Weer keeren moeſt na zyne weefgetouwen.

'k Rep niet van Afrikaan, van Violier,
 Of Duizendſchoon; 'k roem geen Pyramidaalen,
 Noch Anjers, eel van reuk, en ryk van zwier;
 Myn werk is 't niet die regenboog te maalen:

En, zo ik ook meer gunſt bewees aan d'een
 Als d'andre, 't zou minyver kunnen geeven;
 'k Wil dan, om niet dien doolhof in te treên,
 Voort wandelen langs deze groene dreeven.

Hoe? ſchreeuwt hier een, gy ziet, dat een ſayſoen
 Niet opgeeft: nooit zag iemand purpre roozen

En Crocuſſen, gelyk met jeugdig groen
 Bekleed of op een tyd in 't bloemperk bloezen;

De Schepper van al 't geen ons oog beſchouwt,
 Heeft elk gety zyn eigen groen geeven;

Ik zie de zon des morgens, ryk van goud,
 Aan boom, en bloem, en veldgewas het leeven

Vernieuwen, en weêr 'savonds ondergaan:

'k Zie d'avondſter op haaren tyd beſcheiden,

En, op haar beurt, de Wiſſelbaare maan

Der ſterren heir met haaren glans geleiden.

Elk heeft zyn netgeſtelde perk en maat;

Waarom gaat dan uw dicht die wet te buiten?

Ik mengelde hier al dit bloemſieraad,

Om mynen zang niet al te naauw te ſluiten.

Dus deed weleer de Heem, (wiens glad penſeel

Zyn fruit, ſchoon niet op eenen tyd in weezen,

Verbeelde zo natuurlyk, los, en êel,

Dat elk 't altyd met eerbied heeft gepreezen)

De Kers, en Pruiſ, en Perlik zaamen ſtaan;

d'Aardbeſiën by purpere Morellen,

De rype Druif met verſchen dauw belaân,

Op eenen diſch met Suikerpeeren ſtellen.

De konſt is vry en ſterft te naauw geboeid,

Zo zietmen, die ſlechts woord en ſpelling ziſten,

Dat ze afgesloofd, van 't vitten gansch vermoeid,
Niets geeven als slechts woorden in hun schriften.

Een Ypenhaag besluit van de eene kant

De Boomgaard, die zo effen is geschooren,

En vol van loof, dat, hoe het zonlicht brand,

De minste straal 'er nimmer door kan booren;

Die groene muur bedekt voor guuren wind

Het teder blad en bloeifsel van de boomen,

Dat niets zo zeer als zwoele luuwte mint,

En niets zo zeer als koude heeft te schroomen.

Dus paart men 't nut en 't vrolyk met elkaar;

Gelyk, door 't zout der welgeschikte reden,

De gladde tong van eenen redenaar

Het hart verheugt, en kweekt de goede zeden.

Wy hebben 't oog in 't Bloemperk straks gevoed;

Hier vinden wy dat lippen zal ververffen,

Wanneer de tong haar graage lusten boet

In 't nektarsap van allerhande Kerffen;

Dan smaak ik 't zoet der Praagsche Muskadel
d'Oranje kers, of aangenaame Krieken,

Met bloozend wit versierd, of zwart van vel.

Hier pryze ik 't zerp der Aalbes, die den zieken

Het hart verkwikt, als hy haar zappen proeft.

Zo ons 't saysoen schenkt vroege Zomerpeeren,

De Suikerpeer geen andre lof behoeft,

Als dat de smaak alleen haar doet waardeeren;

Schoon dat zy niet uit Vrankryk is gebracht,

Maar eigen aan ons land: de vreemde fruiten

Zyn dikmaals uit vooroordeel meer geacht,

Als die vol tier op eige gronden spruiten.

Dus ziet men 't met de menschen veeltids gaan:

Geleerdheid blinkt en straalt in andre landen,

In 't vaderland werd haar geen eer gedaan:

Men acht 't uitheemsch, als of 'er geen verstanden

Zo schrander, van dat oordeel, en dien geest,

In eigen land, als andren zyn gevonden;

Daar noch de faam, van die hier zyn geweest,

Den lof verbreit door duizenden van monden,

De Groot! te groot een licht voor 't Vaderland;
 Die 't zy men wil zyn Godgeleerdheid roemen,
 Zyn kundigheid van 't recht, der landen stand,
 Of als hy ons een krans van schoone bloemen
 Der dichtkunde in een gladde Roomsche taal,
 Of waarheid in des lands geschiedenissen,
 Wil in een net, onopgeschikt verhaal,
 Als Tacitus vol merg en pit, opdissen;

Gaat beide inheemfch en uitheemfch ruim zo ver
 Door fchrander- en ervarenheid te boven,
 Als 't lachend licht der heldre morgenfter
 Alle andere, die voor haar glans verdoven.

Wat baat den man zyn groot vernuft en trouw?
 Zy doen hem ter gevangenis verwyzen,
 Hoewel 't verftand en liefde van zyn vrouw,
 Hem uit dat graf deed in een kift verryzen;
 Daar Vrankryk ftraks den Letterheld omermt,
 Verblyd van zo een puikjuweel te ontfangen,
 En tegens lift en bittren wrok befchermt.

De vreemdling eert hem, die gedoemd, gevangen
 Van landgenoot en eigen burger is;

Tot naderhand Chriflina, de eer van Sweeden,
 Den man, om zyne staatservarenis,

Het amt deed van haar afgezant bekleeden,

En aan dien Staat, die zo een grooten fchat,
 Niet had geacht, deed zien wat hy moest derven;
 't Land dat hem doemd, door valfche nyd beklad,
 Was ook niet waard dat hy daar in zou fterven.

Ik vlocht dit blad aan 's helds gedachtenis:

En zie terwyl de zuikerpeeren druipen

Van telg en fteel; dit leert my hoe onwis

Het leeven zy: de dood komt ons bekruipe

Zelf eer men 't weet; verzuimt men op haar tyd,

De nutte vrucht der letteren te plukken,

Vergeefs is 't zo u 't hart daar na verwyf,

Dat gy zo los die fchat u liet ontrukken.

De Zomer geeft, als 't jaar wat meer vergaat

De witte Pruijn, die ik vrees aan te raaken,

De waas, die al haar eer is en sieraad,
 Zouw 'k schenden, zo ik poogde 't sap te sijnaken,
 Dat honingzoet, en fris, den brand verkoelt,
 En dorst verslaat. Daar zie ik Aprikoozen
 Aan gintzen muur, daar 't loof zo geestig woelt,
 In 't midden van de groene telgen bloezen:
 d'Armener heeft haar eerst in heeter land
 Gewonnen, toen heeft Rome haar ontfangen;
 Dus is zy voorts in 't Noorden voortgeplant,
 En geeft ons*zap, daar w' alle na verlangen.
 Haar bloetvriendin, de Persik, roept my aan,
 Die 'k in de lent, met uitgebreide telgen,
 Zo meenigmaal zag als een ruiker staan,
 De roem der Aprikoos schynt haar te belgen,
 Haar komt ook d'eer, 'k vind in er by elkaar
 Het zoet, de geur, de wynsmaak, en het ryzende;
 Geen vrucht die zich gelyken kan by haar:
 Stond Adam, toen zyn vrouw, den appel pryzende,
 Hem vleide om meê te deelen in haar schuld,
 Schoorvoetende, en ten uittersten verlegen;
 Daar vrouwemin hem hier het hart vervult,
 En daar Gods liefde en vrees zich zet'er tegen,
 En 's hemels wet, die hem die vrucht verbood;
 Een harde proef zo 't Persische appels waaren!
 Hun lachend bos u tot het plukken nood,
 Elk roept om 't zeerst: tast toe, wilt my niet spaaren.
 'k Gaa verder op, eer dat ik my veraas,
 Te veel is kwaad, al is de sijnak zo heerlyk:
 Als iemand dag aan dag at van een haas,
 Hoe kort, hoe mals, hy wierd op 't laatst afkeerlyk.
 Wanneer de herfst, der blaadren donker groen
 Tot vaaler verw, hen naar hun val doet hellen,
 Verbeterd zy 't verslim'ren van 't saisoen
 Met Druiven blaauw en wit, die zachtjes zwellen:
 Met Paereldruif zo lieffelyk en êel,
 En Stinkert grys of blaauw, met dauw beblaazen;
 Met zwaare druif van Frankendaal, die keel
 En mond en tong en lippen nood tot aazen.

De glinting die met peeren is bedekt,
 Die uitgebreid aan latten zyn gebonden,
 En zich van 't huis tot aan de heining strekt,
 Werd in de herfst met ooft vervuld bevonden;
 Met ooft, dat ons het vruchtbre Vrankryk schenkt;
 't Zy dat men smaak of grootte wil waardeeren,
 Of dat niet licht werd door bederf gekrenkt:
 Hier vint g'een reeks van uitgeleeze peeren.
 De Bon Chretien zo lieffelyk en schoon,
 De Gifambert, gemakkelyk in 't schillen,
 Die boven al de zoorten spant de kroon;
 En andren ook Amboise heeten willen.
 De boomgaard, is vol hoog en laag geboomt,
 De dwergjes staan vervuld met Pippelingen,
 Afkomstig daar de Teems het land beftroomt;
 Wel waard om na de kroon van eer te dingen
 Met u Renet, die zerpzoet zyt van smaak,
 'k Wil haar, noch u niet boven d'andre pryzen,
 En maaken my tot rechter in die zaak,
 'k Zouw licht te los, t'onwetend vonnis wyzen,
 Gy zyt het puik der appelen, 't sieraad
 Der vruchten, gy zyt beide koninginnen,
 d'Een voegt het schoon van 't bloozende gelaat,
 Die, graauw van verw, doet door haar smaak zich minnen.
 'k Noem hier geen Aagt, noch andre ryk van geur,
 Zo 'k alles zouw naar zynen eifch verhaalen,
 'k Verdwaalde vast in overvloed van keur:
 'k Wil liever dan de boomgaard hier bepaalen.
 Nu ga ik naar den ruinen Moestuin voort,
 Doch wil hier eerst wat op dit bankje rusten;
 Bepeinzend' wat my meest op aard bekoord,
 Om dus my in gedachten te verluften.
 Gelukkig! die met weinig zich vernoegt,
 d'Onzeekre winst niet zoekt der koopmanschappen,
 Wiens hart, ontbloot van staatzucht heigt, noch zwoegt,
 Om inimmermeer het raadhuis op te stappen;
 Die steden myd, en op zyn landhuis leeft,
 En leeft voor zich, van 't woelen afgescheiden,

Terwyl hy met gedachten hooger streeft,
 Die hem tot God, tot zynen Schepper leiden;
 Die, als de zon ter westerkimme daalt,
 Met waarheid zegt: ik heb geleefd, myn Vader,
 't Verschilt my niet of 't licht my weer bestraalt;
 'k Verlang naar u die springbron zyt, en ader
 Van al het goed, het geen de mensch geniet;
 Geenzins om dat ik onlust s'chep in 't leeven,
 Maar dat myn ziel op u, haar oorspronk, ziet,
 En wenscht om hoog by de engelen te zweeven.
 Gelukkig! die dien stand in 't hart geniet,
 Dat hy vernoegd, in stilte slyt zyn daagen,
 Die nimmermeer op hooger staaten ziet;
 Wien geene stand voor zyne kan behaagen.
 Dit dacht ik: en myn hart spreekt door myn tong.
 Nu zal myn zang, vol nieuwe vreugd, vereeren
 De kruiden, in den Moestuin, teer en jong,
 En, zo zy kan, haar lekkerny vermeeren;
 Iets hoe gering, hoe burgerlyk en slecht,
 Net opgedischt, zal zelfs een vorst behaagen,
 't Geen zindelyk aan ons werd voorgelegd,
 Zal eer en lof voor 't allerprachtigst draagen.
 d'Asperfie nood my eerst tot haare roem,
 Die, murw en eël van geur, ons dischgerechten
 Verschaft, als wy met d'eerste lentebloem
 De schotelen zo aangenaam bevelchten.
 Dan volgt de peul en geeft, zelf zoet van smaak,
 Zyn erweten, die schynen zonder basten,
 Recht zuikerzoet, waar aan ik met vermaak
 De graagheid zie van myn beminde gasten;
 Myn Vrienden, die gelyk met my gezind,
 Die landvrucht voor de hoofsche spyzen kiezen.
 De Roomsche boon van ieder een bemint,
 Zal nooit de roem, die zy verdient, verliezen;
 Pithagoras, die dit gewas verbood,
 Heeft zeker nooit gesmaakt die lekkernyen,
 Ten zy hy in zyn zinspreuk dit besloot;
 Dat wysheid voegt het staatsbewind te myen.

Die Wyze, die vernoegd met kruid en vrucht,
 Zich niet met vleesch der dieren wouw bezwaaren;
 't Zy dat hem drong een ingeboorne zucht,
 Een teederheid, om 't beeste bloed te spaaren,
 Of dat hy 't voor te zwaaren voedzel hiel,
 Voor menschen van bespieglende gedachten,
 En lichter spys, hem daarom 't meest beviel,
 Om, zonder last, op zo veel sneller schachten
 Der zinnen, na te spooren hoe 't heelal
 Bestaat, en net den driehoek af te meeten,
 Der punten kracht, en 't werk van elk getal
 Net na te gaan, en onbedwelmnd te weten.
 Hy heeft dit stuk niet zonder grond geleerd,
 Hy volgde d'eeuw die duizend dichters roemen,
 Wiens heugenis van ieder werd geëerd,
 En die men elk noch hoort de gulde noemen.
 Gelukkige eeuw, waar in de scherpe byl
 Niet wierd gewet, 't onnozel bloed der lammeren
 Bleef ongestort, men wist van zwaard noch pyl;
 Der dieren moord gaf voet tot alle jammeren
 Des oorlogs, zo onnenschlyk en verwoed;
 Die smaak in 't bloed der beesten had gevonden
 Genoot die smaak terstond in menschen bloed,
 En schepte lust in veelerhande wonden.
 Toen zich de mensch met moeskruid hield vernoegd,
 Had noch de deugd de waereld niet verlaaten;
 Het land gaf graan, vrywillig, ongeploegd,
 't Bosch vruchten en gezonde honingraaten:
 Geen ziekte, koorts, noch ongemak, noch pyn
 Dee 't levenslicht gelyk een rook verdwynen.
 Een zachte slaap, bevryd van zonneschyn
 Door 't lommer van de groene loofgordynen,
 By 't stil muzyk van 't ruischen van een beek,
 Die zachtjes stroomt, terwyl de vogels zingen,
 En bloem by bloem versiert de schoone streek,
 Genoot het hart der eerste stervelingen;
 De dood, nu wreed, wann'er laatste schuld,
 Vernoegd, en nooit bevreesd, natuur betaalden,

Heeft nimmer hen met schrik of angst vervuld,
Dewyl zy niet als zonder weeten dwaalden.

Geen merkpaal, en geen heining scheidt 't land;
Geen rechterstoel, of rechter was van noden

Voor 't volk, in wien Natuur had ingeplant
De Liefde, d'eerste en oudste van de goden.

De moeder die een teedre zuigeling,
Die spartelbeende, en lachjes schoot en lonken,

Of om den hals, of aan de schouders hing,
Wist zich niet met gesteentens op te pronken;

't Natuurlyk schoon behoefde geen sieraad:
Doch als men 't wild gedierte kwam te slachten,

Was maar de huid het eenigste gewaad;
Toen zagmen eerst verscheidenheid van drachten;

Als d'eeene met Eekhoorenen bekleed,
En d'andere gedoft in Hartevellen,

Voor haaren man, begruift van stof en zweet,
Een bed van loof gewoon was toe te stellen.

De schaamte kwam na d'euveldaaden voort,
Eer overspel het heilig bed ontwyde,

Wierd van geen kleed gesproken of gehoord,
Dewyl de deugd van schaamte hen bevryde.

Zo iemand wenscht om deezen gulden tyd;
Een schets daar van schenkt u het buitenleven,

Daar u, ontbloot van alle zorg en nyd,
De lekkerny werd onvervalscht gegeven.

Een zoete Raap, of Worteltje, dat gy
Zelf uit den grond met eigen hand kunt haalen,

Terstond gekookt, is grooter lekkerny,
Als daar ooit een Lucullus naar zouw taalen.

Of dat de kool by u verdiend meer prys,
Die malssē vrucht, wiens gaar gekookte blaaren,

De voorkost, naar een erfgebruik en wys,
Op 't vrienden maal der oude Egiptenaaren

Verstrekten, op dat Bachus edel nat
Niet al te haast de herffens zouw bevangen.

Men zegt dat zy haar oorspronk heeft gehad,
En tevens ook die eigenschap ontfangen;

Toen Mavors zoon, Licurgus, streng van aart,
 De Wyngod dreef uit al der Tracen steden,
 En hem verwoed vervolgde met zyn zwaard,
 En schielyk zag omringd zyn forsche leden
 Met telg op telg der taaje wyngaards rank,
 Die kronkelend zich om zyn armen strengelt;
 Hy ziet vol schrik, hoe, tegens zynen dank,
 Zich d'ene tak in d'andre knoopt en mengelt;
 Dies hy, vervoerd en raazende van spyt,
 Zich zoekt t'ontslaan van deeze taaje banden,
 Doch hoe hy meer zich wringt, en woelt, en wryt,
 Hoe hy meer ziet gekeetend zyne handen.
 Hy barst dan uit : myn vader ! hoor my aan,
 Dewyl my zwaard, noch sterkte meer kan baaten,
 Gun my, dat ik myn vyand mag weerstaan,
 En dat ik niet elendig blyf verlaaten,
 Van honger, of door 't wild gedierte sterf.
 Hy schreide, en elk een druppel, die op d'aarde
 Kon vallen, wierd een plant bleek groen van verf,
 Wiens kracht hem straks van alle leed bewaarde.
 De wyngaard wierd terstond van blad ontbloot,
 Zyn taaje rank wierd dor, en zakte neder,
 Zo dra de kool zich uit des aardryks schoot
 Verhief, schoon in zyn loof noch jong en teder.
 Nu keerde ik weer, van daar de boomgaard stuit,
 Het water langs, en liet myn oogen speelen,
 Niet op het groen, het geen de hof besluit,
 Maar rondsom op natuurlyke tafreelen;
 Maar rust hier wat, want d'avondstond komt aan,
 Om morgen met den dag het land te pryzen,
 En als de zon ryft uit den oceaen,
 Gelyk met haar van 't logge bed te ryzen.

EINDE VAN HET EERSTE BOEK.

H O G E R W O E R T.

T W E D E B O E K.

My dunkt de zon ryft schooner dan zy plag,
 En zuigt den dauw van 't gras, gebloecinte en bladen,
 Belovende ons een lieven zomerdag;
 Wel aan dan, nu met nieuwe dichtfieraaden
 Het land geroemd; neen, dat behoeft geen roem,
 Myn dicht zal van het veld zyn lof ontleenen,
 Schakeerende die stof met bloem by bloem;
 En d'oudheid uit omvergeworpe fteenen
 Ophaalen; dus verfiert de stof myn dicht,
 Niet myn gezang de stof, zo ongemeeten,
 De fchoonfte die het menfchelyk gezicht
 Ooit koos. 'k Zal u, myn welluft, nooit vergeeten,
 Ruim land gezicht; 't geen ons niet werd belet
 Als door de lucht, gy geeft my stof tot dichten,
 'k Werd door u tot gedachten aangezct,
 Die tevens 't hart vervrolyken en ftichten;
 Als ik myn oog laat weiden in het groen
 Der boomgaarden gefiert met loof en kroonen,
 Of 't bruiffen hoor der golven, als zy woën,
 Die op het land noch hun oud Leenrecht toonen
 En denken doen, dat al dit vlakke veld
 Eerft zee was, eer, door gunft der zuiderstormen,
 (De tyd word ons door d'oudheid niet gemeld)
 d'Ondiepte zich in beemden zag hervormen.
 Die woonplaats eerft der viffchen, voed nu vee,
 Daar water ftond groeit gras, en voedzaam kooren,
 En Holland, 't geen tot moeder had de zee,
 Is Venus, uit den Oceaen geboren.
 Nu breekt het woeft, het toomeloos geweld
 Der golven zich op geenen dyk van zoden,

Of wier, maar 't zand der duinen, die het veld
Beschutten, en de kracht der baaren dooden;

Der duinen, die door eenen storm verwekt,
De stormen nu op hunne borst braveeren.

Maar 'k voel dat myne neiging heimlyk trekt,
Om tot een stof die nader is, te keeren:

Het Huis ter Kleef, dat vlak voor ons gezicht
Geleegen is, nood my om aan te schouwen

Het ovrige van zyn aloud gesticht,
Zyn breeden muur, als uit een rots gehouwen,

Van Alvas zoon weleer ten val gebracht:
Toen Haarlem moest des Spanjaarts wrok bezuuren,
Deed ook de brand, en 's buskruids felle kracht,
Verandren in een puinhoop deeze muuren.

Dus tast de dood alleen geen menschen aan,
Maar sloten zelf, en sterk bewalde steden,

Daar Troje stond, groeit gras en weelig graan,
En word het land met ploegen doorgesneden.

Dit, dat een hof der Riddren is geweest,
Daar zang en spel klonk door de ruime zaalen,

Daar Brederoo zo rond, zo bly van geest,
Den Adel van ons Holland plagt t'onthalen,

Is nu niet meer, dan een verwarde klomp
Van aarde, puin en afgevalle steenen,

Vertoonende in die akelige romp
Geen teeken zelf van 't geen het was voor heenen.

Hier nestelt nu het vrolyk pluimgediert,
De weergalm geeft hier antwoord op ons vraagen,

Zo klaar als of tot ons gesproken wierd.
'k Zag onlangs, eer het noch begon te daagen,

Een jongeling, dus roepende door 't land
Tot d'Echo, die naar stem en woorden luistert,

Terwyl hy zat al leunende op zyn hand:
„Wat raad voor die de min heeft vast gekluisterd?

„Is 't vrouwen hart door minzaamheid te kneên?

„Wanneer zagt 't minst op zuivre tederheden?

„Hoe blyft het dan voor traanen en gesteen?

„Waar is het wel het minst door t'overreden?

luistert.

neen.

beden.

steen.

reden.

„Wat

„Wat is het dat men meest met min vergeld? *geld.*
 „Wie gaan dan met de deugd en schoonheid stryken? *ryken.*
 „Hoe noemt men hem, die de echt uit liefde, scheld? *held.*
 „Een held? dan moet de deugd voor 't goud bezwyken. *wyken.*
 „Myn lief heeft my nooit zo bezind als nu. *u?*
 „Ja my; hoe zouw z'er valsheid zo ontveinzen? *veinzen.*
 „Gy baaugt maar na, waarom ik lach om u. *om u.*
 Hy trad wat voort, zo 't schein diep in gepeinzen,
 Hy schudde 't hoofd en zag den hemel aan,
 Ging weg in 't end, misnoegd om d'Echôs reeden,
 Die licht de zaak niet heel had mis geraân.
 Maar laat ons op de puinhoop zelf eens treden,
 Waar van wy het geuurig Haarlem zien,
 Van ouds het hoofd der strydbre Kennemaren,
 Geboorte stad van Kofsters kunst, door wien
 Ons ovrig zyn zo veel geleerde blaaren,
 Die, anders licht door worm en mot geknaagt,
 De wysheid nu herleeven doen en bloeien,
 Die eerst, door 's volks onwetenheid verjaagd,
 Toen wortels kreeg waar door zy kwam te groeien.
 Het zy de stad haar ouden naam ontleent
 Van 't volk het geen zich Herulers liet noemen,
 En Herulheim in Haarlem is verkleent,
 Zy zal altyd op Damiaten roemen;
 Of zo men dit voor beuzelingen houw,
 Op lywaat, en vermaarde weveryen;
 En, dat zy, 't land ten uitterste getrouw,
 Zich zocht van 't juk van Alva te bevryen.
 Nu zie 'k een reeks van kielen, heen en weêr
 Al gleijend' op de golfjes van het Spaaren,
 Zich spoeien om het Harelemmer meer,
 Of d'Ytroom te bekruiſſen en bevaaren;
 Het Spaarne een spruit van onzen ouden Ryn,
 Wanneer hy door het land, dat ingezwolgen
 Eerst slechts een kolk, straks kwam een meer te zyn,
 Zyn vrye loop naar zee toe kon vervolgen.
 Nu keert myn zang naar 't vrolyke gezicht
 Dat H O G E R W O E R T geniet aan andre zyen.

Zo 'k ruimte zoek, 'k vind ruimte voor myn dicht,
En zie rondom de schoonste schilderyen :

Daar wappert een' het zeiltje aan zynen mast;
Die boomt door stilte, en dryft zo zachtjes heenen,

Daar 't andere zich van zyn vracht ontlast;
Zyn vracht gehaald, gebaggerd uit de veenen :

Hier werpt men 't net, of schiet de schakels uit,
En polst, en jaagt den visch in 't warrend garen,

Of bergt zyn versch gevange waterbuit,
In bōnnen en in korven, of in kaaren ;

Zo dat gezicht, schoon vol verandering.
Myn oog verveelt, ik keer my na de duinen,

Die uit een reeks van boomen, als een ring,
Om hoog het wit verheffen van hun kruinen.

'k Zie 't lywaat, dat op 't veld te bleeken leit,
En 't sneeuw gelykt, met helder nat behooven ;

'k Zie regenboog by regenboog verspreit,
Een mengling van robynen en turkoozen,

Wanneer de zon haar gulde stralen schiet
Op druppelen, uit scheppers uitgegoten,

En 't keurigst oog hier een gezicht geniet,
Zo schoon als ooit een stervling heeft genooten.

'k Zie Bloemendaal, dat langs het duin verspreid,
Zich hier en daar vertoond door 't groen der boomen.

'k Zie Albrechts berg voorheen in d'afsch geleid,
Toen Floris had het slagzwaard opgenomen,

En Diederyk, zyn broeder, vorst, en heer
Vervolgde ; maar 't geen uit zyn afsch verreezen,

Een luthof van de Graaven was wel eer,
Nu van zyn pracht beroofd en voorig weezen.

Zie 'k verder op, 'k zie Brederodes kruin
Zich heffen met de top van zyn muuraadje,

Uitmuntende in het midden van het duin,
Van deeze kant bedekt door zyn bosschaadje.

Dat Bredero, wiens heeren vol van moed,
Betuigden, door hun adelyke daaden,

Hun edel hart, hun oud, hun Graaflyk bloed.
Gy, Henrik, die den adel aan dorst raaden

Tot vryheid, en opofferde aan het land
 Uw goed, getrooft eer ballingschap te lyden,
 Dan slaaverny, daar Alva vangt en spant,
 En dreigt uw hoofd, dat, in die droeve tyden,
 Verstrekte 't hoofd van 't edel eedgeſpan,
 Hoe zal ik beſt beſchryven uwe gaaven?
 Uw vrye tong, ten ſpyt van dien tyran?
 Gy ſtierft, en legt noch elk in 't hart begraaven.
 Wie is er dan, die uwe daaden weet,
 En ſchaamteloos een vreemdling toe zal ſchryven,
 Al d'eer en roem van 't geen gy voor ons deed,
 Toen d'andere niet in het land dorſt blyven?
 Nu ziet myn oog den groenen Kruitberg aan,
 Den luſthof van die koning van Brittanje,
 Die, van een zucht tot heerſchen aangedaan,
 Zich toonde een ſpruit der ſtamme van Oranje.
 'k Zie in 't verſchiet, dicht by het Wykermeer,
 De toren van het boomgaardryke Velzen,
 Van ouds beroemd door Gerard, zynen heer,
 Die, ſel gehoond door 't ſchandelyk omhelzen,
 En ſchenden van zyn vrouw, te ſnood beſtaan
 Door Hollands graaf; of (zo ik denk) genegen
 De vryheid, die hy zag ten ondergaan,
 Op 't outer weer te ſtellen door zyn degen;
 Moeft ſneuvelen door 't woeden van het volk,
 Geraderd, na dat hy met eigen handen,
 Vol overmoed, zyn veel te ſtrengſe dolk
 Gewrongen had den Graave in d'ingewanden.
 Myn oog vermoeid van zoo een verre reis,
 Went zich naar huis langs Schoten, in wiens boomen
 De wildzang zingt den hemel lof en prys;
 De Nachtegaal, van blydſchap ingenomen,
 Vermaakt zich hier in 't vrolyk Lenteweêr,
 Vermaakt den menſch, en voert de ziel naar booven,
 Het kropje zwelt van zang, 't gaat op en neer,
 En ſchept een klank die andren doet verdooven.
 Klein vogeltjen, of eer gevlakte ſtem,
 Dat, draajende de klanken door uw gorgel,

Nu ryft, dan daalt, en geeft uw toonen klem;
 Gy fchynt my geen gediert, maar levend orgel.
 Daar dryft de wind al ruiffende over 't veld,
 Dat overdekt met geele korenaaren,
 Waar halm by halm door zwaarte neder helt,
 My fchynt een zee vol zacht bewoge baaren.
 Hier groent en lacht een friffè wey u toe,
 Daar d'offen tot den buik in klaver treden;
 Daar glimt in 't veld en loeit de logge koe,
 En gaat door 't gras met waggelende fchreeden.
 O! zoet gezicht dat my naar huis geleit,
 Daar kan ik nu in flilte, alleen, bedenken,
 Wat zielruft en vernoeging d'eenzaamheid,
 En wat vermaak 't landleeven ons kan fchenken.
 My dunkt, fchoon 't lot my aanbod eene kroon,
 Ik liet vol vreugd, om eenzaam hier te leeven,
 Den ftaat van die men eert als aardfche goôn,
 En riep, van 't recht vernoegen aangedreeven:
 Gezegend land! nu ik uw vreugd geniet,
 Lach ik om al het fchynfchoon van 't regeeren,
 En acht veel meer dan al het groot gebied,
 Zich zelve en zyn tochten t' overheeren.
 Deeze eenzaamheid verfchaft my waare ruft,
 En haven voor de wrevelige baaren
 Des waerelds, die, van d'een tot d'andre kuff,
 Vervuld is met oneindige gevaaren.
 Hier ben ik in een vryplaats vry gefield
 Voor 't oorlog, en d'onzaal'ge burgertwiften,
 Terwyl een py by ons veel meerder gelt
 Dan 't zyde kleet; ons, die vrywillig milten,
 Het prachtigfte gebouw van marmerftien,
 Voor deeze hut, de gulde ledekanten,
 Met zorg vervuld, veruilden wel te vreên
 Voor 't ruften op het zachte kruid en planten.
 Ach! hoe veel meer behaagt my 't zoet geruis
 Der wateren en 't mompelen der bladeren,
 Als 't zot en wild gekyff, en woest gedruis
 Der rechtbank, daar twiftgierige vergaderen.

Hier zal voor my het eenerlei gelaat
 Van 't lot meer rust, meer vreugd, meer heil bevatten,
 Dan dat ik als een vorst, vol eigenbaat,
 Meer kroonen zocht te winnen en meer schatten.
 Geen hoofdsche spys versiert myn sobren disch,
 Een peul, of boon, of raap zyn myn gerechten;
 Een voorentje of een baarsje, dat ik visch,
 By anderen de spyze van hun knechten,
 Vernoegeu my; 'k leer aan het bosch 't geluid,
 (Het leerzaam bosch dat antwoord op de toonen)
 Van mynen halm en nederige fluit.
 Dees bloemenkrans verruilde ik voor geen kroonen.
 Myn scepterstaf is deeze ruwe stok:
 De melk kan my der vorsten spys verstreken,
 Voor 't purper kleed kieze ik een boersche rok.
 Een beekje dat uit duin zo zacht komt lekken,
 En zynen loop, door 't vriendelyk groen bekoord,
 Vertraagt, geeft my als ik, vermoeid van 't wandelen,
 My nederleg aan zyn bebloemde boord,
 Een frissen dronk; laat vry de vorsten handelen
 Drinkbekeru gedraaid uit paarlemoer
 Vol dierbren wyn, 'k zal hun die nooit benyden;
 't Muzyk waar op myn ziel ten hemel voer,
 Zyn vogelen, die met elkandren sryden
 Door schellen toon, waar onder 't windje suist;
 't Welriekend kruid verstrekt my zachte veeren,
 Terwyl m' in slaap het stille beekje ruist,
 Om myne vreugd en wellust te vermeerren,
 Verstrekt my 't loof een sierlyk paveldoer;
 Voor 't lommer moet het schoonste licht bezwyken,
 Niets haalter by de schaduw van het groen;
 Het hofmuzyk moet voor die stille wyken.
 't Goud blinkt hier niet, noch purper, ryk van gloed,
 Die van de dood en moordlust zyn sieraaden;
 Hoewel 't gebloemt ons dat gebrek vergoed,
 Met purper, met natuurlyk goud beladen:
 Voldoet die glans uw oog noch niet genoeg,
 De morgenstond schenkt ons hier alle daagen,

Een purpre gloed, wanneer zy, 's uchtens vroeg,
 Het spoor baant voor de gulde zonnewagen.
 Geen achterklap, zo eigen aan de steên;
 Geen snappery hoef ik hier aan te hooren,
 Ten zy misschien de vogeltjes op d'een
 Of d'andre tak, doen tuiten bei myn ooren
 Door hun getjilp, en lieffelyk gefluit.
 De hoven zyn vol list, bedrog, en logen,
 De nyd, met haar verschromte en geele huid,
 Heeft hier op 't hart geen ingang noch vermogen.
 Hier scherpt men geen bloeddorstig oorlogstaal,
 Maar seissens, om het geele graan te snyden;
 Men hoort hier geen afgryzelyk verhaal,
 Van moord en brand, en 't al t' onmenschlyk slyden.
 In dit gewest heerscht waare vrede en rust;
 Men swaait geen spiets, maar kronkelende ranken,
 Vol purpre druif, die mond en oog verlust;
 Een sap, waar voor de hemel is te danken,
 Als 't matige gebruik het hart verheugt,
 De zorg verdryft, men uit de borst mag kweelen,
 En d'ouderdom, door 't druivesap verjeugd,
 't Noch lusten mag een vrolyk lied te speelen.
 Geen dwingeland zuipt hier de burgers uit,
 Noch knaagt met staal gebit het dor gebeente,
 De schonken, die uitpuilen uit den huid
 Van zyn verdrukte en schamele gemeente.
 Veel zachter is de boer, die 't vee ontlast
 Van zynen melk, of scheert de witte vlokken,
 Van 't schaapje, daar de zuivre wol op wast,
 Dat melk ons schenkt en warme winterrokken.
 Geen bitze tong ontruft hier ons gemoed,
 Niets kwetst ons, of het bytje moet het weezen,
 Dat weer de wond, met honing ruim verzoet,
 Uit rozen, tym, en hyacint geleezen.
 De Noordewind, zal wel met schriklyk woên,
 En fel geblaas het gansche bosch doen beeven,
 Maar kan aan 't stil gepeins geen nadeel doen;
 De donder, door de wolken heen gedreven,

Scheurt wel een eik van boven tot beneên,
 Maar 't schuldeloos gemoed is niet t' ontstellen,
 't Staat pal en blyft vernoegd en wel te vreên,
 En is door storm, noch blikiem neêr te vellen.

De zorg en vrees vrees zelf hier in te treen,
 Het moedig hart, vol waardiger gedachten,
 Zal by zyn staat de hoogste mogendheen,
 De kroonen zelf als zotterny verachten.

Wat zoete droom heeft my zo ver vervoerd!
 Ik dacht reeds dat gewenschte lot te smaaken,

Dat myn gemoed, door geene drift ontroerd,
 Zich kommerloos mocht op het land vermaaken.

Hoe speelt ons brein op 't geen het hart begeert!

Ik was daar van verwondring opgetoogen,

En myne ziel, om 't geen zy meest waardeert,
 De stille rust, ten lichaam uitgevloogen;

Daar weide zy, belust op lekkerny
 Van dierbre stof, in vrolyke gezichten;

Daar roemde zy, van al 't vooroordeel vry,
 Het leven 't geen al andren staat doet zwichten.

'k Verbeelde my, door haar om hoog gevoerd,
 Dat ik genoot het wit van myn gezangen;

Myn hart blyft noch aan dat gepeins gefnoerd,
 En in uw groen en tedre telgen hangen,

O H O G E R W O E R T! wat geeft uw klein beslag
 My ruimte voor dichtlievende gedachten!

Hier kan een vry gemoed met blyden lach,

De slaaffche lust en ydle waan verachten,

Daar elk saisoen brengt zyn byzondere vreugd.

De Lente met haar schoot vol frisse bloemen,

Die vrolyk ziet en lachende als de jeugd;

De verwen van wiens kleed niet op te noemen,

Zo schoon zyn, en zo sierlyk geschakeerd,

Met kleur by kleur als die der regenboogen,

't Gevogelt, dat rondom haar kwinkleert,

Houd ieder een met aandacht opgetogen;

Haar voorhoofd dat zo effen zich vertoont,

Staat minnelyk, terwyl met roozekranssen,

De gulle vreugd het jeugdig hoofd bekroont,
 Daar in het rond de minnewichtjes danffen ;
 Bevalligheên met roosjes op de koon,
 Met zwaddrend hair langs elpenbeene fchouderen,
 Verzellen hen, en toonen door haar fchoon,
 Zich waardig krooft te zyn van hemelfche ouden.
 Wat geeft zy al vermaak, als alles mint!
 De Karper door het minnevuur gedreeven,
 Word, daar hy zich vervuld van luft bevind,
 Door 't fchepnet uit het water opgeheven.
 Hoe lieflyk is 't in 't lommer, vry van zon,
 En vry van wind, een visje te bedriegen
 Met lokkend aas, te henglen in de bron!
 Te zien met lust de kleene leuwerk vliegen,
 Dan steil om hoog, dan storten in het gras;
 Terwyl hy fchynt met dartelende klanken,
 Den Schepper van 't geen is, en immer was,
 Voor vrye lucht, en frifche wei te danken:
 Veel dankbarer als menfchen, die te stout
 Op goed door 't zweet der ouden verkreegen,
 Vertrouwende op 't vergankelyke goud,
 Zich zelf, niet God, bedanken voor die zegen.
 O! aardwurm die hier wemelt in het ftof,
 Zyt niet te trots, denk; God gaf u het leven
 En goed, hem zy daar van alle eer en lof,
 Die neemen kan, het geen hy heeft gegeven.
 De Bloemgodin komt my hier aan te bien,
 Het bloeiffel van de peeren, aprikoozen,
 En perfiken, met dubble blos voorzien,
 Een bloemtapyt, aan een gehecht van roozen;
 Het naaldwerk van oud Sidon, zo geacht,
 Schakeerende de verwen naar het leven,
 Bezwykt voor die fieraaden, voor die pracht,
 Die ons gezicht en reuk verkwikking geeven.
 De Zomer met blond haar, en lichtgekleed,
 Het hoofd bekroond met rype korenaaren,
 Volgt haar op 't fpoor, en zwemt fchier in zyn zweet,
 Hy blaaft van hette, en weet van geen bedaaren;

Zyn linkerhand bevat een scherpe sein,
 Met d'andere schynt hy zyn zweet te droogen,
 Hy snakt naar 't nat der heldere fontein,
 En ziet rondom met roode en vlammeende oogen.
 Hy derst nochtans geen vreugd, wanneer men spant
 De paarden voor de lichte zomerwagen,
 Des avonds, als de zon niet meerder brant:
 Dan eens de weg naar Velzen ingeslagen,
 En by het duin, met boomgaarden gezoomt,
 Door Bloemendaal, het hooge langs gereden,
 Voorby het bosch, daar tusschen het geboomt
 In 't jeugdig gras de sielle harten treden:
 Dit bosch, die beek heeft hier de jachtgodin
 Tot lust en rust, tot vryplaats hen geschonken,
 Gelukkiger, dan dat zy elders in
 Het woeste woud, uit schaarsse plassen dronken.
 Hier dicht omtrent placht ook de loop te zyn,
 't Geen meir aan meir noch kan aan 't oog vertoonen,
 Van eenen tak gesproten uit den Ryn,
 Daar knynen nu in diepe holen woonen,
 Die, voort gejaagd door het geringde fret,
 Verbaast alom uit haare mynen loopen,
 Dieftortende in 's duinmajers warrend net,
 Hun ydle vrees met zeekren dood bekoopen.
 De Hooibouw, toont een voorbeeld van een slag:
 De Maajer zal de dood my hier verbeelden:
 Daar valt gelyk op een' en zelveu dag
 Het laage gras en 't geen in volle weelden
 Het zaad reeds toond, en hoog het hoofd verheft;
 Dus maait de dood ook eenen oogst van lyken,
 Wiens seyn zo wel de jonge als oude treft,
 De blode en die geen Alexanders wyken.
 Maar, roept de Herfst, met vruchten overlaan,
 Bekroond met witte en blaauwe druivetroffen,
 Die aan zyn zy heeft eenen jachthond staan:
 Myn vruchten, op uw eigen grond gewossen,
 Behaagen dan uw mond en oogen niet;
 Zal 't dorre gras dan u my doen vergeeten?

Myn mand is vol, ei kies, 'k heb hier verschieet :
 Wat lust u ? noot dit appeltje u tot eeten ?

Die persik ziet'er niet onfsmaaklyk uit :
 Zyn windhond trekt het zeel schier gansch aan starden,
 Hy staat van ver en staroogt op zyn buit,
 Het Haasje, 't geen 't in 't graan niet meer kan harden,
 Maar als een schim langs 't lieflyk etgroen loopt :

Op Jagers, op, laat los uw snelle winden,
 Die elk om 't zeerst door jaaglust aangenoopt,
 Geen heining stuit, noch zich aan greppels binden.
 Noch, noch een sprong; daar leit het radde beest;

Ik zie reeds den beschutter het bewaaren,
 Beschermende 't voor d'andren onbevreesd,
 Om 't ongeschend voor zynen heer te spaaren.

De wind loopt oost, de lucht word wat bezet,
 Het schikt zich al, zo schoon het kan, tot vinken,
 Nu inder yl gespannen 't radde net,
 En laat het in de beide groeven zinken.

Het net is naauw gelyk 't behoort gespreit,
 Of zie de vlucht in wilgetakken vallen,
 Daar toe door 't zoet gezang te loos verleit,
 Daar stortze op 't veld, en onder al haar mallen,
 En dartlen, haalt men 't net haar over 't hoofd;

Het arme dier schynt noch voor 't laast te zeggen,
 Terwyl het van zyn leven word beroofd,
 Wacht u voor die geveinsd u laagen leggen.

Nu eens in 't bosch, dat H O G E R W O E R T bedekt,
 Gezien naar de opgehangen Lysterboogen,

Daar 't paardehair een looze strop verstrekt
 Voor vogels, door de kwalsterbey bedroogen.

Wanneer nu 't loof ter aarde nedervalt,
 Verlaatende de takken van de boomen,

Die wisselend haar vrolyke gestalt',
 Met blad en groen het leven schynt benomen,
 Denk ik, gy schynt te sterven; maar gy sterft,
 Om in de Lent met meer sieraad te leeven,

Dit kan den mensch, die slechts geen reden derft,
 Van onze dood een leerzaam denkbeeld geeven.

Dus flyt, men vol vermaak, zyn levenstyd.
 De Winter zelf, met bont rondom behangen,
 Als koude en sneeuw het aangezicht doorsnyd,
 Schoon dat hy heeft, en toont zyn blaauwe wangen,
 En zyne baard noch gryzer word door 't ys,
 Geeft op zyn beurt ook vreugd en zielsvernoegen.
 Stookt louter op, reikt aan het dorre rys,
 Een boeren haart zal boersche brand wel voegen,
 Of hout gekapt in eigene elzelaan,
 Of takken afgetnocid van ypeboomen;
 Een ruige py zal hier niet kwalyk staan;
 Hier hoeft men 't guur der koude niet te schroomen,
 Wanneer men by den haart een boekje leeft.
 Wie vry van zorg, die nestelt in de steden;
 Voor zeefcha niet bekommerd of bevreest.
 Maar in zyn lot vernoegd en wel te vreden,
 God aanroept, niet met huigelary en schyn,
 Maar met een hart gansch onbevlekt van woeker
 En gierigheid, dat schaadlyk zielvenyn;
 Werd hier te recht een waare wysheidzoeker.
 Geleerdheid vlied het woelen van de steên;
 Die haar bemint, moet cenzaamheid beminnen,
 Zy eifcht een hart geheel dat niets gemeen
 Met lasheid heeft, en onverdeelde zinnen,
 Dus kan men haar best dienen op het land,
 Daar, onverzeld van menschen, niet van boeken,
 Geen andere gedachten ons verstand
 Afleiden, van de wysheid op te zoeken;
 Hier predikt men zich zelve, en wel licht
 Met meerder nut, als die by Gods gezanten,
 Zich stellen, en wier tong steeds oproer slicht,
 Die in het hart de scherpe distels planten
 Van scheuring, twist, en bloedig kerkkrakeel,
 Voor zuivre terw van cendracht, liefde en vreden:
 Elk roept: myn kerk is 't uitverkore deel.
 Dus word de rok des Heilands doorgesneeden.
 Dus ziet men op des godsdiensts grondslag niet.
 Dus luiden nooit des Heilands gulde leffen.

De waarheid zucht en schreit, vol zielsverdriet;
 Beweenende dat ydele afgodeffen,
 Van 's menschen brein, in schoolen, eerst geteeld,
 Den eenvoud van de godsdienst ver verjaagen;
 Dat eigen min met zinnepoppen speelt,
 En dat de schyn voor waarheid kan behaagen.
 Nu neem ik eens het snoeimes in de hand,
 En zuiver 't hout, en kort de waterlooten,
 Of bind den tak met eenen teenen band
 Aan latten vast; wierd ooit vermaak genooten
 Met nut gepaard, voorzeker word het hier;
 Ik oeffen 't lyf, geef boomen lucht en leven,
 En 'k leg haar met een levendiger zwier,
 Om meerder vrucht en meer sieraad te geeven.
 Daar reden en geleerdheid zamen paart,
 Snocit z' ook in ons de duistere onwetenheden,
 De wilde drift te toomeloos van aart,
 En doet de tyd met nut vermaak besteden;
 Z'ent op ons hart, als wy op boomen doen,
 Een schoone telg van nutte wetenschappen,
 Die vrucht belooft na blos en jeugdig groen,
 En langzaam groeit by ongemerkte trappen;
 Een vrucht, die nooit den sterfling sterven laat,
 Maar zynen naam aan de eeuwigheid bevoolen;
 Een vrucht, waar van hy nimmer is verzaad,
 Wiens brein doorspit het duister en verholen,
 En graaft den schat, uit eenen diepen myn
 Der oudheid, en der Grieksche en Roomsche schriften
 Die steeds zyn wet de billykheid laat zyn,
 En dus het recht van 't onrecht weet te schiften.
 Hoe veel verschilt daar van 't onwetend volk,
 Het geen een naam en voetspoor laat na 't leven,
 Als rook en damp, en eene zomerwolk,
 Of schuim in zee, zeer schielijk weggedreeven.
 Mocht ik my ook belooven van myn dicht,
 O H O G E R W O E R T! dat gy naar my zoud blyven:
 Maar neen, myn pen is veel te zwak en licht,
 Myn pen die met die golf zal heenen dryven,

Die 't ſcheepje van myn leven dryft te grond:
 Mocht m'u een pen naar uw waardy belooven,
 Geen Hofwyk, ſchoon veel grooter in het rond,
 Geen Okkenburg, ging H O G E R W O E R T te boven.

1708.

E N D E N .

(73)

E N D E N H O U T.

D O O R

J: BAPT^a: WELLEKENS.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

ENDENHOUT
Door
J. B. VELLERENS

ENDENHOUT.

Wat aangenaame lucht! waar ben ik? in wat oord?
 Wat lieffelyke geur of dus myn hart bekoort?
 Geen lelibedden noch de schoonste roozedreeven,
 Geen balssembosfchen ooit dien lekkren wasem geeven,
 Die dus 't gemoed verquikt en afgematten geest.
 Waar ben ik? dool ik? neen: ik ben verrukt geweest.
 't Is geur van liefde en vreê, het allerzoetste op aarde,
 Van zielsvernoeging, die de zalige eendragt baarde
 By d'Ouders, by het Krooft, en dierbaare Echteband
 Der MUYERS, die zich hier verlustigen op 't land.
 Ik staa voor ENDENHOUT, zo na by 't zilvre Sparen,
 Ten ende van den Hout. Hier kan ik wat bedaaen.

Dit is de Heereweg, een naam van achtbaarheid,
 Die noch, niet duister, voor zyn deftige afkomst pleit;
 Misschien aldus genoemt, toen Haarlem, 't Hof der Graaven,
 Hier langs veel Heeren zag ten hove en dagvaart draaven;
 Of wyl de Graaf zelfs hier, met zyne stoet en pracht,
 Reed naar het vederspel in 't duin, of op de jagt.
 De luister is hem met de naam noch bygebleeven,
 Dat tuigt zyn ruimte met zyn oude en hooge dreeven.
 Doch 'k staa dat spoor niet op: 'k raak anders uit myn tret.

O vrolyk landgezicht! met bosch en duin omzet.
 Hier schynt een schooner zon. Hier waaien frisscher winden.
 Hier kan 't vermoeide brein een ruimer aâmtocht vinden.
 Alhier verpoozen zich de zorgen van de stad.
 Geen ryke Krezus kan by al zyn dierbre schat,
 En pracht en overvloed, in hooge marmre zaalen
 De lucht genieten die een landman hier kan haalen.

Geen kunst, geen schildery, haalt by dit veldtapyt,
 Met duizend kleuren naar den welstant ingevlyt;
 Met duizend aardighêen en landsieraên doorweeven;
 Daar dag en schaduwe, by beurt, verquikking geeven.
 De voorgrond en 't verschiet, de lucht zo ruim en klaar,
 Zyn 't edel konstwerk van dien grooten Konstenaar,
 Die zo veel onderscheid van lovers, kruid en bloemen,
 Van geur en kleur verschaft, onmoogelyk te noemen.
 Hier gaat het oog te gast, en vliegt, gelyk een by
 In 't bloemperk, af en aan, op keur van lekkerny;
 Een lekkerny die nooit de zinnen kan verzaden.
 Hier schuilt de waare rust in schaduwe der bladen.
 Hier is d'oprechte schets van d'ouden gouden tyd.
 Hier leeftmen buiten twist. Hier leeftmen zonder nyd.
 Geen wonder dat, voorheên, veel wyze en braave mannen
 Het land verkoozen, om de zorgen te verbannen;
 Om door 't natuurlyk licht, in deeze duisternis,
 Te zien, wat dat wy zyn, en wie onze oirsprong is;
 Om hier zich zelve, noch geen andere, te vleien,
 En, om de waereldsloop, te lachen of te schreien.
 Doch die om zoete lucht, of vrolyke landsdouw,
 In Hollands enge streek, een plaats verkiezen zou,
 Dit lustig Kenmerland kan yders hart behaagen:
 Hier slyt ons Amsterdam de beste zomerdagen;
 Dat tuigen hoef by hoef, gezaait door 't gantsche land,
 Op 't rykelykst gebouwt, op 't fierelykst beplant;
 En wilmen 't oordeel ook van ouder tyden weeten,
 Wat was hier adeldom en ridderschap gezeten;
 Hoc blonk hier menig Slot in velden en in duin,
 Waar van de naam alleen noch leeft in luttel puin.
 (Zo gaat de vlugge tyd met 's waerelds grootsheid stryken)
 Ja 't Spaar behoeft geen Vecht noch Ryn of Maas te wyken,
 En, klonk het niet te ver, ik zei, geen Po noch Brent.
 Versailjes, Tivoli en Baje alom bekend,
 Zyn velden daar natuur en kunst, om stryd, meê pronken:
 Maar doch de Hemel heeft ons ook iets schoons geschonken,
 Dat boven al het schoon der andre landen zweeft,
 Het schoonste en aangenaamst daar yders geest naar streeft:

Dat

Dat is die vrye lucht, die vryheid van geweten,
 Waar van dat Holland zich zo lofflyk kan vermeeten;
 Die gulde vryheid, hier, aan stadt en veld gemeen.

O E N D E N H O U T! myn lust, hoe nedrig en hoe klein
 Vertoont gy u aan 't oog van buiten, maar van binnen
 Verzeld met deftigheid en luister, waard te minnen;
 Maar deftigheid zo wel by 't zedige gepaart.

Doch dit is my niet nieuw : dit is der M U Y S E R S aart,
 Dit is hun eigen wit, met weldoen niet te pronken.
 Een schoone en stille vlam schiet nimmer wilde vonken;
 Een diepe waterloop maakt zelden groot gedruis;
 Zo is 't met M U Y S E R S deugd, zo is hun hart en huis.

Wat zal ik tot uw roem, o vrolyk bloemperk! dichten?
 Waar voor de regenboog met zyn sieraad moet zwichten;
 Smaragd, topaas, saffier, turkoizen en robyn,
 Met zo veel moeite en zweet gegraaven uit de myn,
 Zyn kleine vonkjes, door hun schaarsheid meest gepreezen;
 Maar in de bloemen zyn meêr wonderen te leezen :
 Beschouw haar een voor een, beschouw vry blad voor blad,
 Met purper, rood en blaauw geheel of half bespat,
 Gevlamd of schoon geflipt, en even net beschildert;
 Hoe yder echte spruit nooit van 't geslacht verwildert;
 Hun levend zilver, en van zelf gewasse goud,
 Zo ryk, als 't oog ooit vorst op zynen troon beschouwt;
 Dit zyn de schatten daar de minnaars steeds by zweeren,
 Als zy de schoonheid van hun vrysters hoog waardeeren :
 't Is al van leliën en roozen datmen hoort,
 Liguster, tulp, viool die hunne ziel bekoort.
 Dit zyn de verwen van hun sterfflyke afgodinnen;
 Wyl geen natuurlyk schoon by dit sieraad kan winnen.
 Doch, zuivre bloempjes! ei : verhoogt u niet te veel,
 Gy zyt wel schoon : maar denkt, hoe teder is uw steel;
 Een schraale wind, een mist doet fluks uw hoofden buigen;
 Een vuige risp bezwalkt uw luister onder 't zuigen;
 En, in een oogenblik, zyt gy de zelve niet :
 Maar walgt aan dien u dus in slechter staat bezieet.
 Zo bros en vluchtig is de jeugt ook met haar weelde ;
 Waar van ik my, voorheen, iets zekerders verbeelde :

Doch

Doch myne dagen zyn , gelyk het gras , verdort ,
 En , onherhaalbaar , van myn leven afgekort.
 Hoe veele , die met my ook jong en vrolyk waaren ,
 Zyn , voor hun zomer , lang gevallen als de blaaren ,
 Zo datmen nauwlyks weet dat zy ooit zyn geweest .
 Maar gy , o Taxis ! die geen storm noch hagel vreesft ,
 En altyd , even groen , kunt hitte en kou verduuren ,
 Wat pronkt gy deftig by de bloemen , uw gebuuren !
 Gy fchynt met voordagt in 't gebloemt te zyn geplant ,
 Om 't onderscheid te zien der jeugt en ryper stand .
 Ik fchaam het my ook niet van bloem en kruid te leeren
 Wat dat ik ben , en was , en hoe 't noch zal verkeerem ;
 Hoe dat myn ydle jeugt is als een bloem vergaan ,
 Daar andre , door hun deugd , gelyk een Taxis staan .
 Plant , Hovenier ! plant toch meer Taxis langs de haagen ,
 Wyl zy het waare beeld der M U Y S E R s zeden draagen .

Hoe dus , o vogeltjes ! zo stom in uwe vlucht ?
 Of waart gy liever in de ruime en vrye lucht ,
 Om met uw heldre keel te klinken naar den hemel ?
 Ei ! waar toe dit gewoel ? wat eifcht al uw gewemel ?
 Gy hebt een veilig nest en d'onbezorgde kost :
 Noch waart gy graag , zo 't fchynt , uit deeze kooi verloft .
 Doch mooglyk zoud gy u die vryheid haast beklagen :
 Een vogelaar zal u met ftrik of net belaagen ;
 Een stoute boereknaap beroofde haast uw nest ,
 Of wreede havik had zyn jong met u gemest ;
 Gedenkt van hoe veel ramp dit kooitje u kan behoeden .
 Zo gaat het ook met ons , die nauwlyks ooit bevroeden
 Hoe 's Hemels voorzorg ons bewaart van zo veel leet ,
 En goet doet tegens dank , of zonder datmen 't weet .
 Wy willen weêr en wind , den hemel wetten fteilen ,
 En leeven zonder toom , al zou 't ons eeuwig quellen ;
 Wy willen geen verdriet , geen ziekte , fchaade of dwang :
 Elk roept : ik wou . ik wou . 't Is koekkoek : d'oude zang .

Nu lokt de Tuin myn oog met zyne pronksteraaden ;
 Schep moet , o dichtluft ! 'k zie hier mirte en lauwerbladen
 Zorgvuldig aangequeekt , ten blyke dat de kunst
 Hier ook gekoestert wert , door achting en door gunft .

Alleen

Alleen geen eigen vrucht noodt hier de graage monden,
 Maar veele ons toegebracht van verre en vreemde gronden:
 De Palestynsche Vyg, de Moerbai fris en vers,
 En, die haar landnaam voert, de malfsche en geurge Pers.
 Ik zie hier ook die vrucht, de gulde boomvrucht praalen,
 Die Herkles moest, door dwang, uit Atlas boomgaard haalen;
 Daar hy den fellen draak, bewaaker van dien hof,
 Met zyn ontzachtbre knots verplette in 't bloedig stof,
 Eer hy, naar zynen wensch, de schoone vrucht mocht plukken,
 Die wy, in veiligheid, hier van de takken rukken.
 Zo komt der ouden deugd en wysheid ons te baat!
 Wat vinden wy al hulp door hunne vlyt en raad!
 Zy hebben 't spoor gebaad door harde en ruuwe wegen,
 Waar door ons hedensdaags noch toevloeit heil en zegen;
 Waar door dit land bestaat in vryheid en in kracht.
 Dit is de goude vrucht van verre ons toegebracht;
 Dit is die goude boom gehaald met moeite en slyden;
 (Ik pas die fabel ook op Neêrland en zyn tyden)
 Dit is die groote schat met zo veel zorg gehaald,
 De ryke boom die steeds met blos en vruchten praat.
 't Zyn luttel eeuwen dat hier naauwlyks dorpen waaren;
 Batavie en zyn naam was onder de barbaaren;
 Het land lag wilt en woest gelyk de woeste zee;
 Zo was toen d'aart van 't volk, zo was de godtsdienst meê.
 Wie dacht toen ooit dat in deeze onvermaarde strecken
 De lust en naarstigheit, zo veel sieraad zou queeken?
 Dat zo veel lekker ooit zou spruiten uit dien grond?
 Ja 't land zyn als het oog van 't gantsche waereldrond?
 Wie dacht toen dat de kunst en wysheid hier zou bloeien?
 De vreemde weelde, pracht en rykdom hier zou vloeien
 Van zuid, van noord, van daar de zonne daalt en ryft?
 Daar elk den Batavier en zynen handel pryft,
 En opent kas en schuur om Holland te verryken.
 (Met reden zie 'k hier dan de vier Aardeelen pryken,
 Waar in, schoon door de kunst als kindertjes verbeelt,
 Het wezen en gedrag van yder landaart speelt)
 Wie dacht toen dat dit land, dat nauw was te bewoonen,
 De weegschaal worden zou van zo veel konings kroonen?

Van alle volken zou gevreesd zyn en bemint?
 O Nederland! zo lang de leeuw uw pylen bint,
 Zo lang geen dwinglandy uw staatroer zal bestieren,
 Zo lang gy aan 't gemoed laat Godt den teugel vieren,
 Zo lange vloeiye altyd de zegen op uw werf;
 Zo blyft de welvaert steeds uw eigendom en erf;
 De welvaart stroomme u toe met onwaardeerbare vlooten.
 Wiert voor 's lands Vryheid ooit een koper beeld gegooten,
 De M U Y S E R S beelden hier 's lands Welvaart uit in goud:
 Merkuur ('k spreek dichters taal) die hier zyn woonsteê houd;
 De nutte Koopmanschap die Holland heeft gezegent.
 O vreugd! wat goed geluk dat my op reis bejegent:
 Ik zie in 't Speelhuis hier Minerva by Diaan;
 Dat leert hoe 't denken met het woelen moet bestaan,
 En hoemen, beurt om beurt, met zingen en met werken,
 De geest en 't lichaam kan verquikken en versterken.
 De M U Y S E R S hebben dit de Muzen toegewyd.
 O Zangereffen, die myn vreugd en wellust zyt,
 Ik ben beschroomt om dus, met ongewasse voeten,
 En onbereide tong uw heilig koor te groeten:
 Ik weet dat niet onreins tot uwen tempel naakt:
 Ik ken myn onmagt, des heeft my de vrees geraakt.
 Gy wilt het hart alleen: ik moet voor andren leeven;
 Een wet my door de liefde en plicht in 't hart geschreeven.
 Ach! mogt ik mynen tyd besteden in uw gunst,
 Dan wierd ik zelf, hoe traag, weêr yvrig tot de kunst;
 Misschien zou 'k dan, by wyl, een deuntje laten hooren,
 Dat niet onwaardig was der Veldgodinnen ooren;
 Misschien zou 't jeugdig klyf myn hoofd niet qualyk staan;
 En, mooglyk, nam my 't veld voor zynen zanger aan;
 Terwyl ik, op het spoor van veele braave knaapen,
 De landrust pryzen zou ver boven kryg en wapen.
 Al doelt myn zang niet op verheve stof noch rym,
 De herderinnen zyn gediend met laage tym:
 Zy hebben geen vermaak in moorden, branden, schaaken,
 Noch trotsche woorden, die gelyk de donder kraaken;
 Zy, teere maagden, zyn beschroomd voor zulk een trant.
 Men streelt de nimfen niet met een bebloede hand;

Zy zyn te zacht van aart, te zedig opgetoogen.
 Hoe menig held vont zich tot haare min bewoogen,
 Gelokt door haare deugd en ongeveinsd gelaat.
 Zelf Orfeus rekende 't zyn cither tot geen sinaad,
 Dat hy, in 't open veld, aan Hebrus groene zoomen,
 Voor wilt en vogels zong, voor struiken en voor boomen.
 De dieren wierden tam, de bosschen wierden wys.
 Wat zong die Veldpoet? des Hemels lof en prys;
 De roem der matigheid, der tucht en eerbare zeden;
 Het loon der deugden, en den vloek der gruwelheden.
 Door deezen schoonen klank en goddelyken toon,
 Wierd zyne gulde lier geplaatst aan s' hemels troon.
 Hesiodus zal ook geen edlen naam ontbeeren,
 Met al die op die wyz' de Zanggodinnen eeren;
 Met al die op dien voet zich voegen aan haar zy.
 Wat speelt de luit voor 't hof? een toon van slaverny.
 Hoe lang duurt het gejuich der wufte hovelingen?
 Zo lang de dichters naar der vorsten pypen zingen,
 En roemen, hemelhoog, hun roofzucht en geweld.
 Komt: Dichtgodinnen komt: vergunt my plaats op 't veld:
 Daar zingtrien uit de borst, daar vint de kunst geen paalen,
 Daar vloeit de Hengstebron door eeuwiggroene daalen,
 Daar ryst de Helikon in d'onbesmette lucht.
 Maar ach! wat baat het my dat ik naar vryheid zucht?
 Ik word weêrhouden van harpyen, wreede zorgen,
 Die my versteuren van den avond tot den morgen,
 En nau vergunnen dat ik een geringe tyd,
 Ten blyk van dankbaarheid, voor M U Y S E R S huis verslyt.
 Noch zal hun braave naam myn vaers een luister geeven;
 Hun braave naam, die lang myn dicht zal overleven.
 Ginds tred de traage koci al snoeiende op haar pas,
 En schenkt den Landheer room en boter voor zyn gras;
 Gelyk de magere os, die beter hier kan tieren,
 Zyn weiloon wel betaalt met zyn gemeste spieren
 En aangewonne smeer, zelf met zyn taaije huid:
 Maar ik betaal alleen de weldaân met myn fluit,
 Een schoone ruiling! maar wat raad? hier gelt geen snoeven.
 Zo ik een heiden was 'k zou my misschien bedroeven,

Dewyl ik eenigfins de pligt der deugden ken,
 Dat ik, aan d'andre zy, zo zwak en machtloos ben,
 Om, niet met woorden, maar door daaden te betoonen
 Alleen niet, wat het is, de vriendschap te beloonen,
 Maar andren voor te gaan: nu smaalt ik niet op 't lot:
 'k Erken geen andre macht dan 't wys bestier van Godt;
 Die, naar zyn eigen wil, de goude en leeme vaten
 Gevormt heeft, en vervult by wicht, getal en maaten;
 Die altyd even mild, en nimmer geevens moê,
 Elk dier bezorgt en voedt zelfs tot de krekkel toe;
 De krekkel 't arme dier, dat niets weet als te zingen;
 't Schynt of de dichters ook meest dit beroep ontgingen.

Ik ging nu verder voort: maar 'k stuit ginds aan de vaart.
 Gemakklyk is de reis die zweet en schoenen spaart.
 Hoe ongevoelig werd de jaagfchuit voortgedreeven!
 Zo ongevoelig dryft het fchepje van ons leeven.
 Het fchynt men vordert niet: doch ziet eens van ter zy,
 Het geen nu voor u was, is datelyk voorby,
 Zo glippen d'uuren voort, de dagen en de jaaren,
 Terwylmen naulyks merkt dat wy zyn afgevaaren.

Al stuit de vaart myn voet, zy stuit myn denking niet;
 Dat kan geen berg wiens top door lucht en wolken fchiet;
 Dat kan geen meir, geen zee, hoe wyd, hoe ongemecten:
 'k Ben aanstonds, wil ik, aan den Ganges froom gezeten,
 Of wandel daar de zon des avonds onder gaat;
 Ja, hoe ver ik ook denk, ik vind noch ruimer maat;
 Zelf, fchoon ik, endeloos, voor uit vloog met de winden,
 Ik zou noch altyd ruimte en wyder denkbeeld vinden:
 Maar hoe ver dat myn geest en aandacht werd geleid,
 'k Vind my op 't laaft bepaald en stuit voor d'eeuwigheid.
 Ja: ja: dat is het punt der onbegrepe kusten;
 Het ende van de reis, de haven daar wy rusten.

Doch 't is het denken niet dat ons altyd voldoet:
 De zorg vereifcht ook dat het lichaam werd gevoed;
 Schoon zyn de bloemen, fchoon de veld- en landfieraaden;
 Laat zich de ziel, met luft, in deeze stof verzaden,
 Het lyf eifcht ook zyn deel: o E N D E N H O U T, uw grond
 Schenkt, by het oogvermaak, ook voedsel voor den mond;

Gy levert vrucht en moes voor hongerige gasten;
 Wyl zich de geest verheugt, laat gy de maag niet vasten.
 Kom Tuinman, leer my hoe zo menig plant en kruid,
 En aardgewas en ooft, dat uit de moestuin spruit,
 Die alle een zelve borst en 't zoch der aarde zoogen,
 Met eevengroote vlyt en zorg zyn opgetoogen,
 Zo veel verscheelen in hun aart en eigenschap?
 D'een zoet of zuur, die wrang en bitter is van sap?
 Van waar dit onderscheid en al die vreemde smaaken?
 Maar kan het veldgewasch my noch verwondert maaken!
 Dewyl ik zie hoe dat het menschelyk geslacht,
 Op eene wys gevormt, bezielt en voortgebracht,
 Verscheelt in aart en wil, en uitbarst tot krakkeelen;
 Doch zy alleen niet die, in andre waerelddeelen,
 Met ons niet leeven in eene algemeene hoop:
 Maar wy, die alle zyn getekent met een doop;
 Die 't woord der liefde tot ons merk en vaandel voeren,
 Hoe komt de tweedracht hier de harten te beroeren?
 Hoe twist hoe strydmēn dus, zo hevig en verwoed?
 Hoe scheptmen noch vermaak in traanen en in bloet?
 Hoe kan het mooglyk zyn dat onder menschen leden
 Zo groote wreetheid schuilt? zo veele afgryfsheden?
 Zelf Afrika heeft nooit geen monsters uitgebraakt
 Die juichen, zo wy doen, terwyl men moort en blaakt.
 Een kleine roof verzaat de leeuw en felle tygers:
 Maar niets verzaat den balg der goddelooze krygers.
 De slang schiet geen vergift dan als zy wort gefart:
 Het oorlosgpaard trapt zelf d'onnozelheid op 't hart.
 't Schynt of de razerny, de hel is uitgelaaten.
 O ongelukkige eeuw! rampzalige onderzaaten!
 Hoe duur staat u de kroon der vorsten en hun haat!
 Hoe wort uw oegst vernielt om het belang van staat!
 Hoe wort dat gruwelstuk noch wederzyds gesteeven,
 Van die zich roemen door Godts geest te zyn gedreeven;
 Juist of des Hemels wil verdeelt was naar het ryk:
 Ginds * Alderchristelykst, by anderen † Catholyk.

F

Zo

* *Lodewyk.*† *Karel.*

Zo woed de wreede wolf in 't schaapevel gedooken.
 Zo gaatmen op Godts naam 't vervloekte krygsvuur flooken.
 Zo fchryftmen alle quaad den goeden Hemel toe.
 Maar gy, o Vorften! die Godts wraakzwaard zyt en roê,
 Die liever al uw volk flux zaagt in flukken kappen,
 Dan gy een vingerbreed uit uwen tret zoud stappen;
 En liever 't fchoone Euroop verdrinken ziet in bloet:
 Dan u ontbreeken zou den koninglyken groet;
 Die zonder konings naam niet eten kunt noch flaapen;
 Wel aan: te veld: te veld. Te wapen. Op: te wapen;
 Waagt, wilt gy koning zyn, voor uwe kroon een kans;
 Daagt uwen vyand, voor de vuift, met zwaard en lans;
 Daagt hem alleen in 't veld om ridderlyk te kampen,
 En maakt aldus een end aan 's waerelds leet en rampen.
 Dus ftryd ook d'eene ftier en d'andere in het veld,
 Wie dat de kudde zal beheerfchen met geweld.
 Dus kampt een wakkre haan, ter heerfchappy gebooren,
 Als hem een vreemding, op zyn erfgrond, durft verftooren;
 Hy vliegt zyn vyand aan, waar hy zich keert of draait,
 Tot hy in 't veld bezwykt, of overwinning kraait.
 Ach! gaf de Hemel die kloekmoedigheid den Vorften
 Die onverzaad naar roem, naar kroon en fcepters dorften,
 En naulyks 't fcherpe ftaal zelf rukken uit de fcheê:
 Maar koopen andren om te vechten in hun ftê;
 Dan zouden zy hun naam en konings plicht betrachten.
 Doch mooglyk zagmen haaft hun oorlogszucht verzachten,
 En 't gantfche Chriftenryk herftelt in vrede en ruft.
 Of was hen 't ftryden ernft, was dit hun hart en luft,
 Ik zou, o MUYERS! 'k zweer: ik zou hen laten vechten;
 En gy liet hen miffchien ook dus 't gefchil beflechten.
 Indien de heerfchappy met bloet moet zyn gekocht,
 Laat hem, die heerfchen wil, zich waagen op dien tocht;
 't Is beter een alleen dan duizenden verlooren.

Wat vond ik hier al ftof om harten te bekooren,
 Indien myn zangluft doelde op liefde en echte trouw:
 Wyl yder plant en boom bemint als man en vrou.
 Natuur laat ons genoeg door haare werking blyken,
 Dat alles is gezint en tracht naar zyns gelyken:

D'een

D'een tiert by dit gezet, of quynt by dat geplant;
 Hoe noemtmen deeze zucht? dit onbezielt verstant?
 Was 't stom geboomt bespraakt, het zou ons reden geeven,
 Door wat verborgen lust en kracht elk wort gedreeven;
 Daar was geen heester noch geen tam of 't wildste kruid,
 Men trok'er licht een spreuk en goude lessèn uit.
 Gelyk eer Salomon zo wyslyk heeft gesproken
 Van al het veldgewas, dat immer is ontlooken,
 Van yders aart en kracht, hun neiging en natuur,
 Van Libans ceder, tot zelf d'yzop aan den muur.
 Maar laas! de tyd heeft lang dat gulde boek verslonden;
 En ik flect hier dit uur om ook iets te doorgronden:
 Doch 't vrolyk boschmuzyk lokt my nu naar den Hout.

Wat zong ik in myn jeucht? o koning van het woud!
 O lieve nachtegaal! wilt gy my zingen leeren:
 'k Zal u een kleine kooi van zilverdraad vereeren.
 Ik zong dit duizendwerf, doch 'k heb wel duizendmaal,
 In ryper tyd, gedacht op deeze kindertaal.
 Van jongs behaagden my de velden en de boomen;
 Ik kon van Saters en van Boschgodinnen droomen;
 Ik zag wel uren lang een loopend beekje naa;
 't Was nooit geen maaneschyn of 'k dacht op Cinthia.
 Maar boven al beviel my 't vrye harders queelen.
 Ik wou geen maatgezag maar wilde boschgalm speelen,
 En, mooglyk, is myn beê verhoort tot myne schand:
 't Is niet als wiltzang dat ik ophef voor het land.

't Geeft my geen wonder dat onze ouders, lang voorheenen
 Eer hen het waare licht des Godsdienst was verſcheenen,
 Een eerbied droegen tot de bosſchen wyd en zyd:
 Daar was geen boom of wierd een godheid toegewyd:
 De stilte en eenzaamheid kan d'aandacht opwaart voeren,
 De ruwſte zielen tot ontzag en ſchrik beroeren,
 Wanneer de ſchaduwe zo aakelig, zo dicht,
 Flauw hier en daar doorboort wort van het ſchemerlicht.
 't Geeft my geen wonder dat de dichters, in hun wyzen,
 Altyd de vrolykheid der ſtille bosſchen pryzen;
 Altyd van 't groene loof opheffen in hun zang,
 En ſlyten, dus vernoegt, geheele dagen lang:

Door stilte raakt de ziel allengsjes tot bedaaren;
 Door stilte wort de lust ontfonkt tot zang en fuaaren;
 Door stilte rent de drift der edle Poëzy,
 Gelyk een hert in 't wilt, zo onbezorgt, zo vry.
 En zeker 'k heb myn geest niet meêr in myn vermogen:
 Ik word, of 'k ben alreeds, door denking opgetoogen.

Nu ruilde ik met geen konings zoon,
 Voor staatsbewint noch goude kroon,
 Dceez' dag, dit uurtje van myn leeven;
 Dit uurtje, nu myn ziel van d'aard,
 Met lossen toom, ten hemel vaart,
 Om boven 't sterffelyk te zweeven.

Nu zweeve ik in de ruime lucht,
 Gelyk een arend in zyn vlucht,
 Bevryd van alle slaaffche banden.
 O vryheid! my zo lief en zoet,
 Gy fchenkt my vleugels aan 't gemoed:
 Maar vleugels die van liefde branden.

Nu ftreeve ik boven zon en maan,
 En zie het eeuwig Wezen aan
 Met innerlyke en fcheemrende oogen.
 O licht! nog klaarder dan de zon,
 O licht! oprechte waarheids bron,
 Hoe lang heeft my de waan bedroogen!

Hoe lang heb ik, slechts by de gis,
 Gedwaalt in dikke duifternis;
 Vernoegt met fchaduwen en droomen.
 Hoe lang heb ik den fchyn betrouwt
 Gelyk de glans van 't klatergoud;
 Myn voet gezet op glatte froomen.

Al 't geen de waereld zoekt en roemt
 Word met een valfchen naam verbloemt:
 Maar laat het snoode masker glyen:

Daar

Daar is niets aangenaam noch zoet,
 Maar veel verdriet en enkel roet,
 Elende en zorg aan alle zyen.

Of schoon een vorst op purper treed,
 En als een afgod is gekleed;
 Schoon hy bewaakt wort van trauwanten;
 Ik meen dat hem de zorg verzelt
 Het zy in 't hof, het zy te veld,
 Met schrik en vrees aan alle kanten.

Wat is de waereldwysheid blind
 Die zich zo vaak bedroogen vind,
 Met al haar snoode en looze gronden!
 Een wind smyt al haar stelling om,
 Alleen gehecht met klevend gom;
 Zo wort der boozen raad ontbonden.

Daar heerscht een grooter heerschappy
 Dan 's menschen drift en zotterny,
 Daar koningen voor moeten buigen.
 Zo lang als wy die tegenstaan
 Zal ons haar hand te pletter slaan;
 Zo lang valt ons gebouw in duigen.

Daar is geen vree, daar is geen rust:
 Zo lang men hier Gods roe niet kust,
 Kan ons geen tegenworstlen baaten.
 Zo lang men tegen d'Almacht pleit
 Zo lang wort ons de vrede ontzeid;
 Als aan weerspannige onderzaaten.

Daar is geen rust voor hart en ziel:
 Ten zy me ootmoedig nederkniel,
 En zeg: Uw wille moet geschieden.
 Straks houden alle stormen af,
 De geest, herbaart, ryft uit zyn graf
 Als d'eigen wil van ons gaat vlieden.

Dan wort de ziel vereent met Godt,
 Het zaligste en het beste lot;
 En smaakt een hemelvreugd op aarde.
 Is 't hoogste goed zo na? zo by?
 Hoe boeit my dan de slaverny
 Met banden van zo kleine waarde?

Hoe veel verscheelt de wil en kracht!
 Gelyk het daglicht en de nacht;
 Als vuur en ys; als dood en leeven.
 Wat helpt my al der wyzen raad?
 Ik ken het goede en volg het quaad:
 Dus word myn hulk te grond gedreeven.

Hoe kleeft het vlees! hoe lokt het goed!
 Hoe haast bezwykt myn geeft en moed!
 Myn bloheid doet myn hart bedroeven.
 Ai my! hoe liefflyk is de deugd:
 Dewyl haar naam alleen verheugt;
 Wat dan, mocht ik haar kracht zelf proeven?

Maar ach! ik wentel in het slyk;
 't Is of ik meêr en meêr bezwyk.
 Op: op: ik voel noch geeft en krachten:
 't Is traagheid, ja myn eigen schuld
 Dat ik myn snoô gebreken duld;
 En naar geen beter staat durf trachten.

O MUYERS! gy treed my reeds voor:
 Geleid my op uw loflyk spoor;
 Ik zal u altyd dankbaar weezen;
 Uw deugd verstrekt my tot een baak:
 Zo ik op 't rechte pad geraak,
 Zal ik geen dood noch waereld vreezen.

Waar heb ik daar geweest? hoe ben ik dus ontroert?
 O heilige eenzaamheid! gy had myn hart vervoert:
 'k Heb iets gezien van 't geene ik altyd wensch t'aanschouwen.
 'k Heb

'k Heb iets geproeft van 't geene ik altyd hoopt' onthouwen.
 Zo raaktmen fomwyl eens t'ontwaaken uit den droom.
 Gelyk, uit eigen aart, een onbedwongen stroom
 Altyd de laagte zoekt; de vlammen opwaart streeven,
 En onzen aardbol word om 't middelpunt gedreeven;
 Zo baart ook d'eenzaamheid opmerking in 't gemoed;
 Zo trekt de ziel steeds naar haare oirfprong, 't Hoogste goed.

Vaar wel, o nachtegaal! met uw verheve klanken;
 'k Zal u, met ruimer tyd, voor uw gezang bedanken;
 Vaar wel, o vrolyk dier! ik leef, als gy, in 't groen.
 Vaar wel gy bladeryk en luchtig paviljoen,
 'k Verlaat u nu: doch 'k zal uw fchoonheid nooit vergeten;
 Ik dank uw fchaduwe daar ik in was gezeten;
 Indien ik eenmaal daags in deeze lomring zat,
 Dit vaers duurde al zo lang als 't olme en eikeblad.
 Nu moet ik eens aan 't ftrand de groote zee befchouwen.

Wat wichtig onderscheid verfchaffen de landsdouwen!
 'k Was daar in 't koele Tempe, of kan 't noch fchoonder zyn?
 Dit fchynt de zandzee of noch droeviger woeflyn.
 Geen boom! geen kruid! geen gras! wie zou hier willen wonen?
 Hier zietmen 't ryk des doods naar 't leven zich vertoonen;
 Ik zie de fchimmen zelf, die fchichtig t'allerftond
 Verfchynen, en zich weêr verbergen in den grond.
 Doch 't zyn geen geesten: maar geboorne ingelanden,
 't Oirfpronkelyk geflacht van deeze bolle zanden;
 Waar door d'inwoonders, hier naar jagende met vlyt,
 Konynevatters zyn genaamt in ouden tyd.

De voorzorg heeft, vroegtyds, wel duidlyk willen toonen,
 Dat zy dit Holland heeft gefchikt om te bewoonen:
 Toen zy die laage ftreek gedekt heeft aan het ftrand
 Met bergen, niet van aarde of rotsteen, maar van zand.
 't Is enkel zand waar aan dat Holland dank mag weeten,
 Dat zynen bodem voed zo meenige ingezeten:
 Dus is een zwakken hoop, door eendracht, fterk by een;
 Zo luidt der Staten fpreuk, en 't past op 't algemeen.

O Zandvoort! zal ik u benyden of beklagen?
 Dat in dit barre duin flyt zorgloos uwe dagen;
 Dat, ver van hoofsfche pracht, uw Burgermeesters ziet

Nu in de Visscherspink, dan in het Rechtsgebiet.
 Oud Rome zag wel eer zyn Raaden aan de ploegen,
 En d'uwe willen zich by want en netten voegen.
 De deugd blinkt even schoon in 't kleine of in het groot,
 Het zyze op d'akker dorst, of omzwerft in een boot.
 Maar zou de heerszucht hier wel ooit zyn ingedrongen?
 Wie weet of Cezar, daar zo veel van is gezongen,
 Niet liever d'eerste was in dit geringe vlek,
 Dan tweede op 't Kapitoel, of 's waerelds ommetrek.
 Doch 't zy hoe 't zy: al schynt de lucht hier ongenadig,
 De Hemel, niettemin, is deeze plaats mildadig:
 Ei zie, wat frissche jeugt hier uitloopt naar het strand!
 Wat schoone kindertjes hier hupplen door het zand!
 Die poefse voetjes en hun malsche en roode kaaken
 Getuigen, dat zy zich in armoede ook vermaaken;
 Getuigen dat een schol, een zoute en drooge visch,
 Hier immers zo gezond als elders wiltbraad is.

Nu hoor ik reeds van ver het ruisfchen van de baaren;
 Dat heesch geloei zou zelf de stoutste ziel vervaaren;
 De zee brult, af en aan, met schrikkelyk geluid.
 Ai my! wat naar gezicht! ik zie myn oogen uit.
 Dit 's zeker d'aardgrens, dit is 't laatste punt der aarde.
 'k Heb nimmer iets gehoord dat my zo zeer vervaarde,
 Noch ergens iets gezien dat zo afgryfelyk toont.
 Hoe! is het volk geruft dat deeze plaats bewoont?
 Alleen geruft niet: maar 't kan hen tot vreugd gedyen
 Al hobblende in een boot, langs 't doller meir te glyen;
 Zo veel vermag gewoonte en aangeboorne lust.
 Ik zie hier d'open weg naar d'Aziaansche kust,
 En 't zilverryke West, in 's waerelds verfte hoeken,
 Dat zelf Alcides nooit, hoe stout, durfde onderzoeken;
 Nu is het kinderwerk, naar 't wyzen van 't kompas,
 Te dryven op een vlot van d'een tot d'andere as.
 O Holland! zo lang u dien weg zal open blyven,
 Zo lange uw kielen om den ronden aardkloot dryven,
 Zo lang duurt uw geluk en waterheerschappy,
 Tot eer en voordeel van uw braave Burgery;
 Die, langs dit zoute veld, een oogst van schatten maaien.

Daar

Daar komt de Visschersvloot, al zachtjes, strandwaart draaien,
 En nadert door de vloed en barning zonder angst.
 Zyt welkom wakkre Maats: zyt welkom met uw vangst:
 Uw vangst, o Visschertjes! helpt dorp en steden spyzen.
 Laat Vrankryk, hoog van moed, zyn lekkre wynen pryzen,
 En Pruiffen roemen op het welbeslaage graan;
 Laat Portugaal met al zyn fruiten boven staan:
 Dit kleine Holland doet hen algelyk verbaazen,
 Met boter niet alleen en smaakelyke kaazen:
 Maar eenen overloed van keurelyke visch,
 Die gantsch Europe voor banquet wenscht op den disch;
 'k Rep van den haring niet, by duizenden van tonnen,
 Waar meê voor 't halve land de nootdrift wort gewonnen,
 Maar die de pinkjes hier aanvoeren, dag op dag,
 Veel schoonder dan Lucul ooit in zyn vyvers zag.
 Ik laat een lekkermond dit waterwilt opnoemen,
 De tongen, schellevis en vaste tarboth roemen;
 Ik zeg, de Tagus telt zo veel citrocnen niet,
 De Wyffel schooven in zyn korenryk gebied,
 Noch gy Garonne ziet zo veele troffen hangen,
 Als Holland visschen ziet aan eigen strand gevangen.
 Indien dat yder oord is door zyn vrucht befaamt,
 Wort Holland Vischland, ook met billikheid, genaamt.

Geen zaak zo vreemd zy zal myn yver stof verstrekken:
 Dit zeegeruisch begint myn zanglust op te wekken,
 Om eens een Visscherszang te zingen op dit duin,
 Om met het groene wier te pronken om myn kruin.
 Gy golven! lucht en strand! zult myn getuigen wezen,
 Dat ik my quyten zal, van al daar ik, voor deezen,
 My toe verbonden heb: van toen myn Visschersfluit
 De braave DORILAS gegroet heeft met zyn Bruid,
 De schoone FILLIS, (twee, elkanders min beschooren;
 Twee waarde Telgen uit der MUYERS bloet gebooren,
 De lieve FILLIS met haar lieven DORILAS!
 'k Zag nooit daar liefde en 't bloet zo wel vereenigd was,
 By wie de liefde en trou in schooner luister blinken)
 Toen ik myn Visschersriet voor d'eerstemaal deed klinken.
 Zo Godt den zegen geeft, dien zegen lang verwacht,

Tot wellust en vermaak van 't welverceend Geslacht,
 Dat ik een jonge spruit, uit M U Y S E R S stam, zie bloeien,
 Dan zal myn vaers zo glad als deeze baaren vloeien;
 Dan zal ik Nereus krooft doen danssen in de zee,
 En, met een nieuwen toon, inwyden deeze ree.

Maar zacht: 'k beloof te veel: 't is niet in myn vermogen;
 'K beken: ik heb, maar hoe? als een poet, geloogen.

Doch DORILAS wenscht nooit, en FILLIS hoopt noch min,
 In weêrwil van Godts wil, een pop naar eigen zin.

Daar zynder die hun beê weleêr tot straf verworven,
 En wenschten kinderloos daar na te zyn gestorven.

Zo blind is ons verstand, zelfs in ons eigen nut.

Zo graaftmen zomwyl voor zyn eigen voet een put.

Maar die den Hemel graag de heerschappy opdraagen,

Die zullen vroeg noch laat hun zotte wensch beklaagen.

Nu ryde ik niet, maar 'k vlieg te rug naar ENDENHOUT,
 En zwyg van 't geene ik hier in 't ronde heb beschouwt:

Ik zwyg met voordacht, van al d'adelyke sloten,

Waar uit zo menig held en jonkvrouw is gesprooten;

Van welker puin men nu noch naam en wapen voert:

AMINTAS heeft die reeds geplaatst by H O G E R W O E R T;

AMINTAS die, zo wel in 's lands kronyk ervaren,

Het aangenaam en nut op zyne luit kan paaren;

De braave AMINTAS die zyn hart, zyn zang en vlyt

Aan braaven DORILAS, zyn halsvriend, heeft gewyd;

Zyn halsvriend DORILAS, hem in het hart geschreeven.

(Silvander hoopt, van ver, hun schaduw naar te streeven)

O vriendschap, thans zo raar, wat zyn uw banden zoet!

Ja veelmaal sterker dan de banden van het bloet;

't Is nodeloos die deugd door d'ouden te bewyzen:

'k Zal die in DORILAS en in AMINTAS pryzen.

Ik keer, o ENDENHOUT! ik keer uit enkle plicht:

Ik had het beste vaers vergetten in myn dicht.

Ik keer, o ENDENHOUT! ik heb een woord vergetten,

't Geen ik best zeg, eer 't my van andren wort verweeten:

Ik keer, o ENDENHOUT! bekennde myn schuld:

'k Heb al te veel geveert uw heusch en taai geduld;

'k Beken myn schuld: ik heb, door ydle waanzucht dronken,

Met

Met uwen braaven naam op 't voorhoofd willen prouken ;
 Ik heb myn slechte waar op uwen naam verkocht.
 Doch dit was lydelyk : ik heb wat meêr gezocht :
 Ik heb, 'k beken het rond, myn lezer zelf bedroogen :
 De naam van E N D E N H O U T doen slikkren in zyn oogen,
 En yder aangehaalt met roepen : ziet op my.
 Nu toone ik slechts een schets voor nette schildery ;
 Een ruwe schets, beklad met wilde en lompe trekken,
 Die geene eerbiedigheid voor 't waare beeld verwekken.
 Hier baat geen onschuld, neen : des zwyge ik liever stil.
 't Ontbrak my aan de macht, doch niet aan goede wil.
 Maar lezers, die voortaan myn dichtpen zult mistrouwen,
 'k Raade u, gaat E N D E N H O U T in 't leeven zelf beschouwen ;
 Dan ziet gy wat'er noch ontbreekt aan myn gedicht,
 Hoe qualyk dat ik heb volbragt myn wit en plicht,
 En hoe veel fierlykheid ik hier vergat te noemen ;
 Dan zult gy E N D E N H O U T uit ondervinding roemen ;
 En pryzen boven al het schoon, dat elk voldoet,
 't Natuurelyk sieraad der M U Y S E R S eêl gemoed.
 Vaar wel, o E N D E N H O U T ! 'k zal altyd aan u denken.
 Vaar wel : maar eer ik gaa wil ik u ook iets schenken,
 Voor al 't genooten goed en uw beleeft onthaal :
 't Is 't zaad van eene bloem, waar van ik menigmaal
 Veel wondren heb gehoord ; een bloem van groote krachten,
 Die ik veel hooger als de Molybloem durf achten ;
 De kleur is hemelsblauw, met vlammen, rood als vuur.
 Zy groeit niet overal, de schaarsheid maaktze duur.
 Het eerste zaad is uit het Paradys gekomen.
 Zy wort F I D E N T I A geheeten binnen Romen.
 Ik zelf heb menigmaal haar deugd en kracht geproeft,
 Wanneer myn hart en geest ter dood toe was bedroeft,
 En alle hulp en raad des waerelds heeft ontbroken.
 Ja zelfs al quam de hel met alle naare spookten,
 Ons aan te randen, op den oever van de dood,
 Geen beter artsfeny in d'allerlaaften nood.
 Zo roemen van die bloem de zedige Poecten,
 Maar 't alderduidelykst d'Aartsvaders en Profeeten ;
 Door d'ondervindingen van deeze dierbre plant,

Zy temt, getuigen zy, de stormen, vloed en brand.
 Zy doet het water uit een harde steenrots vloeien,
 En Manna, hemelsbrood, in wildernissen groeien.
 Zy maakt de zeegrond droog, en stuit de zonneloop.
 Niets zo verwonderlyk dat ooit beschaamt de Hoop,
 Of haar ontschieten kan; wort zy maar wel behandelt.
 't Gebruik is altyd goed, het zy men rust of wandelt;
 En ruim zo duurzaam als driemaal geloutert gout.
 Zo veel vermag een ziel die vast op Godt betrouwt.

O E N D E N H O U T ! zo lang die bloem by u zal bloeien,
 Zult gy van zegen en vernoeging overvloeien.

1709.

VOORT.

V O O R T W Y K.

D O O R

J: BAPT^a: WELLEKENS.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

540 EAST 57TH STREET

CHICAGO, ILL.

1950

1951

1952

1953

1954

V O O R T W Y K .

D O O R

JAN BAPTISTA WELLEKENS.

Indien ik naar myn wensch mogt leeven,
 En keur had in myn staat en lot,
 Dan koos ik V O O R T W Y K S groene dreeven,
 Voor menig vorsten hof en slot :
 Ik zou , voor rust en stille dagen,
 Geen goude keten willen draagen.

Ik

Ik zou, o V O O R T W Y K, al 't belang,
 Der groote steden willig derven,
 En, denkende op myn zwaanezang,
 Hier vrolyk leeven, vrolyk sterven;
 Dit zou, by zonne- en maaneschyn,
 Myn grootste troost en wellust zyn.

Rampzalig, die zyn tyd en jaaren,
 Ziet smelten als de sneeu op 't veld,
 En ver van rusten, of bedaaren,
 Zich zelve voortpreest met geweld;
 Ja, zonder 't morgenlicht te groeten,
 In 't duister, als een mol, blyft wroeten.

't Is hoogmoed en begeerlykheid
 Daar kleine en grooten meest op doelen;
 En, door een valsche waan verleid,
 Hen leeven lang, verbysterd woelen;
 Door blinde drift en misverstand
 Gekluisterd aan een slaaffschen band.

Wat schenken ampten, hooge staaten,
 En groot bewint? veel zorg en last.
 Wat kan de rang en tytel baaten,
 Dien steeds naar hoog en hooger tast?
 De waare rust en 't goed vernoegeen
 Is eêr te vinden by de ploegen.

De purpre verwe, koningskleur,
 Is naaft aan 't bloet. Men ziet de troonen
 Van een gereeten, scheur by scheur.
 Hoe los en waggelend slaan de kroonen!
 Een landman leeft in beter rust
 Dan Stanislaus, of August.

Wat stort Europe bloet en traanen
 Om 't pleit van Karel en Filip;
 Die zien het leet der onderdaanen
 Zo onbeweegt, gelyk een klip:
 Laat vuur en staal het land vernielen:
 Dat deert geen koninglyke zielen.

Die zich vervoegen aan het hof
 Zyn steeds tot vleiëry verbonden:
 Men zingt daar niet dan 's vorsten lof,
 Terwyl het menschedom word verslonden.
 Zo doetmen daar en ginds gelyk,
 Zo by Bourbon, als Oostenryk.

Maar die zyn yver wil betoonen
 Voor wetten en voor vaderland,
 Ziet men, niet zelden, avrechts loonen,
 Daar eigebaat de vierschaar spant;
 Door 't zelve volk, in 't eerst verheven,
 Gelastert, of met smaad verdreeven.

Dit zag eer Sparte, het wyze Atheen,
 Oud Rome en andre vrye landen;
 d'Ondankbaarheid van 't wuft gemeen
 Beloonde weldoen vaak met banden:
 Zelf Holland dronk wel eer, verwoed,
 Zyn trouwste vaders dierbaar bloed.

Met recht versmaadden veele helden
 Het hof of land ten dienst te staan:
 Maar zagen, op de vrye velden,
 De razerny der waereld aan;
 Hoe haat en nyd woont in de steden;
 Hoe deugd en liefde word vertreden.

Een minnaar van een vry gemoed,
 (Vernoegt zich zelve te regeeren,)
 Betracht alleen het hoogste goed;
 Het blind geval kan hem niet deeren;
 Hy flingert niet door vrees of hoop;
 Noch rolt niet met de waerelds loop.

Ging Cincinnaat zyn hoev' niet bouwen,
 Na dat hy Rome had herstelt;
 En Scipio zich landwaard houwen,
 Terwyl Kartago lei gevelt.
 Grootmoedigheid vlied snoode strecken,
 En walgt van hoog of laag te smeeken.

Alleen tot 's Hemels wil bereid,
 In zonneshyn en onweêrvlaagen,
 Aanvaard, met evenmoedigheid,
 Het zuur en zoet, naar Godts behaagen;
 En vaster als een staale muur,
 Vreest geen geval van 't avontuur.

Gelyk 't kompas steeds wyft naar 't noorden,
 Al draait en wend het schip in zee,
 Zo volgen ook zyn wil en woorden,
 Naar Godts besluit en schikking reê.
 Geen mensch kan dus zyn rust ontrooven;
 Zo raakt hy de fortuin te boven.

Wel zalig leeven, waare vreugd,
 Verstoort van buiten, noch van binnen.
 Geen grooter heerschappy noch deugd
 Dan eigen driften t'overwinnen.
 Die dit volbrengt, regeert veel meêr
 Dan d'allergrootste vorst of heer.

O V O O R T W Y K ! 'k mag u zalig noemen :

Gy dekt met uwe ſchaduw 't bloedt,
Daar 't Vaderland op luſt te roemen,
En al die vry zyn van gemoed;
Gebooren tegens dwinglandyën;
Als Herkles, vyand der harpyën.

Nooit levert Hibla, nooit Himet,
Een zoeter bloemelucht noch honing
Dan echte liefde, nooit beſmet,
Verſpreit in uwen hof en woning.
Het ſchoonſte en edelſte ſieraad
Is liefde en vrede, in d'echten ſtaat.

De blanke Vechtzwaaan klapt haar vlerken,
En hoort met vreugd myn zingen aan;
Die ſtof bekoort haar, ik kan 't merken;
De Vechtſtroom ſchynt nu d'Eridaan.
Niets zoeters op der dichtren tongen,
Dan als van liefde word gezongen.

Het Nachtegaaltje, d'eer van 't groen,
Beſtemt dit vaers, met blyde klanken;
En kan zich zelve niet voldoen
Om zynen Landheer te bedanken :
Zyn zoet akkoord, dat elk waardeert,
Heeft hy op uwe Plaats geleerd.

Dit tuigen beemden, veld en akker,
En roemen de volmaakte min,
Het edel Huis en hart van B A C K E R,
Met zyn welwaarde Gemaalin;
In wiens gemoed, en ziel, en ader,
Den ſchrandren geest leeft van den Vader.

Zo lang het Y zyn naam behoud,
 Zo lang als Holland vry zal weezen,
 Word hunnen naam van jong en oud,
 Van 't land, met dankbaarheid gepreezen :
 De B A C K E R S styven Stadt en Staat;
 Die bloeien door V A N H O V E S raad.

Gezegend K R O O S T ! begaafde L O O T E N !
 (De vruchten aarten naar den boom)
 Uw roem klonk nu met hooger nooten:
 Maar 'k hou myn zanglust in den toom :
 Een diamant bewaart zyn luister,
 Al blyft hy onbezien in 't duister.

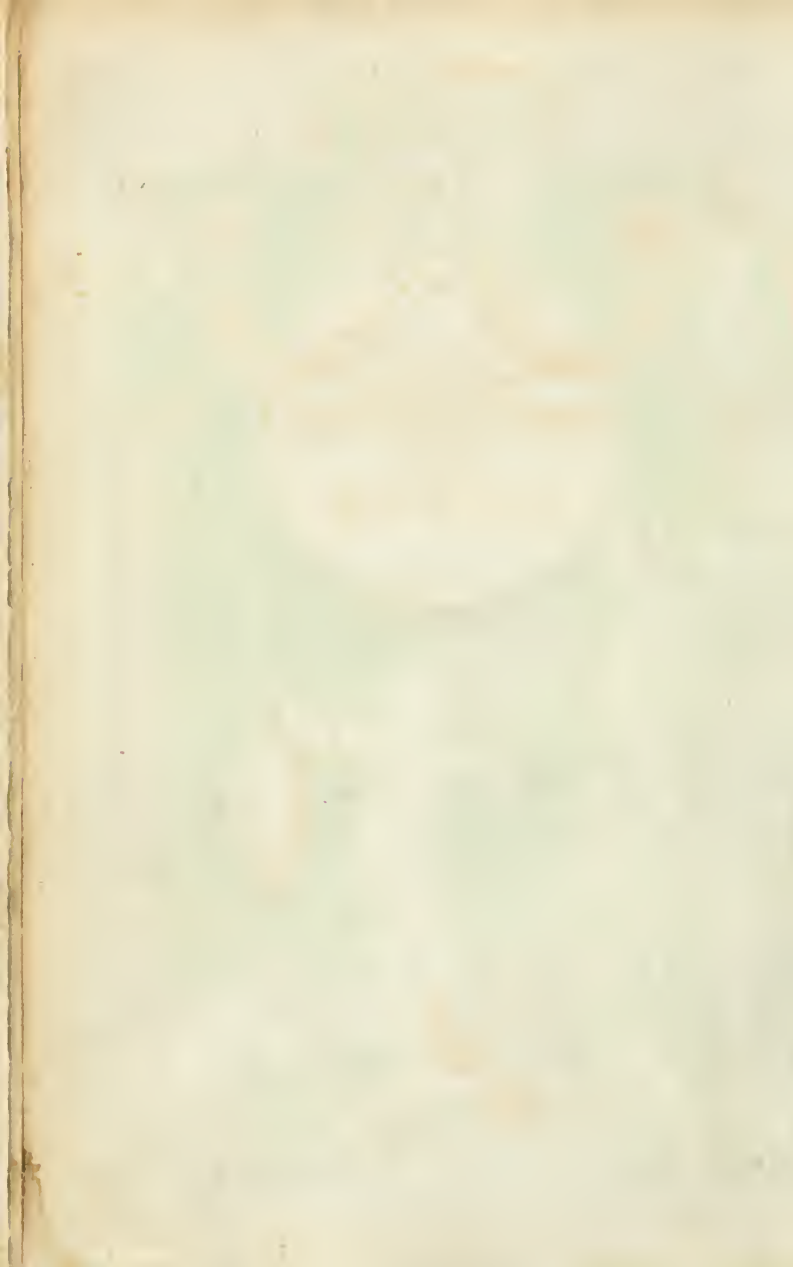
Bloei V O O R T W Y K : bloei in vrede en rust,
 Bedauwt door 's Hemels milden zegen;
 De Vecht, die uwe randen kust,
 Heeft grooter naam door u verkreegen:
 Al vloeit haar stroom zo zacht, zo vry,
 Uw lof zet haar meêr luister by.

Indien ik naar myn lust mogt leeven,
 En keur had in myn lot en staat,
 Uw naam en roem zou hooger zweeven,
 En klinken op een schoonder maat :
 Doch nu kan ik pas adem haalen
 Om myne schuldplicht te betaalen.

O lieflyk Lustbosch ! zyt gegroet ;
 Myn hart blyft in uw takken hangen ;
 Doch meêr gehecht aan 't heufch gemoed,
 Dat ons zo vriendlyk heeft ontfangen.
 Vaar wel, o V O O R T W Y K : wy gaan voort :
 Wyk voort, al wat uw rust verstoort:

BERYMDTE
TAFEREELLEN,
DOOR
P: VLAMING.

(***)

A A N D E
KUNSTBEMINNENDE
A G N E S B L O K,
M Y N E
BEHOUDMOEDER.

Het luste u 't oog te laten speelen,
HO A G N E S, op myn Tafereelen,
Waar in geen bloedig oorlogsveld
Den grond verstrekt, geen krygsbanieren
In 't midden van de spietsen zwieren,
Maar Deugd werd op haar troon gesteld.

Polygnotus, die in Athenen
Verbeelde door uw kunst voorheenen,
In zyn vermaarde galery,
Hoe Cecrops kindren manlyk streeden,
Beschermente de Grieksche steden
Voor Persiaansche slaverny :

GR A A T, mag in Schilderkunst u wyken,
Schoon niemand durft dit vonnis stryken,
Dewyl uw werkstuk is vergaan;
Maar in een voorwerp te verkiezen,
Zou, naar myn oordeel, gy 't verliezen,
En hy in achting boven staan:

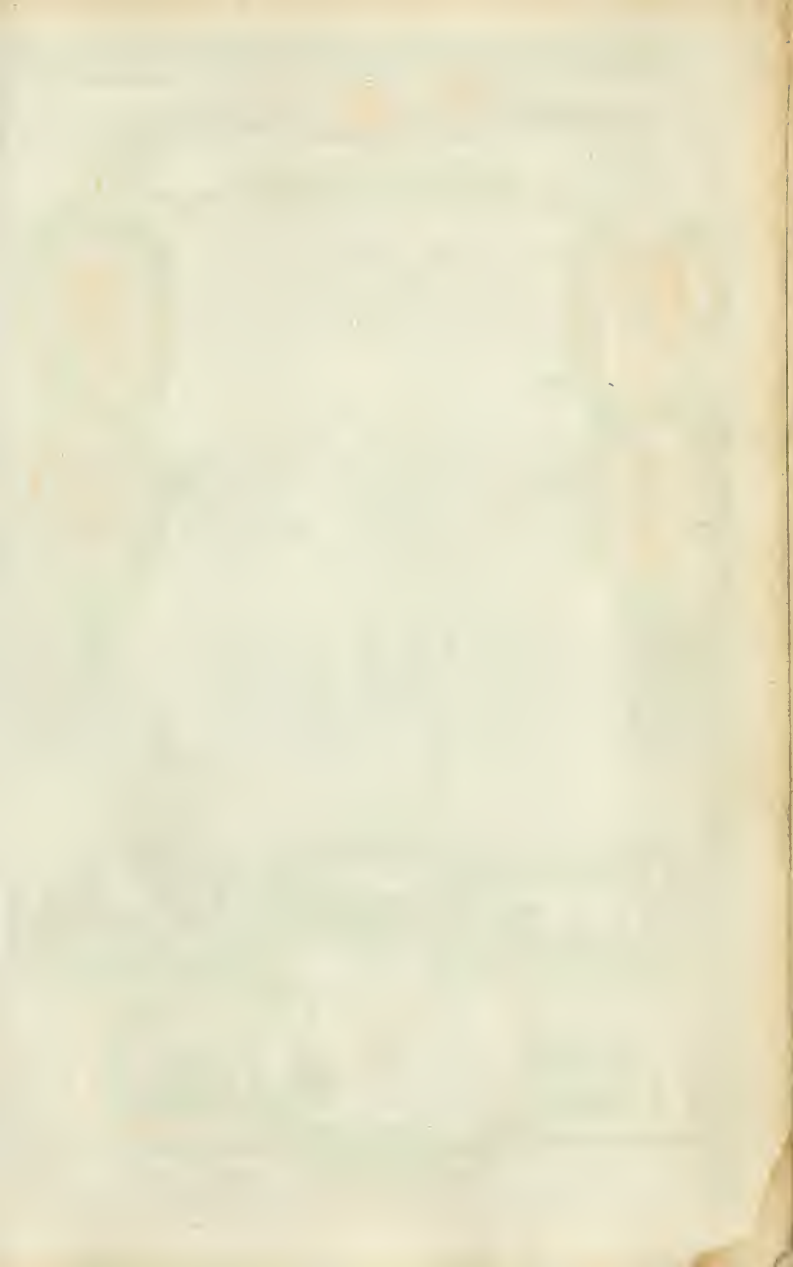
Gy maalde alleen de kracht der leden;
Hy toont aan ons het werk der Reden,
De list der ondeugd, en 't blanket,
Waar meê zy gruwlen weet te dekken,
En door een ydle glimp te trekken
d'Onnooslen in haar doodlyk net.

Ik, door dat voorwerp aangedrongen,
Heb dus zyn schildren na gezongen,
In 't eerste van myn vroege jeugd,
Toen Roomsche en Gricksche lekkernyen,
In 't voorbeeld der aloude tyen,
My toonden 't voetspoor van de deugd.

Aan u, myn MOEDER, geeft myn veder
Met recht uw Tafereelen weder:
Uw Schildery gaf myn gedicht
Zyn voorwerp; 't zy u op gedraagen;
Zoo deeze stoffe u kan behaagen,
Vind ik my aan uw gunst verplicht.

P. VLAMING.

W E L-

WEL- LUS

B. G. ...

EL NACQVE D' OTIO KDE OTIO. LASCIVIA HYMANA

W E L L U S T .

*De poefte W E L L U S T is het hair met klim bedekt,
D'onkuiſche min werd door haar bloote borſt verwekt,
Een bok ſtaat aan haar zy; ze lokt met lonkend wezen,
Maar toont den ſcorpioen, om zynen ſtaart te vreezen.*

De klimopkrans, op 't hoofd der dartele geſtelt,
Toont, hoe zy die haar mint met taaje banden knelt;
Hoe ſchoon bedekt het veil de baſt en ſtam der boomen!
Maar 't ſiert hen met tapyt, het geen hen om doet koomen:
Zo vriendlyk toont zich ook de W E L L U S T, en zo wreed
Vervolgt zy die haar volgt, met naberouw en leed;
Z'ontzenuwt en verſwakt dier helden moed en krachten,
Die alle volkren door hun krygsdeugd t'onderbrachten,
Door geile min, dië van de luiheid voortgebracht,
En 's menſchen dartelheid, alle eer en deugd veracht;
En naar haar moeder aart, die op een 'zwyn-gelegen
Geruſt ronkt in het ſlyk, waar in z' is neêrgezegen:
Zy hitſt, door dronkenſchap, de wuſte zinnen aan
Tot alle gruwelen, en yſlyke euveldaan;
Of doet door vadzigheid der helden moed verdwynen,
Die ieder placht in 't oog gelyk een zon te ſchynen.

Dus zien wy Hercules, en andren, welkers kracht
De waereld overwon, bezwecken voor haar macht;
Hy ſchaamde zich geen vrouw te bootzen, zelf te ſpinnen
In 't vrouwelyk gewaad, vervoerd door 't laſſe minnen;
Een löle, daar hy de welluſt ſtrekt tot buit,
Vlyd om haar poefte leën zyn ruwen leeuwenhuid,
Zy torſt de zwaare knots, terwyl hy, onder 't ſtreelen,
Zelf om zyn ſchande lacht, en 't meisjes ſchamper ſpeelen.

Die Alexander, wien de waereld viel te klein
Bezwalkt zyn dapperheid door zyn welluſtigheën:
Hy brengt zyn waardſten vriend in dronkenſchap om 't leven;
Verbrand Perſepolis, door hoeren aangedreeven.

Tarquinius! beef voor de straf, die u genaakt,
 En op de hielen treed; door welk een fakkel blaakt
 Uw geile borst? maar, ach! zyn toomelooze zinnen
 Zyn al te vervoerd door 't ongeoorloofd minnen,
 Zy zien op eer noch plicht. Lucretia, hy schent
 Uw lichaam, niet uw ziel, die geene smetten kent;
 Ei wreek niet op u zelf, 't geen gy niet hebt misdreeven:
 Vertoef een oogenblik; spaar zo lang slechts uw leeven,
 Tot dat gy wraak geniet; de schender met zyn dood
 Betaal 't bezoedelen van uwen zuiv'ren schoot;
 Uw ongeval de grond van Romes vryheid strekke,
 De dwingland en zyn huis in ballingschap vertrekke.
 Maar, ach! zy zwymt, zy sterft, en dult niet dat zy leeft,
 Na dat een onverlaat haar eer geschonden heeft:
 Eer, die zy meerder als het levenslicht waardeerde,
 En na wiens ondergang zy 't leeven niet begeerde.

De rykste steden zyn verdelgd tot in den grond,
 Wanneer zich d'overheid aan snoode lust verbond.
 Dus zag Volfinium zyn wydvermaarde wallen
 Niet door des vyands staal, maar eigen wulpsheid vallen,
 En zyn gemeenebest, door slaaven schelms verkracht,
 Om dat de WELLUST had zyn heeren in haar macht:
 Door slaaven, die door lust en ondeugd aangedreeven,
 Ook weder slaaven van het deftig Rome bleeven.

Had Annibal, zo hy maar recht was voort gegaan,
 Op 't Roomsche Capitoel zyn maaltyd niet gedaan?
 Maar, welk een schandvlek! de Campanische gerechten,
 Verzeld van wyn en min weerhouden hem van 't vechten.
 Het bloed, terwyl hy zich in alle lusten baad,
 Keert weêr in d'adren van den zwakken Roomschen staat,
 Die eerst in zwym lag, doch straks schielyk opgesteegen,
 Hem dreef uit al het land, dat hy had ingekreegen;
 Geen schepels ringen, die hy naar Carthago zond,
 Toen hy door eene slag de Romers dreef te grond
 En plette, konden hem met zo een kroon vereeren,
 Als hy hier kwyt raakt door 't Campaansche banketteeren.

Zal ik Elagabaal hier noemen? die natuur
 Verkrachte door zyn drift hem: die van uur tot uur

Dacht op een nieuwe lust, en snooder gruweldaaden,
 Als die Caligula ooit wierden aangeraaden;
 Die 'k schaam te schryven; maar wat is zyn end geweest?
 Zyn sterven was, gelyk zyn leven, als een beest.
 'k Zie hem tot loon van zyn begaane gruwelstukken,
 Het zelve staal in zyn verwyfde boezem drukken,
 't Geen door zyn hand was op Severus borst gewet;
 Hy, die niet rusten kon als op een zyde bed,
 Gevuld met vederen het veldhoen afgetoogen,
 Daar 't zilvre ledekant door ryk gesteente d'oogen
 Doet scheemren en verblind, word langs de straat gesleurd,
 Bespot, met slyk beklad, en van geen mensch betreurd.
 Zyn geil gezicht, het geen zo weeldrig placht te weien,
 Wanneer hy schiep vermaak, in schouwperks galereien
 Die uit te kippen, die zyn oog het schoonste hiel;
 't Zy hem een speelster, of een eedle vrouw beviel,
 Zie 'k blond en blaauw getrapt, en langs besturve wangen
 Zyn oogen uit het hoofd, en holle winkels hangen.
 't Hair is hem uitgerukt, en dat'er ovrig is
 Niets als door bloed en stof een zaangemengde klis.
 De Tyber bluft de gloed der geilheid, niet te bluffen
 Door alle beestigheid noch snoodste hoerekussen.
 Hoe weinig dacht hy dit, toen hy een goude strop
 Voor zich bereiden liet, een Cornelynen kop
 Opvullen met venyn, om darteler te sneeven,
 Te toonen overdaad in sterven en in leeven.

Het zoet der lust is kort, en waarlyk 't is geen zoet,
 Wanneer men 't overlegt in 't redelyk gemoed.
 Het licht der Reden van den Hemel ons geschonken
 Als d'alleredelste van zyn genadevonken
 Werd daar door uitgebluft, en 't dierelyk vermengt
 Zich met het Goddelyk, het geen het t'onderbrengt.
 't Schynt vreugd, maar zeg my, is een oogenblik te noemen,
 Recht vol geluk en vreugd, dat duizend andre doemen?
 Wanneer het naberouw, die scherpe wurm, doorsnyt
 Ons ingewand en hart, dat van benaauwdheid splyt.
 De WELLUST doet die haar bemint ontelbre plaagen,
 Een wrange nasmaak en ondraagbre sinart verdraagen.

Een doodelyke wurm schuilt in het lekker ooft ;
Die 't uiterlyk vernis en schyn te licht gelooft ,
Stort licht in zyn bederf , dewyl daar d'appels hangen ,
En nooden tot een beet , een nest schuilt vol van slangen.
De weg der W E L L U S T is met roos en mirt bedekt ,
Daar 't ende van haar spoor ten diepen afgrond strekt .

HOOG MOED.

B. Goeree Pinx.

J. Goeree In. et Fec.

H O O G M O E D.

*De HOOGMOED, die een kroon verstrekt tot hoofdsieraad,
Ziet in het spiegelglas haar wezen en gelaat.
De paauw, met brede staart, verbeeld aan haare voeten,
Schynt haar als Juno, als zyn koningin te groeten.*

De scepter en de kroon, waar op de waereld doelt;
Waarom de heerschezucht slaaft, en eeuwig werkt en woelt;
Gelykt de vrucht, die, in het Joodsche land gewassen;
Aan 't strand der Dode zee en lymrige plassen,
Van buiten schoon schynt, maar, als gy haar recht beziet
En opent, is zy stof en asch, en anders niet.
De HOOGMOED zal zo veel te laager nedervallen,
Als z' in de hoogte klom en hooger zocht te brallen;
Gelyk als Icarus, te naar aan 't zonnewiel,
Zyn vleugels smelten zag, en ploosling nederviel;
En tot gedachtenis zyn naam liet aan de baaren
Der Middellandsche zee, daar duizend kielen vaaren;
Maar die te hoog in top zyn trotze zeilen haalt,
Ziet ook zyn HOOGMOED met een schipbreuk vaak betaalt.
Zoo 't Cyrus had vernoegd dat hy de steile muuren,
Van Sardes zag geveld, en al zyn nagebuuren
Vol schrik en diep ontzag, hy had een zachte dood
Genooten, maar zyn drijf tot heerschen was te groot;
Hy meent aan Persien der Schyten koningryken
Te voegen, 't geen het veld bezaait en dekt met lyken:
Tomyris wacht volmoed dien dwingland, en verslaat
Zyn gansche leger, dat geen man de dood ontgaat.
Zyn hoofd, wel eer omringd met d'Asiaansche kroonen,
Werd van zyn lyf gesneên, en om 't noch meer te hoonen,
Te straffen na de dood zyn hoogmoed, tot verwyf
Van wreedheid, en tot wraak des doods haars zoons, vol spyt
En toorn en razerny, heeft zy het zelf gesneeten
In 't bloed, en deze vloek, zo schriklyk, uitgekreeten,

Zwelg, zwelg bloeddorstige! ja zwem nu in dat bloed,
 Waar van g' u nimmer kond verzaaden, die verwoed
 In 't bloed van mynen zoon, door list van u vergooten,
 U baaden dorst, hebt uw' verdienden loon genooten.

Gy Xerxes, wien een ryk schoon ruim en onbepaald,
 Niet vergenoegen kon, wat zyt gy laag gedaald,
 Toen, door de dappre vloot der Grieken aangegreepen,
 Gy naauw'lyks 't leeven borgt, na 't zinken van uw schepen,
 In eene kleene boot: gy, die den Oceaan
 In boejens knelde, en wout de wind met geessels slaan,
 Zaagt al uw heir vernield, met bloed geverfd de baaren,
 Gedrongen door een zee vol lyken heen te vaaren.

Daar staatzucht 't hart bezit, heeft liefde en vriendschap uit;

Zy is 't, die alle zucht en teêrheid buiten sluit;
 En kan een moeders hart ontmenschen, zo verkeeren,
 Dat zy haar kindren moort om zeker te regeeren.

Cleopatra staat naar het leeven van haar zoon
 Antiochus, om zelf te zitten op den troon;
 Na dat Seleucus reets de doodsteek was gegeven,
 Brengt haar de toeleg op haar andren zoon om 't leeven,
 Dewyl 't venyn, dat zy voor hem had toebereid,
 Haar zelf het leeven kost, dat zy hem had ontzeid.

O dulheid! dat men zoekt zyn kind'ren te verderven,
 Om duizend zorgen tot belooning te verwerven.
 Hoe kan een moeders hart, haar vrucht, haar eigen bloed,
 Zo teêr in d'eerste jeugd gekweekt en opgevoed,
 Verdolgen, en alleen om 't schynfchoon van 't regeeren,
 Een menschen imborst in een tygers aart verkeeren!

De HOOGMOED, nooit vernoegd, toonde u de lauwerkroon
 Sejanus, die in 't oog u flikkerde al te schoon;
 Daar gy naar tastende, door haare glans bewoogen,
 Alle uwe mogenheid zaagt als een damp vervloogen;
 Ja in een oogenblik u van de hoogste trap
 Gesmeeten door een brief, van 't burgermeesterschap
 Verstootten in een kot, daar 't wroegende geweten,
 Uw ziel noch meerder prangt dan 't prangen van de keten.
 Waard gy vernoegd geweest, dat gy het ryk gebood,
 En dat Tiberius slechts keizers naam genoot;

Daar

Daar hy op Caprea, verzeld van wichelaaren,
 Zyn heete drift niet voelt verkoelen door de baaren,
 Gy had uw val gestuit en uwen ondergang;
 Uw lyk had nimmermeer ten spot drie dagen lang
 Aan 't Roomfche graauw verftrekt; men zag uw krooft, uw
 zoonen

Niet fchandlyk fterven, daar geen jeugd haar kan verfchoonen
 Uw teder dochtertje vind nu geen trooft of heul,
 Maar word, na dat het is gefchonden door een beul,
 Verworgd: des vorften wrok te zeer op u gebeeten,
 Zal niemand van uw bloed, geen vriend van u, vergeeten,
 Maar tot de wortel toe verdelgen: ja de haat
 Gaat zo ver, dat zy geen der beelden overlaat,
 Door vleiery weleer aan uwen roem gefchonken;
 Uw eeretitelen, die op de munten blonken,
 Uw naam daar uitgefchrapt, zyn huiden, dezen dag
 Getuigen, dat altyd het toomeloos gezag,
 Gebouwd op gruwelen, die u het hart bekoorden,
 Geveinsdheid, overspel, en veelerhande moorden,
 Moet nederftorten en verzinken in den grond,
 Zo dat men namaals vraagt hoe dat het eertyds ftond.

De hooge daken zyn vol zorg, in d'arme hutten,
 Die op het veld den boer voor koude en zon befchutten,
 Woont waare rust alleen, dewyl 't vernoegd gemoed
 Vol vreugd geniet't geen't heeft, en wenscht geen meerder goed.
 Hoe veel gefteentens ooit een konings hoofd verfieren,
 Noch zyn de zorgen meer, die daaglyks om hem zwieren.
 Al fchynt de koninkskroon aantrekkelyk van glans,
 Zy drukt veel zwaarder dan een teedre bloemekrans,
 Die 't keurig hardertje, bevryd van alle zorgen,
 Gevlochten heeft op 't veld; terwyl de nuchtre morgen,
 Met natte paarelen, het half ontloke blad
 Van 't fchaamrood roosje heeft zo rykelyk bespat:
 Dat zyn gefteentes, die 't rechtschapen hart bekooren.
 Men vind de rust op 't land, die werd in 't hof verlooren:
 De deugd, de trouw, en 't recht zyn ballingen van 't hof,
 Daar heerscht de veinzery; daar geeft men roem en lof
 Veelyds aan fchelman, die, van alle plicht verbafterd,

De staatzucht ceren, die den godsdienst doemt en lastert;
En vriendschap nimmer acht, als slechts uit eigenbaat,
Elk hoveling denkt op 't vergrooten van zyn staat,
En hoopt dat door geweld of list het zal gelukken,
Dat hy op zynen kruin zyn 's vorsten kroon zal drukken.
De HOOGMOED klimt door moord den troon op, zy vertreed
De deugd, en 't laauwe bloed bevlekt haar purper kleed.

BEGERLIKHEID.

J. Goeree In. et Fec.

B E G E E R T E.

*Een dunne sluier dekt BEGEERTES snel gezicht:
 Het kaarslicht kiest zy voor het helder zonnelicht:
 Zy dreigt ons met haar pook, verbit en graag op moorden:
 Zy blind het oog en bint de hand met gulde koorden.*

BEGEERTES sluier dekt het licht van ons verstand,
 Wanneer het hart, van haar bezeten, blaakt en brand,
 Om met geweld of list een s'anders schat te rooven;
 Haar pook ziet vrienden aan noch vreemden, en de hoven
 En arme daken zyn door haar vergif besmet,
 Het geen zich in het merg en in 't gebeente zet.
 Zy strekt haar zelf een beul, en zal al 't avrechts loonen,
 Wiens hart zy vind bereid, om daar alleen te wonen,
 Te heerschen naar haar zin. Die Crassus, dien geen schat
 Vernoegen kon, die hy in overvloed bezat,
 Maar 't norsche Parthie, dorst schatten, stroopen, scheeren,
 Kan door zyn voorbeeld ons en onzen nazaat leeren;
 Wyl hem de Parth, om zyne gierigheid gedood,
 In zynen mond het goud, dat hy beminde, goot.

Gy Galba, zaagt u niet door 's krygsmans hand doorsteeken,
 Zo gy door gierigheid niet waart van 't spoor geweeken.

Een Midas die in 't goud zyn heil, en hoogste goed
 Gestelt heeft, ziet te laat hoe hem zyn wensch voldoet;
 Want daar hy alles, dat hy raakte, in goud verkeerde,
 Verstreckte hem tot straf, dat hy zo zeer begeerde;
 Toen zag hy dat hy blind gewenscht had om het geen,
 Dat hem bederven zouw, schoon 't hem zo minlyk schein;
 En toen hy 't recht gebruik der dingen had verlooren
 Wat past hem beter als 't sieraad van ezelsooren?

Dus ging het Rome meê; die wydberoemde staat
 Verviel door overvloed van geld tot overdaad:
 De rykdom, die hy trok uit Asie, verstreckte
 Tot feller plaag, dan die Carthago hem verwekte;

De slag by Canne, noch 't geluk van Annibal,
 Met recht zo zeer geducht van Remus ouden wal,
 Heeft zyne vryheid nooit geknakt of weggedreeven,
 Zy raakt door d'erffenis van Attalus om 't leven.

Een gierigaard schrikt steeds; leeft altyd ongerust;
 Tot dat het wenschen naar zyn dood zyn leven bluft,
 Strekt hy tot ieders last, ja zelf zyn naaste vrinden,
 Die hem nooit aangenaam, dan als hy sterft, bevinden;
 Hy lilt wanneer een blad zich aan den boom verroert;
 Op 't ritslen van een muis meent hy dat iemand loert,
 Om hem zyn leeven en zyn schat gelyk te ontrooven,
 Hy zal een ieder dien hy ziet, den dief gelooven.
 BEGEERTE ontziet geen deugd, vertreed de roem en eer,
 Staat na haar wit door list, of door ontbloot geweer.

R. E. E. DEN

B. Gouat Pinx.

J. Goeree In. et. Fec.

R E D E N.

*De REDEN daar zy staat op wolken, toomt de drift,
Van drie gebreken, zo veel addren, vol vergift
De Wuftheid lucht haar uit. Om 't deftig hoofd te fieren
Daalt d'Overwinning neer met palmen en laurieren.*

O groote koningin! en ftraal der godlykheid,
Die uitblinkt in den mensch, en die hem onderscheid
Van andre dieren, door hun drift alleen gedreeven,
Het lust my nu penfeel en verwen na te ftreeven,
En u te roemen, en de helden van uw floet,
Die meerder achten het verwinnen van 't gemoed,
Als 't ganfch waereldrond door wapens t'overheeren.
Gy toomt drie adders, die hun bloed in gif verkeeren,
En dooden hem, die haar in 't hart gekoesterd heeft.
Ons leeven is een fchip, dat zich in zee begeeft,
En waant dat zonder roer en zeilsteen door de baaren,
Het zal gemakkelyk een zeeke kufft bevaaren;
Maar ziet zyn hoop in 't kort met zyne kiel vergaan,
Of land aan andre kufft, ver van zyn ftreck van daan.
De REDEN, 't roer van 't fchip, 't kompas, waar naar wy ftieren,
Leit ons door klippen heen, en yffelyke dieren;
Gevaaren zonder end, tot dat wy aan die kufft
Belanden, daar de ziel haar haven vind, en ruft.

Zy leert de WELLUST, een der zeefireenen, myden,
Die 't zeevolk lokkende verlokt en brengt in lyden;
De WELLUST, die den mensch bekoort door zoet gezang,
En in zyn dood hem trekt en zeeken ondergang.
Dus zien wy Jofef ons een heerlyk voorbeeld geeven;
Hy, in het bloeienfte, 't gevaarlykft van zyn leeven,
Stopt d'ooren als een slang voor vleiende gebeên
Van Jempfar, en daar zy met konft haar fchoone leên
Half dekkende vertoont, en fmeekt met mond en oogen,
Vlied van dat fchrikdier af, in 't minfte niet bewoogen.

Wyk

Wyk gy Xenocrates, wien wyn noch min verwon,
 Wien Frine in haaren schoot niet meer verwarmen kon,
 Als of gy marmer waart, wiens onverzetbre zinnen
 Zy door geen tederheid noch schoonheid kon verwinnen;
 Gy waart een gryzaard, en misschien al afgeleefd,
 Daar dezen 't jeugdig bloed in d'adren speelt en zweeft.

Zy tent de HOOGMOED, en vertreet de koningskroonen;
 Zy lacht om scepteren en hoog verheve troonen,
 En toont dien veldheer ons, die door zyn dappre hand,
 Zich zelf de lauwer won, en roem voor 't vaderland;
 Die klaagde dat hy moest zyn arme hut verlaten,
 Verruilen voor zyn ploeg de hoogste macht en staaten;
 Die 't zelve juk dat op zyn ossen was gehecht,
 Heeft op der Gabien en Curen hals gelegt;
 Met bondelbylen hakt hy hout, en 't wederkeeren
 Naar zynen akker, is hem liever als 't regeeren.
 Wat vond die groote vorst, wat vond hy waare vreugd?
 Die astand deed van 't ryk, en in zyn hart verheugd,
 Om eenzaam, zonder zorg, vernoegd te kunnen wonen,
 Zyn luthof bouwde by 't Illyrische Salonen:
 Die aan Maximiaan dit rustig antwoord gaf,
 Wanneer hy 't zoet hem pree der keizerlyke staf: *Lover -*
 Zo gy de kruiden zaagt, die ik met eigen handen
 Gezaaid heb, en zo u de schoonheid van de landen,
 Die stilte en eenzaamheid, dat zielsvermaak, die rust,
 Dat recht vernoegen eens in 't minste was bewust,
 Gy lachte om 't hoog gezag, en lei my nooit te vooren,
 Te staan naar iets, het geen u zelf niet zouw bekooren.

Zy weert uit 's menschen hart BEGEERTE, en hout daar wacht
 Met nimmer sluimrend' oog, daar zy het geld veracht,
 Gelyk als Curius, te vreden met zyn raapen,
 Die 't goud, aan welkers glans zich duizenden vergaapen,
 Schoon van 't verwonnen land hem willig aangeböon,
 Verwierp, en vlocht zich dus een schooner lauwerkroon,
 Als die, dien hy weleer als winnaar had gedraagen,
 Toen hy verheven stond op Romes zegewagen:
 Een lauwerkroon, die door geen eeuwen is verdord,
 En die hem van geen mensch ontnomen is, of word;

Ten zy een Bias hier aan deelgenoot mocht weezen,
 Die, daar de vlam alom ter daken uitgereezen,
 De lucht vervulde en elk uit zyn verwonne stad
 De vlucht koos, traager in het vluchten door hun schat,
 Niets meê nam, en geruſt in 't lot hem toegevalen,
 Gansch onbelaân verliet de vaderlyke wallen;
 Die zeide, toen men hem naar zyne goedren vroeg,
 Dat hy 't geen't zyne was, gemaklyk met zich droeg.
 De Wysheid, en meer als 't gemeene volk te weeten,
 Kon deze wyze man alleen het zyne heeten,
 Geen goedren van 't geval, 't geen blindlyngs goedren geeft,
 En morgen neemt, 't geen 't u van daag geſchonken heeft.

Dus geeft gy lof en roem, die lof noch roem begeeren,
 O REDEN, maar de deugd alleen zoo hoog waardeeren
 Om haar beminlykheid; zo deugd is middelmaat,
 Zyt gy alleen de deugd, wiens ſchaal nooit overſlaat;
 Gy zyt de Wysheid, op het vierkant pal gezeten;
 Gy zyt de moeder van het zuivere Geweten:
 Uw roede tucht het kwaad en dryft het uit ons hart,
 Gy opent ons gezicht, en leert het wit van zwart,
 De waarheid van de ſchyn der zaaken onderſcheiden;
 Daar d'onverſtand, die dom zich niet wil laten leiden
 Door u op 't rechte ſpoor, geſtraft word in het end
 Met hartzeer en berouw, met kommer en elend.
 De Dwaasheid lacht om u, en mydende de regen,
 Stort ylings in den vloed, en met zich zelf verlegen
 Loopt van het uiterſte, tot uiterſte, ten zy
 Gy 't oog haar opent, en bevryd van dwinglandy
 Der luſten, die in ons de heldre ſtraal verdooven,
 Van uwe godlykheid ons toegefchikt van boven.
 De Gramſchap, die gelyk een leeuw of tyger brult,
 De Gulzigheid, die zich met ſpys en drank vervuld,
 En andre gruwelen kunt gy de wetten ſtellen

Wanneer in onze borſt een vlam zal opwaarts wellen,
 Die ons tot minnen noopt, verandert gy in min,
 In huwlyksmin die drijft, gy ſtort ten boezem in
 Een tederheid, een trek om wettelyk te paaren,
 Gy kieſt een voorwerp uit, dat ons gelyk in jaaren

Gelyk in zeden is, waar mee men leeft vernoegd,
 U dankende voor 't lot zo mild ons toegevoegd,
 Door u, den hemel, daar gy eer zyt voortgelprooten
 Eer zelf de Godheid noch de schepping had beslooten.

Wanneer een zucht tot staat zich opwerpt in 't gemoed
 Stelt gy voor ons gezicht de zorg, de tegenspoed,
 Die't hoog gezag verzelt, en toont hoe 't waar genoegen,
 Veel eer in hutten woont, en huisvest by de ploegen.
 Gy leert ons denken, of 't voor staat en vaderland,
 Of 't voor ons dienstig zy te slaan aan 't roer de hand;
 Of wy bekwaam zyn, of de schouders kunnen draagen
 De last, die wysheid dient en kennis t'onderschraagen;
 Gy leert ons 't eige nut verzaaken voor 't gemeen;
 En blyde van een amt en raadhuis af te treën,
 Wanneer 't de tyd vereischt, zich aan geen gunst van heeren
 Noch dwinglands dreigen, of geboën in 't minst te keeren;
 Maar aan zyn eed verknocht, gerust in 't wankle lot,
 Eer 't hoofd verliezen op een haatlyk hofschavot,
 Als vryheid, eer, en plicht te jammerlyk vergeeten,
 Schoon dat voor landverraad werd schendig uitgekreeten
 De lang beweeze dienst. Dus zag ons land wel eer
 Zyn vaders buigen voor des dwingelands geweer.
 Eer dat men iets bestaa leert gy de zaak ons wikken,
 En 't aangenomene volvoeren zonder schrikken.

Wanneer Begeerte haar gezwolle stokbeurs toont,
 En door een kruik vol goud ons na haar trekt en troont,
 Weerhoud gy ons gemoed, en toont hoe dat de schatten
 Die geene kofferen noch kisten kunnen vatten,
 Zo groot niet zyn, als 't geen 't vernoegd gemoed bezit,
 Hoe weinig het ook schynt. Gy leert ons 't rechte wit,
 Waar om gy 't geld bedacht, beschieten zonder missen;
 Gy neemt de foely af en ydele vernissen,
 En toont de waarheid ons, die met haar zon op 't hoofd,
 De logen wyken doet, die zy 't gezicht verdooft.
 Gy weet ons tuffen vrek en kwistig zyn te leiden,
 En leert ons spaarzaamheid; gy stiert ons tuffen beiden
 Twee uittersten om 't zeerst te duchten en te vlien;
 Gy leert ons scherper als een jongen arend zien;

Gy voert, verlatende het woelen hier beneden,
Ons naar den hemel toe, naar d'opperzaligheden,
Op snelle vleugelen van 't schrandere veritand,
Daar ons uw wettig krooft, de Godsdient, bied de hand
Om 't ongenaakbaar licht erbiedig aan te ſchouwen;
Daar hooren wy uw lof door d'engelen ontvouwen:
Die vlugge boden, die ten rey gaan op uw maat,
Met palmen in hun hand, in zilverblank gewaad,
Met witte vleugelen en 't hair vol heldre ſteenen:
Gy kunt het goddelyk en 't menſchelyk vereenen.

DUBBELHARTIGHEID.

*De DUBBELHARTIGHEID, met twederlei gezicht,
Toont uit haar kleederen, in 't vliegen opgelicht,
Haar staart en klaauwen, die de scherpste doorens tarten,
Zy draagt, haar eige merk, in kaare hand twee barten.*

Affschuwlyk ondier! dat zo veele gruwlen baart,
Gy dekt wel voor een tyd uw klaauw en draakestaart;
Gy kunt d'onnozelen door glimp en schyn bedriegen,
En weet hen door uw tong in diepen slaap te wiegen,
Maar al uw veinzery heeft uit en gaat te niet,
Als u 't naauwkeurig oog der schranderen bespied:
Uw gang is averechts, veel weet gy van belooven,
Gynoemt hem vriend, dien gy het leven tracht t'ontrooven.
Thyestes proefde uw aart, toen op het moordbanket
Zyn eigen krooft hem wierd als wildbraad voorgezèt;
Toen bloed met wyn vermengd een vriendschaps dronk zouw
weezen,
De goude zon, vol glans ten toppunt opgereezen,
Verbleekt, terwyl zy 't licht inet eene wolk betreft,
Als Atreus aan zyn broêr het overschot ontdekt,
En bitter scherpsende verwytt zyn kinderechten.
Dus word de menschlykheid zelf door den mensch vergeeten;
Daar zyt gy d'oorzaak van, o DUBBELHARTIGHEID!
Die van d'eene euveldaad tot anderen verleid,
En kindren leert met spel en knikkeren bedriegen,
Maar mannen door den eed en by de goôn te liegen;
Lyfander had dien spreuk in uwe school geleerd;
Als hy de Thasiërs by hun Alcides zweert,
Geen een te straffen om de bystand van Athenen,
En als zy, op zyn eed vertrouwende, verscheenen,
d'Een voor en d'andre na verdelgde, en al de stad
Met moord vervulde, ja met bloed dien god bespat,
By wien zyn valsche mond zo even van te vooren
Zyn eed gestaafd had, maar zyn hart niet had gezworen.

Geen

DU BIRBELHARTI GEHEED. B.G. Pinx.

Goerle In. a. Ke.

Geen grooter schelmstuk is ons ooit of ooit verbeeld,
 Als dat, terwyl de mond met kussen vleid en streelt,
 Amasa stort ter neêr, van Joabs hand verflagen.

Het licht der Reden kan dit ondier niet verjaagen,
 Dat temt die driften, die de menschen eigen zyn,
 Maar geen afgrylykheên, die, zwanger van venyn,
 De hel gebracket heeft uit haar gloejende ingewanden,
 Om al de waereld door haar gif en draaketanden
 In vlam te zetten, en te baaden in het bloed:
 Neen, 's hemels blixemen en Sodoms zwavelgloed
 Zyn rechte teugelen voor zulke gruweldaaden.
 Nooit heeft het dubbelhart d'onnozelheid verraaden,
 Of 's hemels wraak, die geen gerechte straf vergeet,
 En zeker volgt op 't spoor, schoon dat zy langzaam treed,
 Vergold het schelmstuk. Dus zag Grieken Atreus zoonen,
 Zyn Agamemnon en zyn Atreus, niet verschoonen
 Door u, Thyestes zoon, Egythus, en de straf
 Vervolgde al zyn geslacht, na dat hy daalde in 't graf.
 Daar Clitymnestra woed, door haaren neef gesteeven,
 Werd Agamemnon door den hals de byl gedreeven
 Van haar, die overspel aanprikkelde tot moord:
 De goddelyke wraak slaat meer en meerder voort,
 En ichent Orestes aan om 's vaders dood te wreken;
 Zyn moeder werd van hem met haaren boel doorsteeken
 Op Agamemnons graf; doch 't moederlyke bloed
 Spat hem in 't aangezicht en maakt hem gansch verwoed,
 En dul, en zinneloos, daar hem de helsche plaagen
 Met fakkels folteren en felle geesselslaagen;
 Dus droeg het krooft de straf van 's grootvaârs schelms be-
 staan.

Lysander, gy wierd ook, hoe loos gy waart, verraân
 Van Farnabazus, die, dewyl gy, door het stroopen
 Des bondgenoots, geen gunst by Spartâs raad kond hoopen,
 Van u verzogt wierd om te schryven, dat gy niet
 Had toemeloos gebruikt het opperzeegebied;
 De Pers belooft het u, en laat u zelve leezen
 Den brief, die tot uw lof en voorspraak zoude weezen;
 Doch hy verwisselt dien, als hy hem overgeeft,

Voor een, waar in al wat gy fchandelyk bedreeft
 Wierd opentlyk getoond; gy, door den fchyn bedroogen,
 Legt dezen laatften zelf aan d'Eforen voor oogen:
 Wat ftond gy toen verftomd, als u die wierd getoond,
 En gy uw valfchheid zaagt door listigheid beloond.
 Doch dit 's geen ftraf genoeg voor Thatus val geleeden;
 Daar Halyartus muur werd door uw heir beftreededen,
 Een ftad door de oude kerk der wraakgodin vermaard,
 Strafte u de wraakgodin, die ftraffe dubbel waard,
 En daar gy door de hand uws vyands wierd verflaagen,
 Placht lang een zegezuil van uwen val te waagen.

Schoon David in zyn tyd liet Joäb ongeftraft,
 Zien wy dat Salomon hem zynen loon verfchaft;
 Door 's vaders laatste wet tot dit besluit gedreeven,
 En dat Adonias wierd door zynen raad gefteeven.
 Maar meer door 's hemels wil, vertorend op 't verraad,
 En Dubbelhartigheid waar van hy zwanger gaat:
 Wy zien vorft Abners en Amafas bloed gewrooken,
 Als hy door Banajas word voor 't altaar doorftooken,
 Schoon hy de hoornen houdt met zyne hand gevat,
 En met zyn fchuldig bloed des Heeren huis befpat.
 Dit fchynt als in een fchets en ruwe fchilderye
 Van Judas kus te zyn een klaare profecye;
 Maar myn papier werd rood van fchaamte, dat ik met
 Dien gruwelyken naam myn tafereel befmet.
 Hy heeft zyn loon gehad. Wat was 't met recht te wenfchen
 Dat Judas aart niet meer gezien wierd by de menfchen!

De mantel van de deugd dekt DUBBELHARTIGHEID;
 Haar tong fchynt honigzoet, terwyl zy 't gif verfpreit,
 En door de fchyn verlost: 't cene aangezicht van vooren
 Lacht u beminlyk toe, van achtren vol van tooren
 Dreigt u het andere; zy laat een fpoor van leed
 En alle rampen na waar dat zy henen treed:
 Zy dekt de gruwelen, en weet hen uit te voeren,
 Daar 't leeuwevel niet baat in 't voffe te beloeren;
 Zy kent geen trouw noch eer, zy weet van woord noch eed,
 Is, op de minften fchyn van voordeel, ftraks gereed,
 Om met die zelve hand, die iemand heeft ontfangen

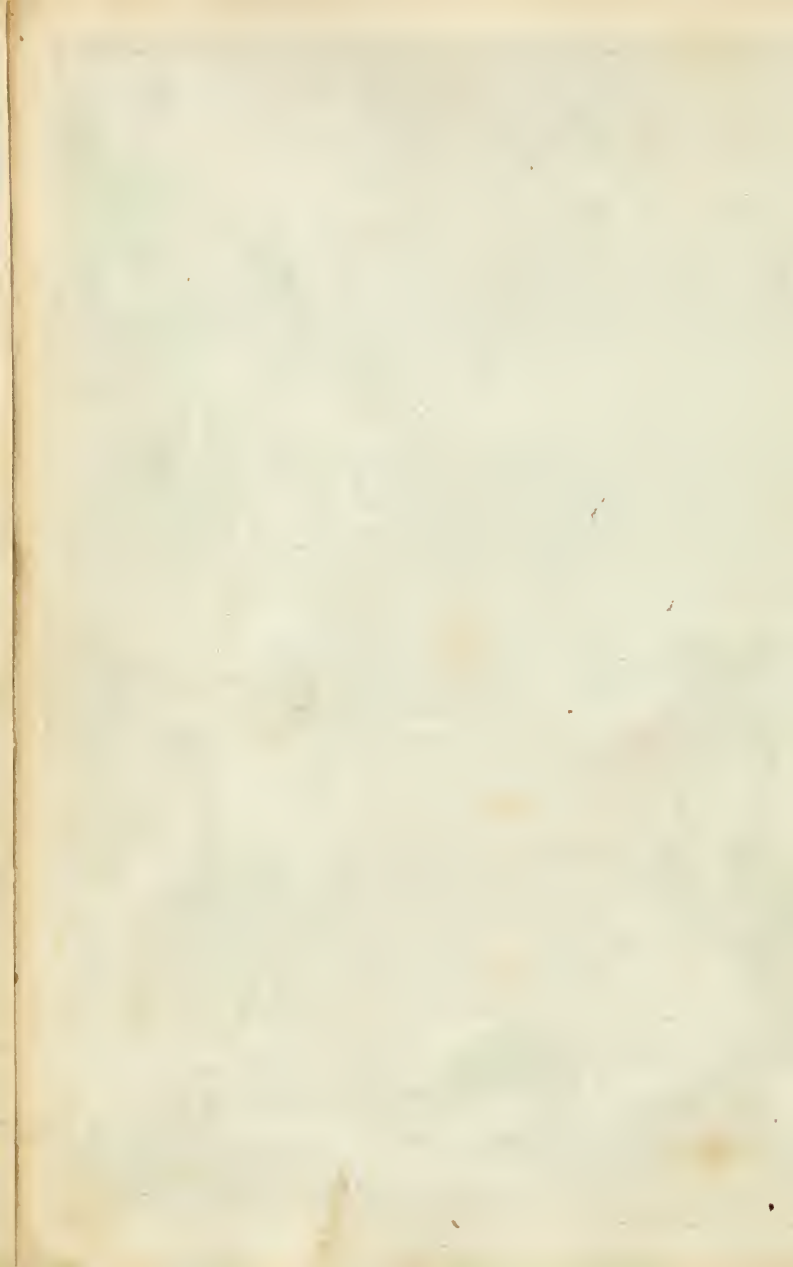
Als

Als vriend, en ingehaald met fchyn van groot verlangen,
 Gelyk Lycaon, hem te dooden, die geruft
 Op haar getrouwheid slaapt, van valschheid onbewuft.

Vlie henen, monfter; vlieg naar onbekende, kusten;
 Gy placht voor henen nooit ons Nederland t'ontruffen,
 Toen d'eenvoud en de trouw, verzeld van 't heilig recht,
 Hun woonplaats hadden in de harten vast gehecht.
 Doch, zo ons dat geluk mag nimmermeer gebeuren?
 Wilt dien gy 't hart bezit met uwe klaauwen fcheuren,
 En teifteren, dat elk, door 't uiterlyk gelaat,
 Ziet in het veinzend hart, het geen zyn heer verraad:
 Dan zal de onnozelheid en deugd weêr adem haalen,
 De waarheid, vrede en 't recht ons Nederland beftraalen.

A A N D E N H E E R E
P H I L I P M O I L I V E S
V A N D E R N O O T .

R E C H T S G E L E E R D E N .

Myn liefste Speelnimf, in het bloeien myner jeugt,
Zoekt Elsryks schaduwe, met schaamroot op de kaaken:
Zy is beschroomt om nu het daglicht te genaaken,
En vreeft het lot der mug in 't vlamvend licht verheugt.

Geen breidelooze drift: maar onbesprooke vreugd,
En eerbare liefdeplicht deed haare zanglust blaaken:
Zy zong van liefde en min als 't voorwerp 't hart kon raaken;
Misprees onheufche zucht, en roemde trouw en deugd.

Uw geest, o SILVIUS, die liefde ook kon bekooren,
En zelf bevond wat raal beviel aan minnende ooren,
Wik deeze minneroon en tedre liefdestryd;

Indien de stof te laag of hoog klinkt op de snaaren,
Verschoon d'onnoosle Maagt, in 't minnen onervaaren:
Die zuivre min waardeert bescherin haar voor verwynt.

I N H O U D.

Toen David voor Saül vluchtte, en zich te Engedi onthiel, zond zyne Gemalinne Michol, Saüls dochter, hem deezen brief, (opgesteld naar der dichteren vryheid) vertoonende haare liefde, vreeze en droefheid: zy verbaalt Saüls woeden, en dat by haar eenen anderen man opdringt: doch zy hoopt in Godts schikkinge, en met David noch te leven; voor wien zy haare genegentheid wil bewaaren.

MICHOL AAN DAVID.

Myn broeder Jonathan, uw halsvriend, uw getrouwen,
 (Wiens geest u navolgt als de schaduw het lyf)
 Verhaalde ons hoege u blyft in Engedi onthouwen;
 In Zif in Maön in de bosschen zoekt verblyf.
 Hoe Saül, raazende en verhart in zynen toren,
 U zoekt langs berg en dal, in holen en woestyn,
 En uwen ondergang ten diersten heeft gezwooren;
 Ach denk, myn David, denk: of ik gerust kan zyn?
 Geen uur geen oogenblik of baart my duizend vreezen.
 De dagen zyn my nacht, de nachten als de dood.
 Ik vrees, al wien ik hoor, een droeve boô te wezen;
 Het minste mompelen bezwaart myn hart als loot:
 Nu denk ik, dat uw hoofd wort op een spiets gedraagen,
 En dat uw romp een prooi der wilde dieren is;
 Dan, dat gy, schoon ontglipt des Konings zwaard en laagen,
 Door honger zyt vergaen in naare wildernis;
 Of op het beest, dat gy langs ongenaakbre klippen,
 De berggeit naau bekend, door hitte en kouw verteert.
 Helaas! wat scheelt dien tyd, toen Isrels maagdelippen
 U zalig noemden, u eerit hemelhoog vereerd.
 'k Gedenk met vreugd dien dag, toen gy den onbesneden,
 De Reus, geveld had in het eikeboome dal;
 Wanneer de Maagderei u in 't gemoet quam treden,
 Met zangen, pypen, bom en klinkend snaargeschal;
 Toen waart gy aangenaam in aller menschen oogen,
 Gelyk een engel Godts; als quant gy, jonge held,
 Voor Saüls zegekar en ridderschap getoogen,
 Het schriklyk reuzehoofd op 't reuzezwaard gestelt;
 Een luchtig windtje dreef uw lokken achterover,
 En toonde uw blanken hals als 't witte leliwit.
 Gy kreuhte naau het gras, het gras bestrooit met lover
 Van palmen en olyf; de zangsters, in 't gelit,
 Erhaalden, beurt om beurt, haar toon toen zy u zagen:

Dat Saül leef! leef lang, o Jesses jongste zoon!
 De Koning Saül heeft'er duizenden verslagen:
 Maar David tienmaal meer. Dit raakte Saüls kroon;
 Verborgte nyd en schrik vervulde hem van binnen:
 Hy vreesf, de fcepter zal tot Juda overgaan.
 Dit maalt hem in 't verftand, dit waart hem door de zinnen,
 Des durft hy opentlyk ook naar uw leeven ftaan;
 Gy zyt, tot tweemaal toe, zyn woede en wrok ontvloten:
 Tweemaal zocht u zyn lans te fpitten aan den wand;
 Tweemaal zond hy vergeefs zyn wacht om u te doden:
 Wat vonden zy? een beeld in Davids ledekant.
 Ter goeder uur liet ik u uit het venfter glyen:
 Want fpyt en ongeduld bezat den zoon van Kis;
 Ik loog, met voordacht, om myn leven te bevryen,
 Dat gy door dreigen my ontfnapte in duifternis.
 Doch hy kon naauwelyks de handen van my houwen:
 Maar 'k vreesde niets toen gy gered waart van 't gevaar.
 Het heeft my nu, noch ooit, noch 't zal my nooit berouwen
 Dat ik u fchonk myn hart en liefde in 't openbaar:
 Toen gy waart in den ftryd, dien harden kamp getreden,
 En troft den bastertman, de grooten Reus van Gath;
 De Koning had beloofd zyn dochter te befteden,
 Den man, die 't leger van den fchimp gewrooken had.
 Myn zuster Merob wou aan Betlehem niet paaren;
 Zy acht geen herder met zyn harp en pzalterfpeel:
 Maar zo moet Jakobs Godt zyn erideel lang bewaaren,
 Uw flinger woeg my meer dan 't zwaard van Adriël,
 Uw jeugd en fchoone bos, uw goudgelyke lokken,
 Uw moed en dapperheid, verzelt van 's Hemels geest,
 Die hebben myne ziel tot uwe min getrokken;
 En 'k was wel zalig met myn man en lot geweest:
 Maar, ach! een quaade geest quam Saüls hart beroeren;
 Hy dreigde u met de fpiets, maar trof my in de ziel.
 Hy vloekt en buldert, dat hy my zal doen vervoeren,
 En fchenken Laïs zoon, wiens keur zyn oog beviel.
 Gy weet, zyn gramfchap, die nu gruwlyk raakt aan 't zieden,
 Houd maat, noch peil: wat zal, wat kan ik toch beftaan?
 'k Heb meêr als eens getracht de fcherpe wacht t'ontvlieden,
 En

En Jonathan heeft hem zo dikmaal ondergaan :

Doch 't is vergeefs : hy blyft versteent in haat en toren.

Myn David, ach ik vrees, ik vrees zyn streng bevel.

De Godtspraak, Efod, laat, verzocht, geen antwoord hooren;

Hem schuuwt zyn oude vriend de vrome Samuël.

Hy merkt, voorwaar, dat hy is van den Heer verstootten,

Des ziet zyn wanhoop het gewyde zelf niet aan :

Hy heeft een gruwlyk stuk in zyn gemoed beslootten,

Toen Doëg d'Edomyt u had zo schelms verraên :

Hy heeft Achimelech met vierentachtig mannen,

Zyn vaders gantsche huis, al priesters, in hun bloet

Verfmoort, de Priesterstad gedoemt gelyk verbannen,

En even op den gryze als zuigeling gewoed ;

Geen kunne noch geen slaat verschoont, geen os noch schaapen,

Maar 't al verdelgd, verwoest, in brullende ongenâ.

Zyn wreedheid rukte voort tot Arons dienstbre knaapen,

En Levi zat in rou van Dan tot Berseba.

Gantsch Isrel sidderde van angst om deeze woede ;

Noch Gath noch Akkaron heeft zulken daad bestaan :

Godts land te verwen met den priesterlyken bloede !

O schande ! o bloetvlak in de heilige Jordaan !

Dat is den Hemel zelf naar 't hart en oog gesteecken.

Een blyk, hoe razerny geen gruwelstuk ontziet.

Godt zal 't onnozel bloed aan Saüls stamhuis wreeken,

Verwekken in zyn hof een klagt, een jammerlied,

Dat zoons en neeven zal bedroeft in d'ooren klinken :

Hy heeft der Stammen vloek zich op den hals gehaalt,

Toen hy dorst Gabaön in 't eigen bloed verdrinken.

Hy heeft den Heere zelf zyn schuldplicht niet betaald,

Wanneer hy Agach, vorst der booze Amalechiten,

Den besten buit en 't vee ontrukte Godts bevel :

Hy haalde een geessel op den rug der Benjamiten.

Niets blyft verborgen voor den Godt van Israël :

Hy zal aan yder weër zyn eigen maat toemeeten.

Godts wraak komt somtyds laat : maar komt en treft gewis.

En Saül (zeit het woord) is onder de profeten :

Hy voelt en weet dat hy van Godt verworpen is ;

Hy ziet, van dag tot dag, zyn hoog gezach verloopen.

Doch

Doch ik blyf, onderwyl, gedompelt in myn weê.
 Ik zal nochtans in Godt en zyn beftuuring hoopen,
 In Godt, die Jakobs zaat hulp door de roode zee;
 Die 't Manna neêrzond in d'onvruchtbre zantwoeftynen;
 In Godt, die Jofef redde uit zyner broedren hand,
 Die Jofef, die zo lang moest in den kerker quynen,
 Om noch een vorft te zyn van 't vette Egyptenland.
 De magt die Jakob heeft befchermt voor Elâus laagen,
 En Labans liften heeft verydelt tot geluk;
 Bewaart u, om de kroon van Ifraël te draagen.
 Godt duld niet dat het quaad den goeden onderdrukk'.
 Hy leeft, hy waakt, die steeds zyn lieve en uitverkoornen
 In zyne handen draagt, en met zyn vleuglen dekt;
 Behoet in tegenspoed, als roozen tuffchen doornen.
 Hy leeft, die, buiten hoop, de grootfte hoop verwekt.
 Die kan met eenen wenk een storm, een onweêr stillen;
 Een uitgespreiden brand uytdooven; berg en rots
 Tot dalen flechten, en de dalen opwaards tillen.
 Zo steunt myn hart en ziel ook op de fchikking Godts:
 Dat ik noch eindelyk myn David zal erlangen;
 Myn David, myn vermaak, o ziel van Michols ziel!
 Dan zal ik, als voorheen, u in myn arm ontfangen,
 Als gy de haat en nyd verplet hebt met den hiel;
 Als 't nedrig Betlehem de ryksftaf heeft verkreegen,
 Aan Judas ftam belooft, door vader Jakobs mond.
 Maar ach! ik wanhoop fchier van dien verwachten zegen;
 De dulle Saül raaft, en fchrikt reeds voor die ftond;
 Hy knelt my door zyn toorn in naaubesfloote banden,
 En dwingtme o gruweltuk! helaas ik beef, ik fchrik,
 Een anders trou t'ontfaên: keer Ifraël die fchanden!
 Hy poogt t'ontwyden ons gewyde huwlykftrik.
 Hy wil uw naam, uw ftam, uit Ifraël verbannen,
 En trotft en wederftreeft het Goddelyk befluit.
 Hy doet dat Enak noch de fmoodfte der tirannen
 Bestonden: met geweld, my, Davids vrouw en bruid,
 Te fleepen uit uw huis, te rukken uit uwe armen;
 Ach, David! red my uit dit dringende gevaar;
 Laat myne traanen en myn liefde u toch erbarmen:

Maar,

Maar, ach, 't is al vergeefs myn traanen en misbaar!
 Myn David, mynen held, word zelfs naar 'thoofd gedongen,
 Gelyk het schaadlyk wilt met spietsfen naagespoort;
 Hy is der boozen spot, een schimp voor oude en jongen.
 Ach! was my Saüls zwaard! door borst en hart geboort,
 Eer my van mynen held, myn David, af te scheuren:
 Maar: wat ik lyden moet, ik lyde met geduld.
 Ik zal ontroostbaar, tot uw wederkomte treuren.
 Gy Saül dwingt myn lyf: myn ziel blyft buiten schuld.
 Eer zal de Libanon geen cedertelgen queeken,
 De klaare Siloë te rug gaan met zyn vloed,
 De vette balsemboom zyn edle geur ontbrecken,
 Eer Michol u vergeet, myn David: zyt gegroet.

I N H O U D.

David beschryft in deezen, tot antwoord, de voorvallen en elenden zyner ballingschap; beklagt zich over Saül, zyne vyanden, en tegenwoordigen staat; hy steunt op Godts bescherminge, en belooft Michol nooit te verlaten. Dit verhandelde wort beslooten met het 24de Hoofddeel van Samuels eerste boek. Het volgende hoofddeel van het genoemde boek, zegt: dat Saül Michol aan Phalti, Lais zoon van Gallim, gegeven heeft.

Toen, na Saüls dood, David te Hebron over Juda regeerde, gelyk Isboseth over Israël, en dat Abner, Isboseths veldheer, David aanbod geheel Israël tot hem over te brengen; zo wilde David niet met hem handelen, voor dat Michol hem wedergegeeven wierd. Ook zond David boden aan Isboseth, om Michol; dies zy, door Isboseths bevel, Phalti, (die weenende en volgende, haar endelyk verlaten moest) ontnomen, en by David gebragt is. Dit wort verhaalt in het 3de hoofddeel van Samuels tweede boek. Ziet ook Josephus.

DAVID AAN MICHOL.

Myn Michol, David leeft : indien het noch is leeven ,
 Als balling zwerven , en , vervolgt door berg en dal ,
 Hier van Godts Erfdeel , daar van d'onbesieën verdreeven ,
 Als 's menschen vloek verjaagt te worden overal .
 Myn Michol , David leeft : hy leeft , door Godts genade ,
 Op d'oever van de dood zo menigmaal gespaart ,
 Godt is myn hoop en schild , myn toevlucht vroeg en spade ,
 Die my , in lief en leet , heeft dag en nacht bewaart .
 Ik was des Konings toorn , ter goeder tyd , ontweeken ,
 Myn trouwe Michol , door uw hulp en kloek beleid ,
 En langs de taaje koord ter tinnen afgestreeken ;
 Wanneer de donkre nacht op 't aardryk was gespreit ,
 Ging ik , op Godts gelei , door bosch en bergen vluchten ,
 By Samuël , Godts vriend , te Rama , d'oude stad ;
 Doch Saül kreeg die maar , door snelle landgeruchten ,
 En heeft my nagespoort toen ik te Najoth zat .
 Driemaal zond hy zyn volk om my met dwang te haalen :
 Driemaal dreef hen Godts geest , die hun 't verstand benam .
 Hy quam in 't einde zelf , Godts geest quam op hem daalen :
 Hy wierd te Najoth zo zachtmoedig als een lam .
 Hy dankte en loofde Godt , vervult van profecyën .
 De vader Samuël vertroofte myn gemoed :
 Dat ik noch worstlen zou door al myn leet en lyën ;
 En Jonathan heeft my voor 's Konings wrok behoet ,
 Myn broeder Jonathan , de held , myn uitverkooren ,
 (My lief en waard gelyk myn eigen hart en ziel)
 Heeft my toen andermaal gered van Saüls tooren ,
 En schutte dat ik niet in zyne laagen viel .
 Hy wees my 't vluchten aan met vergeschoote pylen ,
 En sterkte en troofte my met traanen , mond aan mond .
 En of ik doolen moest veel jaaren lang , veel mylen ,
 Hernieuwden wy noch eens ons eeuwig zielverbond ,
 Het eeuwig zielverbond voor onze nageslachten .
 De Heer vergeld zyn deugd , noch meerder als ik zeg .

Wy

Wy scheiden weenende, en ik spoede, vol gedachten,
 Naar Nobe, en eifchte uit nood, zelf van Achimelech
 Geheiligd brood, en 't zwaard van Goliath. 'k mag zweeren:
 Had ik dat quaad gedacht, dat Saül heeft bestaan:
 Dat hy d'Aartspriester, al de Priesteren des Heeren,
 De stad verdelgen zou, 'k had weêr te rug gegaan;
 'k Had liever zelf myn hoofd den Koning aangeboden.
 Myn ziel zy onbesmet van dat onschuldig bloed!
 Ik heb uit Abjathar, alleen den moord ontvloten,
 Die gruweldaad verstaan, en storte een traanenvloed:
 'k Beschreide 't heilig Zaad, dat noch den vloek moest smaaken
 Van Elis huis. 'k Zogt by myn vyand schuil te gaan;
 Te Gath was ik niet vry in Filistynsche daaken:
 Men zong daar 't Maagdelied*. Wat zou ik toen bestaan?
 Ik veinsne dul, en wierd, als dul, van hen verdreeven.
 Ik vlood naar Adulla, een naare bergspelonk,
 Ik zag myn Ouders daar, myn broeders alle zeven;
 Zy vreesden Saüls toorn, alt'zamen, oud en jonk.
 Daar quaamen de benauwde, en treurige van harte,
 Al die van 't ongeval vervolgt wierd, ook te schuil,
 Myn Ouders ongemak was my de meeste smarte,
 'k Vertrouwde 't waarde Paar niet langer in dien kuil:
 'k Bragt hen naar Moab, daarze ons trooft en schuilplaats boden,
 Daar vonden wy meer heul als in gantsch Israël:
 Ik liet myn maagschap gints alleen by vreemde goden;
 En toog naar Juda, voortgestuwd door Godts bevel.
 'k Verloste Kehila benaut door Filistynen:
 Doch vond geen zekerheid by hen voor Saüls haat.
 Ik vlood naar Zif, in de verholenste woestynen,
 Daar quam my Jonathan versterken met zyn raad;
 De Held, des Konings zoon, met myne ramp beladen,
 Held Jonathan my lief, zelf boven vrouwe min!
 Maar de Zifiten, om my heimlyk te verraaden,
 Bespiedden nacht en dag, myn gangen uit en in,
 Wyl ik langs Maön en zyn heuvels om moest zwerven;
 Daar Saül my in 't rond omsingelde als een kroon;

Ik

* Saül heeft 'er duizend verslagen, en David tien duizend.

Ik dacht met al myn volk geen andre dood te sterven :
 Doch Saül trok te rug, herroepen door de boên :
 Dewyl de Filistyn in Isrel was getoogen.
 Dus heeft my Isaks Godt zo menigmaal beschut,
 Behoed voor spiets en zwaard, en styfgespanne boogen,
 Hy maakte 's vyands raad en hand en staal onnut.
 Hoe is myn Vader dus op Jesses zoon gebeeten?
 De Vorst van Israël vervolgt een weerloos dier;
 Een veldhoen hupplende door holle rots en reeten,
 Een mensch van elk veracht, vermaad gelyk een pier :
 Maar ach! der boozen raad is tegen my gespannen;
 Zy quetzen met hun tong als een tweesnydend zwaard :
 Maar Godt zal hen in 't eind gelyk het kooren wannen,
 En vangen in den strik, door hen, voor my gespaart ;
 Hy zal het quaad noch op hun eigen hoofd doen daaten :
 Hy onderscheid myn zaak van 't godelooze v̄olk.
 Ik zocht, voorwaar, nooit quaad met quaaddoen te betaalen ;
 Veel minder roemde ik op verborgen strik of dolk :
 'k Heb Saüls ziel gespaart : Godt gaf hem in myn handen ;
 Ik snee zyn mantelslip, tot teken van myn trouw ;
 Ver van dat ik myn Heer myn Koning aan zou randen,
 Dien Godtsgezalfden, neen : 'k ben liever zelf in rou ;
 Ik zal geen hair van 't hoofd des Godtsgezalfden krenken :
 De Heer zy rechter in myn doen en Saüls doen.
 Wat was ik zalig, want het lust my nu r'herdenken,
 Toen ik, een jongling, moest myn vaders kudden hoên ;
 'k Bevryde geit en schaap voor leeuw- en beeretanden ;
 'k Versloeg een leeuw en beer, ontzette hen den buit ;
 't Verkeerde volk gaapt nu zelf naar myne ingewanden.
 Ik speelde met de Harp, eenstemmig van geluid,
 De Harp, myn zielsvermaak, met tien gespanne snaaren,
 En zong den Schepper lof door velden, bosch en wei ;
 Nu ben ik Isrels spot, 'k ontmoet niet als gevaaren,
 En hoor, waar ik verschyn, vervloeking en geschrei.
 Wat heb ik menigmaal een koelen teug gedronken,
 Te Bethlem uit de bron, een bron gelyk kristal :
 Maar nu word my, helaas, een bittren kelk geschonken :
 Een bittren kelk, gevult door haat, met enkel gal.

Ik word benaauwt, geperst, gelastert, in myn treuren.

O hof, o herderstaat, wat scheidt uw byder lot!

Men wil myn Michol noch, myn Michol door my scheuren;

En scheiden 't geen gevoegt, gebonden is door Godt;

Geen zwaard, geen lans noch pyl, kan zo myn hart doorbooren;

O schoonste Koningskind! o Davids waardste pand!

Gy zyt myn eigen deel, door 's Konings mond bezwooren:

Toen ik den trotschen Reus deed ploffen in het zand,

En Merob my verfiert, wou Michol my beminnen.

Maar wat verdriet leede ik om u, o edle Maagd!

Ik moest u andermaal met bloedt en stryden winnen;

De Koning heeft my, fors de bruidschat afgevraagd:

Voor honderd hoofden van verslage Filistynen

('k Verdubbelde 't getal) wierd Michol Davids vrouw;

Zo kuste Jakob ook zyn Rachel na lang quynen,

Na langbeproefde min, door arbeid, hitte en kou.

Maar, ach, ons lot verscheelt, zy trooste haar beminden:

Men rukt u uit myn arm, men dryft my van u af;

Mocht ik u myn vriendin, myn Michol weder vinden,

Ik ruilde uw schoonheid voor geen Koninglyke staf.

Neem al wat ik bezit; maar laat my Michol houwen;

Gy Saül scheurt de trouw: Godt scheur uw huis en ryk.

Myn hart getuigt nochtans, dat ik u zal aanschouwen;

Dat Godt eens wreken zal myn leet en ongelijk:

Dat hy verhooren zal myn tranen en gebeden.

Men duik nu voor de macht in Saüls hand gestelt.

Wat Godt gehengt moet ook by David zyn geleden:

Myn wil versmelt voor Godt, als wasch voor't vuur versmelt.

Al smeet hy my in 't graf, in 't graf zal ik hem looven.

Myn waarde Michol duld 't geen niemant weeren mag:

Daar komt een tyd van wraak; myn Rechter is hier boven;

Godt helpt d'onnozelen, gelyk hy altyd plag:

Ik zal niet wankelen: op hem zal ik betrouwen,

Al vielen duizend aan myn rechte en linker zy;

Hy is myn hoop en troost, waar op ik vast mag bouwen;

Hy zal my redden uit myn ramp en slaverny;

Hy zal aan zynen knecht, aan David, noch gedenken.

Myn ziel, myn Michol, zet u in des Heeren hand;

Ik

Ik kan, ocharm! u niet als myne traanen schenken.
 Zo lang als David zwerft van 't eene in 't andre land,
 Zo lang ik adem fchep, en Godt rekt uwe dagen,
 Zo lang blyf ik getrouw myn Michol tot de dood:
 Heeft Godt bestemt dat ik der ſtammen kroon zal draagen,
 'k Neem geen bezit van 't Ryk, dan met myn bedgenoot,

J. Goeree In. et Tec.

I N H O U D.

In het laatste jaar van Trojes beleg, geviel het dat Achilles, zoon van Peleus en Thetis, Zeegodin, de alderdappersten der Grieken, verliefde op Polyxena, dochter van Priamus Koning van Troje. Hy zend haar heimelyk deezen brief, zich minnaar verklaarende, waar in hy veel bybrengt om zyne voorlede daden t'onschuldigen, en haar tot wederliefde te beweegen.

ACHILLES AAN POLYXENA.

Dat Ilium vry ſchempe, en Xanthus zich verblyde,
 Dewyl hun dreiger ſineekt en vyand is gewond;
 Doch niemant draage roem: geen man riep my ten ſtryde,
 Geen held my vluchten deed, noch ſtruiklen op uw grond:
 Maar, ach! een hemelpyl, een God, heeft my getroffen!
 Maar hoe? ik zeg een God: 'k zei liever een Godin:
 Een lonk, een maagdenoog verleerde my het ſtoffen;
 En drong, door d'yſre ſchild, ten harden boezem in.
 Toen ik laaft, in 't beſtand, quam Febus feest aanschouwen,
 En zag het heiligdom, en al die wondren aan;
 Vertoonde zich een rei vorſtinnen, maagden, vrouwen,
 Men zag'er Helena, 't geſchil des oorlogs ſtaan;
 Ha ſchoone, peinfde ik, waard dat duizend vorſten kampen;
 Maar toen, Polyxena, ik uw' ſchoone oogen zag,
 Een ſchicht, een blixemſtraal, als uit de zwarte dampen
 Der wolken, God Jupyn met kracht te ſlingren plag,
 Doorſchoot Achilles ziel. Ach moeder! uw bezweeren
 Verſtaalde uit zorg myn lyf, ei, waarom niet myn hart?
 Gy ſchonkt my wapens die geen zwaard noch lans kan deeren:
 Maar dacht op geen beſchut voor liefde en minneſmart.
 Doch 'k merk nu, dit 's de ramp door 't nootlot my beſchooren,
 De wond, door Themis, aan myn moeder voorgeſpelt:
 Dat my, op Trojes grond, een Godspyl zou doorbooren;
 Vergeefs gezorgt, gebeên, het eeuwig voorchik geldt:
 Want Thetis kon 't beſluit des hemels niet doen keeren.
 Wat God, wat artſeny zal my nu hulpzaam zyn?
 'k Zal my, als Telefus, voor die my wond verneêren,
 En ſineeken van haar gunſt den balſem voor myn pyn.
 Ik keer my dan tot u, o ſchoonſte der Prinſeffen!
 Blufch toch, medogende, de vlam door u geſicht:
 Een vlam die d'Oceaan noch Thetis golf kan leſſen;
 Een vlam, een eeuwig vuur, daar Etnas vuur voor zwicht

Verteert my zwygende. Geboogen voor uw voeten
 Verzoeke ik, o Godin, een lonkje voor myn' wond :
 Dat my uw lief gezicht genadig mag ontmoeten ;
 Zeg slechts, Achilles leef : myn Schoone ik leef terstont.
 Gy zult uw wedergunst aan geen onwaarden schenken :
 Held Peleus cert Jupyn als vader van zyn stam,
 De Vorsten eeren my, en buigen op myn wenken ;
 Men oordeel uit myn deugd, van wien myn oirsprong quam.
 Of wraakt gy 't Grieksche bloet? wil Thetis zoon toch helpen.
 Is Sparte en Argos streng tot Trojes val verplicht,
 Deê 't oorlogslot uw land met gloeiend puin bestelpen,
 Der Goden gramschap heeft dit oorlogsvuur gesticht.
 'k Was jong, in Chirons school, toen Moeder my quam leien,
 Vermomt in 't jufferkleed, by d'edle maagdeschaar ;
 Met danssen, zang en spel vermaakte ik toen de reien ;
 Ik wist van Troje noch de dochter van Tyndaar :
 Doch schalke Ulysses bragt, een list door hem verzonnen,
 Deïdamie veel getooi en vrouwgewaad,
 Ook wapenrustingen, ach! had hy 't nooit begonnen :
 Want toen elk meisje zocht naar hals- en borstfieraad,
 Voelde ik myn hart en geest naar wapenoeffning branden :
 Ik proef de gulden helm te drucken op het hoofd,
 De groove staale speer te drillen met myn handen ;
 Natuur aanvaarde 't geen my Thetis had berooft.
 Zo hoortme een moedig veul, schoon lang ter stal geflooten,
 Op 'tklinken der trompet vertoonen zynen aart :
 Het briesschen en geklep, bewyft dat zulke looten
 Niet tot het ploegjuk, maar ten oorlog zyn gespaart.
 Dit was het teeken dat Laërtes zoon verwachte,
 Dus spoorde hy myn moed : o Tethis groote zoon !
 Hoe slyt gy roemloos hier uw jeugt? o onbedachte!
 Zoekt gy door deezen weg te steigren by de Goon?
 Aldus heeft Herkules de godheid niet verkreegen :
 Vermocid van monstermoord heeft hy de Min gevleid.
 Uw vader Peleus won dus heerschappy noch zeegen :
 Na dappre heldendaân was Tethis hem bereid.
 Op : op : gy word verwacht daar krygshalmeien klinken ;
 Daar Koningszoonen zich vermaaken in het stof ;

Daar

Daar reeds uit Simois de Griekſche hengſten drinken;

Daar Kallioop beſchryft der helden deugd en lof.

Dit lokte my ten kryg. Uw Hektor zou noch leeven:

Doch held Patrokluſ geeft bezwoer my in zyn nood.

En wat deed Troilus jeugt zo vroeg op 't eerbed ſneeven?

Die veege jongling, al te moedig, zocht zyn dood.

Doch zucht om deeze niet, die nu als Goden pronken:

In my verkrygtge weêr uw broeders, ſchoone Maagd;

Vorſt Priam vind zyn zoons, die gryze zal ontſonken

En winnen nieuwe jeugd. Ik zal, zo 't u behaagt,

(Kan ik tot wedermin uw ſchoone ziel bekooren)

Europe en Azië te zamen haaft bevreên:

'k Zal Menelaüs haat en Agamemnons tooren

Belliſſen en verzoên met Paris en Heleen.

Of weigren Atreus zoons, de krygsvloot af te wenden,

En dreigen zy hun wrok te koelen in uw bloet,

'k Zal, met myn Theſſaliërs en Mirmidoonſche benden,

Verſtrekken Trojes ſchild, voor Argos ſtaal en gloed.

Ik wou Briſeïs Min zelf met het ſtaal beſlechten;

Wat niet voor een Prinſſes? was dat om een ſlaavin;

Durve ik om Helena, een anders Ega, vechten,

Hoe ſtryde ik voor de myne? een die 'k zo teêr bemin.

Gedenk: in myne ruſt zult gy uw ruſt verwerven.

Leſch myne vlammen wilt gy Trojes vlam verhoên.

Bewaar myn leeven, zo zal Priamus niet ſterven.

Verzoen met my: ik help twee waerelden ten zoen.

Hoe zal na duizend jaar die goude ſaam noch brallen:

Polyxena heeft door een zuivre minneband,

Behoed haar vaders Hof, Huiſgoden, volk en wallen,

Door 't Griekſche vuur byna, om dertle luſt, verbrand.

'k Zal ook, als Frygië herſtelt zal zyn in vreden,

Zoo 't Paris en zyn broêrs miſhaagt my hier te zien,

U voeren over zee in myn Theſſaaliſche ſteden,

Daar gy, als Koningin, myn ryken zult gebiën.

Schroom geen gevaar op reis: geen ſtormwind zal ons krenken:

Myn moeder, Zeevoogdes, houd zee en wind in toom;

De Nimfen zullen u veel zeegewaffen ſchenken;

De Tritons danſſen, voor de Bruid, door Nereus ſtroom.

En als gy Grieke ziet, die heilige landsdouwten,
 Daar Febus, daar Minerve op 't hoogste word geviert,
 Daar wysheid, konst, en deugd haar troon en zetel bouwen,
 Een land, voor allen oord, gezegend en versiert
 Met steden, tempelen, pracht, en bosschen, bergen, dalen,
 Den Goden toegewyd; een lucht te koud noch heet;
 Het volk dat, zonder dwang, mint matigheid en paalen,
 En eeven tot den kryg is als tot rust gereet.
 Ik meen, gy zucht dan niet om uw verlaate stranden;
 Denk op Hesione: 't berouwde 'er nimmermeêr
 Dat zy, met Telamon, op Grieksche grond belandden,
 Zy wenschte om Ida noch Dardanië nooit weêr.
 Doch zo Theffalië en zyn zeden u mishaaagen?
 Of eischt uw groot gemoed een grooter heerschappy?
 Myn fabel zal uw hoofd een hooger kroon doen draagen,
 En volkren buigen doen van verre, en van na by.
 Wilt gy den Hebrusstroom, of d'Eridaan bezoeken,
 Zelf daar de gryze Nyl bedekt zyn slaaprig hoofd,
 Of Herkles merkpilaar, in d'aardkloots laatste hoeken,
 Vrouw Thetis heeft my keur van 's waerelds rond beloofd.
 Doch geen verheve ziel laat zich om pracht omhelzen:
 Oprechte minne volgd 't beminde, ook in den nood:
 Dione zat vernoegd, in schaduwe der elzen,
 Verliet het hemels hof om haar Adonis schoot.
 De Huwlyksgod eischt liefde, en mag ik liefde hoopen:
 Ik offer u myn trouw en leeven, zwaard en staf;
 Laat Junos huwlyksband onz' harten zamen knoopen,
 Zo leevenwe in een ziel, zo rustenwe in een graf.
 Maar wat bevorder ik? het schrift heeft geen vermogen
 Om u myn heusche min, naar waarheid te doen zien;
 Vergun dat ik aanschouw, uw schoone en hemelsche oogen;
 Vergun dat ik omhels, uw goddelyke kniën;
 Laat ik myn zieleklacht uitstorten in uwe ooren:
 Misschien dat traanen noch vermorwen 't strenggemoed:
 Myn vaders sineeken kon een tygerin bekooren.
 Doch lacht gy om myn finert? verlangt gy naar myn bloet?
 Achil ontziet geen dood, beveelt gy hem te sterven:
 De hemel geef alleen, dat ik, in 't openbaar,

Ten blyk van liefde, mag een heerlyk end verwerven :
 U offrende myn bloet voor 't heilig echtaltaar.

I N H O U D.

Polyxena antwoordt op den voorgaanden, in 't begin streng, na zachter; eindelyk zich haars Vaders en der Goden wil onderwerpende.

Men zegt dat *Achilles*, ten tyde van bestant, dit huwelyk bevorderende, terwyl hy in *Apollo's* tempel offerde, door *Paris*, tot wraak van zyne ver slagene broederen, verradelyk voor het outaar is omgebragt.

Na *Trojes* ondergang verscheen *Achilles* geest, verzoekende nu met *Polyxena* te paaren; des de *Maagd* op zyn graf geoffert wierd. Ziet over deeze stoffe verscheide oude *Grieksche* en *Latynsche* Poeten.

POLYXENA AAN ACHILLES.

Ik keerde, wel gemoed, van Febus offerhande,
 Met Hekuba en 't puik der juffren oud en jong,
 Wanneer ik, cenzaam, trad in 't dichtste der warande;
 Alwaar, terwyl ik vast der Goden lofzang zong,
 Zag ik een vreemde gast verschynen voor myn oog,
 Die, vrolyk, my een brief toercikte, met dees reên:
 Jupyn behoede lang vorst Priams groot vermogen;
 De hemel geeve u heil, doorluchte Polyxeen;
 Goê tyding: Pergamum is aan Achil gewrooken;
 Zyn fierheid is getemt, wyl hy naar vrede tracht.
 Ik was verbaast, doch naau den sluitdraad opgebrooken
 Verstond ik 't schennis my zo looslyk toegebracht:
 Ik zag in 't Frigisch kleed 's Argivers list en wezen,
 Die, beevende en bevreesd, zich smeet op 't aanzicht neêr.
 Myn hart en boezem sloeg, myn tong verstomde in 't leezen,
 'k Versmeet het valsche blad, en riep, verrader! 'k zweer . . .
 Hy, schreijende, bezweert en bidt my by de zielen
 Der ouders, by de goôn, en 't heilig gastaaltar:
 Indien ik Troje wou behoeden voor 't vernielen,
 Dat ik u antwoord schryve, en hem redde uit gevaar.
 Zyn vloek ontzette my; 'k erbarm my zyner zuchten.
 Maar gy trotsseert ons noch dus snood en onbeschaamd?
 Geveinsde, die met recht voor ons geslacht moogt duchten,
 Gy weet een maagdeborst de wraaklust niet betaamt;
 Ik ben geen Amazoon, maar zacht van hart en zinnen:
 Ik wrook, al konde ik, nooit gelede euveldaad.
 Doch my verwondert meêr dat gy gewaagt van minnen:
 Of gy bespot de min, of spot met onzen haat.
 Verdelper onzer stam, gy vloek van Dardans muuren,
 Verharde en wreede ziel, hoe dus zo hoog verwaand?
 Met naam van minne en lot te speelen uwe kuuren?
 Ja, denkt gy, booze Griek, de wegen zyn gebaand

Om

Om 't koninglyke krooft altzaame te verrassen :

De zoonen door het zwaard, de dochters slechts met list ;

Doch 'k zweer by Priams hoofd, en Hektors heilige affchen,

Gy nooit. . . Maar, ach, myn tong verwek geen grooter twift.

't Zy ons genoeg dat wy ontdekken uwe laagen.

Hervat een nieuwe vond en fchalker fchyn en zwier ;

Of poogt gy minneluft en vreugden te bejaagen ?

Zoek uw Deïdamie, of 't ander geestig dier

Brifeïs, die 't gekoos van haaren held gehengen,

Volg dan uw landsliên, volg hun zelfde minnespoor,

Die stadig valsch verraad met naam van liefde mengen ;

Maar ongelukkige die hen verleenden 't oor :

Medea zal altyd d'ontrouwe Jason vloeken :

De starrekroon getuigt wat boosheid Theseus deê.

Alcides, wreed, verliet Pyrene in naare hoeken,

Verfmaade Dejanier, zyn vrouw, om Iöle.

Gaat : gaat gy Grieken met uw zweeren en belooven ;

Men kent uw finkfen aart en treeken, valsch van fchyn :

Gy tracht flegts heimelyk der maagden gunft te rooven,

Uw tong is honigzoet, uw boezem vol venyn.

Dit zyn de proeven, die de Griekfche trouw bewyzen,

En hoe het lichtgeloof vorftinnen brengt in rouw.

't Is waar, ik hoorde van myn vader zelf u pryzen :

Dat by uw heldenaart ook heusheid fchuilt en trouw.

Toen hy, om Hektors lyk, was naar het heir getoogen,

Wanneer de Griekfche raad hem heimlyk wilde doôn,

Leed gy dat fchelinfstuk niet : maar redde uit mededogen

Dien gryzen, dus vervoert door liefde tot zyn zoon.

Uw groote naam en flam, uit godlyk zaad gefprooten,

Duld niet dat gy de deugd beſchoore laagen leid :

Een hart, uit edel bloedt, verplicht zich aan zyn looten

Te volgen waare trouw, eer en grootmoedigheid :

Doch maagdefchendery zal naar iets fraais gelyken.

Bedrog in 't minnen word, als geestig, hoog geroemt ;

En Venus zal daar ſtraf noch vonnis overftryken,

Wyl zy de minnaars nooit om valschen eed verdoemt.

Kupido zelf beſpot de traanen en het zuchten

Der minnaressen, dus geblinddoekt, in haar nood :

Wie

Wie troost haar jammer dan, wie zalfst haar ongenuchten?
 Doch, Goden! zulk een held gebaart uit Thetis schoot,
 Die helm en beukelaar slechts voert om meê te pronken,
 Gehard van top tot teen, klaagt die van minnepyn?
 Die Chirons zedeles en tucht heeft ingedronken,
 Hoe? struykelt die door min? heet dat stantvastig zyn?
 Geen nood: verzet die luim door worstlen en door springen,
 Door jaagen in 't gebergte, en dobbren op de zee;
 Wylge op uw Cyter, van de sterreloop zult zingen,
 Vervliegt de wuffte min, veranderlyk van steê.
 Maar doch, gy meende 't ituk: wat zegt dan Pyrrhus moeder?
 Wat Peleus? wat uw zoon, en 't gantsche Griekenland?
 Men kiest uit Argos stam, of den Spartaanschen broeder
 Veel liever eene bruid, als van den Troisken kant;
 Daar zoektmen u zelfs aan, daar voegt het u te minnen.
 En Thetis, heeft die niets te stemmen in u trouw?
 Zy schenkt u, wilt gy, keur van Nymfen en Godinnen:
 Aan een Godinne zoon past een Godin tot vrouw.
 En kan uwe oogen 't krooit van Azië bevallen?
 Ik duchte: 't is te laf voor zulk een oorlogsmann;
 De Grieksche juffien met meer geeft en schoonheid brallen;
 Haar zwier en dertigheid een held behaagen kan.
 Zoek in uw vaderland, by uw geboortesterren,
 En goôn en wondren dan uw schoone, hoog vermeld.
 Ik min myn lot alleen. Maar wat komt my verwerpen?
 Wat godheid of myn geest en droef gemoed ontstelt?
 Wanneer de Grieken eerst hun steevens herwaarts wenden,
 Was ik, nieusgierig, met een edle maagdeschaar
 Op Pallas hoogen burg, vast tellende de benden,
 Als fluks Kassandra, met de handen in het hair,
 En traanen in 't gezicht, riep, zonder te bedaaren:
 Och! och! dien wreden, met dat waterblauw gewaad,
 Die in den beukelaar voert zyn moeders felle baaren;
 Help goôn! wat moordenaar, zent gy, van Priams zaad.;
 Keer: keer hem Jupiter, dryf hem van onze gronden:
 'k Zie 't hooge Pergamum, gantsch Ilium, in nood;
 De Troische schimmen vliên, met doodelyke wonden,
 'k Zie Hektor: Hektor zelf reeds worstlen met de dood.

Hou moed Polyxena: door u zal wraak geschieden.

Maar hoe? de bruid? beschreit op 's vyands tombe en lyk?
Hier smoordeze in haar krop. Ach! wat zal dit bedieden?

Wat heeft het nootlot voor met Priams stam en ryk?

Want schoon die Priesterin, in haare profecyen

Nooit wordt geloofd, nochtans zien wy een deel volbragt.

O Goden, stuit de rest, laat enden 't bloedig stryen,

Verschoon d'onnozelheid en 't maagdelyk geslacht!

Verschoon, Neptuin, de stad, die gy hebt helpen stichten!

Verschoon Minerf den burg, tot uwer eer gebouwt!

Ik zie, waar ik my keer, afgryfelyke gezichten;

't Is alles doods en naar dat myn gezicht beschouwt.

Doch gy Achilles moet ons trotsien noch braveeren,

Schoon Trojes velden door de Grajen zyn bezet;

Hier zyn noch helden die met zwaarden, toorts en speeren

Vast dreigen uwe vloot, geen blooheid hen verlet:

Zy hebben, meêr als eens, den Griek te rug gedreeven;

(Dit toont zo meenig schild veroverf in den sryd)

En hoopen, op hun beurt, naar Pelops ryk te streeven;

Zy schelden Ithaka noch Peleus bodem quyt.

Antenor, Priam, en Anchises zyn ons raaden,

Deïfoob, Paris en vrouw Venus groote zoon,

Bezwyken u in moed, noch dappere oorlogfdaaden;

'k Zwyg hoe gantsch Asië ons zyn hulp heeft aangeboôn:

Wy steunen ook op 't recht, Huisgoden en altaaren,

Den hemel, met gebeên tot ons behoud verknocht;

En zo de Schikgodin oud Troje wil bewaaren,

Wy vreezen Argos niet, dat dertel schempt en pocht.

Doch neem: 'k zag Priams troon en Ilium aan 't kraaken,

Waant gy dus 't edel hart van moedigheid berooft,

Dat, zonder vaders wil, gy zoud myn zy genaaken?

O neen: dat Jupiter veel eêr my plette 't hoofd;

'k Zag Pallas liever het Dardaansche slot verlaaten,

Eer ik besluiten zou die gruwel te bestaan:

Ik haat die Priamus en zyne zoonen haaten,

Verzoekt gy wedergunft? denk wat u dient gedaan.

Doch mymer ik van gunst? gaaf gy wel 't minste teken?

Trokt gy uw benden af? ontgorde gy het zwaard?

Zocht

Zocht gy myn broeders ooit of Priam zelf te spreken?
 Zagme ooit bedaardheid in uw trotsche en forsschen aart?
 Maar dus, bespat met bloedt, spreekt gy van liefde en paaren?
 Keer eerst de wapens en uw wreede scheepen af;
 Dan zal zich het besluit van 't nootlot openbaaren:
 'k Troost my der Goden wil: het trouwbed, of het graf.

I N H O U D.

Oktavia, zuster van Oktavius (*Augustus*) en gemaalinne van *Markus Antonius*, een zeer deugdelyke *Vrouw*, ziende haaren *Man* verzoopen in de wellusten van *Kleopatra*, de oude wrok tusſchen *Oktavius* en *Antonius* (die al de macht des waerelds tegen elkandren rukten) weder aan 't vlammen, en een gruwlyk bloetvergieten te gemoet; ſchryft aan *Antonius*: vertoonende haare onſchuld, en zyn misbedryf; zy beſchuldigt *Kleopatra*; raad hem tot zyne plichten, hem voor oogen ſtellende zyn nakende gevaar, en haare getrouwheid.

O K T A V I A

145

A A N

MARKUS ANTONIUS.

Tot zuivring van myn naam in alle volgende eeuwen,
Zende ik u dezen brief, myn waarde Man en Heer.
Ik ducht, de lastertong, indien ik zweeg, zou schreeuwen:
Oktavia wort recht verdacht van trouw en eer.
Maar hoe ? om welke reën zou ik niet mogen schryven
Aan u, myne eigen deel ? aan u, die myne zyt ?
Antonius is myne, en zal het eeuwig blyven,
Door duurbezwoore trouw, tot aller haatren spyt.
Getuigen zyn de Goôn der zuivre trouwverbonden,
En Juno, Stutgodin van 't heilige echtaltaar :
Dat ik het huwlyksrecht onteert heb noch geschonden,
Noch dacht of wenschte nooit te scheiden van elkaâr.
Getuige zy het bloet, het Krooft uit u gesprooten,
By my, uit loutre min, gedraagen onder 't hart :
Dat onze zielen eens in een, en t'zaam geslooten,
Nooit weer t'ontbinden zyn, door droefheid, leet of smart.
Ik, uit het Roomfche bloet, de groote Markus vrouwe,
Heb nooit onze echt gekreukt, noch struikelde door 't quaad ;
Ik was en blyf altyd, volftandig, uw getrouwe,
Heel anders als myn Man die flinkfche wegen gaat,
Ik oeffende uwe zoons in alle braave zeden,
En wees hen 't heldespoor, de rechte deugdebaan.
Ik wachtte op uw geboôn, my aangenaam tot heden,
En ben in alle tucht de kindren voorgegaan.
'k Bewoon uw eigen huis, en heb het nooit verlaaten ;
Hoe zeer my elk misprees en lasterde in myn plicht.
'k Draag zorge voor uw goed, daar anders vreemde zaten,
'k Betreur uw afzyn, fchoon gy vlied voor myn gezicht.
Oktavianus mort ; men mompelt by de lieden :
d'Een pryft, en d'andre laakt myn altetaay geduld.
'k Ben onveranderlyk, wat my de menfchen rieden,
Gebleven by myn trouw : dit waard gy ook verfchuld.

K

Heeft

Heeft Kleopatra recht ('k zal u, myn Lief, niet schelden)
 Myn Man, myn Echtgenoot t'onthouden buiten reên?
 Moet nu een eerlyk hart snoô hoerelift ontgelden?
 Zal een Barbaarsche, dus een Roomsche vrouw vertreên?
 Hoe kan haar geile schoot uw grootsche ziel vermaaken?
 Zy, die haar Broeders bed, o gruwel! heeft onteert;
 Die Cesar, in haar jeugt, in dertel lust deed blaaken,
 Rust die in uwen arm? wort die van u begeert?
 Beroemt gy u hierom te zyn uit Herkles stamme?
 Wiens wezen in u zweemt, wiens leeuwevel gy draagt,
 Dat gy, gelyk als hy, om een onzuivre vlamme,
 Uwe echte vrouw verlaat, en een Omfaal behaagt.
 Antonius, de held, gewoon het staal te draagen,
 Riekt nu naar balsengeur, en, dertel opgetooit,
 Volgt achter zyn meestres, als slaaf, den staatcywagen
 Door Alexanders stad: o Goôn, 'k geloof het nooit!
 En gy verlaat Jupyn, de vaderlandsche Goden,
 Om eenen Hondkop, een Kalf- of Koegodin?
 Noch gruwelyker stuk vertelden ons de boden:
 Dat gy voor Bacchus speelt, zy Isis, of de Min;
 Noch eens, 'k geloof het niet: 't zyn bittere lastertongen!
 Myn Markus is te wys, te moedig in zyn doen;
 Of heeft die Circe uw ziel met toverrym bezongen?
 Kan zy de gasten ook met gruweldranken voên?
 Ontwaak dan, braave Held, ontwaak uit uwe droomen;
 Keer in uw zelve: vlucht die snoode Toverkol:
 Zy schonk u adderspog en draakebloet, wil schroomen:
 Zy bragt u door vergif en toverdicht op hol.
 Zy heeft uw ziel verstrikt met helsche toverbanden.
 Ach Goden! reikt uw hulp aan my verlaate weeuw;
 Behaagden u voorheen gebed of offerhanden;
 Zo vlucht myn Man haar schoot, als een ontspronge leeuw.
 Zo droogtge, o lieve Man! de traanen uwer Vrouwe.
 Verdiende ik ooit uw toorn? 'k sta gaarn het Trouwbed af:
 Maar wat misdeed uw Krooft? door u, helaas, in rouwe,
 En 't heilig Vaderland? dat gy misgunt uw graf.
 Doch kan uw droeve Gâ, die nooit bezweek in plichten,
 Uw Kinders ongeval, die nu verschooven zyn,

De zucht van 't Vaderland, voor wien het al moet zwichten;
 Het opperpriesterschap en godsdienst van Jupyn,
 Noch reden noch natuur u tot uw plicht beweegen?
 Ontwaak toch, 't is noch tyd, voor 't naakende gevaar:
 Gantsch Rome, Italië, gantsch Europe trekt u teegen;
 Zy zaamlen vloot by vloot, en legers by elkaâr.
 Het schatert in de zee, het daverd langs de stranden,
 De krygsgalm vult de lucht: help Goôn! een vuile hoer
 Zal weêr een Ilium, een koningryk, doen branden!
 De gantsche waereld schreit, om haar in rep en roer.
 Ik zie alree den val van Memfis hooge daaken,
 En aarzlen naar zyn bron d'in bloetgeverwden Nyl.
 Hoe menig wees en weeuw zal d'oorlogs rampen smaaken;
 En, man en vaderloos, vervloeken d'oorlogsbyl.
 Steun op uw heirkraft niet: de flappe Egiptenaaren,
 Verzengde Mooren en verwyfden Lidiaan,
 Zyn zonder krygstucht, en lichtvaardige barbaaren,
 Verwaande stoffers met sieraaden overlaan:
 Ik zie den sterken Ryn, met den stantvasten Iber,
 't Gezwinde Gallië reeds onder onz' banier,
 En al wat zuidwaard legt ten dienste van den Tiber,
 Zy dreigen Azië met yffelyk getier.
 Itaalje 't waerelds puik, verzaamt zyn list en machten;
 't Zwaard dingt naar uwen hals: elk volgt Oktaviaan,
 Dien veldheer, in de bloem en 't groeien zynere krachten,
 Alom gelukkig en verwinnaar in het slaan.
 't Stemt al tot uw bederf. De Hemel zelf gaf teeken
 Van gramschap, van uw val: myn daaglyksche offerhand
 Voor uw gezondheid, wil op 't outer niet ontfteeken;
 De blixem heeft uw beeld geschonden en verbrant.
 God Mavors draaide 't hoofd en speerpunt fel naar 't oosten.
 Tarpeja daverde. De zonneglans verschoot.
 Och Herkles! och Quiryn! wilt onzen stam vertroosten:
 Ik zag uw naare geest, die zuchtend, van my vlood.
 Keer: keer Antonius, Jupyn word noch verbeden:
 Hy wacht naar uw berouw; ei keer; terwyl gy meugt!
 Waar zyn de sprenklen van uw deugd, verstand en reden,
 Die u t' Athene zo verfierden in uw jeugd?

Zyt gy de grootste van de dry doorluchte Mannen,
 Door wien het waerelds rond, by loting, wierd gedeeld?
 Die Cefars moordenaars gedood hebt en verbannen,
 En nu voor zyn geslacht deez' droeve rolle speelt?
 Leert gy uw zoonen dus het vaderland beschermen?
 De Trouwet heiligen? te zorgen voor hun krooft?
 Beweegt u Rome niet? hoor al de waereld kerinen:
 Gy word, als yders vloek, gescholden west en oost.
 Doch 't zy gy winnaar, of verwonnen, blyft in 't stryden,
 Het zy gy my verlaat, of weder tot my keert,
 De waereld zal altyd, uit eenen mond, belyden:
 Hoe nedrig u myn ziel als heer en man waardeert.
 In 't leeven en de dood zal ik de zelve weezen:
 Volftandig in myn plicht en kuifche huwlykswet.
 Ach! was'er een geschil met ander volk gereezen,
 Had gy uw fabel niet op Romes borst gezet;
 Ik zou niet eenzaam als een droeve weduw slaapen:
 Maar volgde u fluks in 't heir, gelyk een Amazoon,
 'k Zou stadig, aan uw zy, my voegen in de wapen;
 De liefde gaf my kracht al ben ik 't ongewoon.
 Toen gy den Partfchen kryg, zout andermaal aanvaardden,
 Zond ik, met milde hand, tot uwe dienstbaarheid,
 Twee duizend ridders met veel wapentuig en paarden,
 Veel goud, en kledren door myn eigen hand bereit;
 En 'k vloog naar Attika, om 't leger zelf te volgen:
 Maar de yverzieke Boel weêrhiel my, loos en schuw;
 Een andre zou misschien, wraakgierig en verbolgen,
 Vergeeten eer en plicht; doch ik blyve altyd d'uw'
 En 'k zal, hoe schandlyk gy my zult en kunt verlaaten;
 Nooit kreuken myn gemoed, noch wyken van de deugd;
 'k Bemin myn Echtgenoot, hoe zeer hy my wil haaten,
 Uw welzyn is altyd myn wensch en grootste vreugd.
 Myn waarde Markus keer: keer weder by uw zinnen:
 Keer weder in uw huis en stadt en vaderland:
 Gy zult Oktavius door vriendschap overwinnen,
 En Rome knielen zien op 't wenken van uw hand;
 Zo zult gy grooter roem verkrygen door d'olyven,
 Dan door de lauwerblaân bevekt met burgerbloet;

Uw naam zal eeuwig op der dichtren schachten dryven,
Terwyl u yder als een halve god begroet.
Dan zalmen in de ry der Scipioos, Metellen,
En dappre Fabiën, beschermers van den staat,
Uw beeld, van louter goud, in Roomlus tempel stellen;
Keer : keer op 't handgeklap der burgers en den raad.
Of hebt gy, dwaaze man, dan eer en plicht vergeten?
Verhardge uw harde hart? beweegt u lief noch leet?
Getuigen zyn dit schrift en 't onbevlekt geweeten,
Hoe ik tot uw behoud, myn krachten heb besteeet.

I N H O U D.

Hier wordt verziert dat Antonius, overtuigt in zyn gewisse, Oktavia niet beantwoort : maar Kleopatra, die zich zelf hovaardig boven Oktavia verheft, spot met haar doen en schryven, en belooft zich reeds de toekomende overwinning.

Hier op volgde de vermaarde zeeslagte Aktium, daar Kleopatra en Antonius ontydig vluchtende, de nederlaag, en eindelyk hun dood veroorzaakten. Zie van deeze geschiedenisse Plutarchus, en andre van dien tyd.

KLEOPATRA AAN OKTAVIA,

Uw snô verdichte brief geraakte in onze handen.
 Denk hoe Antonius de Roomfche vrouw beïnt :
 Daar hy uw lafterfchrift wou onbezien verbranden;
 Zie wat Oktavia met fmeekend fchryven wint.
 Doch wyl gy, dwaaze, niet om antwoord blyft verleegen ,
 Zo zeg ik , uit zyn naam : dat hy u bitter haat ;
 Uw dreigen noch gevlei zyn hart niet kan beweegen ,
 En hy uw zyde en bed, in eeuwigheid verlaat.
 Vraagt gy ; om welke reên ? gy zult uw fchand vergrooten :
 Het zy genoeg , hy wars van uw gezelfchap is.
 Het is in yders magt zyn huisvrouw te verftooten ,
 Maar hy heeft dubbele reên , tot fcheiding , zo ik gis :
 Antonius is wys : hy zou u niet verfmaaden ,
 Waart gy , rampzaalge , niet getreden buiten plicht.
 Kon hy in uw veritand en fchoonheid zich verzaaden ,
 Hy bleef u immer by , nu vliedt hy uw gezicht.
 Onnozel Vrouwtje , ei wil dan uwe klachten fpaaren :
 Wilt gy de minnekunft , hy zat noch aan uw zy.
 Geen arend zal , in 't neft , by flechte duiven paaren.
 Uw min was hem te laf , uwe echt een flaverny.
 Laat ook uw eigen brein en oordeel overdenken :
 Wie zich , in zyn bezit , op vaster reden grondt :
 U quam hem 't ftaatsbelang , aan my de liefde fchenken ,
 Dit is rechtvaardiger en zoeter trouwverbond.
 Indien hy d'uwe was , hoe hebt gy hem verlooren ?
 Is hy nu d'uwe niet ? verwacht hem nimmer weêr.
 Zyn edle ziel heeft zich een hooger wit verkooren ,
 Antonius de held , zag om naar grooter eer :
 Gelyk de fiere Nyl den Tibervliet doet ftryken ,
 En d'edle balffemboom de wilge en elz verdooft ,
 Zo moet Oktavia voor Kleopatra wyken ;
 Eên Roomfche burgerin 't Egiptifch opperhoofd.

Ik zwaai den scepter aan de vette Nylus-stranden;
 Myn ryk deelt ooft en zuid, twee waerelden van een.
 De Ptolomeefche ftam, beroemt in alle landen,
 Word, met eerbiedigheid, als godlyk aangebeên.
 Uw fchoonheid kunt gy ook by myne niet gelyken:
 Gelyk de goude zon by d'andre fterren praalt,
 Zo bralle ik als de fchoonfte in d'oofterkoningryken;
 Ik ben voor Ifis, en voor Venus, afgemaalt.
 Noch hooger word myn geest en kloek vernuft verheven:
 Natuur- en ftaatgeheim verftaan ik den grond.
 Aan vreemde volkren kan ik taal en antwoord geeven.
 De vorften buigen voor 't orakel van myn mond;
 En myn bevalligheid kan alle harten trekken:
 Wat oog en ooren heeft, voelt zich door my bekoort.
 Dit is myn toverkruid, dat liefde kan verwekken,
 Die hoogverborge kunst die u zo zeer verftoort.
 Noch meêr verknochte ik hem door zo veel fchoone kindren;
 Hoe lief en aangenaam blykt uit des vaders gift:
 Hy noemd hen koningen, en fchonk de meeft en mindren
 Een kroon tot huwlyksgoed; aan d'uwe pand noch fchrift.
 Doch 'k lache als gy zo dwaas van 't vaderland durft fpreeken:
 Een wys en dapper man vind overal zyn land;
 Egipte vloeit van weeld': wat kan myn Man ontbreken?
 Het karig Rome volgt geen koninglyken trant,
 Noch hier van majesteit. Wie duid het my tot finetten,
 Dat is het koningsbed aanvaarde met de kroon?
 Maar zeg, ei, flechthoof, zeg: wie ftelt den vorften wetten?
 Hoe kreeg uw Juno eerft bezit van 's hemels troon?
 En gy laakt onze Goôn? ontzinnige, wat fchanden!
 Wy zien hen levende, vol godheid en beziel:
 Maar d'uwe zyn verzierd, of flechts gemaakt door handen:
 't Is marmer of metaal daar Latium voor knielt.
 Help Ifis! 'k word bevreesd: Oktavia aan 't dreigen!
 Egipte zag wel eêr de Romers in het ftof;
 Uw legeradelaars zo vaak voor 't ooften neigen:
 Wie was 't die Krassus floeg en Cefars benden trof?
 Gy sleept gedwonge volk die flaaflyk voor u duiken.
 O krygsmagt wel beklaagt, maar nooit van ons gevreesd.

Door mangel en gebrek, by hongerige buiken,
 Is nooit geen legertucht noch goed foldaat geweest.
 Maar neem: de nood dwingt hen tot dapperheid, om't stroopen:
 Zy vechten om den buit: wy zullen hen voor 't goud
 Van onze spieffen, als bedonge hoofden koopen.
 Doch maakt de razerny of wanhoop iemant stout;
 Wy voeren niet alleen onze onderdaane benden:
 De koniglyke Eufraat, 't gantsch oost is ons gemeen;
 Wel honderd vorsten zich tot onzer hulpe wenden,
 Alle oorlogsmannen, en wel zeven tegen een.
 Hyrkanië ziet zo veel tygers niet noch wolven,
 Als ik banieren die myn kroon ten dienste staan,
 Noch d'oceaan telt zo veel dolfyns in zyn golven,
 Als 't Faros kielien, die de middelzee beslaan.
 Of, is het kryggeluk den Roomschen naam beschooren?
 Het volg Antonius, den braafften Roomschen Held:
 Hem heeft de bondelbyl en adelaar gezworen;
 En Serapis heeft hem de zege lang voorispelt.
 Die veldheer van ons heir is, als uw broër, geen jongen:
 Maar in zyn grootste kracht, ervaren en vol moed;
 Het wyfflende geval werd door zyn staal bedwongen;
 De Hemel volgt zyn arm, en zegent 't geen hy doet.
 Eerlang ziet gy uw vloot en legerkracht verslagen;
 Myn kopre stevens aan den Tiberboord geland:
 Hoe zal Italië dan siddren en vertsaagen,
 Wanneer myn zetel wort op 't Kapitoel geplant;
 Dan vliegen myn geboën naar alle vier de winden;
 Dan past myn hoofd en hand de waereldkroon en staf,
 Het lot deed my met recht aan Markus trou verbinden:
 Wyl zy den kloeksten man de wyfste vrouwe gaf.
 Ik zal, als't alles moet voor myne voeten bukken,
 Met zege, praalende, naar 't groote Memfis gaan,
 En uwen Tibergod en Huisgoën mederukken,
 En slepen zelf Jupyn, versinaadlyk, achteraan;
 Daar, in het zandige oord, zal ik een pronknaald bouwen,
 Noch hooger als Rodoop of iemant heeft gesticht;
 En doen rondom 't bedryf in Paros marmer houwen;
 Van 't geen in liefde en kryg, door ons ooit is verricht.

Daar zal Antonius en Kleopatra rusten :

(Want ons besluit staat vast, te sterven op een tyd)
Als wy voldaan zyn en vernoegt in onze lusten.

Aldus verwintmen dood en vyanden en nyd.

't Vernoeg de Roomsche vrouw de min voorheên genooten:

Antonius is myne, en zal het eeuwig zyn.

Zyt lydzaam in het geen de Hemel heeft beslooten.

Bemin die u bemint, zo mindert uwe pijn.

I N H O U D.

*J*udith, een uitmuntende schoone Vrouw, dochter van Karel, bygenaamt de Kaale, Koning van Vrankryk, namaals Roomsch Keizer, weduwe geworden zynde van Edelwulp (Ethelwolp) Koning van Engeland, wort van Boudewyn, de achtste Forestier (Woudbeer, Houtvester of Ruwaard) van Vlaanderen (die haar voor heur huwelyk bemind had, doch om ongelykheid van staat niet durven verzoeken) met deezen Brief zyne eerste liefde erinnert: om wederliefde gesmeekt, en verder op het breedste zyn lyden, stantvastigheid, liefde en moed uitmeetende.

BOUDEWYN AAN JUDITH.

Gelyk een snelle stroom, gestuit voor sterke sluizen,
 In 't naauwe bed verkropt, vast hoog en hooger zwelt,
 Doch met verkreegen ruimte en vryheid voort gaat bruizen,
 En streeft, met vollen loop, langs 't wederzydse veld;
 Zo ook myne tong en min, verdrietig opgeslooten,
 (Mevrouw, ik bid vergeef myn oude vrye taal)
 Die hebben eindlyk lucht en ademtocht genooten,
 Nu zy verdweenen zien hun grooten hinderpaal:
 Nu zy ontbonden zyn van d'allerstrengste banden,
 Waar door het zwygen hen verstrekte een wet en plicht:
 De Koning Edelwulp, de roem der Britsche stranden,
 Uw waarde bedgenoot, rust nu in 't ceuwig licht;
 Hy rust: en heeft uw ziel van d'echten eed ontslagen,
 En myn gemoed bevryt der Christelyke wet;
 'k Mag u nu, als voorheen, myn hart en dienst opdraagen,
 't Geen my de plicht en eer en Godtsdienst had belet:
 Nooit heeft zo dwaaze min of boosheid my bezeten,
 Dat ik uw huwlyksstaat ontruste met myn klacht:
 Te heilig was myn min, te zuiver myn geweten,
 t' Ontzaglyk uwe deugd alom van elk geacht.
 'k Heb van dien zelve stond, dat ik, rampzaalge, hoorden:
 Dat gy den Britschen vorst beloofde uw rechter hand;
 My nimmer iets misgaan, met werken of in woorden:
 Maar 'k smoorde heimelyk myn liefde en minnebrand;
 Een brand, hoe meêr bedekt, hoe heviger in 't blaaken.
 Alleen het stomme bed aanhoorde myn gezucht;
 Myn vleesch verteerde allengs, de blos verliet myn kaaken,
 Ik zocht vergeefs om hulp in andre plaats en lucht.
 Eens treurde ik in het bosch, en klaagde aan bron en boomen:
 Myn hoopelooze minne, en troostelooze smart,
 Het zuizen in de blaân, het ruiffchen van de stroomen
 Scheen my een troostgalm aan 't benaude en droeve hart;
 Treur,

Treur, arme Tortel, treur, om 't rooven van uw jongen;
 Myn hoop is my ontvoert: ons lyden is gemeen.
 Zo riep ik mymerend, en ben vast voortgedrongen
 Naar 't naau, dat Engeland en Vlaandren scheid van een;
 Daar, op een hooge duin, van waarmen by klaar weder
 Heel flauw, het krytgebergte in Albion beschouwt,
 Zeeg ik, gantsch raadeloos en afgemat, ter neder,
 En zag valt zeewaard in, daar 't schitterende goud
 Der koninglyke vloot my quam in d'oogen blinken,
 De vloot daargy, Mevrouw, myn hoop, my mede ontvlood;
 Ik hoorde noch van ver de bruiloftstoonen klinken:
 Die bruiloftsgalm gelek de lykzang van myn dood.
 Mits voerde een frisse wind u zachtjes uit myne oogen.
 De donkre nacht betrok, toen hield myn rouw geen maat;
 'k Lag ruggelings gestrekt naar 's hemels sterreboogen,
 Myn leden wierden klam als dien de ziel verlaat;
 Ik sleet de gantsche nacht, nu stom, dan weêr met klaagen;
 Noch levendig, noch doot: in 't bitterste der weên;
 Wanneer een Kluizenaar, gewoon hier alle dagen
 In stilte en eenzaamheid te storten zyn gebeên,
 My ziende, beurde om hoog, met vaderlyk erbarmen
 Myn hoofd; daar ik een beek van traanen had geloofd;
 Hy onderschorte my met zwakke en beevende armen,
 En heeft myn flauwe geest met zachte reên vertrooft;
 O zoon! sprak hy: hoe dus, in 't bloeiende uwer jaaren,
 Mismoedig? wat verdriet bezwaardt uw jonge ziel?
 Het ongeluk moet nooit een edel hart vervaaren:
 't Sta pal, in tegenspoet, of schoon den hemel viel.
 De droetheid knaage alleen de laffe en zwakke zinnen:
 Aan ridders voegd geduld: ten blyk van heldenmoed.
 Wy kennen geen geval, noch buiten ons, noch binnen:
 Gebeurt'er iets, of 't komt van Godt, het hoogste, goed?
 Die Alvermogende en vol wysheid in zyn werken,
 Geeft aan zyn schepselen, met goedertieren hand,
 Wat best en oorbaarst is. Hy zweeft op stoute vlerken,
 Die zich niet buigt voor dat oneindige Verstand.
 Zyn wil zy onze wet. Zyn keur is d'alderbeste.
 Schep moed, o jongeling! 't licht volgt de duisternis;

Na d'ebbe keert de vloed, zo keere uw heil ten leste.
 Nu roertme een hooger geest : ik zie, en 'k zie gewis :
 'k Zie, uit uw lendenen, een hoogen stamboom ryzen,
 Die met zyn weeldrig loof van oost tot westen strekt :
 Ik kan u koningen en keyzers kroonen wyzen
 Van 't Roomsche en Grieksche ryk, met lauwrē overdekt.
 Schep moed: ik zie, voorwaar, een vrou voor u gebooren;
 Een edle en hooge vrou, met u voor 't outer staan;
 Zy, lieflyk als de wyn, en aangenaam als 't kooren,
 Zal vruchtbaar van het zaad der groote Neeven gaan.
 Man Godts! uw troost verstrekte een balslem voor myn quaalet:
 Myn ziel verquikte, en 't lyf hernam zyn oude kracht.
 Ik voelde een nieuwe lust in mynen boezem daalen,
 En 'k heb met groot geduld Godts schikking afgewacht.
 Gelyk een stuurman noch omsuklende in de baaren,
 Zyn hart en oog steeds wend naar 't langgewenschte strand;
 Gelyk de landman wacht een schat van koorenaiaren
 Uit zyn gezaaide graan, heb ik myn hoop geplant :
 Myn hoop, Vorstin! om eens, spyt storm en onweêrwinden,
 De haven van uw gunst t'erlangen in myn nood;
 Myn hoop : om ziel met ziel door liefde te verbinden;
 En dus met u vereend te minnen tot de dood.
 De Liefde maakt my stout : ik zal en moet het waagen :
 Gedoog, Prinses, gedoog : dat ik myn hart ontsluit :
 Gy, van uw trouwverbond en kinderplicht ontslagen,
 Hebt nu de vryë keur van weduwstaat of bruid.
 En hangt het aan uw keur? ach! kunt gy beter kiezen
 Dan aldertrouwste min, beproefd door tyd en deugd?
 Ik kon myn minnewit, schoon hooploos, nooit verliezen :
 Gy waart en bleeft altyd gebiedster van myn jeugd
 En hart; zo menigmaal in onze tedre jaaren
 U opgeofferd, toen gy in uw vaders hof
 Van my, een jongeling in 't minnen onervaaren,
 Zo menig ridderspel volbragt zaagt tot uw lof.
 Doch laas! een ander ging met al myn arbeid stryken;
 Ik weet : hy droeg een kroon, ik 't zwaard als onderdaan:
 Maar Liefde weegt noch meêr als kroon of koningryken.
 'k Zou honderd scepters om uw schoone mond versmaân.
Wel-

Welzalg Liederyk! Stamheer van onzen bloede :

Gy kreegt een konings kind door Liefde in 't echte bed,
Vrouw Rykheldinne, die gy voor geweld behoeede,
Heeft meêr op uwe deugd dan laage staat gelcet.

En Eigenart mogt zich drymaal gelukkig noemen :

Getorft in d'armen van den Grooten Karels krooft.
Die wyze Vorft, ver van het jonge Paar te doemen,
Heeft hun oprechte min, hoe stout bestaan, getrooft:
Hy schonk hen zyn genade en vaderlyken zegen.

Ik wacht niet minder van het rekkelyk gemoed
Uws Vaders, die zyn naam en ryksftaf heeft verkreegen,
Hy weet, en wie weet niet? wat wondren Liefde doet?

Doch zo de gramschap, 't geen de hemel af wil keeren,
Verbolge majesteyt deed dingen naar myn hoofd,

'k Heb moed en wapens om ons zamen te verweeren :

Al quam heel Vrankryk af, gy wierd my niet ontroofd.
'k Gebie het vruchtbaar land, omringt door d'edle Schelde,
De Somme, en zee; het volk, voor fier en streng befaamt;

De Roomsche Julius hun kloekheid proefde, en melde,
Die hen de dapperste der Gaulen heeft genaamt;

't Zyn d'oude Nervi, met de Morinen, vol krachten,
De Bellovacers en Menapen ondereen,

Die my, hun Landsheer, als hun eigen vader achten,
Wyl ik zo menigmaal heb aan hun zy gestreên.

Zy zyn getrooft met my, om u, een kans te waagen,
Indien de nood vereifcht dat ik den schild aanvaard.

Doch 'k hoop dat onze keur uw Vader zal behaagen :

Hy denk (ik roeme niet) hoe myn verwinnend zwaard
Den moetwil heeft gestuit der Huunen en Wandaalen,

Die als een woefte zee doorftroomden 't Christenryk;
Ik dreef dat bloedig heir ver buiten onze paalen.

'k Verzelde ook op zyn reis uw broeder Luidewyk :

Toen hy den Bosforvort, met zyn geveinsde Gricken,
Tot recht en reden dwong. Ik zal niet verder gaan:

Myn reden mocht, Vorftij, voor u vermetel rieken.

Gedoog slechts dat ik bid; en wil het niet versinaân

Dat ik, een Heerscher, dus genaamt, van wild bosschaadje,
Een Woudheer, ooge op u, doorluchte Koningin!

De Liefde is niet bepaalt : geen edeler vryaadje,
 Dan daarmen harten bind door zuivre Liefde en Min.
 Geen staat, geen kroonegoud kan meêr de ziel vernoegen.
 Oprechte Liefde 't al beneden zich waardeert :
 Zy vind geen onderscheid in troonen noch in ploegen :
 Wyl zy de kern van 't hart, het edelste begeert.
 Zy reikt haar minnaars 't zoetst der aardfche zaligheden :
 Een altyd bloeiende en een nimmerzat vermaak.
 Elk paart zich 't liefste by eenstemmigheid van zeden ;
 Zo doelde Assuerus minne op Esthers roozezaak :
 De Liefde bragt haar op zyn vorstelyke troonen ;
 En Michols hart stelde op een herder haare min,
 Zy wou met David, met haar lief, het land bewoonen.
 Ach! gaf de Hemel u de zelve zucht en zin,
 Ach! mogt dit zelfde vuur uw edle ziel ontsteeken ;
 Ik vreesde geen gevaar, geen dreigen, noch verwyte;
 Wy zouden, wel vernoegt, by bosschen en by beeken
 Verslyten met vermaak de zoete levenstyd.
 Maar nu komt my, helaas! door ziel en zinnen waaren;
 Dat gy uw Vaders keur gehoorzaamt veel te veel :
 Maar zo moet my Godts hand van alle rampen spaaren,
 Had ik uw hart, Mevrouw, gy wiert geen anders deel,
 Al zou van dit bestaan de wyde waereld waagen.
 Ach! zo my maar een straal van uwe gunst bescheên,
 Ik zou aan Karels hof geen raad noch oorlof vraagen :
 Uw ja was my genoeg, al zei uw vader neen.
 Ik zou . . . Maar, ach, ik vrees, myn schrift mogt u vermoeien.
 Vaar wel, Vorstin. Wel hem, die d'uwe noch zal zyn.
 'Zo lang de blanke Seine in d'Oceaan zal vloeien,
 Blyft schoone Judiths min de hoop van Boudewyn.

I N H O U D.

Dit antwoord van Judith behelst droefheid, twyffeling en vrees; eindelyk, de liefde overhaalende, neemt zy een stoutmoedig voorneemen; en wyft Boudewyn, door een droom, de middel aan om het in 't werk te stellen; gelyk ook geschiede: hebbende Boudewyn haar, met haar believen, waargenomen en weggevoert, en tot Senlis, andere zeggen tot Harlebeek, getrouwt.

Karel, hier over met groote gramschap ontsteeken, zent een zwaar leger tegen Boudewyn; doch ziende, na eenige sryden, daar Boudewyn d'overwinning had, zyn moedigheid; en door tusschenspraak van den Paus en andere bewoogen, keurt het Huwlyk wettig, neemt hen in genade, en verheft Boudewyn tot eersten Graaf van Vlaanderen. Ziet hier van de Vlaamsche en Fransche geschiedenissen.

JUDITH AAN BOUDEWYN.

De Hemel moet altyd uw troost en toevlucht blyven,
 O dappre Jongeling. Uw brief quam my ter hand.
 Niet, als dit eenige, behoorde ik u te fchryven :
 Het ovrige was beft gezweegen, of verbrand.
 Te weeten : voegt het my, die naau in weduwkleeren
 Getreden ben, het oor te neigen naar de min?
 Veel lofflyker liet ik myn blonde hair afscheeren,
 En ging, gewyd tot non, het eenzaam klooster in,
 Om daaglyks, in het koor, de heilige getyden
 Te zingen, voor de ziel van myn getorven Heer.
 Ik heb voor eens geleerd, dat liefde veel moet lyden,
 En hoe het eindelyk gaat met 's waerelds vreugde en eer.
 Dit voegde bet een Nicht der Kaarlen en Pipynen,
 Den gantschen aardkloot, om hun groote deugd, vermaard,
 Te volgen 't zalig fpoor der maagden en beggynen,
 Uit onzen bloede, die met Jezus zyn gepaard.
 Gy zult, o Boudewyn! wel andre liefde vinden;
 Zie, hoe myn Vaders hof vol braave juffren pronkt :
 Niet een, hoe moedig, of uw trouw zal haar verbinden,
 s' Erkennen uwe deugt : welwaardig datze ontfonkt
 Een edel konings kind, de fchoonfte van den lande.
 Ik ken uw heuftheid, en uw liefde aan my getoont ;
 Ja rekende het my tot achterdeel noch fchande,
 Dat uw ftantvafte min met weermin wiert beloont.
 Gelukkige herdrin! vernoegd met weide en beeken,
 Die in uw minnekeur geen andre wet erkent,
 Noch dwang, dan die natuur in uwe ziel komt fpreeken ;
 U drukt geen staatsbelang ; gy kent geen hoofliche ellend :
 Maar, vrolyk by het vee, kiest gy uw zielsbeminden,
 Uit hondert knaapjes die naar uwe weérmin ftaan.
 Daar is oprechte trouw by vrye keur te vinden ;
 DeLiefde is aan het hof flechts hoogmoeds onderdaan :

Hier

Hier paartmen jong met oud, en ongelyke zinnen.

Het trouwverbond zy recht een eeuwig minverbond,

Rampzalige , gehuwd , gebonden zonder minnen !

Gy draagt onwillig 't juk ; 't fchynt honig in den mond :

Maar 't droeve hart smaakt gal , door tegenwil gekluiflert.

Maar hoe ? Het land en 't hof verfcheelen veel van aart.

Het boersche leeven wert door adeldom verduiflert.

Het toemelooze vee zich zelf uit welluft paart.

Een adelyk gemoed zal altyd hooger flygen.

Nooit vleit zich een leeuwin by minder boschgediert.

En zoude ik , een Vorstin ? o hemel laat my zwygen !

Gy zyt het , Oppermacht , die 's menschen wil bestiert ,

Het huwlyk , zegtmen , word in 't Paradys beslooten ;

Daar is een sterke hand die deeze banden leid ,

Die voegt , als 't hem beliest , de kleine met de grooten.

Wat vordert onzen wensch , het zy men bid of fchreit ?

't Is best door Godts befluit zyn wil te laten trekken.

Maar ach ! wat donkre wolk bezwaart myn droeve geest ?

Wat zou ik niet al ramp en oorlogsvuur verwekken ,

Myn naam een vloek zyn , als Heleens ook is geweest.

Hoe zoud gy , jonge Held , uw stoute min beklagen ,

Als gy uw steden zaagt geplondert , en verbrandt ?

Uw kleine legermacht gevangen en verflaagen ;

En gy , naar Karels hof gevoert , met smaats en fchand ,

Het fchriklyk flagzwaard naar uw edlen hals zaagt dingen ;

Of broeder Luidewyk , uw beste en waardste vriend ,

U , naar zyn ridderplicht , in eenen kamp bespringen .

Neen Boudewyn : gy hebt veel beter lot verdient .

De goede Godt verhoë , dat gy , door min gedreeven ,

U zo veel ongeval zoud haalen over 't hoofd .

Neen , braave Ridder , neen : verfchoon uw volk en leeven ;

Een vrouw valt veel te duur wanneer zy word gerooft .

Gerooft ? hoe zou die faam dan klinken by de vorften ,

Die nu zo yvrig zyn , en smeeken om myn trouw ?

Wie weet hoe vuil de nyd myn zuivren naam bemorften ?

En ik zelf wiert geplaagt van druk en naberouw ?

Neen , Boudewyn : de tyd zal uwe min doen flyten :

De ridderftaat verfchaft u andre prys en roem .

Geduld en arbeid doen een harde steenrots splyten.

De zon verwekt uit zaad een vrucht en schoone bloem :
Ook doet een groot belang een mindre zaak vergeeten.

Verwek, o kloeke Held, uw groote heldenmoed :

Uw dappere arm, van elk, een YZERE ARM geheeten,
Verdelg, versinoor nog eens de Nooren in hun bloet.

Gedooog niet langer dat zy, met verwate handen,
Kapellen, auters, en het waardste heiligdom

Op 't aldergruwelykft, verwoesten en verbranden,
Ten spot van Christus naam, en trotschen ons alom.

Wend u naar Syrië, en aanschouw op Sions muuren,
Zelf boven 't heilig graf, de halve maan geplant ;

Doet Agars zaad uw spyt en ongeduld bezuuren :

O Christen ridder ! red Godts kerk van deeze schand.

Ga heen : de Hemel zal van boven u versterken.

Maar ach ! waar zende ik u, myn Minnaar, buiten nood ?

De sterke Roeland zelf, na duizend heldenwerken,
Bleef, op de Ronceval, met 's Ryksgenooten dood.

Wee my, ellendige ! wat zou my dan gebeuren,
Indien myn dwaaze raad u bragt in lyfsgevaar ?

'k Zou eeuwig om uw dood, vol hartzeer zitten treuren.

Keer, Boudewyn, keer weêr : die toelig is te zwaar.

Keer weêr : ik zal myn wil naar Godes wille buigen.

Ik zal : maar, ach ! myn hart verdrinkt in bittre pyn.

Ik neem Godts heiligen, den Hemel tot getuigen :

Dat ik, met cere, wensch uw echte vrouw te zyn ;

Dat ik zo gaerne zou uw trouwe min beloonen ;

Maar : hoe beginnen wy dit stout en groot bestaan ?

Myn Vader heeft reets keur van koninglyke troonen :

Hy telt de vorsten vast die naar myn Huwlyk staan.

Fly zal my weêr een kroon, een goude staf doen voeren :

Ik ken zyn hoogen moed en al te straffen aart.

Ik voel doer liefde en vrees, by beurt, myn ziel ontroeren :

Al wat te duchten staat myn schroomend hart bezwaart.

Ik dryf, gelyk een zee, beroerd door veele winden :

Nu noopt my d'yver, dan weerhoud 't gevaar myn loop.

Ik kan geen raadsbesluit op deezen tweesprong vinden ;

Al wat ik overleg, daar blyft slechts kranke hoop.

Mogt

Mogt Hermintrude nu, myn waarde moeder, leeven!

Zy kreeg erbarming en vertrooste myn gemoed ;

Zy zou my goeden raad in deeze twyffel geeven :

Wellicht vergundeze u 't bezit van 's Keizers bloet.

Misschien dat uwe helm en ridderlyke degen,

Waar aan gantsch Christenryk zo dierbaar is verplicht,

Meer als een koningskroon in haar gemoed zou weegen.

Maar ach! ik miste vroeg haar vriendelyk gezicht.

Gelukkig was de tyd toen ik u eerst aanschouwde!

Onlukkig 't uur toen gy my eerst uw hart ontsloot!

Ik droeg u grooter gunst als gy my toevertrouwde :

Maar gunst altyd gemengt met eerbaar schaamterood.

Ik kon ook nimmermeer uw dapperheid vergeeten

In 't steek- en ridderspel, daar gy de prys van droegt;

Maar zo moet Edelwulp nu hemels manna eten,

'k Heb my eerbiedig toen naar Vaders wil gevoegt.

Doch zal ik andermaal my aan zyn keurwet stellen?

O al te hard gebruik en wreede kinderplicht!

Zyn oogwit doelt, misschien, op iets dat my zal quellen;

Dan smelt ik van verdriet, als sneeu voor 't zonnelyk;

Dan mag ik voor altoos myn ramp en lot beweenen.

Myn trouwe Minnaar, ach! het veinzen heeft nu uit.

Ei hoor: een wondre droom is my te nacht verscheenen,

En raam: wat vreemd geheim dit voorspook ons beduit.

Ik had door Vaders wil, docht my, reeds voorgenomen

Te reizen naar het hof, om zaaken van belang;

Navarras Vorst zou daar met andre Prinssen komen,

Misschien om my tot bruid te maaken door bedwang;

Of om my, in myn rouw, een luttel te vermaaken;

Hoe 't zy, ik was in 't veld, en schein geheel vermoeit

Te rusten onder 't loof; gantsch onbeducht voor schaaken,

Juist daar een zilvre beek uit haare bronnaar vloeit,

Van waarmen Senlis zacht ziet in 't verschiet verflaauwen;

Aldaar, terwyl myn stoet zich zou ter nederflaan,

Quam fluks een Adelaar met uitgespreide klaauwen

Neer storten uit de lucht; hy greep my daar byk aan,

En voerde my om hoog, uit aller menschen oogen;

Ik was in 't eerst verbaast, doch nader welbereid:

Want hy was vriendelyk, en schein met my bewoogen ;
Hy strelde my. Vaar wel : ik heb te veel gezeid.

1690.

(167)

A M A R I L L I S.

DOOR

P: V L A M I N G.

7

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL.

J. Goene in et del.

A M A R I L L I S.
 H E R D E R S Z A N G,
 D O O R
 P. V L A M I N G.

*De jonge Thyrsis, door zyn goed geluk gedreeven,
 Vind onder 't lommer van het bladerryk geboomt,
 Waar langs een heldre beek het vruchtbaar land bestroomt,
 In slaap zyn Amaril, zyn lust, zyn ziel en leven;
 Hy kan zyn oog door 't zien dier schoonheid, niet verzaan,
 En vangt van min verrukt, dus zyne reden aan.*

T H Y R S I S.

Sus : Amarillis slaapt, geen mensch verrep zyn voeten,
 Niets roer zich, dat zy toch niet schieelyk werde ontwaakt,
 Gy, duiffjes schud geen loof, zo g' ook in liefde blaakt,
 Of Venus zal u streng dat onbefeheid doen boeten.
 En, Boreas, zo gy uw Orithya mint,
 Ruifch, ruifch zo zacht gelyk de zwoele Westewind.

Laat ik dien schoonen mond, die vleefchrobynen, kuffen;
 Maar, zacht: zy wierd dan in haar' lieven flap gestoord,
 Aanminnig boezemtje, dat Goôn en mensch bekoort,
 Wat stookt g'al brand, die uw meeftres nooit denkt te bluffen?
 Gy, appeltjes, die haar finceuwitte borst verfiert,
 Word van my, met meer recht als Paris vrucht, gevierd.

Hoe aartig ryft en daalt dit kropje, en ach! hoe speelen
 Die blonde lokjes om dat melkweit aangezicht,
 Die 't windtje uit liefde zacht van d'eerbre koontjes licht;
 En die al heimelyk, fchynt kusjes af te fteelen.
 Ik, door myn eigen min en 't lief gezicht vervoerd,
 Word meer en meer door't zien van't godlyk beeld ontroerd.

De Slaapgod fluit haar oog, om my niet meêr te zengen;
 Maar, meenende dat hy een grooten weldaad doet,
 Doet hy my ondienst, door het rooven van dat zoet,
 Dat hinder kan ik in myn welluft niet gehengen,
 Wyl, als ik flechts een lonk van 't godlyk oog ontvang,
 Ik, om die gunft, geen dood ontzie noch ondergang.

Neen, Morfeus, 'k pryze uw dienst: men ziet de zonneftraalen
 Veel fchooner glinfteren, wanneer z' in 't eerst bedekt
 Door mift of nevel zyn, die ons haar glans onttrekt,
 En, na die duifterheid, met meerder luster praalen;
 Zo wacht ik uit dien nacht, den allerschoonften dag,
 In 't vriendelykst' gezicht, dat ooit een fterfling zag.

Wel.

Welriekende kamil, en geurige vioolen

Verstrekken hier het bed, waar op myn schoone rust;

Zy word gestadig van 't gebloemde en kruid gekuft;

De Mingodin liet haar de Bloemgodin bevolen.

Nu zy haar oog sluit, schynt z' een beeld van elpenbeen,

Zo aangenaam, zo blank zyn haare schoone leên.

't Schynt bloem, en boom, en kruid wil haar zyn min betuigen;

De boom door schaduwe, het kruid door eedle geur,

De bloem door schoone reuk en veelerhande kleur;

't Gras toont eerbiedigheid, door onder haar te buigen.

De vogel zingt haar lof, en d'echo zingt hem nâ,

Geen tortelduif zucht hier om haar verloren gâ.

Ach mocht ik dus, als zy, eens zonder zorgen slaapen!

Zy mint niet, wyl die mint geen waare rust geniet,

Maar kwynt, en werd verteerd door eindeloos verdriet.

De kuisheid is haar schild, zy steunt op zulk een wapen;

Zy vrees geen Saters, vuig geslacht, 't geen 't bosch bewoont,

't Geen hier zomtyds tot schrik der maagden zich vertoont.

Rust, schoone, rust, gy zyt begunstigd door Godinnen,

Zy schonken elk u iets, toen g' eerst het daglicht zaagt,

Diana 't roozerood, dat g' op uw koontjes draagt,

En Venus haaren riem, waar door gy elk doet minnen,

Het hemelsche geslacht, de drie Bevalligheên,

Begaafden uwe tong met aangenaame reên.

Maar, zacht: z' ontwaakt, zy ryft, en schynt bedrukt te klaagen,

'k Wil hooren wat zy zegt, en schuilen in het woud.

Dus ryft de zon uit zee, gekleed in gløejend goud,

En volgt de morgenstond, de moeder van de dagen.

Hoe statig is haar gang! 't lacht alles waar zy treed;

Hoe aartig valt en vloeit haar ongegorde kleed!

A M A R I L L I S.

Vol schroom, vol schaamte en vrees, ten uittersten verlegen
 Ontwaak ik uit een droom, die 't hart my noch ontstelt.
 'k Beef, als ik denk om dat aanminnige geweld,
 En 't schaamtme, als ik bepeins, dat ik my liet beweegen;
 Ach! Thyrsis, bleeft gy uit myn hart als uit myn oog,
 Geen ander immer my tot wedermin bewoog.

My dacht 'k zag 't Minnewicht op zyne vleugels zweeven,
 Dat my al scherpende verweet myn minnebrand;
 Het toonde my myn lief, van droefheid overmand,
 En zei, gy zult met hem altyd vereenigd leeven;
 Mits sloop het in myn borst, ik schrikte en dus ontwaakt,
 Gevoel ik hoe myn hart naar mynen Thyrsis haakt.

Hoe dikmaals heeft hy my vergeefs om min gebeden!
 Hoe dikmaals heb ik hem vol liefde en schroom gezien!
 Wat was ik menigmaal gewoon voor hem te vlien!
 En wat heeft hy nochtans niet al om my geleeden!
 Dat geen geklag vermocht, geen traanen, noch gebeên,
 Dat ik myn Thyrsis min doet nu een droom alleen.

Maar was het wel een droom, en zouw't geen waarheid weezen?
 Verschilt de waarheid dan zo weinig van de schyn?
 Ik voel in myne ziel een aangenaam venyn,
 Een tederheid, die ik nooit heb gevoeld voordezen:
 'k Geloof, Cupido is geslopen in myn hart,
 Dat kwynende verteert van druk en minnesmart.

Nu zal ik my als bruid aan Thyrsis overgeeven;
 Maar hoe zal toch myn tong belyden 't geen ik denk?
 Kan ik hem zeggen, dat ik hem my zelve schenk?
 En zal ik niet, als ik hem zeg: 'k bemin u, beeven?
 Neen 'k sturf van schaamte; maar, ach hemel! 'k weet geen
 raad,
 Als die te vinden voor het ingeworteld kwaad.

Gelyk

Gelyk een zomerbui, wanneer de wind, by vlaagen,
 Zich keert van 't Westen tot het daglichtgevend' Ooft,
 Of schiet van 't Noord, tot daar de zon de Mooren rooft,
 Verandert 's minnaars trouw, by wisseling van dagen;
 Zelfs 't lichte kaf, het geen verstrooid word van den wind,
 Weegt zwaarder dan de trouw eens herders, die bemint.

'k Beken, het minnevuur zengt niet zo ras de harten
 Der maagden, maar het houd, daar 't eens gevat heeft, stand;
 't Gemoed, dat door die drift staat lichterlaag in brand,
 Ontziet geen ongeval, maar zal de dood zelfs tarten:
 De dood is minder als de schande, die ik ducht,
 Zo hy, als ik van hem voor deezen, van my vlucht.

Neen, neen: 'k ondek hem niets, en acht myn eer veel meerder;
 Weg, lasse minnedrift, wyk voor myn oude deugd,
 My diep in 't hart geprent van 't eerste myner jeugd;
 En gy, myn oog, beschouw hem minlyker noch teerder:
 Smoor, smoor de vlammen, dat hy nimmer zie of weet,
 Dat ik myn plicht, door dus te minnen, laf vergeet.

Maar stil, wat ritzelt 'er, gints by die beukeboomen?
 Heeft iemand hier misschien myn klachten aangehoord?
 Waar berg ik my voor hem, die my alleen bekoort?
 Wat God heeft Thyrsis hier zo onverwacht doen koomen?
 'k Geloof, het Minnewicht, dat m' in den droom verscheen,
 Wees hem myn spoor in 't bosch, en bracht hem herwaarts
 heen.

T H Y R S I S.

Vlucht niet, myn Zielvoogdes, voor my, door min bewoogen,
 Zo gy my mint, hebt gy geen reden tot de vlucht;
 Gy hebt door uw geklag verdreeven myn gezucht,
 En droogt myn traanen op door 't lonken van uw oogen.
 Denk, denk, myn ziel dat g'een standvastig minnaar ziet,
 Een, die eer 't sterven koos, dan dat hy u verliet.

A M A R I L L I S.

'k Zal niet ontkennen, dat ik u bemin, myn klachten
 En zuchten hebben u myn hart genoeg ontdekt;
 Maar weet dat myne min ten andren oogwit strekt,
 Als daar de meesten in het huwelyk naar trachten:
 'k Bemin in u uw deugd, en liefde, uw heusch gemoed
 Verkies ik voor 't bezit van grooten staat of goed.

T H Y R ' S I S.

Ach! edle minnezucht, bekoorelyke woorden,
 O taal! die, vloejend van een hönigzoete tong,
 Door d'ooren in het hart met zulk een teêrheid drong,
 Dat ik my voel gehecht met onverbreekbre koorden
 Aan u, myn ziel, die my het rechte minnen leert,
 En myn geringen dienst en min zo hoog waardeert.

Wat zal ik voor die gunst aan u, myn Zieltje, schenken?
 Myn hart? 't is 't myne niet, dewyl 't u toebehoort;
 Niets is'er in dit rond het geen den mensch bekoort,
 't Geen ik een waarden loon kan voor die weldaad denken.
 Neen; al de rykdom, al de roem, en staat, en eer
 Zwicht voor uw wedermin, en buigt zich willig neêr.

A M A R I L L I S.

Getrouwheid is het loon, 't geen voegt op zulke gaaven,
 Geen goedren, door 't geluk gestort in iemands schoot:
 Getrouwheid maakt de min veel sterker dan de dood;
 Trouw eisch ik van uw hart, die gift voegt eenen braaven
 En heuschen minnaar, die door lydzaamheid en tyd
 Myn liefde heeft verdiend, in weerwil van de nyd.

T H Y R-

T H Y R S I S.

Myn ziel. . . . maar, zo my dunkt, hoor ik de honden blaffen?
 De wolf belaagt uw vee, het vlucht den heuvel af;
 Wel aan ik keer hem vol van moed met mynen staf,
 Ik spoei my, en ik zal dien rover loon verschaffen.
 De liefde schenk' myn arm meer dapperheid en kracht,
 Myn lief, 'k bid dat gy my op deeze plaats verwacht.

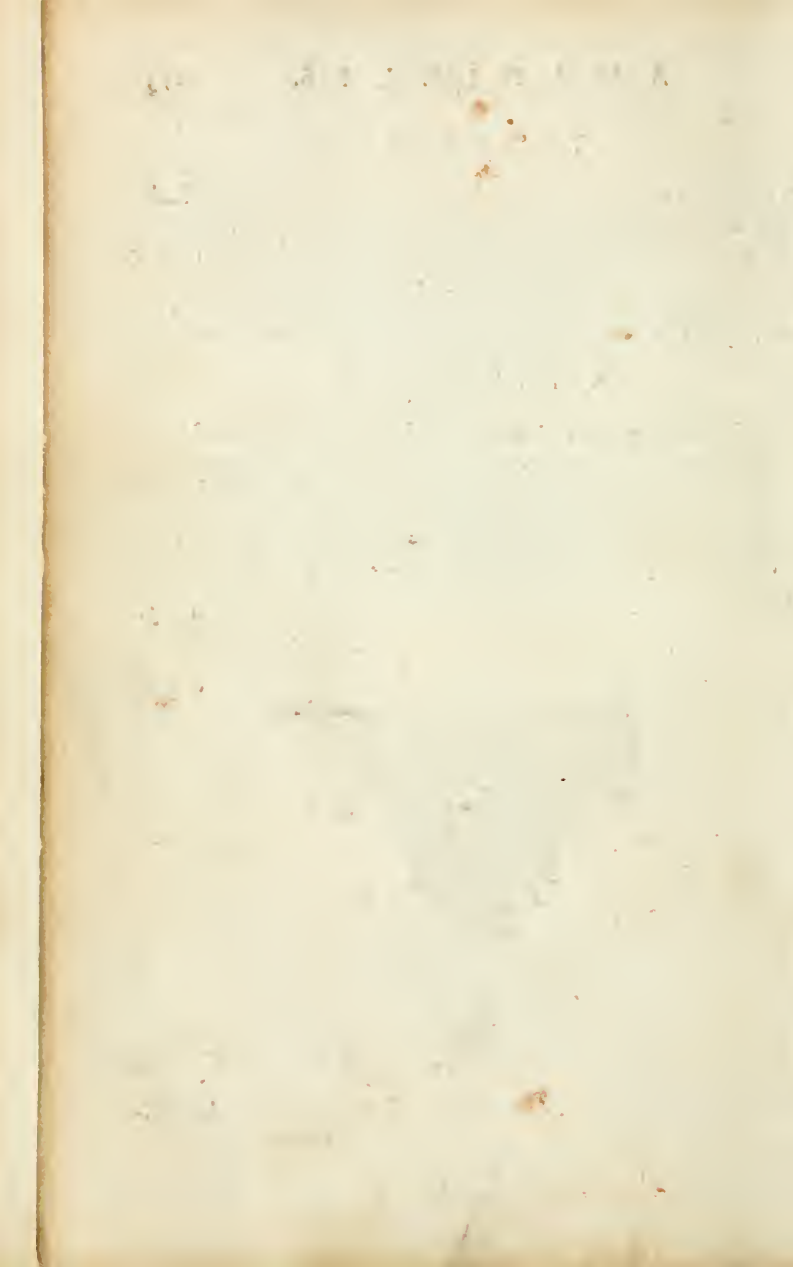
A M A R I L L I S.

Hoe? Thyrsis, zouwt g' om my u in gevaar begeeven?
 En zouw ik, blyvende, u verlaaten? neen, o neen:
 'k Zal gaan waar dat gy gaat, en volgen uwe treên:
 Gy zyt my waarder dan het daglicht, en het leeven.
 't Gevaar beproef myn min, en, zo gy stort in 't zand,
 Wensch ik gelyken dood, of sterf door eigen hand.

1703.

AMIN-

AMINTAS
VISSCHERS
-ZANG.

DOOR
JAN BAP.
WELLEKENS

A M I N T A S.

V I S S C H E R S Z A N G.

M Y K O N . A C I S.

Wie durft de Viffchers in hun vreugd en zingen flooren?

Daar onze toon en trant,
 Van over ouden tyd gereikt van hand tot hand,
 Zich immers alzo vry als andre mag doen hooren.
 Wy gunnen Orfeus d'eer en bovenzang aan 't land;
 Terwyl Arion, op de baaren,
 Doet wedergalmen, door de klanken van zyn fnaaren,
 De holle rots en 't bochtig ftrand.
 Doch, roemen veld en bosch, op Goden en Godinnen?
 Dan meene ik dat wy 't winnen:
 Daar menig Nimf een beek of vliet,
 Van levendig kristal, uit haare bronkruik giet;
 Daar Goden van de breeder ftoomen,
 Bekranft om 't gryze hoofd met watermosch en riet,
 Al bruizende ter zeewaart komen;
 Ter zee, daar vader Oceaan
 Wel duizend zoonen heeft, die hem ten dienfte ftaan;
 Wel duizend dochters voed, die haare blonde vlechten
 Met zuivre paerlen hechten;
 Al fchoon, en maagden, trots den veldftoet van Diaan.
 Doch zeker, 'k wil geen vloek der Goden op my laân;
 Veel min een keurder zyn van der Godinnen waarde,
 In 't water of op d'aarde:
 Maar Mopfus, die steeds fchrolt op myne Viffchers fluit,
 En zwartbepekte fchuit,
 Dien daage ik, zo 't hem lust, nu tot den zangftryd uit.

Dus fprak een Viffchersknaap, die niet had te verletten,
 In 't boetten van zyn netten.

M

Maar

Maar Mykon, zyne maat, die naast zyn schuitje zat,
 Heeft hem by 't woord gevat,
 En zei: wat scheelt het ons, laat andere vry sijnmaalē,
 Met schemp hun hart ophaalen:
 Hoe zyt gy dus gestoort?
 Daar is geen mensch vermoord.
 't Zyn al geen zwaanen, noch geen edle nachtegaalen,
 Wier galm in 't veld en bosch of 't water word gehoort.
 Doch 't zingen is elk vry: men zet de vreugd geen paalen;
 Der Dichtren geest zweeft los, en tiert best zonder dwang.
 Elk vogeltje verheugt zich met zyn eigen zang.
 Maar, zyt gy zo beluft om uwe kunst te toonen?
 Wy leggen hier voor 't huis daar twee Gelieven woonen;
 Om hunne deugd en jeugd bekend langs deeze vaart;
 Om hunne jeugd en deugd rontom het Y vermaard;
 Kom vlechten wy, voor hen, twee groene Visscherskroonen;
 En juist te rechter tyd: dewyl het nu verjaart,
 Dat zy uit tedre min, uit liefde zyn gepaard;
 Ook is AMINTAS een der braafste Visscherszoonen;
 Die, hier op deeze reê,
 En langs de zuierzee,
 Zelf in den oceaen ter visschery bedreeven;
 Aan onze Visschersbuurt een luister heeft gegeven.
 Waar op dat ACIS zich fluks vrolyk hooren deê:
 Wie kent AMINTAS niet, beroemd door zyne fluit?
 Wie kent LYKORIS niet, zyne overschoone Bruid?
 Te zaamen aan den zoom des Amstelstrooms gebooren.
 Hef op: ik volg u na. Waar toe veel tyd verlooren?

M Y K O N.

Neig: o AMINTAS! neig, naar onzen zang uw oot:
 Gy die LYKORIS minne
 Gepaard hebt met de min van uwe Zanggodinne;
 En streeft langs 't lofelyk spoor
 Der Dichtren, die hun hoofd met eeuwig groen omringen;
 Wy zullen op uw feest een Visschersdeuntje zingen.

ACIS.

A C I S.

Gewaardig u, L Y K O O R , te luistren naar ons lied :
 Gy, die uw deugd en zeden
 Huwde aan verstand en reden ;
 't Strekke u tot geen verdriet ,
 Dat wy op d'eigen dag van uw verjaarend paaren ,
 Uw deur behangen met een krans van myrteblaaren.

M Y K O N .

Wat zong Arion toen hy op den dolfyn zat,
 En streelde weêr en wind , en alle baaren glad ?
 O windekens ! hebt gy die toonen niet verlooren ?
 Ei ! laatze ons nu eens hooren.

A C I S.

Wat speelde Arion toen hy 't wilde watervee
 Zo tam maakte , en gedwee ?
 Gy Zeegodinnen , ei ! erinner ons die klanken :
 Wy zullen u bedanken.

M Y K O N .

O Liefde ! zong die held , gy eeuwig duurzaam zout !
 Die hemel , aarde en zee in minne en vriendschap houd ,
 Betem de wind en baaren ,
 Die nu , verwoed en stout ,
 Myn bange ziel vervaaren.

A C I S.

O Liefde ! zong die held , die dieren , mensch en god ,
 Verbind aan uw gebod ,
 Doet nu uw macht erkennen :
 Op dat in myn rampzalig lot ,

De koude visschen tot medogendheid gewinnen.

M Y K O N.

De baaren vielen vlak, de winden zweegen stil.
 Een Godheid, zong hy voort, eene oorzaak, eene wil,
 Bestuurt dit groot Heelal, en al zyn mindre deelen,
 Die, schoonze in aart verscheelen,
 Niet leeven in geschil:
 Maar, doelende op een punt, eenstemmig zamen paaren,
 Gelyk myn zang en snaaren;
 Het zy ik hoog of laag, of blyde of treurig zing:
 Een zegen die myn Lier van Febus gunst ontving;
 Een toon, nabootzende der Zanggodinnen kooren;
 Die, schoon verscheiden, t'zaam een zoet akkoord doen hooren

A C I S.

De Visschen wierden tam, het zeegedrocht wierd mak.
 O sterren! voer hy voort, die, in 't oneindig vak,
 Steeds op en ondergaat, met ongelyke ringen,
 En aan het sterfelyk oog,
 Nu laag schynt, dan weêr hoog;
 Maar, om uw middelpunt, schryft evenwyde kringen;
 De liefde voert u aan tot dien gelyken dans:
 Een rondte zo volmaakt als Febus lauwerkrans:
 Een eendragt als 't muzyk van liefde en van beminnen;
 Daar stemmen hart en ziel te zaamen, geest en zinnen.

M Y K O N.

't Word al, vervolgde hy, beslooten in 't Heelal:
 De hemel heeft de lucht in zynen arm omvangen;
 De lucht sluit d'aardkloot in haar boezem als een bal;
 Doch liefde is onbepaald in haare vorm en gangen;
 Want d'aarde, lucht, en zelf de hemel en natuur,
 Zyn al beziel door liefde, en leeven door haar vuur.

ACIS

A C I S.

De zee, herhaalde hy, is stadig aan 't beweegen ;
 De lucht vloeit eindeloos ; de volle en halve maan
 Komt ons nu in het ooft, dan in het westen tegen :
 Maar al wat nimmer rust zal eindelyk vergaan :
 Zweef maan en lucht en zee, zweeft vry naar andre kusten:
 Stantvaste liefde blyft in trouwe harten rusten.

M Y K O N.

Zo brand de Liefde steeds, zo word zy nooit gestoord ;
 Dus zong de Zinger voort,
 Waar van geen beter afbeeld is te noemen,
 Dan in den Huwelyken staat ;
 Wiens liefde 't al te boven gaat,
 En boven alle kracht der liefde is waard te roemen.

A C I S.

Zy schenkt een zielrust zo volmaakt,
 Dus zong de Zangheld voort, als immer sterfpling smaakt.
 O waarde ! o zuivre banden !
 Die ziel met ziel vereent ;
 Oprechte Liefde en Min een vreugdevlam verleent,
 Die zuiver, heilig en onleschbaar blinkt in 't branden.

M Y K O N.

Gelyk het vuur het zaad
 Van plant en dieren is, zo hoed de huwlyksstaat
 Het menschedom voor versterven,
 En schenkt ons krooft en erven,
 Tot steun en toeverlaat.

A C I S.

Gelyk de zon het leeven,

Den wasdom en de kracht heeft mensch en dier gegeven;
 Zo is de huwlyksmin, die huis en steden sticht,
 En mensch aan mensch verplicht,
 Die anders in een zee van holle woestheid dreeven.

M Y K O N,

Terwyl zyn tong dit zong, was 't stil in zee en lucht,
 Men hoorde geen gerucht;
 En hoe zou lucht of zee zich ongeduldig draagen?
 De liefde was hen al gelyk om 't hart geslagen.

A C I S.

Terwyl zyn lier dus klonk, bedaarde 't schubbig vee:
 't Was overal in vreë;
 En hoe zou 't zeegedrocht den Zanger deeren kunnen?
 Zy waaren altezaam van liefde gantsch verwonnen.

M Y K O N.

Het naaste golfje, dat dit zingen had gehoord,
 Zei 't aan een ander voort;
 Dus weet de ruime zee, dus weeten alle strecken,
 Noch van dien zang te spreken.

A C I S.

De Zeegoôn staken zelf, op 't lieffelyk geluid,
 Het hoofd ten golven uit;
 De vleiende Meirminnen
 Onthielen voorts dien toon, om harten te verwinnen.

M Y K O N.

Het blaauwe Iönisch meir
 Sprong vrolyk op en nêr;
 De windtjes bleeven stil op hunne vlerken hangen;

Ter-

Terwyl dat klip en rots weêrgalmden van die zangen.

A C I S.

De Tritons zwommen voor,
De Nimfen volgden 't ſpoor;
Hou moet, Arion, riep Apol van zynen wagen,
Tot hem de Dolfyn heeft aan Tenarus gedraagen.

M Y K O N.

O zielsterkte in den nood!
Op d'oever van de dood;
De konſt behield hem 't leeven,
Tot vreugd, tot trooſt van die den Zangberg op wil ſtreeven.

A C I S.

O welgeſteld gemoed!
In zwaare tegenſpoed;
De deugd heeft hem behouwen,
Tot trooſt, tot vreugd van die op 's Hemels zorg betrouwen.

M Y K O N.

Hoe groot, A M I N T A S, is uw inzicht en uw heil,
Die, vrolyk onder riem en zeil,
Door ebbe, of vloed gedreeven,
Uw hart hebt aan de ruſt, en aan de kunſt gegeven.

A C I S.

Hoe groot, L Y K O R I S, is uw vreugd en uw geluk,
Die ſteeds, in vreugd of druk,
Een dankbaar hart laat hooren;
En wel te vrede zyt in 't lot u toebefchooren.

M Y K O N.

Die niet verlaaft aan 't fchynfchoon gout,
 Noch door geen ydle roem gedreeven,
 Op zyn onnozelheid betrouwt,
 En dus onfchuldig flyt zyn leeven,
 En, onder 't zingen zelf, zorgt voor zyn want en vifch,
 Zeg : of die niet gelukkig is?

A C I S.

Zy, die de hoogmoed weet te myen,
 En, in d'onzekre levensloop,
 Zich zelve in ftilte kan verblyen,
 Geflingert door geen vrees of hoop,
 En aan geen aardsche naam, noch lof zich wil verflaaven,
 Rust die niet in een ftille haven?

M Y K O N.

Die van den Hemel is begaafd met eerlyk bloet,
 Met gaaven van 't geluk, en gaaven van 't gemoed,
 En met een fchoone bruid, wiens deugden zyn te roemen,
 Zal elk gezegend noemen.

A C I S.

Die met haar leliwit befchaamt het fchuim der zee,
 Wiens deugd noch blanker is als eerftgevalle fneé,
 En met haar bruidegom uit loutre liefde paarde,
 Leeft zalig hier op aarde.

M Y K O N.

De Dolfyn fpant de kroon der vifchen in het meir;
 Het Y verheft zyn kruin by al de ftroomgebuuren;
 De Dichtkunft is altyd op Pindus 't hoogfte in eer;
 De naam van Theokryt zal Etnas naam verduuren :

Maar

Maar braave AMINTAS fiert nu onze Viffchery,
Als d'eer der knaapen, door zyn zang, aan 't Vifchryk Y.

A C I S.

De zuivre zwaan, doet al de watervogels zwichten;
De buitenkant van 't Y is 't oog van Amfteldam;
De fchoone Liefdegod voert d'allerscherpftte fchichten;
Het vuur van 't Echtaltaar verdooft alle andre vlam;
Maar gy, LYKORIS, ftreeft hen met uw roem te boven:
De fchoonheid by de deugd alleen is waard te loven.

M Y K O N.

Leef lang: AMINTAS, leef in uw vernoegde Trouw;
De waereld kan u nooit dit zielvermaak beletten;
Des Hemels gunft zal u niet van die vreugd ontzetten;
Hy ftelt de liefde tot een wet aan man en vrouw.
Leef lang: uw Echtgeluk, door hooger hand gefteeven,
Zal altyd aan myn zang vermaak en voedsel geeven.

A C I S.

Leef lang: LYKORIS, leef in uw verkoore Min,
De waereld juigt u toe, om 't lot u toegezonden;
De Hemel, die uw trouw met vreugd heeft zaam gebonden,
Gunne ook een zalig end, aan zulk een goed begin.
Leef lang: uw Echtevreugd en Min, van elk geprezen,
Zal aan de Viffchersbuurt steeds tot een voorbeeld weezen.

M Y K O N.

Maar zal ik ROZELYN, AMINTAS eerste fpruit,
Dat lieve Maagdeke, niet in myn zang gedenken?
Wat eer had dan myn fluit?

A C I S.

Zou ik dat vrolyk kind, LYKORIS krooft en luft,

Op deezen blyden dag, ook met geen lied beschenken?
 Dan zy myn dichtgeest vry voor eeuwig uitgebluft.

M Y K O N.

Kom volgen wy de wyz' van hem, die berg en boomen,
 De beeken en de stroomen,
 Verheugde met zyn zang; die land- en waterzwaan,
 Die de Sebeet, hoe klein in zyn geboorte en zoomen,
 Heeft zo vermaard gemaakt als andren d'Eridaan.

A C I S.

Die aan zyn Mergelyn een eernaam heeft gegeven,
 Die zynen naam doet leeven,
 Zo lang het hoog Mifeen en Kume blyft beroemt.
 Paufilippe en Puzzool schynt hemelhoog te streeven,
 Wanneer de groote naam word van Sinceer genoemt.

M Y K O N.

Gelyk de wind de wateren,
 En 't popelloof doet klateren,
 Zo ruifcht uw goed gerucht,
 O jonge Bloem! die, bloeiende,
 Zo aangenaam zyt groeiende
 In d'eerste lentelucht.

A C I S.

Terwyl de windtjes dertelen,
 De dunne golfjes spertelen,
 Zo bloeitge, o ROZELYN!
 Ik zie de vonkjes blikkeren,
 De heldre straaltjes flikkeren,
 Die in uw oogjes zyn.

M Y K O N.

Gelyk zich de Boffchadië,
 Verfiert met groen Pluimadië,
 Zo vrolyk pronkt uw lent;
 Uw lent, vol fchoone loveren,
 Dis yders hart betoveren,
 Daar gy uw lachjes wend.

A C I S.

Het beekje, dat zacht vloeiende,
 De beemden is befproeiende,
 Verbeeld uw gul gemoed,
 Dat vrolyk, en niet klaagende,
 Elks oogen is behaagende,
 En met verwondring voed.

M Y K O N.

Uw lachjes, daar in leevende
 De Gratien zyn zweevende,
 Vertieren 't bly gelaat;
 Dus volgd ook, zo wy rekenen,
 Een fchoonen dag, na tekenen
 Van zulken dageraad.

A C I S.

De trooft van zulke kinderen,
 Hun ouders zorg verminderen;
 Zy groeien tot hun vreugd.
 Geen paerel is zo blinkende,
 Geen viſſchersriet zo klinkende,
 Als heuſchheid in de jeugd.

M Y K O N.

De geit tiert by de maluwe,
 Als in de lucht de zwaluwe,
 En in het nat de visch.
 De jeugt luikt op in 't kinderlyk;
 De foutjes zyn niet hinderlyk
 Daar noch geen veinzen is.

A C I S.

Vrymoedigheid is adelyk;
 Neêrflchtigheid versmaadelyk;
 De jeugt is vry van hart.
 't Zy lachende of 't zy schreiende,
 't Is alles lief en vleierende,
 In blydschap en in smart.

M Y K O N.

Wie zal dit Wichtje voesteren?
 Wie zal dit Nimfje koesteren?
 Kom herwaarts Amalthe:
 Kom, help violen strengelen,
 Wilt verschen honig mengelen,
 Breng 't hemelsch Geitje meê.

A C I S.

De Nimfjes die, al zingende,
 Nu aan den rei zyn springende,
 Verwachten u, by haar:
 Dan zullen duizend hallemen
 Tot uwer eere gallemen,
 O pronk der maagdeschaar!

M Y K O N.

Dan zullen keel en vingeren,
 Op zang en snaar verflingereu,
 En danffen om de kroon :
 Befchaafde vreugd is pryzelyk.
 Al is de grysheid wyzelyk,
 't Voegt elk niet even fchoon.

A C I S.

Kom zachte zuie windeke,
 Ei! wieg dit zoete kindeke :
 Want ROZELYNTJE is moê ;
 't Verveelt haar meêr te luitferen.
 De dag zal haafst verduiffteren,
 Haar oogjes vallen toe.

Den 17 van Sprokkelmaand, 1707.

J. Gocke In. et fec.

CHLORIS.

V E L D Z A N G.

Op: op: 't is lang genoeg gekrompen aan den haart.
 Op: op: myn Zangeres! volg my te veldewaart;
 Te veldewaart, daar reeds de bloempjes en de kruiden,
 Gequeekt door warme luchtjes uit het zuiden,
 Het hoofd opbeuren in den beemd en wei.
 Op: op: myn Veldschalmei,
 Laat u nu rustig hooren:
 Dit is die blyde dag dat CHLORIS is gebooren,
 De dag dat zy verjaart.
 Op: op: myn Zangeres! volg my te veldewaart.

Hoe

Hoe lieflyk is het groen in d'eerste lentedagen!

Nu bloeien bosch en haagen.

Hoe lieflyk is de jeugt!

Alzints geneigt tot vreugt,

Alzints geneigt een krans van schoon gebloemt te dragen,

Hoe riekt het eerste kruid!

Zo bloeitge, o CHLORIS! nu gelyk een jonge spruit;

Een jonge spruit, bekoorlyk aan elks oogen,

Daar zelf de bytjes nooit geen honiggeur uitzoogen.

Zo muntge, o CHLORIS! uit,

Tot vreugd van myne herdersfluit.

Zo bloeitge, o CHLORIS! als de frisse myrteplanten,

Bezaait met paerledau en vochte diamanten,

Die d'edle morgenstond

Op 't veld laat vlocien uit den nuchtren roozemond.

Zo bloeitge, o CHLORIS! in de lente van uw leeven,

Gelyk de lelieknop

Uit haaren groenen struik zich opbeurt in den top;

Wyl yder, door vermaak en graage lust gedreeven,

De lekkre geuren prylt die om haar blaadtjes zweeven;

Een geur van zuiverheid, die veel verwondring baart.

Op: op: myn Zangeres! volg my te veldewaart.

Te veldewaart. Kom vlecht festoenen, vlecht nu kranssen,

Terwyl de Nmsjes danssen.

Reik my myn vliere fluit, voor CHLORIS seest gespaart.

Op: op: myn Zangeres! volg my te veldewaart.

Op: op, myn Zangeres! terwijl de Minnewichtjes

Vast slypen hunne schigtjes,

En vullen toorts op toorts met zuivren minnegloed,

Met lachjes en met lonkjes,

Vol glinsterende vonkjes;

Zo zuiver als het staal uit harde keien boet.

Noch eens, op: op: terwijl de jonge veldgodinnen

Elkandren teér beminnen,

En om de knaapjes, die steeds klaagen van hun smart,

Vast lachen in haar hart.

Maar zeker, CHLORIS, (of 't gezicht heeft my bedroogen,)

De Minnegod mikt met zyn pyltjes op uwe oogen;

Zyn

Zyn heldre fakkel, door geen vuilen damp bemorft,
 Doelt heimelyk op uw borst.
 Op Ninfen! Ninfen op! pluk netels en pluk dooren;
 Bezet dit looze wicht van achtren en van vooren;
 Valt aan: valt aan in 't rond:
 Valt aan: maar zachtjes; hou: ziet dat gy hem niet wond;
 Het is alleen te doen om 't boefje te verbaazen.
 Komt wilt hem liever graazen,
 En bocit hem voet en hand
 Met taaije ranken, of een zachten zyden band;
 Doch laat hem niet ontvluchten:
 Of gy moogt, op uw beurt, voor zyne laagen duchten;
 Die lekker is te loos;
 Ja zelf, al fchynt hy ook te fluumren voor een poos,
 Dan legt hy op zyn luimen;
 Of volgt u op den hiel met zyn gezwinde pluimen;
 Hy waakt en loert altoos;
 En ruft gy, hier of daar, om u wat te verkoelen,
 Hy zal u onverziens zyn krachten doen gevoelen.
 Al toont hy klein voor 't oog, het is een machtig God,
 Die al wat leeven heeft verbind aan zyn gebod.
 Kent gy Cupido niet? ach Ninfen! wacht uw handen,
 Ik vrees gy zult u branden:
 't Is vuur, 't is enkel vuur dat in zyn oogen blaakt;
 't Raakt alles in de vlam daar hy omtrent genaakt;
 Een vlam, wilt hem niet kuffen,
 Die bron noch beek of stroom, ja zelf geen zee kan bluffen.
 Laat los: ei! laat hem los, ik ken zyn loozen aart.
 Op: op: myn Zangeres! volg my te veldewaart.
 Ik ken zyn loozen aart, die menig heeft bedroogen:
 Al fchynt hy blind, hy ziet met meêr als honderd oogen.
 Nu is hy als een dwerg:
 Maar groeit in luttel tyd noch hooger dan een berg.
 Het is een konftenaar met duizend listigheden,
 Een fchalk en byfter erg.
 By wyl komt hy door 't bosch, gelyk een jager, treden;
 Nu als een herder op het land;
 Dan als een viſſcher aan het ſtrand;

Dan als een zanger of poëet, met zoete reden.
 Zomtyds verandert hy ook zyn gedaante en leden,
 En schynt een zachte zwaan, een tamme stier, of ram;
 Dan moedig als een leeuw, of blooder als een lam;
 Of schuilt gelyk een bytje in versfche roozebladen;
 Wacht u voor 't angstje: ei, ei Nimfen, laat u raaden,
 En denk . . . maar hou: hou vast. Daar vlucht hy met een vaart.
 Op; op: myn Zangeres! volg my te veldewaart.

Op: op: myn Zangeres! op: help my nu bedenken,
 Wat zal ik CHLORIS schenken
 Op haar geboortefeest? wat geeft de hof en 't land?
 Een ruiker, nieuwe bloemen,
 Daar al de Maagden en de Nimfen hoog op roemen:
 Maar z' is van korten duur: de bloemgeur houd geen stand.
 Ook schenkt de boomgaard noch geen aangenaame vruchten;
 En wat is doch de sijnak?

Een oogenblik vermaak.
 Wat zyn de vreugden die zo rad en schielyk vluchten?
 Zo ik een Landheer was, en dat ik grooten schat
 En hoogen staat bezat,
 Dan zou ik, CHLORIS, nu om geen verjaargift zuchten:
 'k Zou maaken dat gy steeds op zyde en purper trat,
 Vorstinne dagen had,

En dat gy, CHLORIS, wierd de zaligste der menschen;
 Doch dit is nu vergeefs: vergeefs zyn deeze wenschen.
 Maar zaligheid, het hoogste goed,
 Bestaat alleen in het gemoed;

Wat baat dan pracht of staat die als een bloem verslensfen?
 De deugd, die recht vernoegen geeft,
 Vergunt dat elk gelukkig leeft;
 Gelukkig, CHLORIS! wyl by uwe lentejaaren,
 Vernuft en schoonheid, ook de schoonste deugden paaren.
 Gelukkig CHLORIS! die op 't pad der eere streeft.
 Zo blyft gy, CHLORIS, tot uw Moeders zielsvreugd bloeien;
 Zo zal uw braave naam gelyk uw schoonheid groeien;
 Zo schatren vriend en vreemd, eenpaarig dit geluid:
 Gezegt zy de dag die CHLORIS maakt tot Bruid!
 Hoe zal myn zang dan vloeien!

Gezegt Knaapje dat met schoone CHLORIS paart!
Op : op : myn Zangeres! keer weder stedewaart.

Keer : keer : myn Zangeres! maar wil u weêr vertoonen,
Wanneer ik CHLORIS hoofd met myrten zal bekroonen.

Lentemaand, 1708.

J: BAPT: WELLEKENS.

ARIA-

A R I A N A .

V E L D Z A N G .

Hoe wel, hoe net van pas komt uw Geboortetyd,
 O ARIANA! nu geboomte en kruiden bloeien;
 En beemd en velden door veel schoone kleuren gloeien;
 Nu aarde, lucht, en zee, nu 't alles schynt verblyd;
 Nu nectar en Ambroos komt van den hemel vloeien.

Hoe wel, hoe net van pas komt uw Geboortedag,
 O ARIANA! nu de zon het Tweelingteken
 Genadert, dubble vrucht, en dubble vreugd zal queeken,
 En groeten 't aardryk met een minnelyker lach.
 Nu juichen hof en wei; nu schatren stroom en beeken.

Hoewel, hoe net van pas komt uw Geboortefeest,
 O ARIANA! nu de schelle nachtegaalen,
 In 't hartje van de Mai, verheugen bosch en daalen.
 Wie is zo slaaperig, zo dof en zwaar van geest,
 Die 't nu niet lust, met ons, een buitenlucht te haalen?
 Komt Nymfen die naar vreugd, die naar de groente tracht,
 Daar ons de jeugt van 't jaar, de schoone Mai, verwacht.

Ha! ha! wat zoete lucht! hoe ricken deeze velden!
 Wie kan die geuren melden?
 Hoe pronkt hier kleur by kleur, zo sierlyk voor het oog,
 Gelyk een regenboog.
 Komt graage Maagden, komt: wilt nu uw lust verzaaden;
 In bloemen en in bladen;
 Plukt vry het eêlste kruid;
 Kipt al de schoonste bloempjes uit;
 Mengt maagdepalm en myrt, met jeugdige laurieren,
 Om ARIANAS hoofd op 't vrolykste te sieren;
 Om ARIANAS deugd te sieren met een kroon,
 Veel schoonder dan myn dicht en laage herderstoon.

Maar wyl de Nymfjes nu vast bezig zyn met strenglen,
 En geur en kleuren menglen;
 Laat ons, behaagt het u, o ARIANA! gaan,
 Langs deeze groene laan;
 Daar dichter schaduw is, daar wy, van alle kanten,
 Den boomgaard en den tuin zien pronken met hun plantên.

Zo ik een vryer was, nu vond ik ryke stof,
 O ARIANA! om uw schoonheid, deugd en lof,
 By deeze schoone bloemen,
 By al dat sierlyk is op 't aardigste te noemen.
 Neen, ARIANA, neen: ik mis:
 Het schoon gebloemt bezweek by uw gelykenis.
 De schoone tulpen, die zo deftig openluiken,
 Verborgten zich van schaamte in haare groene struiken;
 De violet en roos,
 Verlooren geur en bloos.

Wat zou ik van het kruid, de boomen en de heggen,
 Van al de vruchten tot uw eer en luister zeggen:
 Daar was geen boom, geen bloem, noch vrucht of aardig kruid,

Of

Of 't wierd al op uw schoonte, en op de min geduid.
 'k Zou door de vogeltjes, al klinkt het vreemd in d'ooren,
 Uw lofzang laten hooren;
 Ik zou u haar gezang en tjilpen doen verstaan;
 't Zou alles dat ik zag op ARIANA slaan;
 't Zou alles dat ik zag een zinnebeeld verstrekken,
 Om in uw koude borst de liefde te verwekken:
 Maar al die geestigheid is met myn jeugt vergaan.
 Dit zal aan Koridon of Damon beter voegen.

Doch laat het u genoegen,
 Dat ik, op 't geene ons hier vertoont voor het gezicht,
 Myn aandacht veste, tot sieraad van myn gedicht.

Indien de Dichters ons voorheenen niet bedroogen,
 (Doch 't zy dan waar of loogen)
 Die frisse Lauretelg was eerst een schoone maagd,
 Die, door haar minnaar, wierd onheblyk nagejaagt;
 Maar zy, wel ver van aan zyn vleiëry en weenen,
 Meêwaarig 't oor te leenen,
 Verzocht des hemels hulp; die heeft haar fluks ontzet,
 En uit dien nood gered;
 Dus leeft zy noch, geroemt van maagden en van vrouwen:
 Wyl zy haar eer en jeugt voor eeuwig heeft behouwen.

Zie daar Violtje, noch zo nedrig by den grond,
 Zo nedrig als haar elk in 't leeven zelf bevond;
 Het was een jonge Nimf, vol van bevalligheden,
 En aangenaame zeden;
 Zeer lief, zeer vriendelyk, zeer heufch by klein en groot;
 Die tedere aart is haar gebleeven na de dood.
 By 't zedige gelaat, oetmoedigheid der zinnen;
 Eenpaarig van gemoed in voorspoed en in nood,
 Zyn zoete geuren die de honiggeur verwinnen.

De gulde Zonnebloem draait eeuwig noch haar hoofd
 (De liefde heeft haar dus van d'eerste vorm berooft)
 Naar d'overschoone zon, de zon met goude straalen,
 Die zy steeds laat en vroeg,
 Een minlyk hart toedroeg;
 Die zy steeds vroeg en laat van ver wil achterhaalen;
 Het zy die straalt in 't west of oost,

Zy volgt het hemelslicht, haar toeverlaat en troost.

Hoe? dat is tovery! noch eens. Alweêr geboogen,
Zo dra het wort bewoogen!

Wat wonderkruid is dit dat alle menschen vlied?

Ja: ja: ik ken het nu: 't is Kruidtje roertme niet.

Dit was een Nonnetje dat schreunig, toen zy leefde,
Voor alle vryers beefde;

Zo was haar geest bezorgt voor 't alderbeste pand.

Zy duld alleen het oog: maar wykt voor yders hand.

Narcissus was een Knaap, ik zie zyn bloem ginds staan,
Verblint door eigen waan:

Maar na dat hy zich zelf had innerlyk bekeeken,

Is d'eigen liefde fluks uit zyn gemoed geweeken;

Toen wierd hy eerst een schoone bloem:

Toen d'eigen roem verdween, verkreeg hy eerst zyn roem.

'k Zou nu van Hyacint en Krokus ook vertellen;

En wat de Maankop 't hoofd, zo slaaperig, doet hellen;

Hoe d'edle Tulp dus pronkt in koninglyk gewaad;

En waarom d'Avondbloem des nachts eerst open gaat;

Hoe de karmyne Roozen

Door geen onzuiver bloet, maar maagdeschaamte bloezen;

Of hoe de Leliknop, in 't eerst zo kuifsch en net,

Haar borst houd onbesmet.

Ik zou van al 't gebloemte een groot geheim ontdekken:

Maar deeze Moerbaiboom zal my nu stof verstrekken.

Die boom (die wyze boom,

Die by het andre groen zo traag schynt en zo loom)

Houd zyne bladren noch met voordacht ingetrokken,

Terwyl de guarte dreigt het vroeggroen op te flokken;

Hy wacht zyn rechte tyd;

Des hy voorzichtigheid van ouds is toegewyd.

Hy leerde, zegtmén, dit door Twee, verliefte van zinnen,

Ontydig in het minnen;

Ontydig was hun min, ontydig was hun doot:

Wyl d'een om d'andre, laas! 't verliefde bloet vergoot;

En op dat hier de jeugt voor eeuwig aan zou denken,

Heeft hy zyn witte vrucht van haare kleur onterft,

En zwart gelyk de nacht, en paarsch als bloedt geverft:

Maar

Maar die bedroefde kleur kan haare smaak niet krenken.

Het Popelloof, half groen, half wit,
Is vreugd en deugd die 't hart bezit.
De deugd geeft aan de vreugd het zekerste verblyen;
Zo voegt de zuiverheid ook wel by eerlyk vryen.

De Mispel, die noch 't kroontje draagt:
Was eerst een Herderin, de schoonste van den lande,
Haar deugd heeft al de jeugt behaagd;
Maar zy, die al den stoet der herderen verbandde,
Bleef steeds gevoelloos van hun min en finert,
En droeg altyd een steene hart.

Daar was een jonge Vorst die om haar liefde brande:
Maar 't was vergeefs gemint, vergeefs wat hy bedacht;
Alleen de lange tyd heeft haar gemoed verzacht,
Toen zy verzekert was van zyne oprechte minne.
Dus wierd zy door haar deugd een groote Koninginne.

Men zegt, de Nooteboom de meeste vruchten draagt,
Wanneer hy word geplaaft:
Zo baart het sterk geduld, na honderd duizend zuchten,
Veel zoete en nutte vruchten.

'k Denk aan de maltsche Pruim, de harde en wrange Quee,
En om de roode Kriek en blaauwe Wyntros meê:
Maar, ARIANA, 'k vrees, 't zou uw geduld verveelen.
Ik zie de Maagden ook, uw vrolyke gespeelen,
Vast nadren hand aan hand;
Wyl elk door yver brand,
Om u Verjaarseestdag met zang en spel te vieren,
En uwe blonde kruin met blos en bloem te sieren;
Met bloemen voor uw jeugt vergaart:
Want d'ecne bloem is d'andre waard.

O Bloempje van de Mai! in uwe lentedagen;
O Bloem der Roozebeek! uw Ouders welbehaagen;
O schoone Bogaardtelt! o frisse Heuvelspruit!
Bloei: bloei: in lof en eer; bloei: bloei: jaar in jaar uit.
Bloei al uw levenstyd, in schoonheid en in vreugden.
Bloei, ARIANA, bloei in voorspoed en in deugden.
Ik staak myn zang en wensch: maar wacht een andren krans,
Van treffelyker glans,

Wanneer ik u, als Bruid, zal leiden aan den dans.
Gelukkig! die uw hart tot weérmin zal bekooren.

Komt Nymfen laat nu ook uw zegenzangen hooren.

Bloeimaand, 1708.

J. BAPT: WELLEKEN§.

D E N H E E R E

V A L E R I U S R Ö V E R .

Lust u, V A L E R I U S, te hooren,
 't Geene ik te Rome, in gulle jeugt,
 Toen Latium my kon bekooren,
 ('k Gedenk noch aan dien naam met vreugd)
 Heb aan den Tyberboord gezongen?
 Aanschouw die vaerzen in dit blad.
 'k Zong kommerloos en onbedwongen,
 In 't aanzien der vermaarde stad,
 Die 't hoofd plag aan 't gesternt te steeken.
 En zeker, als men 't wel beschouwt,
 'k Was niet zo ver van 't spoor geweeken,
 Dat my die herdersdeun berouwt.
 'k Was d'eerste ook niet der vreemdelingen,
 Die Janus oord heeft schoon genoemd.
 Die zich vermaakt in Spel en Zingen,
 De Schilder- en de Dichtkunst roemt,
 Zal d'Italjaansche geesten pryzen,
 Zo nyd het oordeel niet verblind.
 Uw oog en oor zal 't vonnis wyzen,
 Die zelf deeze edle kunsten mint,

En let op menig deftig fchryver,
 't Zy oud Romein, of jong Toskaani.
 Of doolde ik? ei, verfchoon myn yver:
 Die zangfryd wierd uit boert gedaan.
 'k Ben aan myn Vaderland gehouwen.
 Myn jeugt, eenvoudigheid gewoon,
 Wierd ginds verrukt door al 't aanschouwen,
 En floeg deeze onbezonne toon;
 Daar ik geen veldkrans om zal draagen,
 Wyl menig zulk een klank verdroot;
 En 't kan my zelf nu niet behaagen,
 Dat ik een ftof zo ryk, zo groot,
 Op myne riete pyp dorft zetten:
 De roem van 't eene en andre land,
 Vereifcht de klinkenfte trompetten;
 Naar Maros en Homerus trant.
 Doch 'k zal 't gezongen niet herhaalen.
 Maar 'k heb een dichtersvond in 't oog:
 Wil RÖVERS gunft myn zang beftraalen,
 Zy ryft, hoe laag, fluks hemelhoog.

1710.

J: BAPT^a: WELLEKENS.

HER-

HERDERSZANG,
OP
ITALIË EN NEDERLAND.

SILVANDER. THYRSIS.

SILVANDER.

Bloemtapyten ! Lovrézaalen !
Boschmuzyk ! Fonteingeruis !
Vreugde en vrede in veld en kluis !
Komt Aftreä nederdaalen ?
Gulde tyd en landheil keert,
Daar * ONNOZELHEID regeert.

THYRSIS.

O Pales ! wat geluk : dus pypende aan der heiden,
Vinde ik Silvander hier , aan d'Aventyn vermeiden,
Die eer , aan Amstelsboord , zyn tierige offen dreef ?

SILVANDER.

Wel Herder ! hoe : gy hier ? Jupyn , wat ik beleef !
Wat ongeval deed u , uw grootmoers haart ontwyken ?
Komt gy door 't steil gebergt , de sneeuwige Alpen stryken,
Om Roomlus oude stadt , 't Latynsche land te zien ?

THYRSIS.

Geen weet- of leerluft , noch geen huisramp doet my vliên :

Maar

* Dit ziet op de loffelyke regering van Innocentius , den XI.
Tentyde van deezen zang.

Maar 't bitter minnelot heeft my dees' reis bevoolen :
 Ach Fillis! Fillis min, bracht myne jeugd aan 't doolen!
 Zy moedig op de gift van Meris bloemekrans,
 (Door hem op 't Sparensfeest gewonnen, aan den dans,
 Met dichten) quam nu fier ter maagderei verschyner;
 Daar eerst haar zoet gelach myn droefheid deed verdwynen.
 Van toen verviel myn hoop en levenslust in 't stof.
 Maar Meris waarde steeds om Fillis gaarde en hof;
 Hy zorgde voor haar vee (door heet gelonk en zuchten
 Verdorde 't jonge gras) en zond haar d'eerste vruchten;
 Bestrooide vroeg de deur met bloemen, blaân en kruid,
 En zong het morgenlied, *Ontwaak myn schoone bruid.*
 Hy liet, ten dans en rei, zyn minnezangen hooren;
 Daar ik, aldus gefart (schier zinneloos) in toren,
 Tot Fillis riep, ik ga: aanvaar vry Meris trouw.
 De Boschgoôn schreiden zelf, medogende om myn rouw;
 Daar zy 't geboomte en veld alom beschreeven zagen,
 Met merken onzer naam en eerste minnevlaagen.
 Vaarwel Boschadiën, vaarwel, licht voor altoos,
 Mijn ongelukkig vee, zeide ik, die troosteloos
 De beemd en wei verliet: gezint zoo lang te zwerven,
 Tot ik, spyt Fillis min, myn vryheid zou verwerven,
 Al moeste ik doolen gaan naar Hebrus of den Nyl.
 Maar, och! 't hert vlucht vergeefs getroffen door den pyl,
 Het sleept zyn doodwond na, door wildernisse en poelen;
 Geen kruid noch beeknat kan zyn boezemfinert verkoelen.
 Zo dwaalde ik voorts, eilaas! in verre en vreemden oord;
 Daar ik veel wonders zag, het geen de jeugt bekoort;
 Doch nooit verliet my Min. Gezicht van berg en dalen,
 Noch tempelen heiligdom geneezen minnequaalen;
 Geen zee bluft haaren brand. Wat gaat nu Thyrsis aan,
 Wien d'oude liefde raad: laat ons weêr t' huiswaard gaan?
 Ik moet, gelyk een stier ter weiden uitgelopen,
 Die niet als mager strand en bare zee vind open;
 Vermocid en afgemat van zwerven op en neer,
 Weêr zuchten naar myn beemd. Maar gy tracht nimmer weêr
 Naar vaders rietendak? zet gy onze oude beeken
 Voor eeuwig uit den zin? blyft zy altyd versteeken,

Die eens de liefste was, uw blonde Leliaan?
 Is uwe reizens lust noch niet genoeg voldaan?
 Wilt gy steeds vreemdeling zyn? 't is tyd, ei keer, Silvander,
 Daar onze herders jeugd met lust zingt by elkander.
 Doch, laas! het boschloof quynt, en 't nedrig veil verteert:
 Nu elk, naar hooger tracht, en pyp noch veldgoôn eert.

S I L V A N D E R.

Misgunde ik u wel ooit 't bezit van Fillis kaaken,
 Dat gy myn jeugd benyd dees' rust, myn zielsvermaken?
 Dat gy my wilt van hier, daar 't westewindtje ruift
 In eeuwig lentegroen; tot daar het onweêr bruift
 Door schraale hei en duin, naar barren oever sleepen?
 Van 't Elizescheveld naar Acheron doen scheepen?
 Geboorte- of minnezucht dryft u naar 't noorden heên.

T H Y R S I S.

O knaapje! hoe dus wuft het vaderland bestreên?
 Denk, hoewe op vette melk en lekkre boter pochten;
 Wel hondert kaazen daags naar markt en steden brochten;
 En smulden schaaperoom of 't goden nektar was.

S I L V A N D E R.

Hier knabblen duizende melkgeitjens tym voor gras.
 Maar zie dit wyngaardloof het ruime veld bepaalen:
 Wat kan de slappe hui, by 't muskadel vocht haalen?

T H Y R S I S.

Laak onze boomgaarde ook en 't bloemperk net verdeelt;
 Daar meenige edle spruit, met moeite en lust geteelt,
 Het keurigste oog vernoeft; daar peere- en appeltakken
 Bezwyken onder 't ooft, en ranke haaslaars knakken;
 Daar zoet morellebloet het druivezap beschaamt.

S I L-

SILVANDER.

Ziet gy dat blonte bosch, eer Pallas woud genaamt?
 Het queekt geen eiklen; neen: het druïpt van vette olyven.
 Dees zoete waasem en vioolelucht komt dryven
 Uit mirte- en lauwrestruik, slegts veld- en boschsieraad.
 Ginds vyg en abrikoos, amandlen by granaat,
 Oranje met citroen schakeeren vrucht en kleuren.
 De beemden levren hier Hymets- en Hiblas geuren:
 Riek deeze veldjasmyn, en proef die roô meloen.

THYRSIS.

Ik zal u ryker stoffe en vreemder hooren doen.
 Zie Azië en Euroop, zie 't Westerdeel en 't Zuïen;
 Bezie hun schatten vry, en weelde, vruchten, kruïen;
 Hoe kostelyk en schoon, 't zy tot behoef of prâcht;
 't Word ons, van wyd en zyd, by vlooten toegebracht.

SILVANDER.

Wilt gy uw roemen op geleende schoonheid bouwen?
 Zo pronk met valsch blanket, op 't spoor der dwaaze vrouwen.
 Wel aan; wat brengt men daar, dat hier niet word gezien?

THYRSIS.

Gy akkers daar de Schelde en kleene Dender vliën,
 Hoe roemt de landheer op uw' zwangre koorenâiren:
 Daar bloeit de geele hop; en 't vlas schynt blaauwe baaren,
 Gedreeven door den wind. En gy, doorluchte Ryn,
 Hoe praaltge, o hoofdstroom! met uw torens, vee en wyn.
 De ryke Maas eert Mars, en streeft door vruchtbre velden;
 En d'Yffel mint de jagt. 'k Zal ook de Vechtwei melden;
 Daar onze lammerkooï en 't magre vee vast won.

S I L-

S I L V A N D E R.

Als fchaapen voor den leeuw, als 't sterrelicht de zon,
 En aller dichtren zang voor Koridon moet wyken,
 Zo moeten alle vloên voor 's Tybers luister ftryken:
 Want hy queekt altyd palm, en eeuwige lauwrier.
 Gy Eridaangod zelf, die koning zyt, en fier
 Op 't graf van Faëton, ſtemt heufchlyk dit door knikken;
 Met Arnus paffen die zo vetten oever likken.
 Noch d'edle Brente op held Antenors erf verliest;
 Noch gy Vulturnus die 't Gelukkig landschap klieft;
 Schoon al uw dalen zyn als d' Elizefche beemden;
 Ik weet gy Romes grond geen voorrecht wilt ontvreemden.

T H Y R S I S.

Gelyk de byë zwerm, te veldwaart ſtreeft, op 't zoet
 Der lekkre boekweitgeur, die luft en honger boet;
 Komt menig vreemde ſchaar ons weeldrig oord intrekken.
 Zo word ons land bezaaid met ſteden, dorpen, vlekken.
 Het meir krielt van gewoel, zo boſſchen, veld en pad:
 Het heele Nederland gelykt alzaame een ſtadt.

S I L V A N D E R.

Ontbreekt het hier aan volk ? is meenigte te looven ?
 Zo prys der mieren tal die menſchen gaan te boven.
 'k Heb liever dat myn vee kan weiden hier en daar,
 Dan het om bron of gras, gaat ſtooten op elkaër.

T H Y R S I S.

Gy duinen, zeevermaak, vermaak in 't zoete vryen,
 Wanneer de dertle jeugd ter zeevaard in gaat ryen,
 En loert op 's viſſchers jagt naar zeewilt, koud van bloet;
 Hoe zy het watervee, dat zorgloos ebbe en vloed
 Vaſt heen dryft, met bedrog naar net of angel lokken.

Ramp-

Rampzalige! noch nauw aan 't lieflyke aas getrokken;
 By duizenden verrast; verstrikt als in een val;
 Van naam, gedaante en smaak verscheiden, zonder tal.
 Hoe grimmelt fluks het strand wanneer Neptunus bender
 De pinkjes, vol gelaân, verblyd ten oever wenden:
 Elk watertand. Wellicht krygt poesle Waterangst,
 Is Zeebaard slechts verlief, het puikzootje uit de vangst.

S I L V A N D E R.

Myn ruispyp hef nu op, hoe ik, voorheen, met lusten,
 Betrad Pauzilops kruin, alwaar 'k geneigd tot rusten;
 (Daar Febus Maros graf een lauwertente spant:
 Dek voor Vesuvius, die eeuwig smookt en brand)
 Zag der Sireenen krooft, speelmeien langs de boorden
 Van 't geile Kaprea, en 't vlelend zingen hoorden;
 Een lokâas 't welk bekoort zo meenig vreemdeling,
 (Minerv' behoedde my) die 't jammerlyk verging.
 O Baja! o Mifcen! o Kuma! o Puzzolen!
 Myn oogen zien u noch; myn geest gaat altyd doolert
 Door uwe wonderheên. Behaagt u golf of ree?
 Het schoone Itaalje bralt, omarmd van dubble zee.
 My luste meer, ter jagt, langs d'Appenynsche heuveln;
 Te zien der herten loop; de dolle woudôs teuglen;
 Hoe snel de Berggeit rent langs rotzen op en neer;
 En 't woede zwyn, omringt van honden, spriet en speer,
 Zyn naare doodkreet gilt. Dan schatren bosch en haagen;
 Wanneer dien veldplaags kop om d'akkers word gedraagen.
 Zo daverde Erimanth door toeten, keel en snaar;
 Terwyl de vette buit bedroop Diaans altaar.

T H Y R S I S.

'k Zie hier geen gulde vlecht noch blonde lokken spelen
 Langs boezems wit albast, en zuivre zwaanckeelen,
 Om wien ik Ledas krooft, zelf Venus liet ter zy.
 Waar zyn de nimfjes nu, de maagdekens daar wy,
 In 't zoetste van de Mai, rondom de kroon mee sprongen?
 En

En lustig Evoë met vreugde op d'echo zongen;
Terwyl men minnelyk een kusjen om mogt biën.

S I L V A N D E R.

De zwarte moerbees moet de witte pruim niet vliën.
Myn Lelienes borst de sneeuw in kleur braveerde :
Noch meer in koelen aart. Geen wyn ooit vreugd vereerde
Aan zatte, dorsteloos voor 't volle vat gestelt :
Maar aan 't vermoeide hart, heet, afgeslooft in 't veld,
Bevalt een frissche dronk. De leli blijft in eeren
Meêr op haar moêrstruik, dan in 't strooken en handteeren.

T H Y R S I S.

De goede Jupiter heeft onze vlyt beloont,
Dus naarstig, jaaren lang, by dag en nacht getoont,
Door wakkre knaapen, voor den arbeid opgewassen,
Die steeds op dam, op dyk, en 's vyands laagen passên.
Wy slooven oud en jong, en zorgen overal :
Die niet uit melken gaan, bewaaken vee en stal.

S I L V A N D E R.

Wat nut, vermaak of roem zal 't aan den landman bieden;
Onkruid en distlen staâg uit wei en veld te wieden?
'k Lag, liever, zorgloos, by Drusilla of Likoor,
In roozeschaduwe, te druilen op een oor;
Of ging, voor 't groene woud, een deuntje tureluuren;
Dan ik altyd, vergeefs, den mooriaan zou schuuren.

T H Y R S I S.

O Herders ! Belgis bloet, die noch in vrede en stryd,
Oudduitslands eerkroon, en der Gaulen glory zyt;
Uw overoude roem en deugd is niet verdweenen :
Uw vrye hart en tong zuigtge uit uw moeders speenen.
Goedrond is al uw doen, rechtschapen 't hart en lyf.

O

Gevaar

Gevaar en zorgen zyn uw spel en tydverdryf.
Uw' reine hutten zelf prinsessen mogen nooden.

S I L V A N D E R .

Deez' landaart daalde uit Grieke en Troje; zelf uit Goden,
Die, over eeuwen lang, bewoonden deezen grond:
Zie 't Kapitool, daar eer Saturnusburg opstond,
En nu met pronktrofeën van sceptren is behangen,
Heeft van den Zeizengod (zyn schuilplaats) 't recht ontfangen,
Om eeuwig te gebiën als 's waerelds Koningin.
En vader Janus gaf, verliefd op landgewin,
* Dien gouden berg, wiens top wy ginder zien verheven,
Zyn eigen naam, en muur. Alhier quam Herkles streeven,
Hier: daar hy Kakus in dit naare hol bedwong.
Ook heugdme wat Alcip dit volk ter eere zong:
Hoe veel Halfgoden, die Olympus nu betreden,
Uit hun gesprooten, ons vertoonden 't licht der zeden,
De wil der Oppergoën; hun feest en offerhand;
Ook voerdenze allereerst de Muzen in ons land,
En Orfeus zielezang, om dieren te beleczen.
Noch word de Roomsche trouw en deugd alom gepreezen.
't Zyn geen Barbaaren, maar: die, als hun zonnefchyn,
Te koud noch overheet, ook recht gematigd zyn.

T H Y R S I S .

Apol komt nu by ons Parnassus vierschaar spannen,
Reikt ons de letterkroon, als 't puik der braave mannen.
Geen konst, geen wetenschap, naaby, of ver bekend,
Of bloeit by ons, op 't beste, als in haar element.

S I L V A N D E R .

De weetlust, nood, of 't loon dryft mecnigs geest tot leeren:
Maar 't geen wy leeren, leert ons Latium meer eeren.
De kunde van 't Heelal, der goën- en menschen recht,
En

* *Faniculus*, nu *Mont Orio*.

En heilzame artzeny zyn hier, voor ons, beslecht :
 Wy leerenze in zyn taal. 't Begrip der hemelingen,
 Der bouw- en beeldekonst; in maatlang op te zingen;
 De letters; 't jaar beloop, en....

T H Y R S I S.

Is 't alles Italjaans?

Neptuin vereerde aan ons 't gezach des Oceaans,
 En schonk ons heerschappye in oosten en in welten,
 Daar wy Nieuwneêrland zien, en de Bataafsche vesten,
 In andre waerelden, by geele- en zwarte moor.
 Onz' kielen, draaijende als de zon op 't eeuwig spoor,
 Bezeilen d'aardklootsring : zwyg Hanno, Argonouten,
 Uw' reizen is maar stoffe als onze kindren kouten.
 Wy steunen ook op 't zwaard : de strydbaare Belloon
 Heeft fier by ons geplant haare oorlogsstoel en troon ;
 En Majas zoon, de ziel der ryken, landen, steden,
 Word by geen' volkeren zoo vuurig aangebeden.

S I L V A N D E R.

Wie in drie waerelden, hoe verre, koud of heet,
 Die der Latynen roem en dapperheid niet weet?
 Wat heirkraft vluchte niet voor Roomsche veldbanieren?
 Wat stadt zag van haar' muir geen Adelaaren zwieren?
 En noch heerscht Cezars staf, elk eert Augustus stoel.
 Het heilig Roomsche ryk, de bitze nyd ten doel
 Verheven, schiet zyn glans, en zal vol luister praalen,
 Als 's Hemels mond belooft, zo lange Apol zal straalen.
 En gy, ô Venus stadt! vorstin van d'Adria,
 Vrouw Thetis schoonste telg; uw vryheid zag geen gâ;
 Ontzaglyk is uw Raad, die Mahomet doet beeven.
 Roemt gy het heldewerk, west uit, oost t' huis te streeven;
 Wie wees de noorder As by donkre zon- en maan,
 Het punt, waar op wy stout doorkruiffen d'ocean?
 Dan 'k laat het zeegewoel voor landbouw, spa, en ploegen:
 'k Zal my ter dorshvloer eer als aan de riemen voegen.

(Natuur gaf elk zyn deel : 't gevogelte in de lucht,
 De visschen in het nat, op aard den mensch genucht)
 'k Hoor liever boomgeruis als woefte baaren springen;
 En, buiten krygsrumoer, naar Amarillis zingen,
 Op Tityrs rietgeschal, in 't bosch met teêr gevei,
 Dan raazende oorlogstoon rombomben door de hei.
 Het veldtapyt pronkt bet door 't purper en scharlaken
 Der bloemen, als met bloet. Een godheid komt my raaken!
 Wie geeft my, vreêgezind, altyd in zoete rust,
 Door donkre wouden en door daalen (dichtren lust)
 'Te zweeven zonder zorg? daar dees bemofchte bronue
 Myn dorst en wensch vernoegt; daar ik de zomerzonne
 In deeze bergspelonk ontduike, en, naar myn wil,
 De ruige geitjes dryve en lammerkudde, stil
 Door groene maluwe. Dank aarde, goede moeder,
 Gy schenkt ons mild en bly, volop, rechtvaardig voeder:
 De nutte Ceres vrucht en Bachus dierbaar nat,
 Zyn gaaven door bedrog gewoekert, noch beklad.

T H Y R S I S.

Parthenopës gevei, de schoonste der meirminnen,
 Heeft met haar zoet gezang betovert uwe zinnen.
 Schuwt, vlucht Charibdis keel, de snoode, die hier by
 Zo meenig jonge ziel doet stranden aan haar' zy.

S I L V A N D E R.

't Is meer gemak en vreugd door rooze- en mirtebladen
 Te wandlen, als bezet door braam, in doorne paden,
 Op d'ongebaande weg. 't Valt zoeter, naar begeer,
 Te smooren in den wyn als in een drabbig meir.
 Dit stemt Menalkas ook, die hier ter goeder tyde
 Gekomen, nu met ons, de zorgen zet ter zyde;
 De goude rust waardeert; en 's waerelds waan bespot.
 Ons kleine Askaantje zelf, gestrekt in deeze grot.
 Riep dikmaal, dat het klonk: o Goon! o Tyberstroomen!
 Ei, waarom, zyn wy niet gebooren hier te Romen?

T H Y R-

T H Y R S I S.

Hy fchynt, o gruwel ! van een ondier voortgebragt,
Die zyn geboorteplaats om vreemden oord veracht.

S I L V A N D E R.

Hy is naar myn begrip, in zyn besluit te roemen,
Die 't land, dat hem behaagt, zyn vaderland durft noemen.
't Zy vreemd, of eigen, hier moet geen vooroordeel zyn.

T H Y R S I S.

Bedorve fmaak begeert verandering van wyn.
Eer zal de wolf by 't lam in vrede zyn gezeten ;
En d'ojevaar, ontaart, zyn eigen neft vergeeten ;
Onze Amftelftroom veel eer van 't Y te rugge vliet,
Eer ik de neiging tot myn vaders dak verliet.
Elk pryze wat hem luft ; doch dit moet yder looven :
De zucht voor 't vaderland ftreeft alle zucht te boven.

S I L V A N D E R.

Verdoolde ! zie, ei zie : waar dat gy reift of trekt,
Een zelfde hemel, u, en d'aardbol overdekt ;
Gy zult in zuid en noord wel andre fterren vinden,
Een zachter zonnefchyn, of ongeftuimer winden,
Doch 't land is overal ons eigen daar men woont :
Terwyl het d'arbeid van den ploeg, met winft, beloont.
't Is aan de vogelen, tot ongeluk,gegeeven,
Dat zy by 't nestje, hoe ellendig, willen leeven.

T H Y R S I S.

Maar gy myn Vaderland en waarde Moedererf !
Aantreklyk broeineft, och ! al waart gy anderwerf
Zo diep in 't fchraale noord, en tuffchen ruwe golven,

212 HERDERSZANG, OP ITALIE EN NEDERLAND.

En ys- en sneeuwgebergte, in naare nacht bedolven,
Daar 't ongedierte brult, daar gras noch lover groeit;
Ja zelfs, al wierd uw strand door 't helfche meir besproeit,
Noch minde ik u, myn wieg; myn beendren zult gy dekken.
Het land daar Fillis woont zal my een hemel strekken.

S I L V A N D E R.

En gy Hesperie gezegende Landsdouw!
Europes aanzicht, Hoofd des waerelds, edle Vrouw;
Gy Moeder aller volk, en Voedster der Poëten;
Zo lange ik zingens graag, in 't groen zal zyn gezeten;
Zo lange d'ëcho op myn veldschalmei zal slaan,
Zo lang weergalmt het bosch uw lofzang. Laat ons gaan;
Wyl d'avonddauw bezwaart; de kreklen ons verdooven:
By daglicht stemtge zelf dat Romes roem dryft boven.
Doch trekt u 't Vaderland, zo volge ik uw begeer:
Maar riekt de turfvlucht bang, by Jupiter, ik keer.

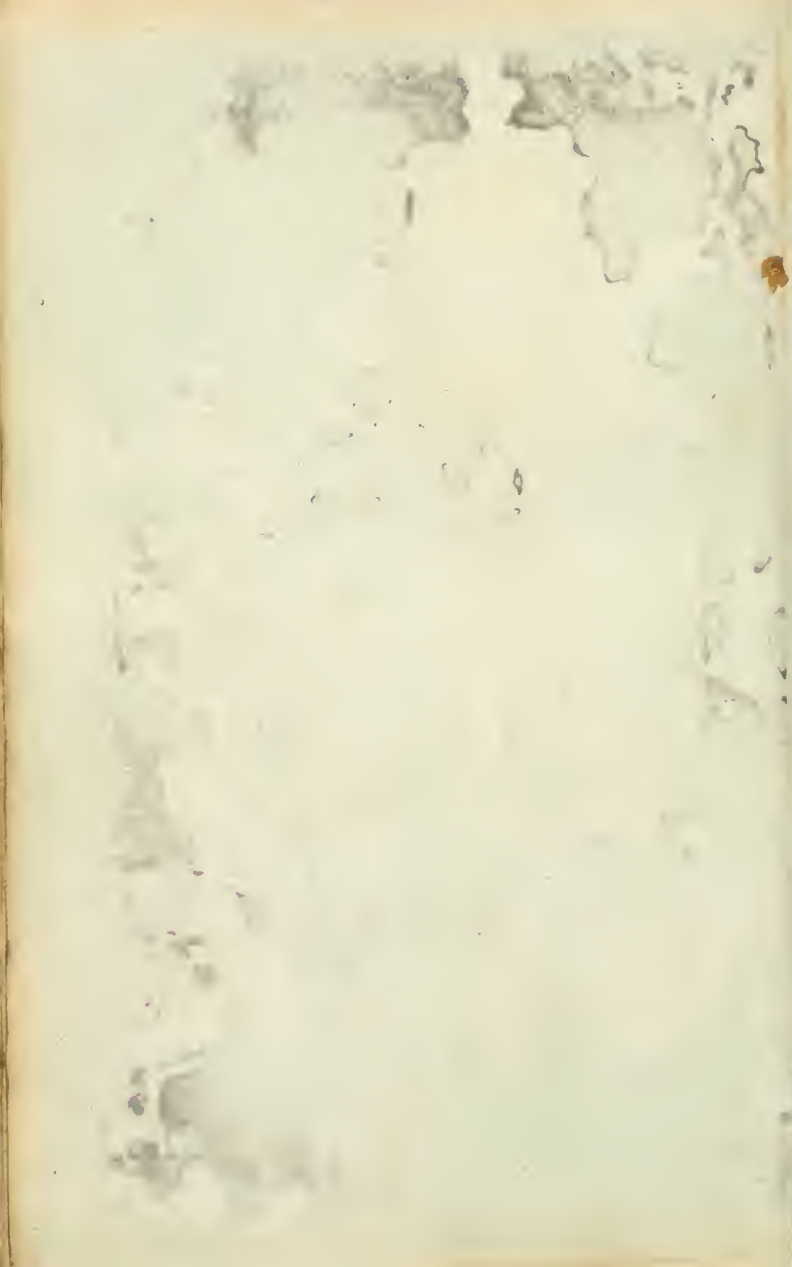
In Rome, MDCLXXXIV.

ANGERIAAN
 EEN EDELE NAPOLITAAN
 EEN MINSIEDICHTER, NAM
 ZICH 'T LEEVEN
 OM D' OUGEN
 VAN CELIA
 ZYN MIN HEEFT HEM
 DIT GRAF GEGEVEN
 SI WANDELAAR TE
 TREK DOCH RAS
 HIER SCHIJT EEN VLA
 GEEN AS

IYR GEDACHTEN
 VAN
 H: ANGERIAAN
 DOOR
 P: VLAMING

P: VLAMING

A A N D E N

L E E Z E R.

oe groot het vermogen der Liefde, die hevige hartstocht, is, blykt niet alleen door de dagelyksche ervarenheid, maar ook door oneindige voorbeelden der aloudheid: veel hebben hunne kroonen, lauwertakken, en yvore lieren aan die Godheid opgeofferd; doch weinigen, zelfs onder de Heidenen, zyn zo ver gekomen, dat zy hun leven, dat waarde pand, uit wanhoope van 't beminde te genieten, hebben willen derven. Men zouw het ongeval van Isis, die zich om zyn Anaxarate, by den Dichter der verwonderlyke Herscheppinge, aan de deure verhangt, slechts voor een ongelooflyk verdochtzel hebben aangenomen, ten zy, nu byna twee eeuwen geleden, een Napolitaansch edelman, **HIERONYMUS ANGERIANUS**, een zeer aartig Minnedichter, door zynen zelfmoord dit niet hadde waarfchyglyk gemaakt. Dit verwonderlyk geval, en de achting, die ik voor zyne fchoone gedachten, die allezins in zyne verfen uitblinken, altyd heb gedraagen, hebben my bewoogen, hem een Lykgedachteniffé toe te ftellen, waar in ik naar de wyze der aloude Heidenen (want by zulk een daad paffén deeze fieraaden) zyn ontydige dood, en hevige liefde, doe ophaalen en beklaagen door de Napolitaanfche Berg- Bosch- en Zeegodinnen. Schooner toneel als die landftreck, en

P. V L A M I N G,

aartiger perzonaadjen zou ik niet hebben kunnen verkiezen; dit alleen wenschte ik, dat myn laagzingende Zangnimf de stoffe had kunnen evenaaren. Ik heb de bergen en stroomen hun oude naamen doen behouden, om beter te voegen by myn verdere wyze van schryven; dus noem ik Vesevus en Vesbius den berg, dien de Italianen jegenwoordig *Monte Sommo* heeten. enz.

Van onzen Dichter zelve, en zyn beminde C E L I A, vind ik niets by de schryveren die in hunnen tyd hebben geleefd, wat moeite en vlyt ik hebbe aangewend, door myner vrienden, en myne eigene naarsporing. De eerste die van zyn dood spreekt, is onze groote P. C. Hooft, die in zynen schoonen Brief aan de Kamer in Liefde bloeiende, de sieraaden van Napels ophaalende, dus hunner gedenkt :

Ziet ook Puzzoles strand, de kuilen, bergen, daelen
Die C E L I A haer lof wel plachten op te haelen,
Wanneer d'ANGERIAEN vertrok zyn waere min,
Poëtery geacht van zyne afgodin,
Zo dat zyn min en pyn geen andre loon mocht beuren,
Dan, laas! met eigen hand zyn lyf en ziel te scheuren.
Beweeglyk ongeluk! waarom werd, dit 's myn vraeg?
Bedrukte min gestraft, die zelf doch is een plaeg?

Deze versen trekt de beroemde Latynsche dichter Janus Broekhusius (aan wiens beenderen zy, die niet als met de schimmen stryden, volgens hunne gewoonte, beginnen te knaagen) in zyn geleerde aantekeningen over Propertius aan, daar hy met verwondering ophaalt de versen, waar in ANGERIANUS zyne zelfmoord voorneemt, welkers krachtige gedachten ik ingeweven heb in
zync

A A N D E N L E E Z E R.

zyne redenen, die hy voert, voor dat hy zich zelve door-
 foot. Van zyn geslacht spreekt hy in het eenig dicht-
 werkje dat hy ons nagelaten heeft, noemende zynen va-
 der Gaspar Angerianus, Ridder, die in Napels, Cala-
 brië en andere plaatzen van 't Napolitaansche gebied,
 aanzienelyke eeramten schynt bekleed te hebben, en
 zyne moeder Roberta, uit het bloed der Guifen gespro-
 ten.

Van zyn poëzye oordeelt J. C. Scaliger, dat licht der
 geleerdheid, en de voorgemelde Janus Broekhusius,
 dat zyn zeer ryk van schoone, vreemde, en aar-
 tige gedachten, doch in te bekrompe taal, en niet al
 te vloeiende verhandeld is; dit bekent hy zelf, als hy
 zich noemt niet door Apollo, maar door Cupido te zyn
 onderwezen, niet uit de Hengstebron, maar die der Min-
 ne te hebben gedronken.

Zie hier tot een proeve een zyner versen, uit zyn
 Latyn van myn 't Nederduitsch nageschetst, waar uit
 men 's mans geest genoeg kan afneemen; hy voert Cu-
 pido dus in, klaagende dat CELIA hem al zyn geweer
 heeft ontnomen.

Ik laat myn wapens hier, myn mirt- en roozekroone,

En fakkelen, waar door ik glory won weleer,

Myn boerterytjes en myn speeltjes, en al 't schoone,

Waar in Bevalligheid my onderwees zo teêr;

Of myn zo aartige en van elk geachte Moeder.

Men rukt my van den rug de blanke vlerkjes af,

Men handelt m' als een leeuw, of ondier noch verwoeder;

Men rooft my myn gezicht, en dwingt my, wreed en straf,

Langs vreemde wegen, naar een ander land te dwaalen:

Maar gy, 'k vermaan het u, hoor my doch, die 't vermaan,

'k Zal u de waarheid, die ik zelf bevond, verhaalen,

Vermyd uw ongeluk, ik wyze u 't middel aan:

P. VLAMING, AAN DEN LEEZER.

Zy, die dus ongestraft beledigt zelfs de Goden,
Zal u beledigen: vlied, vlied terstond van haar,
Zy kan met eene lach, een teedre lonk u dooden;
Staat af, Rampzaligen, uw leeven loopt gevaar.

Dit dacht my, genegene Leezer, was nodig dat ik u
van te vooren verwittigde, om uw aandacht niet telkens
van 't leezen door aantekeningen af te roepen: ik wensche
u het zelve vermaak in het doorbladeren, 't geen ik in
het maaken gehad hebbe, en welvaaren.

LYKGEDACHTENIS

VAN DEN DICHTER

HIËRONYMUS ANGERIANUS,

Z I C H

OM ZYNE CELIA DOORSTOOTENDE.

Daar Napels 't oog vermaakt door veelerlei gezichten,
 Die 't geen de waereld geeft,
 En elke landstreek keurt voor 't schoonste 't geen zy heeft,
 Doen voor hun schoonheid zwichten;
 En daar Pauzylpus zyn wondre grot vertoont,
 Waar Marô's marmèr graf werd door laurier bekroond,
 Die, daar van zelf gesproten,
 Zyn lykafsch met zyn fchaduw dekt,
 Die tot befchutzel voor den wind en regen strekt,
 En 't froomend water van den rotsteen afgevloten;
 En tuffchen 't graf van u, Sincer,
 Die aan uw Mergellyn gaaft onverwelkbaare eer,
 Gy, die door uw gedicht zult leeven,
 Zo lang de gulde zon door 't blaauw azuur zal zweeven,
 Dewyl g' in 't nieuw Toskaanfch en 't oud Latyn behaagt
 Door uwen Herdersftyl en fchoone Viffcherszangen,
 En u Calliope den dichtprys doet erlangen,
 Om 't nooit volprezen werk van uwe Moedermaagd.

Op deze fchoone plaats, daar 't wintje, door de boomen
 Al zachtjes ruifchend, met zyn geur de zinnen trekt,
 Daar alles, 't geen men ziet, de traage dichtluft wekt;
 Daar bronnen wellen, beeken froomen,
 Befproejende de mirt en lauren, die het woud

Verfieren met hun blad en hout;
 Ryft op een heuveltop een grafsteede, in het midden
 Van 't boschje, zindelyk uit marmer opgericht,
 Die tot gedachtenis der wanhoop is gesticht
 Van HIËRONYMUS, die, door vergeefs te bidden
 Een schoonheid om haar wedermin,
 't Ontbloote staal zich dreef ten blooten boezem in,
 Om van de ketenen der min zich los te maaken.

Zyn Borstbeeld staat om hoog,
 Met toegesloten oog,
 Het marmer toont hem bleek van kaaken;
 Dewyl die verw het naast aan zulke minnaars voegt,
 Wier vlammen, nimmer door hun minnares veruoegd,
 Hen zonder hoop doen blaaken.
 Een mirtekrans bedekt zyn hair:
 Men ziet aan d'ecne zy de Wanhoop, doodsch en naar,
 En met verwarde vlechten,
 Met losse kleedren, die geen riem noch gespen hechten,
 Met oogen vliegende in 't vertwyffelde gezicht;
 Zy wyft op 't Minnewicht,
 Dat in het midden zit, en zyn gebroke schicht,
 En uitgedoofde toorts verthoont, en schynt te schreijen,
 Om 't al t'ontydige verscheijen.
 Aan d'andre zyde zit een Zanggodin, zy treurt,
 Haar bloemekrans, verwelkt, dreigt van het hoofd te zygen,
 Dat door haar hand werd opgebeurd.
 Zy schynt, van rouw verkropt, niet machtig meêr te zwygen,
 Maar opent haaren mond,
 Doch droefheid stuit de stem, die op haar lippen stond.
 Het Praalgraf is bedekt met doodlyke sieraaden,
 Met Apium en met Cypressus, doodsche bladen;
 Doodshoofden staan op elken kant,
 Door welke een Mirteftoen, aflopend tot beneden,
 Word opgehouden en doorsneden,
 En komt in 't midden, van de rechte en linkerhand,
 Te zaamen, en omringt een toetsteen, die, gehouwen
 In 't rond, gelyk een schild,
 In goude lettren elk dit graffchrift doet aanschouwen,

Dat

Dat naam en oorzaak meld van 't bloed uit min gespild.

ANGERIAAN,
 EEN EDELE NAPOLITAAN,
 EEN MINNEDICHTER, NAM ZICH 'T LEEVEN
 OM D' ONGENA
 VAN CELIA;
 ZYN MIN HEEFT HEM DIT GRAF GEGEVEN.
 EI, WANDELAAR, VERTREK DOCH RAS,
 HIER SCHVILT EEN VLAM, GEEN ASCH.

De voet van 't gansche werk werd steeds gekust door bloemen,
 Niet mooglyk op te noemen;
 En is rondom bedekt
 Door veelerhande kruiden,
 Gekweekt door 't windetje, dat ademt uit den Zuiden,
 En lust en leeven wekt,
 Wanneer het, uit den schoot des aardryks, schatten trekt
 Van aangenaame geuren,
 En ons gezicht vermaakt door duizenden van kleuren.

Hier, by dit woud en graf,
 Zyn jaarelyks de Bosch- en Berg- en Stroomgodinnen
 Gedachtig aan dit hevig minnen,
 Aan CELIA, en aan het noodlot, al te straf;
 Dan fieren zy met kranssen,
 Dan ceren zy met danssen,
 De tombe van den Martelaar
 Der liefde, en strooijen vlechten hair,
 En plengen by zyn asch de melk uit offerkruiken;
 Terwyl zy zingen, keer om keer,
 Zyn liefde en poëzy ter eer,
 En roosjes, die eerst open luiken,

Door

Doormenglen met Narcis, Viool, en Hyacint,
 En kransjes maaken, die een zyde snoer verbind,
 Of met hun vlechtjes hair, of tedren bast van Linden,
 De tuiltjes aartig zamen binden.

De Nimf Sebeet verlaat haar nette waterkruik,
 En volgt ook dit gebruik;
 Zy heet een zwavelkleurd, licht kleetjen aangetoogen,
 De vonkjes springen uit haar oogen,
 Het hair is opgehuld met bloempjes eel van geur,
 Verschillende van kleur:

Betovrende is het naakt van haar volmaakte leden;
 Zy komt met Nymfen van den Gaurus aangetreden,
 En van Pauzylpus, en 't zeehoofd, dat Miseen,
 Eneas gunsteling, dien bynaam gaf voorheen;
 Ja met Godinnen van Vesevus, welker kleeden
 Van aschgrauw, keurelyk met vuurrood afgezet,
 Zo aangenaam en net

Haar lichaam sieren, dat van boven
 Een aanschyn toont, het geen niet waardig is te looven,
 Noch vriendlyk staat, doch zy ontdekken in het gaan
 Haar radde voetjes, die gezwind, dan af, dan aan
 Den rei der Nymfen, zo bekoorlyk tripplen, dartelen,
 En met zo nette treetjes spartelen,
 Dat Venus zelf, bekoord door haare geestigheid,
 Haar in 't gezelschap der Bevalligheên verbeid.
 Van Baje volgen de Najaden,
 Gekleed in blaauwe feestgewaaden,
 Zy laten dat aantreklyk oort,
 En brengen kroontjes aan van vreemde zeegewassen,
 Wier ongemeene verw en maakzel elk bekoort,
 Om z' ook aan 't graf te passen.

Wanneer de menigte vergaderd was in 't rond,
 En geen 'er zich afwezig vond;
 Begon de Nimf Sebeet met opgekrapte wangen
 Dus eerst de lykgezangen,
 Daar z' in het midden van al d'andre Nymfen stond:

Rampzalig minnaar, die zo deerlyk liet uw leeven!
 Hoe dikmaals zag ik u langs myne boorden streeven,
 Als gy uw CELIA 'er vond,

En

En, op uw kniën neergebogen,
 Haar smeekte, niet alleen met uw bespraakte mond,
 Maar met uw kwynende oogen,
 Met zuchten, met geweën,
 En duizend tederheên;
 Myn waarde CELIA, dus sprakt gy, wil toch denken,
 Wanneer g' in deezen vliet,
 Als in een spiegel, uw volmaakte schoonheid ziet,
 Dat eens de tyd dat schoon zal krenken;
 Denk dat uw lief gezicht u, zonder spraak, verwytt,
 Dat gy zo kil en koud uw frissche jeugd verflyt:
 Als gy de rozeblaren,
 Het dekzel van uw schoone hairen,
 Beschouwt, bepeins, myn ziel, hoe ras een bloemekrans
 Verwelkt, en mist zyn glans.
 Doch zy, vervreemd van medelyden,
 Van haar al lang gezet ter zyden,
 Zei: al die redenen zyn slechts poëtery,
 Zy hechten niet op my,
 Ik ben van minnezucht en haare driften vry;
 Maar, zoekt gy door uw tong een voordeel te bejaagen,
 Misschien zal andere deeze uwe taal behaagen;
 Voor my, ik acht haar niet,
 De min mishaaft my, en uw byzyn baart verdriet.
 Hier zweeg Sebethis, en de Nimfen, haar gespeelen.
 Een boschgodinne van Pauzylypus voer voort,
 Door dit gezang bekoort,
 En zei, bewoogen door der vooglen treurig kweelen,
 Terwyl haar hoofd, met veil en wyngaardblaân bedekt,
 'tGezicht van ieder een door 't vreemde tooissel trekt:
 Rampzalig minnaar, die zo deerlyk liet uw leeven!
 Hoe dikmaals hebt gy door uw zuivre min gedreeven,
 Als CELIA, op myne paân,
 U, doch onwetende, kwam in 't gemoed gegaan,
 Myn olmen haar getoond, belaan met bos by bossen
 Van zwangre druive troffen,
 En zeide, zie hoe schoon die vruchtbre wyngaard pronkt,
 Nu z' ondersteund is door haars minnaars weeldrige armen,
 Ge-

Gevoelt gy noch uw hart door liefde niet ontvonkt?
 Laat gy, myn CELIA, my noch zo hooploos kermen?
 De boomen pryzen zelf u door 't gezicht de Min,
 Laat die ten boezem in.
 'k Beken, gy hebt, om niet voor 't minnewicht te schroomen,
 Het boog en koker afgenomen,
 En voert in uw gezicht,
 Ja elk een oogstraal, nu een schicht,
 Die hebben my gewond, maar wil zo wreed niet weezen,
 Dat gy hem, dien gy kwetst, niet weder zoud gencezen.
 Doch zy, ach! wreede taal,
 Belachte dit verhaal,
 En zei: al uwe klachten
 Zyn vruchteloos, ik wil de min, en u verachten.
 Wat floort gy my? die praat
 Is slechts der dichtren vond, die door hun geestig liegen
 De meisjes waanen te bedriegen.
 't Is best dat ik u vlie, en gy de min verlaat,
 Dewyl ik, en de min, en u, bespot en haat.
 Dus zong dit Nimfje, en liet de beurt aan andere over.
 Vesevus berggodin hervatte straks den zang;
 Haar oog stond vol van vuur, geen jeugdig kruid noch lover
 Versierden 't gryze hoofd; zy riep: helaas! hoe lang,
 Rampzalig miinaar, die zo deerlyk liet uw leeven!
 Moet ik, na uwe dood, van u een denkbeeld geeven?
 Hoe dikmaals, als uw zielsvriendin,
 Myn wonderlyken berg wat nader wou beschouwen,
 Placht gy haar dus, maar ach! al vruchteloos, 't onderhouwen?
 Die berg gelykt myn min,
 In 't hart heeft hy het vuur, 't geen, in die kolk gedrongen,
 Wanneer het lucht en adem krygt.
 Met zulk een woede loeit en hygt,
 En steenen werpt om hoog, ja rotzen, afgewrongen
 Van haaren wortel, met zo schrikkelyk een slag,
 Dat ieder ziddert, en verwacht den laatsten dag;
 Dan vloejen ganfche beeken
 Van vuur en zwavel, en verzengen al de strecken,
 Daar wyngaardplant by plant,

Verfierden al het land;
 Als 't weelderige koren
 Verzengd werd en verbrand,
 Zelfs eer het is gebooren;
 Als d'arme landman zucht,
 En hem, terwyl hy klaagt, een rotsteen uit de lucht
 Verplet, en 't geen hem bracht om 't leeven,
 Aan zyn verplette leên werd tot een zerk gegeven.
 Dus word myn ziel, helaas! door 't minnevuur gedreven,
 Wanneer het naauw bekneld werd in het enge hart,
 Door vrees, door schroom en smart,
 En eindelyk komt uit te breeken;
 Dan storten d'oogen gansche beeken
 Van zilte traanen, en waar elke druppel raakt,
 Onsteekt hy brand by brand, die zonder einde blaakt.
 Het loeijen van dien berg verbeelden myne klachten;
 Maar dit alleen is 't onderscheid,
 Dat hy 't verderf alom op anderen verspreit,
 En ik, helaas! my zelf van rouwe doe verfmachten.
 Geen einde zal men zien van zyn onleschbren brand,
 Voor dat die werd gestuit door 's hemels sterke hand;
 Dus zie ik ook geen eind van myn rampzalig minnen,
 Als door de hulp alleen van Goden of Godinnen:
 Ja, door uw hulp alleen,
 Myn CELIA, steeds, als een Godheid, aangebeên
 Van my, uw minnaar, die uw onverzetbre zinnen
 Gezocht heb door geduld en eerbied te verwinnen.
 Maar ach! die fiere zei: wat dolheid noopt u aan
 Om my steeds na te gaan?
 Te lellen aan het oor met al die laffe reden;
 Ik eisch van u geensints te werden aangebeden,
 Dat voegt geen sterfelyk mensch; doe eerbied aan de Goôn:
 Maar ik, ik ben van u die praatjes al gewoon,
 't Zyn vlyjeryen en doortrapte listigheden;
 Wat vergt gy my tot min? een monster, waar voor ik,
 Veel meerder als de dood, ja alle rampen schrik.
 Ik haat u om uw minnen,
 Nooit zult g' op my iets winnen.

Hier eindigde de Nymf van Vesbius haar klacht;
 Wanneer men hoorde dus beginnen,
 Een uit den schoonen rei van Bajes Zeegodinnen,
 Die met verlangen reeds haar zangbeurt had verwacht;

Rampzalig minnaar, die zo deerlyk liet uw leeven!
 Wat zaagt gy op uw zang, de golfjes vaak verheven
 Van onze stille zee!

Hoe paarde gy voorheen, verrukt door hartewee,
 Het bruiffchen van de baaren

En 't treurige geluid van uwe droeve fnaaren;

Terwyl gy eenzaam zat

Van traanen heel bespat.

Dan laagt g' u op het zand eens stil en treurig neder,

Dan stond gy fchielyk op,

Dan trad g'eens langs myn strand, maar straks verkooft gy weder

Om 't ruime zeegezicht, een schoonen heuveltop;

Waar, als gy neder waart gezeten,

Hoorde ik dus uwe klacht, die ik nooit zal vergeeten:

Bajaanfche boezem, die, in uwe halve maan,

De zee, zo stil en glad gelyk een meir, doet staan;

Ach! had gy ook die krachten,

Dat gy de zee van myn gemoed,

Waar op een felle orkaan van fterke driften woed,

Kond stillen en verzachten!

O fchoone ftreek, betovrend oort,

Dat ieder een om't zeerft bekoort,

Ach! kond gy ook bekooren

Die wreede, waar uyt al myn onruft is gebooren,

Dat zy met toegenezen zin,

Wou loonen min met wedermin!

Maar, ach! myn CELIA is doover dan uw baaren;

Is vlugger dan de wind,

En kouder dan de fteen dien m'op u oever vind;

Zy lacht om my, en zegt: wil uwe moeite fpaaren,

'k Ben tot de liefde en u in 't minfte niet gezind,

Bemin een ander, die u mint.

Hier zwoeg hy voor een poos, en floeg zyn lekende oogen

Door innerlyken rouw bewoogen,

Al leunende op zyn hand, bedrukt ter aarde neêr;
 En straks hervatte hy dus zyne reden weêr:
 O Baje, zo beroemd door uwe warime baden,
 Die 't lichaam zuiveren van ziekte, pyn, en finart,
 Ach! kond g' ook van myn hart
 De minnekoorts, waar mee het doodlyk is belaaden,
 Verdryven; kon uw water my
 Een Lethe strekken, en my CELIAAS waardy,
 En schoonheid doen vergeeten,
 Ik zou u godlyk heeten.
 Maar ach! ik klaag vergeefs, gy maakte nimmer vry
 Een minnaar van de min, noch van haar staale keten.
 Wat zyt gy wreed geweest, Apol, der dichtren God,
 Toen ik den berg beklom daar uwe lauren groejen
 Om uit de Hengstebron myn lippen te besproejen,
 Dat gy hebt met myn eisch gespot?
 En my naar Ida weest, waar ik, ach t' onbezonnen,
 Gedronken heb, zoo 't schein in 't eerst, uit frische bronnen,
 Maar welkers water naderhand
 Myn hart verteerd heeft, door een brand,
 Die my allengsjes bracht aan 't kwynen,
 En nu, gelyk de sneeuw voor 't zonlicht, doet verdwynen,
 Ja, dat het zwaarste is van myn pyn,
 My doet den dichter van myn eigen uitvaart zyn.

Dus zong de Zeegodin, en eindigde met traanen.
 't Misentische Nimfje, dat de laatste zangbeurt had,
 Liet zich niet lang tot zingen maanen,
 En zei, terwyl 't het graf hield met zyn hand gevat:

Rampzalig minnaar, die zo deerlyk liet uw leeven!
 'k Moet op 't herdenken van uw sterven altyd beeven.
 Ik zag het allerlaatst, hoe gy, ANGERIAAN,
 Van liefde kwynende, het aanschyn gansch ontdaan,
 Van wanhoop ingenomen,
 Zelf, door uw eigen hand, uw minnend bloed deed stroomen,
 Na dat gy hoopeloos, door bange zucht op zucht,
 Door eindelooze klachten,
 Waarom uw minnares, en 't woud, en d'echo lachten,
 Vervuld had in het rond de lucht,

Sprakt gy: hoe? zal ik steeds, gelyk een dwaas, beminnen?
Naloopen die my vlied?

Waar zyn, helaas! waar zyn myn zinnen?

En hoe ontvlucht ik best des minnegods gebied?

Dat gunt der Goden wrok my niet.

Myn jaaren, die met recht my vruchten deeden hoopen,

Van dapperheid, van deugd, en letteroeffening,

Zyn weggegleen, en gansch verloopen,

En ach! 't is niet als van myn onheil dat ik zing;

Van CELIAAS zo schoone leden,

Van CELIAAS zo wreede zeden,

En van haar fierheid, die my al te stuurs verftoot,

En maakt al levend dood.

Wat heb ik, CELIA, wat heb ik u misdreven?

Dat gy my dwingt gelyk te sterven en te leeven?

Te minnen daar ik nooit een gunstje van genoot.

Dat vry de snelle winden

Verstrooijen myn gedicht,

En dat de vlammen het verflinden,

Dewyl het niets als vlammen slicht;

Ja dat zelfs 't minste deel 'er niet zy van te vinden.

Laat andre leeven, die, gelukkiger als ik,

Zich zelf voldaan zien door haar lieve zielsvoogdeffen,

Medogener meestreffen,

En dat ik 't leeven derf, waar ik alleen voor schrik,

't Geen my een gruwel strekt: welaan, welaan, myn handen,

Neemt, neemt het scherpe staal,

Ontbind, met volle vreugd, ontbind de taaje banden

Van ziel en lichaam; doch myn schim voer deeze taal,

Wanneer zy doodsch en bleek zal naar den afgrond klimmen,

In 't Elyzeesche veld, by d'andre heldefchimmen:

Dat CELIA, myn min verfinadende te straf,

Was oorzaak, dat myn hand my zelf den doodsteek gaf.

Toen zag ik hem vol druk zyn teedre borst ontblooten,

Hy nam de scherpe kling,

Die driemaal weigerde haar meester te doorstooten,

Doch eindelyk, helaas! hem door de leden ging;

Hy storte al zuissende op den grond, zyn beenen beeden,

Zy

Zyn half gebrookene gezicht,
Waar in wel eer, vol vuur, de minnegoodjes zweefden,
Stond akelig en zonder licht.
De minnewichtjes, van den hemel afgevlogen,
Betreurden 't koude lyk, met traanen in hun oogten;
De moeder zelf der min,
De blonde Schuimgodin,
Nam 't mede op haaren wagen,
En heeft het van Mifeen op deeze plaats gedragen;
Hier bracht elk Minnewicht
Zyn koker, boog, en fchicht,
Waar op zy 't lichaam van den dichter nederleiden,
En rondom reukwerk en welriekende olie fpreiden;
Straks namen zy, vol rouw, hun fakkels in de hand;
En wenden van het lyk hun aanfchyn, dat zy dekten,
En ftaken voorts aan allen kant,
Die vreemde houtmyt in den brand,
Wiens vlammen naauwelyks het koude lichaam lekten,
Of 't viel, verteerd, tot afch;
Aglaje heeft terftond al 't geen 'er ovrig was,
Vergaard, en in een marmre kruik befloten,
En met haar traanen overgoten.
Euterpe bouwde 't graf,
Het geen Terpsichore zyn byfieraaden gaf,
Zy plante t' uwer eer die mirt - en lauredreeven,
Rampzalig minnaar, die zo deerlyk liet uw leeven!
Hier zweeg de Berggodin, en bleef als roerloos ftaan;
Hier eindigde de rei der Nymfen zyn gezangen,
En bracht feftoenen aan,
Van mirt en laureblaan,
En bloemekransfen, waard aan zulk een graf te hangen.
Zy paarden violet en roozen met elkaar,
En witte lelien en geele tydeloozen,
En 't bos van perliken, en geurige aprikozen,
Zo dat, in 't kort, het beeld van deezen martelaar
Alleen te ftaan fcheen op een heuveltje van bloemen.
Wie weet, of niet zyn geest,
Op dit zyn jaarig feeft,

Zich noch zal zalig noemen;
 Om dat, schoon CELIA hem minneloos verftiet,
 Hem, om zyn trouwe min, deeze eere noch gefchied.
 Miffchien zal 't noch zyn fchim genoegten kunnen geeven,
 Dat eene Nederlandsche tong
 Zyn 's Naams gedachtenis deed in het Noorden leeven,
 En dus op 't Jaargety van zynen fterfdag zong.

Silvander, die voorheen den zang hebt kunnen hooren
 Der Nimfen, als Parthenope
 U van verwondring roepen dee:
 'k Geloof hier naauwelyks myn oogen en myn ooren,
 Door alles 't geen ik hoor, door 't geen myn oog befchouwt,
 Zo ik iets van dien zang en lykklacht heb verlooren,
 Herhaal het op uw fluit, gefneen uit boschboomhout.

B E R I C H T

voor den

B O E K B I N D E R.

De Schut-Tytels voor *Hoogerwoert*, en *Endenhout*, gelieve hy te stellen volgens de aangeweze paginaas, even voor de aldaar staande koopre Tytels.

De twee andre, als voor *Voorwylk* en *Amarillis* wyzen zich zelv.

De Plaat van de *Wellust* pag. 99. moet gestelt werden met het gezigt tegen de gemelde pagina aan, en het Voorreedentje of de Opdragt geteckent (***) , moet gesteld worden, tusschen dit plaatje en de koopere Tytel der *Berymde Taffereelen*.

De Plaatjes van *Hoogmoed*, pag. 103. *Begeerlykheid*, 107. en de *Reden* 109. moeten mede met het aanzigt naar de aangeweze paginaas staan.

. t' A M S T E L D A M,

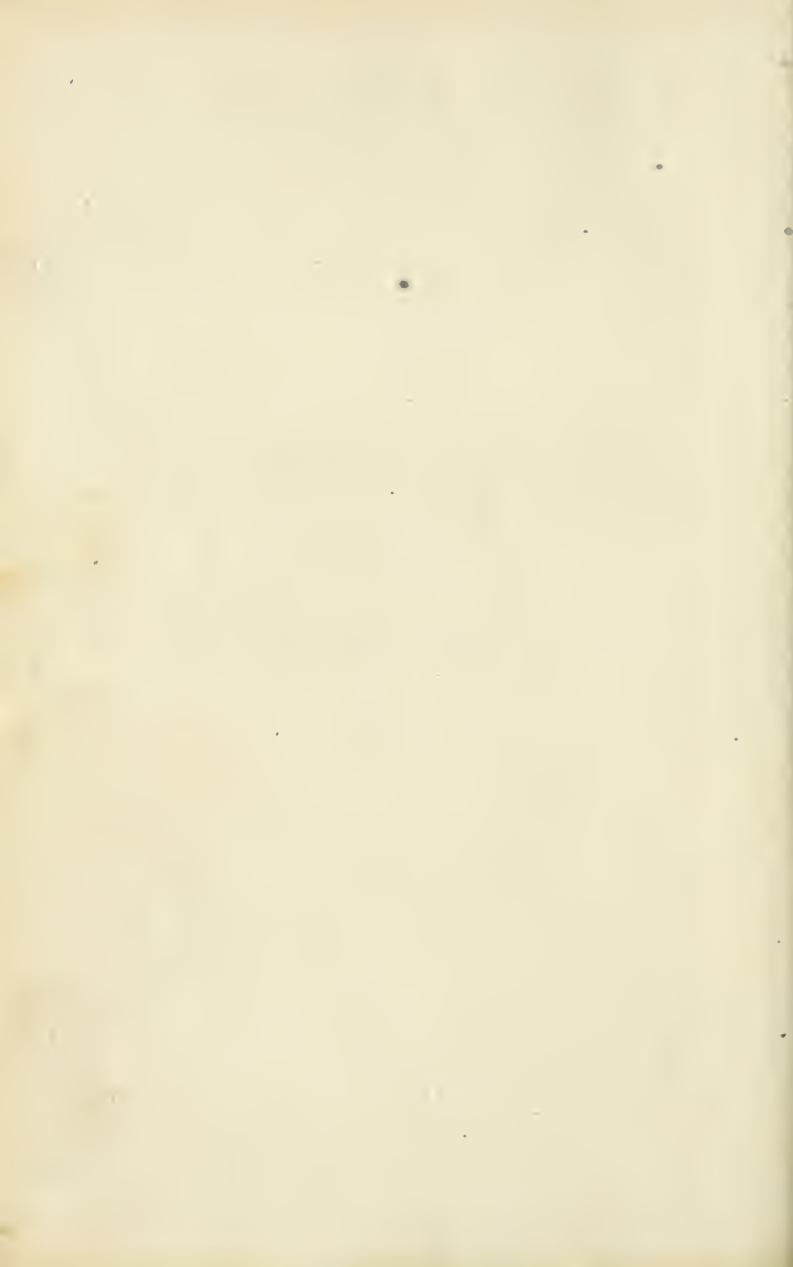
Gedrukt ter Drukkerye van

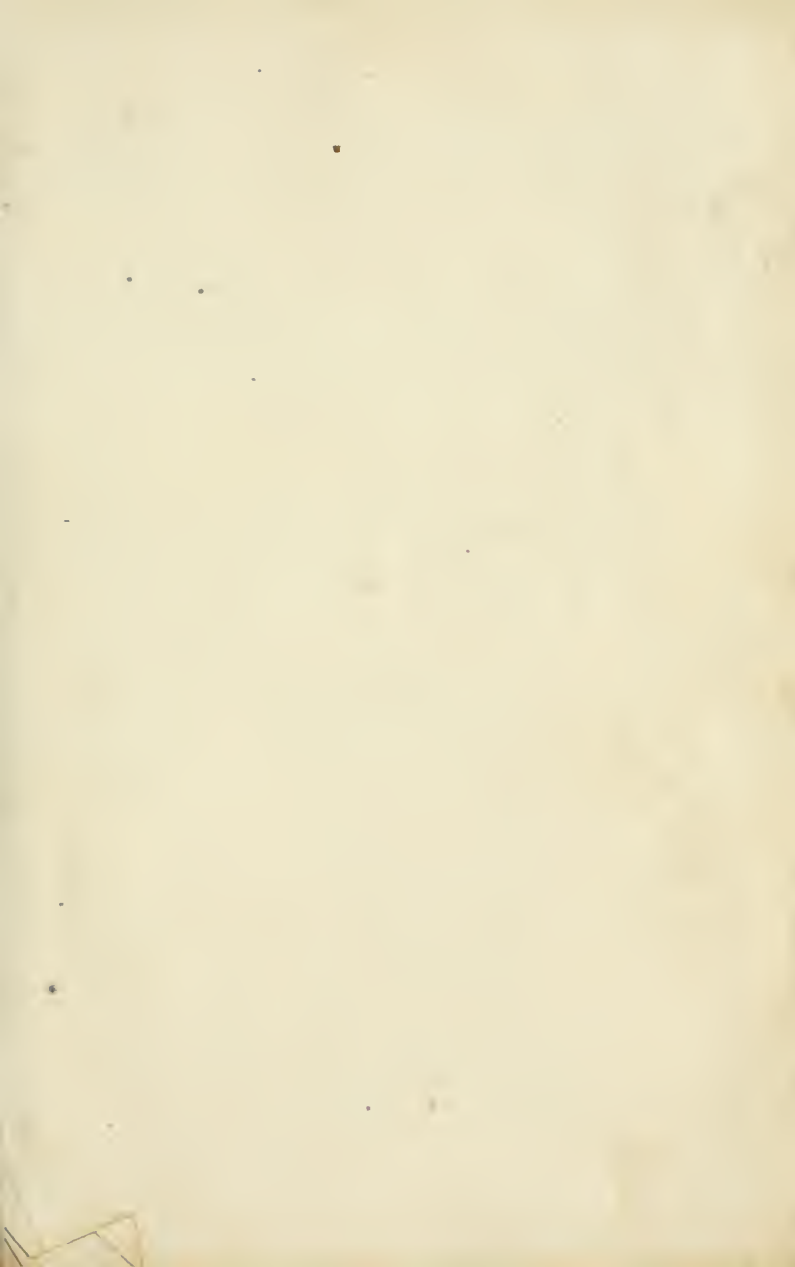
W I L L E M G O E R E E , D E J O N G E .

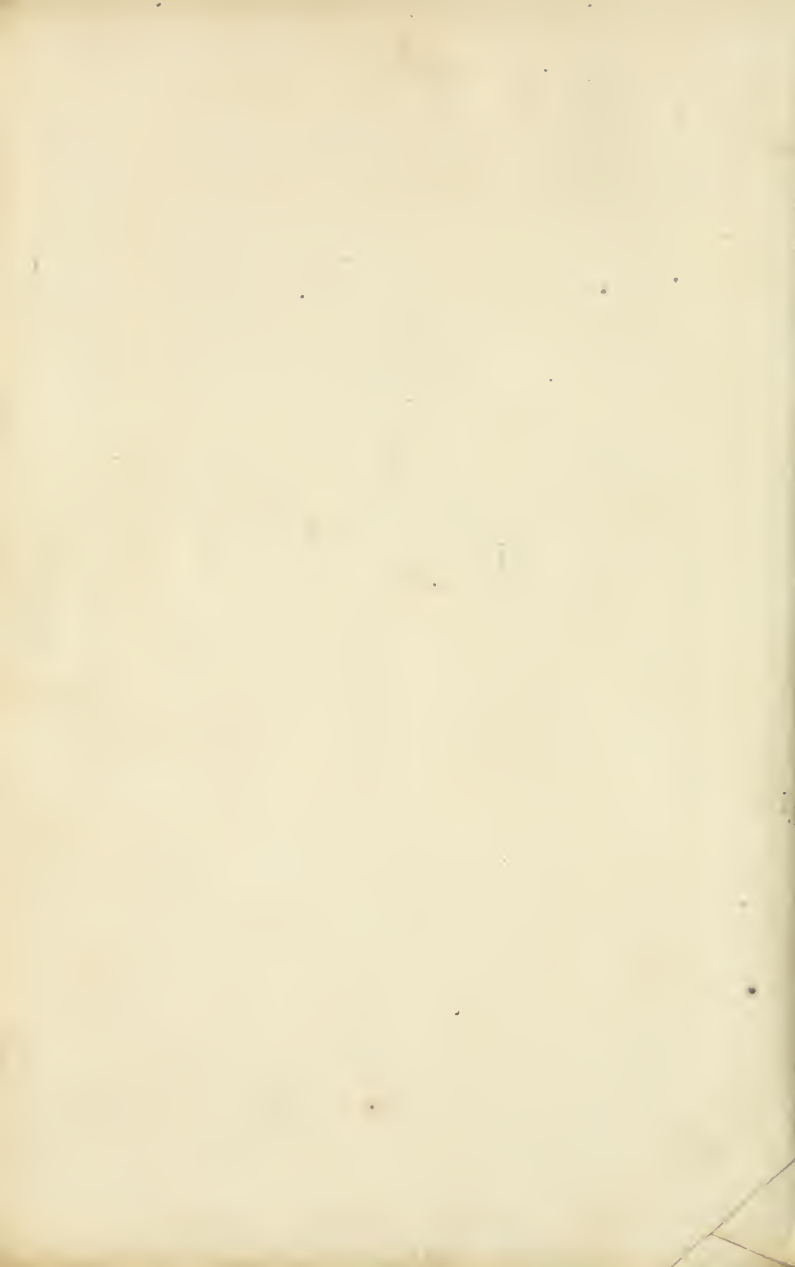
op de Laurier-gragt, tuffchen de Konyne
en Haaze ftraat.

M D C C X .

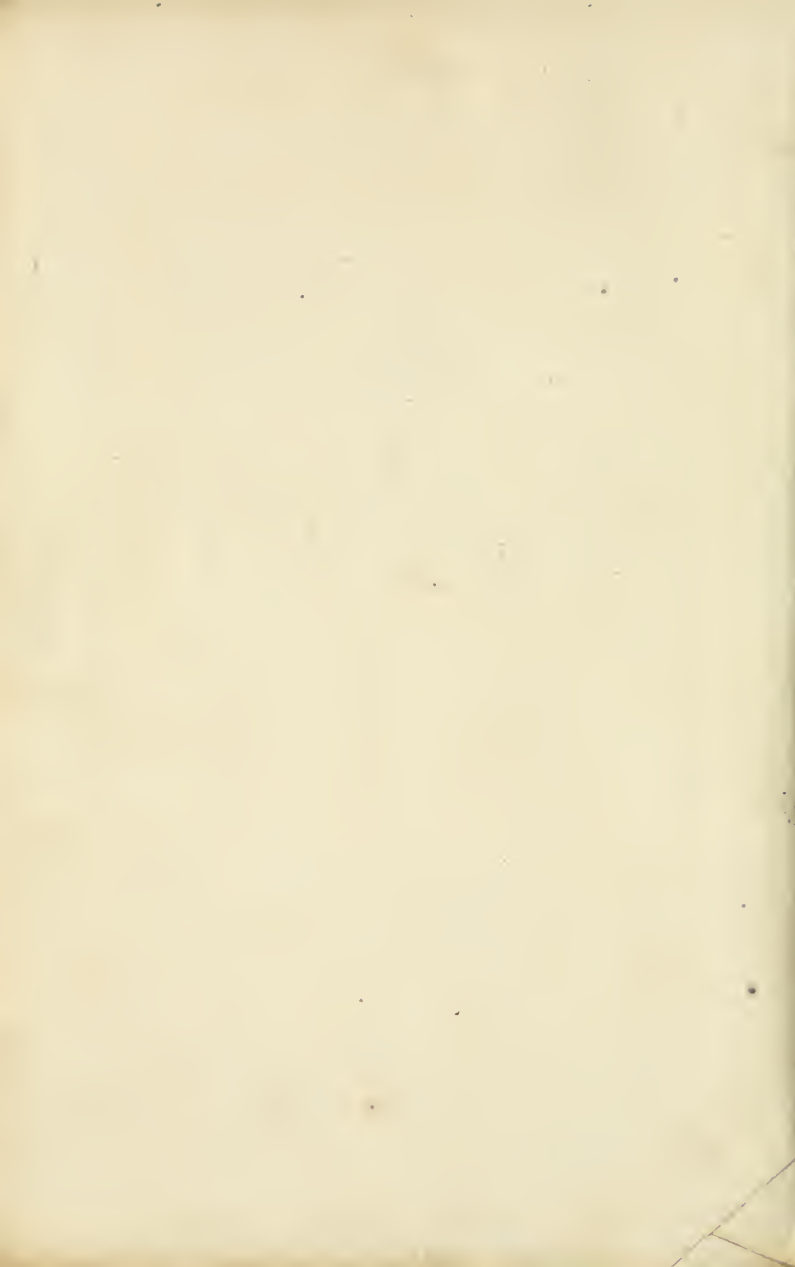

- 44
II. [xii], 223, [2]

5 leaves bound in between
egg like + 3 plates

94
11
coll. compl.
high.

